

STORTINGET

Innst. 2 S

(2024–2025)

Innstilling fra finanskomiteen
om nasjonalbudsjettet 2025 og forslaget til statsbudsjett for 2025

**Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025)
og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025)**

Innhold

Side

1.	Innledning	1
2.	Nasjonalbudsjettet 2025	2
2.1	Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi.....	2
2.1.1	Sammendrag fra Meld. St. 1 (2024–2025)	2
2.1.2	Komiteens merknader.....	9
2.1.2.1	Merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.....	9
2.1.2.2	Merknader fra Høyre.....	9
2.1.2.3	Merknader fra Fremskrittspartiet.....	10
2.1.2.4	Merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	10
2.1.2.5	Merknader fra Rødt.....	11
2.1.2.6	Merknader fra Venstre.....	12
2.1.2.7	Merknader fra Miljøpartiet De Grønne.....	13
2.1.2.8	Merknader fra Kristelig Folkeparti.....	14
3.	Statsbudsjettet 2025	14
3.1	Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2025.....	14
3.1.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2024–2025) Gul bok.....	14
3.1.2	Komiteens merknader.....	19
3.1.2.1	Merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.....	19
3.1.2.2	Merknader fra Høyre.....	19
3.1.2.3	Merknader fra Fremskrittspartiet.....	29
3.1.2.4	Merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	44
3.1.2.5	Merknader fra Rødt.....	48
3.1.2.6	Merknader fra Venstre.....	59
3.1.2.7	Merknader fra Miljøpartiet De Grønne.....	79
3.1.2.8	Merknader fra Kristelig Folkeparti.....	87
3.2	Oversikt over partienes forslag til rammevedtak.....	96
3.3	Statens lånebehov.....	98
3.3.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2024–2025) Gul bok.....	98
3.3.1.1	Fullmakt til å ta opp statslån o.a.....	98
3.3.1.2	Sammensetningen av statsgjelden.....	98
3.3.1.3	Statens lånebehov og behovet for lånefullmakter	98
3.3.2	Komiteens merknader.....	100
3.4	Omtale av særskilte saker.....	100
3.4.1	Korreksjon i overføringen fra Statens pensjonsfond utland.....	100
3.4.1.1	Sammendrag.....	100
3.4.1.2	Komiteens merknader.....	100
3.4.2	Ny regel for årlig uttak fra Statens pensjonsfond Norge	101
3.4.2.1	Sammendrag.....	101
3.4.2.2	Komiteens merknader.....	101
3.4.3	Budsjettprosessen – arbeid med endringer	102
3.4.3.1	Sammendrag.....	102
3.4.3.2	Komiteens merknader.....	102
4.	Forslag fra mindretall	102
5.	Komiteens tilråding	110

Vedlegg

STORTINGET

Innst. 2 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025)

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2025 og forslaget til statsbudsjett for 2025

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Egil Knutsen, lederen Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Nils Kristen Sandtrøen, Maria Aasen-Svensrud og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Ole André Myhrvold og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Cato Brunvand Ellingsen, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Sigrid Zurbuchen Heiberg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 43 tredje og fjerde ledd står følgende om finanskomiteens oppgaver:

«Senest 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget. Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i innstillingen eller fremsettes ved behandlingen av den, skal inneholde beløp for alle rammer, og kan ikke gå under ram-

menivå. I Stortinget kan det ikke voteses særskilt over enkelte deler av et slikt forslag.

Stortinget skal behandle innstillingen nevnt i tredje ledd innen en uke etter avgivelse. Stortingets rammevedtak er bindende for den etterfølgende budsjettbehandlingen samme år.»

Komiteen viser til at regjeringen Støre la frem Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025) 7. oktober 2024. Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025) ble lagt frem 1. november 2024. Disse er referert i tråd med Innst. 1 S (2024–2025).

Komiteen viser til at Stortinget, som følge av pågående budsjettforhandlinger mellom regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og Sosialistisk Venstreparti, vedtok å fravike Stortingets forretningsorden § 43 tredje ledd vedrørende fristen for avgivelse av finansinnstillingen. Ny avgivelsesdato ble satt til 29. november 2024, og dato for finansdebatten ble satt til 5. desember 2024. Forhandlingene ble ikke sluttført før finanskomiteens avgivelse. Det er derfor ikke flertall for noe rammeforslag i denne innstillingen. Regjeringspartiene har valgt å fremme regjeringens forslag som komiteens tilråding. Det vises for øvrig til Innst. 5 S (2024–2025).

Komiteen har disponert innstillingen som følger:

- I kapittel 2 behandles nasjonalbudsjettet for 2025, herunder hovedlinjer i den økonomiske politikken.
- I kapittel 3 behandles regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 1 S (2024–2025). Merknadene fra hvert enkelt parti om forslaget til statsbudsjett for 2025 følger under pkt. 3.1 i denne innstillingen. Det vises til de respektive fagkomiteenes innstillinger for gjennomgangen av de enkelte rammeområdene.

- Pkt. 3.2 viser en oversikt over partienes primærstandpunkter vedrørende nettorammene. Pkt. 3.3 gjelder statens lånebehov. Pkt. 3.4 gjelder omtale av særskilte saker. Forslag fra komiteens mindretall er gjengitt i kapittel 4. Komiteens tilråding finnes i kapittel 5.

Det vises til retdebrev fra finansminister Trygve Slagsvold Vedum av 11. november 2024. Brevet er lagt ved denne innstillingen som vedlegg 1.

2. Nasjonalbudsjettet 2025

2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

2.1.1 SAMMENDRAG FRA MELD. ST. 1 (2024–2025)

Regjeringens grunnleggende mål er å skape et trygere og mer rettferdig Norge med muligheter over hele landet. De seneste årene har folk fått dårligere råd, blant annet som følge av høy prisvekst og rentehevinger. Trygg økonomisk styring, høy verdiskaping og en sterkere velferdsstat gjør at vi er ved et vendepunkt i økonomien der folk får bedre råd.

Målet for den økonomiske politikken er økonomisk vekst som bidrar til arbeid til alle, at folks inntekter øker, og mer rettferdig fordeling, som reduserer forskjellene mellom folk og mellom alle deler av landet. Den økonomiske politikken skal bidra til en sterk velferdsstat med gode tjenester uavhengig av folks lommebok og bosted. Samtidig må veksten være bærekraftig, og vi skal nå våre klima- og miljømål.

Norge står i en unik posisjon med en sterk økonomi, stor finansformue og høy sysselsetting. Vi har en høy utnyttelse av arbeidskraften, et høyt produktivetsnivå, en svært lønnsom olje- og gassnæring og institusjoner som har sørget for god forvaltning av naturressursene og inntektene. Næringslivet i Norge går godt, og vi har i historisk sammenheng et høyt nivå på investeringer, eksport og overskudd.

De seneste årene har Norge blitt utfordret av internasjonale kriser og uro – med pandemi, krig i Europa, energikrise, prisvekst og klimaendringer. Regjeringens mest grunnleggende oppgave er å sikre trygghet for folk som bor i Norge. Regjeringen har derfor styrket forsvar, sikkerhet og beredskap betydelig, og denne prioriteringen forsterkes i budsjettet for 2025, blant annet gjennom satsing på politiet.

Kriser og uro har de seneste årene gitt store kostnadsøkninger for mange, både enkeltpersoner og bedrifter. Høy prisvekst undergraver folks mulighet for en trygg økonomisk hverdag og økt velstand. Norges Bank

har derfor innrettet pengepolitikken for å få inflasjonen ned til målet innen rimelig tid. For regjeringen har det vært viktig å bidra til at prisveksten kan komme ned, samtidig som folk holdes i jobb og gode velferdstjenester opprettholdes. Regjeringen har prioritert å bygge velferden med basis i brede, universelle velferdsordninger for alle i Norge fremfor velferd med basis i ordninger som er behovsprøvd.

Så langt har den økonomiske politikken lyktes godt. Prisstigningen går ned, vi har rekordmange i jobb, og det er utsikter til sterkere økonomisk vekst. Offentlig etterspørsel har gitt viktige bidrag til at aktiviteten i økonomien har holdt seg oppe, og Norge har unngått nedgang i økonomien slik mange andre europeiske land har opplevd. Lønnsveksten har tatt seg opp, og det er utsikter til god reallønnsvekst både i år og neste år. Norges Bank har også signalisert at tidspunktet for å sette renten ned nærmer seg. Det vil gi økt kjøpekraft og bedre hverdagsøkonomi for mange. Samtidig vil flere velferdsloft, som priskutt på barnehage, slå fullt inn med helårsvirkning i 2025.

Budsjettet for 2025 legger til rette for at folk skal få bedre råd, og at den gode utviklingen i økonomien kan fortsette. Budsjettet bidrar til å redusere sosiale og geografiske forskjeller i Norge i tråd med målene i Hurdalsplattformen. Den samlede pengebruken er lagt opp innenfor en ansvarlig ramme, med et uttak av Statens pensjonsfond utland som er godt under forventet realavkastning av fondet.

Regjeringen vil ruste velferdsstaten for fremtiden ved å få flere i arbeid og ved å bruke arbeidskraft og ressurser bedre. Som vist i perspektivmeldingen innebærer demografiske utviklingstrekk at vi fremover vil få økt kamp om arbeidskraften, og at bærekraften i statsfinansene på sikt vil utfordres. Det vil bli langt flere eldre, mens det ikke blir flere i yrkesaktiv alder. Samtidig skal norsk økonomi gjennom en omstilling til et lavutslippsamfunn, og petroleumsvirksomheten vil gradvis bety mindre. Arbeidskraften og humankapitalen er vår viktigste ressurs og vår viktigste kilde til velstand. Alle som kan og vil jobbe, skal få mulighet til det. En sterk arbeidslinje som gjør at det lønner seg å være i arbeid, har stor betydning for høyest mulig sysselsetting. For å møte arbeidskraftutfordringen må vi få mer ut av ressursene i økonomien. Det handler om å få flere i jobb, men også om at folks kompetanse brukes riktig. Digitalisering og nye måter å produsere varer og tjenester på kan gi økt produktivitet. Da vil arbeidsinnsatsen til den enkelte og den investerte kapitalen bidra til størst mulig verdiskaping.

Den økonomiske politikken har som oppgave å ivareta både hensynet til en god konjunkturutvikling og hensynet til et bærekraftig tjenestetilbud over tid. Et godt fremtidig velferdsamfunn krever bevisste valg, både nå og i årene som kommer.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettet for 2025 er:

- trygghet for folks økonomi og grunnleggende velferdstjenester
- trygghet for landet og solidaritet med verden i en urolig tid
- utvikle hele Norge videre

Høyere økonomisk aktivitet og fortsatt lav arbeidsledighet

Internasjonalt er prisveksten redusert i de fleste land det siste året. Flere sentralbanker, herunder i USA, euroområdet, Storbritannia og Sverige, har begynt å senke styringsrentene. Med utsikter til høyere reallønninger og lavere renter ventes den økonomiske veksten hos våre handelspartnere å ta seg opp fremover. Arbeidsledigheten har økt noe, men fra lave nivåer.

Også i norsk økonomi er det utsikter til at den økonomiske veksten vil ta seg opp, samtidig som den registrerte ledigheten holder seg lav. Det private forbruket anslås å ta seg godt opp i årene fremover som følge av høyere realinntektsvekst og større optimisme i husholdningene. Offentlig etterspørsel ventes å bidra til å holde veksten oppe, blant annet fordi forsvarsbudsjettet skal trappes opp i tråd med de økonomiske rammene i den nye langtidsplanen for forsvarssektoren. BNP for Fastlands-Norge anslås å vokse med 0,7 pst. i år og 2,3 pst. neste år, mens prisstigningen ventes å fortsette å gå ned.

Arbeidsledigheten har økt noe siden årsskiftet, men ligger fortsatt lavt. Den registrerte arbeidsledigheten var 2,1 pst. av arbeidsstyrken ved utgangen av september. Det er lavere enn før pandemien og betydelig lavere enn gjennomsnittet de siste 20 årene. Ukrainere står for nærmere 40 pst. av økningen i den registrerte ledigheten det siste året. Vi venter at den registrerte ledigheten vil øke noe i år og neste år, men fortsatt være lav. Målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) er arbeidsledigheten nær gjennomsnittet for de siste 20 årene. AKU-ledigheten har økt litt mer enn den registrerte arbeidsledigheten de to seneste årene, og mye av økningen skyldes at flere unge studenter og skoleelever, som ikke blir fanget opp i den registrerte arbeidsledigheten, søker aktivt etter arbeid. Sysselsettingen økte betydelig i starten av året, men har siden vært stabil. Fremover ventes sysselsettingen igjen å øke, etter hvert som aktivitetsveksten i økonomien tiltar i styrke.

Kronekursen svekket seg betydelig gjennom første halvdel av fjoråret og har siden variert rundt et lavere nivå enn årene før. Svekket kronekurs øker lønnsomheten i eksportrettede næringer, men bidrar samtidig til å øke importprisene og kostnadene for husholdninger og bedrifter som kjøper varer og tjenester fra utlandet. Det er vanskelig å tallfeste hva som driver bevegelsene i kronekursen. Tradisjonelle analyser viser at forskjellen

mellom norske og utenlandske renter, oljeprisen og graden av risikoappetitt i finansmarkedene er viktige faktorer for å forklare utviklingen. I denne meldingen er det beregningsteknisk lagt til grunn uendret kronekurs fremover.

God lønnsomhet i industrien, som følge av høye råvarerepriser og svekket kronekurs, har trukket ned lønnstakernes andel av verdiskapingen de seneste årene og gitt rom for økt lønnsvekst i industrien (som forhandler lønn først), og har også ført til økt lønnsvekst i øvrige næringer som følger frontfaget. Partene i arbeidslivet vil normalt se gjennom kortsiktige valutakursvingninger og bruke tid på å la endringer i lønnsomhet slå ut i lønnsveksten. Ettersom lønnsandelen fortsatt er lav, er det rom for reallønnsøkning etter flere år med nedgang. Sammen med et fortsatt stramt arbeidsmarked tilsier det at lønnsveksten vil holde seg forholdsvis høy også fremover. I denne meldingen anslås årslønnsveksten til 5,2 pst. i år, i tråd med resultatet av frontfagoppgjøret, og 4,5 pst. neste år.

Veksten i konsumprisindeksen (KPI) har fortsatt å avta, blant annet som følge av lavere strømpriser, og anslås til 3,7 pst. i år og 3,0 pst. neste år. Den underliggende prisveksten, målt ved KPI-JAE, anslås til 4,1 pst. i år og 3,2 pst. neste år. Prisveksten har kommet betydelig ned siden toppen i 2022, men er fortsatt over inflasjonsmålet.

På rentemøtet i september 2024 signaliserte Norges Bank at styringsrenten trolig vil bli liggende på dagens nivå ut året, før den gradvis settes ned. Renteøkningene vi har bak oss, har gitt en markert økning i husholdningenes rentebelastning. Det virker isolert sett innstrammende på økonomien. Det har vært mindre salg og igangsetting av nye boliger de seneste årene, og boliginvesteringene har falt kraftig. Renteoppgangen har likevel gitt mindre utslag i bruktboligmarkedet enn ventet, og etter å ha holdt seg nokså stabile i 2023, har boligprisene økt markert hittil i år. De neste årene er boliginvesteringene ventet å ta seg opp igjen etter hvert som renten kommer ned, usikkerheten avtar og inntektene til husholdningene øker.

De seneste årene har veksten i husholdningenes gjeld avtatt, og den er nå lavere enn veksten i husholdningenes inntekter. Det har ført til at husholdningenes gjeld som andel av inntekt har falt noe det siste året, etter å ha vokst i flere tiår. Dersom gjeldsbelastningen faller videre, vil det på sikt dempe husholdningenes sårbarhet. Selv om gjeldsbelastningen har falt det siste året, har renteøkninger ført til at husholdningene fortsatt bruker en svært høy andel av sine inntekter til å betjene gjeld. Når en høy andel av inntekten går med til å betjene gjeld, øker risikoen for at husholdningene må redusere sitt forbruk hvis inntekten faller.

Samlet sett er det ventet at veksten og kapasitetsutnyttelsen i norsk økonomi tar seg opp fremover, men

utviklingen er usikker. Fortsatt svekkelse av kronekursen, tiltakende lønnsvekst eller høy vekst i etterspørselen etter varer og tjenester kan forlenge perioden med prisvekst over inflasjonsmålet og bidra til at renten holdes høy lenger. Det er også usikkerhet knyttet til den videre utviklingen i det private forbruket og boliginvesteringene, som både kan bli sterkere eller svakere enn lagt til grunn. Internasjonalt utgjør geopolitiske spenninger en betydelig usikkerhet. Dette kan slå ut i nye kostnadsjokk, noe som i tilfelle også vil påvirke norsk økonomi.

De økonomiske utsiktene er nærmere omtalt i kapittel 2, mens pengepolitikken omtales i avsnitt 3.2.

Et budsjett for trygg og ansvarlig økonomisk styring

Regjeringen legger handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. I tråd med denne skal finanspolitikken bidra til en stabil økonomisk utvikling, både på kort og lang sikt, og brukes til å jevne ut svingninger i økonomien.

Finanspolitikken, pengepolitikken og lønnsdannelsen spiller alle viktige roller i å stabilisere den økonomiske utviklingen i møte med forstyrrelser, slik som vi har opplevd de seneste årene. Den økonomiske politikken har samlet sett lyktes godt i å holde arbeidsledigheten lav og sysselsettingen høy, samtidig som prisveksten er på god vei ned.

Finanspolitikken har bidratt til å holde aktiviteten i økonomien oppe i årene vi har bak oss, og har blant annet vært innrettet mot å trygge og utvide viktige velferdsordninger, samtidig som det har vært betydelige merutgifter på mange områder knyttet til krigen i Ukraina. Det finanspolitiske opplegget for 2025 viderefører en trygg økonomisk styring. Regjeringen foreslår en bruk av fondsmidler på 460 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2025. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge utgjør det 10,9 pst., opp fra 10,4 pst. i år. Ifølge makromodellene KVARTS og NORA bidrar finanspolitikken for 2025 noe ekspansivt på aktiviteten i økonomien neste år, i tillegg til at aktiviteten løftes betydelig av finanspolitikken i årene før. Den økte bruken av fondsmidler i regjeringens budsjettforslag for 2025, og også i årene i forkant, må sees i lys av den betydelige og nødvendige styrkingen av forsvar, sikkerhet og beredskap, samt betydelige merutgifter til å ta imot flyktningene fra Ukraina på en god måte.

Målt som andel av verdien i Statens pensjonsfond utland (SPU) anslås fondsbruken å tilsvare 2,5 pst., nærmere 100 mrd. kroner under forventet realavkastning. Fondsverdien har økt mye så langt i år, i hovedsak fordi det har vært høy avkastning i aksjemarkedene, men også fordi kronekursen har svekket seg. Fondsverdien er beregningsteknisk anslått til 18 500 mrd. kroner ved inngangen til 2025, som er vel 2 700 mrd. kroner høyere enn ved inngangen til 2024. Det er stor usikkerhet om den videre utviklingen i fondets verdi, og finanspolitik-

ken tar høyde for at fondet kan falle, og at slike fall i finansmarkedene noen ganger kan være kraftige. Andelen av statsbudsjettets utgifter som finansieres av fondet, har økt vesentlig over tid, noe som kan gjøre det mer krevende å tilpasse bruken av fondsmidler dersom fondet skulle falle mye i verdi.

Perspektivmeldingen viser at inntektsutsiktene for statsbudsjettet for de nærmeste årene er noe bedre enn lagt til grunn i tidligere perspektivmeldinger, fordi Statens pensjonsfond utland har økt mer enn ventet. Noen år frem i tid viser likevel meldingen at de offentlige utgiftene vil vokse raskere enn inntektene, og at vi på noe lengre sikt enten vil måtte redusere utgiftsveksten eller øke inntektsveksten for å ha balanse i offentlige budsjetter.

Finanspolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.1.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettet for 2025

Trygghet for folks økonomi og grunnleggende velferdstjenester

Regjeringens mål er at folk skal få bedre råd. Arbeidstakere har knapt hatt vekst i reallønnen når vi ser perioden siden 2015 under ett. Kraftig prisvekst har bidratt til at folk har fått dårligere råd. Nå er vi ved et vendepunkt i økonomien. I år ser det ut til at arbeidstakere vil få reallønnsvekst. Prisstigningen er på vei ned. Lønnsoppgjøret er godt. Inntektsskatten for de med lave og middels inntekter reduseres. Stipendene i videregående opplæring, studiestøtten, barnetrygden og pendlerfradraget er økt, mens maksprisen i barnehage og SFO-prisen er redusert. For 2025 foreslår regjeringen nye grep for at folk skal få bedre råd.

Folk skal sitte igjen med mer av inntekten sin etter at skatten er betalt. Inntektsskattelettelsene for personer uten utbytteskatt summerer seg til 10,5 mrd. kroner under denne regjeringen, inkludert forslaget til 2025-budsjett. I 2025 foreslår regjeringen å redusere merverdiavgiften på vann- og avløpsgebyrer fra 25 pst. til 15 pst. fra 1. mai 2025. For en vanlig husholdning betyr det mellom 500 og 1 500 kroner i årlig besparelse.

Regjeringen gjennomfører målrettede tiltak for å få ned levekostnadene for barnefamilier. I 2025 foreslår regjeringen å ikke prisjustere maksimalprisen i barnehagene. Maksimalprisen i barnehagene blir da videreført på 2 000 kroner per måned nasjonalt, 1 500 kroner per måned i kommuner med sentralitetsindeks 5 og 6, og fortsatt gratis i tiltakssonen (Nord-Troms og Finnmark). 12 timers gratis skolefritidsordning (SFO) for elever på 1.–3. trinn videreføres. Disse tiltakene får helårseffekt i 2025 på om lag 5 mrd. kroner. Regjeringen viderefører også den inntektsavhengige moderasjonsordningen på 1.–4. trinn som sikrer at ingen familier skal bruke mer enn 6 pst. av inntekten sin til å betale for en

SFO-plass. SFO er gratis for elever med særskilte behov på 5.–7. trinn.

Barnetrygden er økt over flere budsjetter. Senest 1. september økte satsen for barn over seks år, slik at satsen ble lik for barn over og under seks år. Dette videreføres i 2025, med en helårseffekt på 2,4 mrd. kroner. Budsjettforslaget viderefører også flere tiltak for å styrke bostøtteordningen. Dette inkluderer blant annet økte bostøttetak og oppvarmingstillegg for alle mottakere. Dette legger til rette for at husstander med lav inntekt kan etablere seg og bli boende i en egnet bolig.

Å være i arbeid er viktig for å ha trygghet om egen økonomi. Det er også viktig for å unngå sosiale forskjeller. 145 000 flere har kommet i jobb fra tredje kvartal 2021 til andre kvartal 2024, hvorav 84 pst. har kommet i privat sektor. Den registrerte arbeidsledigheten er lav i historisk sammenheng. Mange sektorer opplever knapphet på arbeidskraft. Regjeringen setter i Perspektivmeldingen et mål om at sysselsettingen målt som andel av befolkningen i aldersgruppen 20–64 år skal øke fra 80,4 pst. i 2023 til 82 pst. i 2030. Det tilsvarer om lag 150 000 flere sysselsatte i denne syvårsperioden. Regjeringen har satt seg som mål å øke sysselsettingsandelen ytterligere i årene deretter.

Sysselsettingsmålet følges opp på en rekke måter. Regjeringen vil arbeide for at flere kan delta i arbeidslivet. Arbeidslinjen styrkes og gjør det enklere å kombinere trygd med arbeid. Det vil bidra til økt verdiskaping, bedre offentlige finanser og mer bærekraftige velferdsordninger. For å få til en slik oppgang må mange av de som i dag står utenfor arbeidsmarkedet, mobiliseres. Regjeringen la tidligere i høst frem arbeidsmarkedsmeldingen med forslag til tiltak og virkemidler for å øke sysselsettingen og få færre på trygd. 1. august trådte en ny opplæringslov i kraft. Der erstattes retten til videregående opplæring med en rett til å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse. Det skal gi flere i arbeid. Regelverket for opptak til høyere utdanning er endret. Nå vil flere komme raskere i gang med høyere utdanning og arbeid. Regjeringens nye digitaliseringsstrategi legger til rette for frigjøring av arbeidskraft. Om lag 70 000 ukrainske flyktninger er frem til nå bosatt ute i kommunene. Stadig flere av dem får arbeid.

Arbeidsmarkedstiltak er viktig for å flere i jobb. Arbeidsmarkedstiltak rettes inn mot arbeidsledige og personer med nedsatt arbeidsevne. For å styrke innsatsen for å få utsatte grupper, herunder fordrevne fra Ukraina, raskere over i jobb, ble bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak økt fra i fjor til i år. Regjeringen foreslår ytterligere økning neste år, tilsvarende om lag 5 800 flere plasser enn i år. Regjeringen styrker tiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA), som er tiltaksplasser hvor arbeidsoppgavene er tilrettelagt for utføre, tilsvarende om lag 500 plasser. Økningen er ledd i en planlagt opptrapping de neste årene.

Folketrygden er et sikkerhetsnett som gir økonomisk trygghet gjennom inntektssikring og kompensasjon i livssituasjoner som arbeidsløshet, sykdom, uførhet og alderdom. I regjeringens forslag for 2025 øker utgiftene til folketrygden ekskl. dagpenger mv. med 48,6 mrd. kroner i løpende priser fra Saldert budsjett 2024. Målt i faste priser og justert for sysselsettingsvekst øker folketrygdens utgifter ekskl. dagpenger mv. med 23,1 mrd. kroner. Av dette utgjør økning i sykepenger og AAP 9,5 mrd. kroner. Det er i hovedsak økningen i langtidsfraværet som bidrar til den store økningen i sykefraværet, men også det korte fraværet har økt. Økningen i sykefraværet siden før pandemien kan i stor grad tilskrives diagnoser relatert til psykiske lidelser og muskel-/skjelettlidelser, men også diagnosen trøtthet/slapphet bidrar en del.

Gode velferdstjenester i hele landet er avgjørende for å gi folk trygghet i hverdagen og bidrar til å redusere sosiale og geografiske forskjeller. Kommunene yter mange av de viktigste velferdstjenestene. En god og forutsigbar kommuneøkonomi er sentralt for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta sine oppgaver. Regjeringens forslag innebærer en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 6,8 mrd. kroner. Dette er høyere enn varslet i kommuneproposisjonen, og det gir sektoren handlingsrom til å bedre tjenestetilbudet. Det er avgjørende at kommunene har handlefrihet og ressurser til å løse oppgavene etter sine behov.

Fra 2025 innføres nytt inntektssystem for kommunene, med mål om at kommunene skal kunne tilby gode og likeverdige velferdstjenester til sine innbyggere. Inntektene blir jevnere fordelt mellom kommunene. Kommuner med lave skatteinntekter vil styrkes. Dette legger til rette for likeverdige tjenester for innbyggerne i hele landet. Av veksten i frie inntekter er om lag 1,7 mrd. kroner begrunnet med omleggingen av inntektssystemet.

Det statlige barnevernet skal bidra til å ivareta de mest sårbare barna. Regjeringen ønsker å etablere flere statlige institusjonsplasser. I tillegg skal det igangsettes en pilot for å prøve ut en ny innretning av institusjonstilbudet. Bevilgningene til det statlige barnevernet foreslås økt, blant annet som følge av utvikling i barnas behov og økte priser på tiltak.

Alle skal ha tilgang til gode helsetjenester av høy kvalitet når de trenger det. Regjeringen gjennomfører Ventetidsløftet og forbedrer sykehusøkonomien. Målet er en markant nedgang i ventetidene i år og neste år. Regjeringens forslag til budsjett gir trygghet for god helsehjelp, og sykehusene får midler til å løse dagens utfordringer. Budsjettforslaget legger til rette for vekst i pasientbehandlingen i sykehusene utover den demografiske utviklingen. Bevilgningen fra revidert nasjonalbudsjett for å blant annet bedre sykehusøkonomien og redusere ventetider videreføres i 2025-budsjettet. Det

foreslås også lånebevilgninger til nye investeringsprosjekter. Regjeringens arbeid med å styrke allmennlegetjenesten gir resultater. Stadig flere får fastlege.

Trygghet for landet og solidaritet med verden

Regjeringen foreslår et budsjett som bidrar til å holde befolkningen trygg, både for dagens trusler og de som kan komme. Krig i Europa preger budsjettforslaget også for 2025. De seneste årene har regjeringen og Stortinget tatt mange valg for å fremme trygghet, fred og solidaritet og bevare våre felles verdier.

Forsvarsbudsjettet økes i tråd med de økonomiske rammene som er lagt til grunn i den nye langtidsplanen for forsvarssektoren. Regjeringen foreslår et forsvarsbudsjett på 110,1 mrd. kroner i 2025, en økning på 19,2 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2024. Økningen inkluderer blant annet 15,5 mrd. kroner for å følge opp de økonomiske rammene lagt til grunn i ny langtidsplan. Norge har allerede i år nådd NATOs mål om å bruke 2 pst. av BNP på forsvarsformål, to år tidligere enn regjeringens opprinnelige ambisjon. I 2025 anslås forsvarsutgiftene å utgjøre 2,16 pst. av BNP. Hovedprioriteringene i 2025 vil være å hente inn etterlep av vedlikehold og forsyningsberedskap, få dagens struktur til å virke og å øke investeringene i materiell, eiendom, bygg og anlegg. Planen styrker både sjøforsvaret, landmakten og luftvernet. Antallet personell økes, boforholdene for forsvarrets ansatte bedres, utdanningskapasiteten økes, Heimevernet styrkes, og forskning og utvikling som er relevant for Norges forsvarsevne, vil økes. Regjeringen har bidratt til økt produksjonskapasitet i norsk forsvarsindustri.

Vi fortsetter å stille opp for Ukraina. Norge vil også i 2025 yte militær og sivil støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet, og budsjettet er innrettet for at vi fortsatt skal ta imot og integrere et høyt antall fordrevne. Regjeringen foreslår å utvide Nansen-programmet gjennom tre grep. For det første settes det et gulv for den årlige støtten på 15 mrd. kroner. For det andre økes rammen ved at tidligere års forseringer av støtte, på henholdsvis 2,5 og 7 mrd. kroner i 2023 og 2024, ikke skal trekkes fra fremtidige års støtte. Eventuelle bevilgninger til initiativer ut over rammen på 15 mrd. kroner i kommende år skal heller ikke komme til fratrukk fra fremtidige års ramme. For det tredje foreslår regjeringen å forlenge Nansen-programmets varighet med tre år. Ukraina vil ha behov for støtte i lang tid fremover, også etter krigens slutt. Regjeringen tar også sikte på å foreslå ytterligere tiltak i størrelsesordenen 5 mrd. kroner i 2024 i forbindelse med nysalderingen av budsjettet. I sum innebærer regjeringens forslag at den samlede rammen for Nansen-programmet utvides fra 75 til 134,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030. Støtten på 15 mrd. kroner i 2025 foreslås fordelt likt mellom sivil og militær støtte. På militær side er det tatt høyde for donasjoner av mate-

riell fra forsvarssektoren på 2 mrd. kroner. Den sivile delen av Nansen-programmet i 2025 inngår i forslaget til bistandsbudsjett, som samlet er på 52,9 mrd. kroner.

Mottak, bosetting og integrering av flyktninger vil også neste år kreve betydelige midler. De volumstyrte budsjettpostene anslås totalt til 31,3 mrd. kroner i 2025. Dette er basert på planleggingstall på 25 500 flyktninger i år og 22 000 neste år. Det er nylig besluttet å avgrense ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse for fordrevne fra Ukraina mot personer som kommer fra trygge oppholdsområder. Tiltaket reduserer ankomstprognosene for 2025 med om lag 8 000 personer, og reduserer anslåtte utgifter over statsbudsjettet med om lag 1,6 mrd. kroner. Usikkerheten om den videre utviklingen i ankomster er imidlertid stor.

For å møte et skjerpet trusselbilde og varige endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen prioriterer regjeringen samfunnssikkerhet og sivil beredskap. Det foreslås blant annet å øke bevilgningene til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og redningshelikoptertjenesten. I tillegg foreslås det midler til nødvendige investeringer i nødnett, Digitaliseringsdirektoratets arbeid med digital sikkerhet og kommunenes og statsforvalternes beredskapsarbeid.

I en usikker verden prioriterer regjeringen å trygge den norske matsikkerheten. Bevilgningen til jordbruksavtalen foreslås økt med drøyt 2 mrd. kroner i 2025, til i underkant av 29 mrd. kroner. Økningen gir jordbruket full kostnadsdekning, og kompensasjon for fallende markedsinntekter og skal følge opp opptrapningsplanen for inntekt i jordbruket, jf. Meld. St. 11 (2023–2024). Regjeringen fortsetter også arbeidet med å etablere beredskapslager for matkorn.

Regjeringen fortsetter å prioritere politiet og bekjempe alvorlig kriminalitet. Til sammen foreslår regjeringen 2,8 mrd. kroner til å forebygge og bekjempe kriminalitet. Av dette går nesten 2,5 mrd. kroner til politiet, inkludert videreføring av bevilgningsøkningen som ble besluttet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i år. Dette vil gi mer synlig politi i gatene og sette politiet i bedre stand til å løse hele sitt samfunnsoppdrag. Trusselen fra organisert kriminalitet er stor i Europa. Også i Norge har flere blitt rammet av denne typen kriminalitet det siste året, særlig i Oslo. Det legges derfor opp til å styrke arbeidet mot kriminelle nettverk, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet.

Videre foreslår regjeringen en tverrfaglig innsats i særlig utsatte områder for å forebygge og hindre rekruttering til barne- og ungdomskriminalitet. Tiltakene inkluderer blant annet etablering av hurtigspor for behandling av straffesaker i Oslo for unge under 18 år, fengselsplasser for mindreårige, beredskapsteam og andre skoletiltak i kommunene, pilot for bedre institusjonstilbud i barnevernet, foreldrestøttende tiltak, re-

gelverksutvikling og tilskudd til møteplasser for unge gutter og menn.

Regjeringen prioriterer også bekjempelse av økonomisk kriminalitet for å hindre de kriminelle nettverkens evne og mulighet til å få fotfeste, og motvirke en negativ utvikling som man erfarer i flere europeiske land. I budsjettforslaget legges det derfor opp til å øke innsatsen mot hvitvasking, korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet. Det foreslås videre å sette av midler til etablering av en enhet under Finanstilsynet som skal bidra til å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Regjeringen vil også gjøre det enklere å inndra utbytte av kriminalitet, enten det er penger eller gjenstander.

Regjeringen styrker kontrollen ved grensene med flere tollere og bedre utstyr ved at bevilgningsøkningen til Tolletaten i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett trappes videre opp i 2025. Tolletaten spiller en helt avgjørende rolle i innsatsen mot narkotikasmugling, som i dag utgjør en stor trussel mot både Norge og resten av Europa. Etatens kontrollkapasitet skal styrkes med blant annet flere tjenestefolk, flere skannere og moderne utstyr. Styrkingen kommer på toppen av de grepene regjeringen allerede har gjort, blant annet midler for å øke kapasiteten til å håndtere sanksjonsregimet mot Russland, til utvidede oppgaver med kontroll av russiske fiskefartøy, til etablering av Tolletaten på Svalbard og en ny skanner stasjonert på Magnormoen.

Regjeringen ønsker å legge til rette for god rettssikkerhet og tilgjengelige juridiske tjenester for innbyggerne i hele landet. Regjeringen foreslår derfor å videreføre de økte bevilgningene til domstolene og andre aktører og instanser fra revidert nasjonalbudsjett, herunder Kontoret for voldsoffererstatning, Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker og Spesialenheten for politisaker, samt å øke rettshjelpen.

Utvikle hele Norge videre

Regjeringen vil redusere både geografiske og sosiale forskjeller, slik at folk kan leve gode liv både i by og land.

De seneste årene har manglende reallønnsvekst, økt prisvekst og økte renter hatt konsekvenser for levekostnadene, særlig for dem med høye boutgifter som i byene. Flere av regjeringens velferdssatsinger, slik som billigere barnehage og gratis 12 timers SFO i uken, vil ha betydning for de som bor i byene. Regjeringen har i tillegg flere målrettede satsinger for å redusere sosiale forskjeller i byene, blant annet tilskuddsordning for økt bemanning i barnehager i levekårsutsatte områder.

Det skal være attraktivt å bo og arbeide i hele landet. Regjeringen vil stimulere til levedyktige lokalsamfunn i distriktene. Spredt bosetting er en sentral del av beredskapen og strategisk viktig, særlig i Nord-Norge. Regjeringen legger til rette for spredt bosetting, blant annet gjennom halverte fergepriser, halverte flypriser på kort-

banenettet og reduserte barnehagepriser som videreføres i 2025. Satsinger innen kultur og transport skjer i hele landet.

Regjeringen foreslår en ny gjeldssletteordning for yrkesaktive personer med studielån som er bosatt i mindre sentrale distriktkommuner. De som kvalifiserer til ordningen, vil kunne få slettet 25 000 kroner av studielånet hvert år, etter en opptjeningsperiode på 12 måneder. Opptjeningsperioden begynner 1. januar 2025, og omfatter yrkesaktive personer bosatt i de 212 kommunene som er i sentralitetsklasse 5 eller 6. De første låntakerne vil kunne få innvilget sletting av studielån i januar 2026. Den nye gjeldssletteordningen skal bidra til at hele landet har tilgang til kompetent arbeidskraft og gode velferdstilbud.

Regjeringen foreslår å videreføre gratis barnehage i Nord-Troms og Finnmark (tiltakssonen) og maksimalpris på 1 500 kroner per måned i kommuner med sentralitetsindeks 5 og 6, enda lavere enn den nasjonale maksprisen på 2 000 kroner per måned.

Budsjettforslaget følger opp regjeringens prioriteringer i ny Nasjonal transportplan. Det foreslås bevilget i alt 95,1 mrd. kroner til Nasjonal transportplan 2025–2036, som innebærer en reell økning på 1,7 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2024. I planen legger regjeringen opp til å ta vare på infrastrukturen, utnytte kapasiteten i eksisterende infrastruktur og transporttilbud bedre, og bygge nytt der vi må. Det vil bidra til et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i hele landet.

Regjeringen foreslår 2,4 mrd. kroner til oppfølging av avtalene om statlig kjøp av flyruter på kortbanenettet (FOT-ruteavtalene) i 2025. Dette er mer enn dobbelt så mye som i 2023. Regjeringen har inngått nye FOT-ruteavtaler for Nord-Norge og Sør-Norge som hadde oppstart i år, og som utløper i 2027 og 2028. På alle rutene som er omfattet av disse avtalene, er maksimaltakstene halvert. Staten kjøper også mer kapasitet på strekninger der reduserte priser forventes å gi størst etterspørselsøkning. I tillegg inkluderes rutene Stord–Oslo og Kirkenes–Tromsø i ordningen.

Budsjettet legger til rette for at hele befolkningen skal ha tilgang på kulturtilbud og fritidsaktiviteter, uavhengig av bosted og sosial bakgrunn. Ordningene med kompensasjon for utgifter til merverdiavgift for frivillige organisasjoner og idrettslag foreslås videreført. Det foreslås å opprette en tilskuddsordning for regionale kulturfond som skal bidra til et løft for lokalt og regionalt kulturliv over hele landet. Økt innsats for digitalisering av kulturarv og arkiver vil gi kompetansearbeidsplasser i Mo i Rana og på Tynset.

Næringslivet i Norge går godt, og lønnsomheten er høy. Bedriftene har de seneste årene satt rekorder i investeringer og eksport. Regjeringen vil gjennom en forutsigbar og aktiv næringspolitikk legge til rette for videre vekst.

Vi trenger mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering i årene fremover. Regjeringens forslag til budsjett legger til rette for å møte fremtidens energitutfordringer, med tiltak for energieffektivisering og teknologitvilling. Regjeringen har sørget for et temposkifte i satsingen på havvind. Den første konkurransen om arealtildeling for havvind på norsk kontinentalsokkel var vellykket. Prosjektet som er gjennomført i prosjektorrådet Sørlike Nordsjø II, vil produsere 6–7 TWh. På bakgrunn av dette har staten inngått en kontrakt med utbygger med en kostnadsramme på 23 mrd. 2023-kroner. I 2025 planlegger regjeringen å lyse ut nye områder. For å bidra vesentlig til utviklingen av flytende havvind foreslår regjeringen i budsjettet en tilsagnsfullmakt på 35 mrd. 2025-kroner til et støtteprogram for flytende havvind i områdene Vestavind B og Vestavind F. Hvor mye havvind som realiseres innenfor rammen, vil avgjøres gjennom en auksjon. Regjeringen legger opp til jevnlig utlysninger av areal og støttekonkurranser.

Regjeringen fører en ambisiøs klimapolitikk, og nedgangen i norske klimagassutslipp ventes å fortsette. Regjeringens budsjettforslag gjør det mulig for Enova å øke innsatsen for utslippsreduksjoner under innsatsfordelingsforordningen, samtidig som arbeidet med energieffektivisering fortsetter. Regjeringen satser på karbonfangst og -lagring ved å følge opp Langskip-prosjektet, som er viktig for teknologitvilling også globalt. Prising av utslipp er et kostnadseffektivt virkemiddel som gjør det mer lønnsomt å investere i klimavennlige løsninger. Regjeringen følger opp planen om å trappe opp klimaavgiftene til 2 000 2020-kroner i 2030 (tilsvarer 2 400 2025-kroner). Med et slikt langsiktig mål og gradvis bevegelse i retning av en gitt pris på utslipp settes næringsliv og forbrukere i stand til å omstille seg over tid.

Norges internasjonale klimaforpliktelser skal nås samtidig som regjeringen tar hensyn til hvordan klimaavgiftene påvirker husholdningenes levekostnader. Som en del av statsbudsjettet legger regjeringen frem en plan som viser hvordan Norge skal nå klimamålene i 2030, se særskilt vedlegg til Klima- og miljødepartementets Prop. 1 S (2024–2025) Regjeringens klimastatus og -plan.

Innstramminger og omprioriteringer

Omprioriteringer er nødvendig for å skape rom for satsinger og økte utgifter på andre områder. Innstramminger og bedre innretning av støtteordninger kan også bidra til bedre og mer effektiv utnyttelse av arbeidskraft og andre ressurser i det norske samfunnet.

Regjeringen foreslår å redusere tilskuddet til bosetting av enslige mindreårige asylsøkere slik at dekningsgraden reduseres til 100 pst. Dekningsgraden har over flere år ligget godt over 100 pst. Tiltaket er ventet å redusere utgiftene over statsbudsjettet med om lag 370 mill. kroner.

Videre foreslår regjeringen å nominelt videreføre flere ordninger, deriblant kontantstøtten og engangstønaden. Barnetrygden foreslås videreført med uendret nivå, etter at den ble økt vesentlig for barn over seks år fra 1. september 2024. Regjeringen foreslår også nominell videreføring av flere av satsene tilknyttet hjelpemidler og grunn- og hjelpetønader, samt stønader til beboere i asylmottak.

Regjeringen mener nivået på overføringsflyktninger må ses i sammenheng med antall asylsøkere og personer med midlertidig kollektiv beskyttelse. I 2025 er planleggningstallet for flyktningankomster 22 000 personer. I lys av de høye ankomstene foreslår regjeringen å redusere kvoten for overføringsflyktninger fra 1 000 til 200 personer.

Regjeringen er blitt enig med partene i industrien om en langsiktig og budsjettmessig bærekraftig CO₂-kompensasjonsordning for støtteårene 2024–2030. Det innføres et bevilgningstak på 7 mrd. kroner per støtteår som gjør budsjettbelastningen mer forutsigbar. For 2025-budsjettet gir det en anslått innsparing på 1,8 mrd. kroner sammenlignet med en situasjon der ordningen ikke endres. For budsjettene 2025–2031 samlet kan innsparingen på usikkert grunnlag anslås til 10–11 mrd. kroner, blant annet med forutsetning om en fast kvotepris på om lag 1 000 kroner. 40 pst. av kompensasjonen skal brukes på utslippsreducerende og energieffektiviserende tiltak hos bedriften eller bedriftens konsern i Norge. Det gjør at ordningen i større grad vil stimulere til omstilling.

Regjeringen ønsker å legge til rette for veloverveide studievalg i høyere utdanning, og å stimulere til effektive utdanningsløp. Regjeringen foreslår derfor at gradskomponenten i Lånekassens stipendomgjøring økes fra 15 pst. til 25 pst., og at studiepoengomgjøring reduseres fra 25 pst. til 15 pst. Med endringen kan studentene fortsatt få omgjort opp til 40 pst. av basislånet til stipend, men en større del av omgjøringen blir avhengig av at studentene fullfører hele utdanningen. Studenter som fullfører hele grader, kommer uendret ut. Endringen skal bidra til at det lønner seg å fullføre påbegynte grader. For 2025-budsjettet gir tiltaket en anslått innsparing på 175 mill. kroner.

Regjeringen foreslår å avvikle folketrygdens dekning av utgifter til behandling hos kiropraktorer fra 1. januar 2025. Stønaden utgjør en svært liten del av den totale behandlingstkosten hos kiropraktorer, og kan antas å ha liten innvirkning på pasientenes bruk av kiropraktorer. Avsetningen til fond til videre- og etterutdanning av kiropraktorer videreføres.

Regjeringens prioriteringer på utgiftssiden er nærmere omtalt i Gul bok, Prop. 1 S (2024–2025) Statsbudsjettet. Utviklingen i kommuneøkonomien omtales nærmere i avsnitt 3.1, sysselsettingspolitikken i avsnitt 3.4 og klimapolitikken i avsnitt 3.6.

Skatte- og avgiftsopplegget

Skatte- og avgiftsopplegget for 2025 er tilpasset den økonomiske situasjonen og de langsiktige utfordringene som beskrives i Perspektivmeldingen. Denne regjeringen gjør tydelige politiske valg og fører en trygg og ansvarlig økonomisk politikk.

Regjeringen foreslår ingen større skattereformer i 2025-budsjettet, men fortsetter arbeidet med å gjøre skattesystemet mer omfordelende. Samlede netto skatte- og avgiftslettelser i regjeringens forslag er 17,5 mrd. kroner, fullt innfaset. Som varslet i Revidert nasjonalbudsjett 2024, foreslår regjeringen at den midlertidige ekstra arbeidsgiveravgiften avvikles fra 1. januar 2025. Lettelsen anslås til 12 mrd. kroner påløpt i 2025. Utover avviklingen av den ekstra arbeidsgiveravgiften foreslår regjeringen netto skatte- og avgiftslettelser på om lag 5,5 mrd. kroner, når endringene er fullt innfaset. De bokførte lettelsene i 2025 anslås til om lag 9,3 mrd. kroner.

Regjeringen prioriterer målrettede lettelser for personer med lave inntekter. Frikortgrensen (grensen for å betale trygdeavgift) økes fra 70 000 kroner til 100 000 kroner, og grensen for å betale annen skatt på lønns- og trygdeinntekt økes fra om lag 163 000 kroner til om lag 200 000 kroner. Lavere trygdeavgift på lønn, trygd og næringsinntekt kombinert med økt trinnskatt gir lettelser for lave og middels inntekter og noe økt skatt på høye inntekter. Samlede lettelser i inntektsskatten for personer (uten utbytteskatt) under denne regjeringen summerer seg til 10,5 mrd. kroner med forslaget til 2025-budsjett.

Regjeringen foreslår å redusere merverdiavgiften på vann- og avløpstjenester fra 25 pst. til 15 pst. fra 1. mai 2025. Det gir lettelser på anslagsvis 4 mrd. kroner i helårsvirkning og bidrar til å redusere levekostnadene for mange husholdninger som har opplevd å få kjøpekraften redusert som følge av høy prisvekst og økt rente.

Gjeldende utflyttingsskatte regler sikrer ikke at verdistigning på aksjer mv. som opptjenes mens eiere er bosatt i Norge, skattlegges her, og at skatten faktisk blir betalt. Regjeringen foreslår derfor å endre utflyttingsskatten slik at reglene virker etter sin hensikt og bygger opp under et robust, omfordelende og rettferdig skattesystem. Endringene som foreslås, er mer lempelige enn forslaget som har vært på høring.

Regjeringen har vist at vår plan for opptrapping av klimaavgifter er troverdig. Skatte- og avgiftsopplegget for 2025 innebærer nye skritt i samme retning, blant annet ved at klimaavgiftene på ikke-kvotepiktige utslipp trappes videre opp lineært frem mot 2 000 2020-kroner per tonn CO₂ i 2030 (tilsvarer 2 400 2025-kroner). Regjeringen foreslår også enkelte grunnlagsutvidelser. Den grønne omstillingen regjeringen legger opp til, må også ta hensyn til de økte levekostnadene store grupper har opplevd over flere år. Regjeringen foreslår derfor å tilbakeføre inntektene fra veitrafikken av å øke klimaavgifte-

ne ved å redusere veibruksavgiften og trafikkkforsikringsavgiften. Klimapolitikken må også ses i sammenheng med andre forslag med gode fordelings effekter.

Utvalgte beløpsgrenser i skattesystemet som har stått stille i mange år, økes. I tillegg foreslås lettelser i reisefradraget og lemping av toårsregelen for pendlere. Regjeringen foreslår også en gunstigere og enklere beskatning av salg av overskuddsstrøm i privat bolig, ved å innføre en skattefri beløpsgrense på 15 000 kroner for slike inntekter. I 2025 foreslår regjeringen å fjerne gjenstående overprising av gebyrfinansierte tjenester. For 2025 innebærer det reduksjoner i gebyrer både i Brønnøysundregistrene, på trafikant- og kjøretøyområdet under Statens vegvesen og utleggsgebyret. Det kommer både enkeltpersoner og næringsliv til gode at gebyrene for offentlige tjenester med dette settes på kostnadsriktig nivå. Denne ryddejobben er med dette budsjettet slutført.

Skatte- og avgiftspolitikken er nærmere omtalt i kapittel 4 i meldingen og i Prop. 1 LS (2024–2025) Skatter og avgifter 2025.

2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

2.1.2.1 Merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til omtalen i Meld. St. 1 (2024–2025) og slutter seg til denne.

2.1.2.2 Merknader fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen forventer bedring i økonomien i 2025. Det er likevel fare for at vendepunktet regjeringen har varslet, kan bli utsatt dersom prisvekst og renter holder seg oppe og situasjonen endrer seg internasjonalt.

Når usikkerheten øker, må politikken skape trygghet, sikre grunnleggende nasjonal interesse og legge grunnlaget for fremtidig vekst. Høyre vil ta dette ansvaret.

Sikkerhetssituasjonen i Europa er alvorlig, og i Ukraina er nå russiske styrker på offensiven. Som et engangstiltak vil Høyre øke støtten til Ukraina med 30 mrd. kroner til totalt 45 mrd. kroner i 2025. Den økte støtten kan utgjøre en vesentlig forskjell i krigens gang og beskytte Norges sikkerhetsinteresser, og er innenfor hva Ukraina effektivt kan omsette i økt forsvarsevne neste år.

Den økte støtten finansieres i hovedsak av økt oljepengebruk. Oljepengebruken vil likevel ligge godt innenfor handlingsregelen, med et uttak på 2,7 pst. av fondsverdien. Ettersom pengene skal benyttes i utlandet, vil den økte støtten ha liten virkning på aktiviteten i norsk økonomi. Uttaket vil ikke medføre en varig økning av statens utgifter, men inntektene fra oljefondet

vil bli lavere i fremtidige år. Denne prisen er riktig å betale, også av hensyn til våre nasjonale interesser.

En ansvarlig økonomisk politikk er nødvendig for at den norske økonomien skal fungere godt over tid. Dette er grunnleggende for å oppnå alle politiske mål. Hvis økonomien ikke fungerer, rammer det innbyggernes mulighet til å ha en trygg jobb og leve gode liv. Det rammer også statens evne til å gjennomføre viktige fellesoppgaver som forsvar, helsetjenester, utdanning og å redusere klimautslipp.

Over tid må derfor alle utgifter på statsbudsjettet holdes innenfor bærekraftige rammer, uavhengig av hvordan de påvirker aktiviteten i økonomien på kort sikt. Skattnivået må være forutsigbart og bidra til vekst i norske bedrifter.

Det er nødvendig å redusere utgiftene og omprioritere ressursene for å gi rom til å satse på det som er viktigst for innbyggerne. Staten må bli mer effektiv og gjennomføre reformer som øker verdiskapingen og bærekraften i økonomien.

Disse medlemmer er bekymret for at regjeringen Støre ikke tar tilstrekkelig ansvar for den økonomiske politikken. Norge er blant landene med de høyeste offentlige utgiftene per innbygger i OECD, og regjeringen legger ikke opp til reformer som kan bedre vekstevnen. Regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti har økt skattene med over 27 mrd. kroner siden regjeringen tiltrådte. Skatteøkninger har også skjedd gjennom kortsiktige grep, som en ekstra midlertidig arbeidsgiveravgift, som inntil avviklingen neste år har trukket inn flere titalls milliarder kroner. Slike grep skaper politisk risiko for næringslivet.

Selv med store skatteskjerpelser er oljepengebruken økt med 135 mrd. kroner i regjeringens budsjettforslag, sammenlignet med 2022. Finansdepartementet har beregnet at dersom oljepengebruken permanent øker like mye hvert år som i regjeringens budsjettforslag for 2025, vil pengebruken kunne overskride handlingsregelen allerede i neste stortingsperiode. Hvis ikke utgiftsveksten bremses de neste årene, må store løft som langtidsplanen for Forsvaret finansieres gjennom store innsparinger eller skatteøkninger på kort tid.

Tabell 1: Tall fra svar på spørsmål 1350 fra Høyres fraksjon av 4. november 2024

	Bruk av fondsmidler, pst. av SPU ved inngangen til året
2025	2,5
2026	2,6
2027	2,7
2028	2,8
2029	3,0

Disse medlemmer viser til sitt forslag til statsbudsjett for 2025, der permanente skatter og utgifter tas betydelig ned. Budsjettet prioriterer det viktigste først, som er folks privatøkonomi, at Norge skal ha mer å leve av i fremtiden, kortere helsekøer og trygghet og beredskap. Forslaget gir en ny kurs som tar større ansvar for fremtiden.

2.1.2.3 Merknader fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at siden stortingsvalget i 2021 har den økonomiske situasjonen for folk og bedrifter blitt betydelig forverret. Norge har blant de høyeste skattetrykkene i OECD-området, og den rød-grønne regjeringen har unnlatt å ta viktige grep som kunne hjulpet mange.

Disse medlemmer vil gi folk mer økonomisk handlefrihet og prioriterer å kutte i skatter og avgifter. I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett økes både personfradraget og frikortgrensen til 150 000 kroner, slik at alle får skattelette. Målet er at alle skal sitte igjen med mer av egen lønn, og at bedriftene skal gå med overskudd.

Avgifter skal ikke brukes for å finansiere symbolpolitikk for politikere uten respekt for folks lommebok. Derfor foreslår disse medlemmer å halvere mosen på mat og veibruksavgiften på drivstoff, og at ingen skal betale mer enn 50 øre per kWt for strøm.

Det er viktig å sikre forutsigbarhet for næringslivet. Bedriftene må gis økonomisk handlefrihet til å styre sin egen hverdag.

Det må legges til rette for vekst, ikke et skattesystem som vrir investeringer bort fra Norge.

Fremskrittspartiets skatteforslag og øvrige omdisponeringer fremgår av kap. 3.1.2.3.

Disse medlemmer ønsker et samfunn der alle kan føle seg trygge. Politiet må styrkes, slik at de blir bedre rustet til å bekjempe kriminalitet. Folk skal føle seg trygge på at dersom noe skjer, skal politiet ha kapasitet til å hjelpe. Et trygt samfunn for alle inkluderer en streng innvandringspolitikk og en god integrering.

Det skal være trygt å ferdes langs norske veier, derfor vil disse medlemmer prioritere å bygge nye trafikksikre veier, samtidig som det må tas bedre vare på eksisterende veier.

Disse medlemmer mener at du skal få hjelp til å bli frisk og ha tilgang på den omsorgen og de tjenestene du trenger. Disse medlemmer vil sikre gode, raske og trygge helsetjenester, hvor enkeltmennesket står i sentrum. Du skal kunne stole på at du får den hjelpen du trenger, når du trenger den.

2.1.2.4 Merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at den utfordrende tiden både Norge og verden er i, må få stor betydning for innretningen

i statsbudsjettet for 2025. Dyretid påvirker både enkeltpersoner, kommuner og sykehus. Klima- og naturkrisen gir alvorlige konsekvenser. Det er krig i Europa, og vi opplever katastrofale konsekvenser av konflikten på Gaza.

Folk flest opplever trange økonomiske tider, og kommunene får økte utgifter i forbindelse med dyretid som gir dem mindre handlingsrom til å styrke og utvikle velferden. I denne stortingsperioden har Sosialistisk Venstreparti bidratt til omfordeling og til å styrke velferden og forhindre klimautslipp og naturtap, og har også sørget for solidaritet med resten av verden. Dette arbeidet må fortsette i 2025.

De tte medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2025. Sosialistisk Venstrepartis viktigste prioriteringer er at ulikheten skal ned, og velferden styrkes, kutt i klimagassutslippene, å ta vare på naturen og internasjonal solidaritet. Dette gjenspeiles i de konkrete forslagene.

De tte medlem understreker viktigheten av en velferdsstat som stiller opp og fyller den rollen den var tiltenkt, gjennom økte velferdsytelser, billigere velferdstjenester og et mer omfordelende skattesystem. Sosialistisk Venstreparti vil fortsette å satse på velferdsreformer som billigere tannhelse, gratis SFO, økt barnetrygd og en sosial boligpolitikk. De økonomiske forskjellene i Norge er for store, og ulikheten vokser. De siste 20 årene har de lave lønningene i Norge falt, sammenlignet med medianlønnen, mens de høyeste har økt. De rikeste ti prosentene eier mer enn alle andre til sammen.

Sosialistisk Venstreparti vil ha et samfunn med små forskjeller. De som har minst, må få mer, samtidig som de som har mest, må bidra mer. De tte medlem viser til sitt alternative statsbudsjett, der skattesystemet gjøres mer omfordelende ved at de med høyest formue og inntekt i større grad betaler skatt etter evne, mens folk med vanlige og lave inntekter får lavere skatt.

Norge og resten av verden merker i større og større grad de alvorlige konsekvensene av klimaendringene. De tte medlem mener regjeringens klimainnsats og tiltak for utslippskutt i Norge ikke er tilstrekkelige. Både ambisjonsnivået og innsatsen må opp, utslippene må kuttes raskere for hvert år som går, og oljeavhengigheten reduseres. De tte medlem mener det ikke er rom for mer olje og gass. Den høye aktiviteten i petroleumsbransjen er til hinder for en rettferdig og styrt omlegging fra olje og gass til eksisterende og nye grønne næringer. Det er derfor behov for en økt innsats for omstilling. Vi må satse mye sterkere på norsk grønn industri og på den måten også sikre økonomi og arbeidsplasser for fremtiden.

I utfordrende tider er internasjonal solidaritet ekstra viktig. De tte medlem vil understreke at Norge må ha en human flyktningpolitikk som sikrer at vi fortsatt tar imot mennesker på flukt. Vi må bidra i humanitære

katastrofer, gi langsiktig utviklingshjelp og styrke menneskerettigheter og demokrati. Sosialistisk Venstreparti foreslår selvsagt at Sosialistisk Venstreparti skal bruke én pst. av bruttonasjonalinntekten på bistand.

2.1.2.5 Merknader fra Rødt

Komiteens medlem fra Rødt viser til at norske husholdninger knapt har hatt realinntektsvekst de siste ti årene. Prisene på nødvendige varer har økt, og lønningene har ikke holdt tritt. Samtidig er de på toppen blitt rikere. Bankene og dagligvaregigantene har tjent milliarder på dyr mat og høy rente, og forskjellene har økt. Dette har skjedd under regjeringene til både Jonas Gahr Støre og Erna Solberg, og selv om både Høyre og Arbeiderpartiet sier de vil ha små forskjeller.

De tte medlem viser til at velferden der folk bor, er under press. Skoler, busslinjer og tilbud innen rusbehandling og psykisk helse legges ned. I barnehager og på sykehjem og SFO er det for få ansatte på jobb. Årsaken er blant annet dårlig kommuneøkonomi.

De tte medlem viser til at den høye renta legger en demper både på folks privatøkonomi og for landets økonomi som helhet. Aktiviteten i byggenæringen er lav, og det bygges altfor få nye boliger. Dette vil føre til en kraftig prisvekst på lengre sikt. Med unntak av helsesektoren er det ikke lenger stor knapphet på arbeidskraft i Norge.

De tte medlem viser til at regjeringa ikke kommer med nye tiltak for å få ned forskjellene i sitt forslag til statsbudsjett. Heldigvis er ikke tida for å ta gode og modige valg for samfunnet forbi. Det er ingen grunn til at vi ikke skal kunne ha visjoner for Norge. I Rødts budsjettforslag presenteres det et alternativ der fellesskapet kommer styrket ut og folk flest sitter igjen med mer.

De tte medlem viser til at Rødt foreslår å kutte i skattene for folk med vanlige og lave inntekter. Tre av fire vil betale mindre med partiets forslag. Rødt foreslår blant annet å øke frikortgrensen og å øke personfradraget. Med en vanlig årsinntekt på 500 000 kroner vil det bety om lag 5 000 kroner i skatteutt. Samtidig foreslår Rødt å øke skattene til dem som tjener og eier mest. Solberg-regjeringen kuttet skattene til landets aller rikeste med milliardbeløp, og disse skattegevane er fortsatt ikke fullt ut reversert. Rødt foreslår derfor et langt mer omfordelende skatteopplegg, som vil bidra til å få ned forskjellene og til å finansiere styrket velferd.

De tte medlem mener at grunnplanken i vårt velferdssystem må være at du ikke trenger å bli fattig bare fordi du blir syk, gammel eller mister jobben. Men dagens minsteytelser i velferdsstaten er ikke mulig å leve av. Rødt foreslår derfor å øke de laveste ytelsene i velferdsstaten med 15 000 kroner i året.

De tte medlem viser til at Rødt også vil foreslå å kutte i regningsbunken til norske familier. Rødt foreslår å senke egenandelen på helsetjenester til maksimalt

2 500 kroner. Tennene er en del av kroppen og må behandles som det, og Rødt ønsker å starte innfasing av gratis tannhelse. Med Rødts modell skal de med store tannhelseregninger få dekket 40 pst. av regningen over 2 500 kroner allerede fra nyttår. Rødt ønsker å gjøre tannregulering for barn gratis. I tillegg foreslår Rødt at alle barn i grunnskolen skal få gratis skolemat, og at kollektivprisene skal kuttes med 10 pst.

Dette medlem viser til at Rødts kommuneopplegg innebærer over 15 mrd. kroner mer til kommuner og fylker. Det vil kunne gå til en styrket velferd over hele landet. Rødt foreslår økt bemanning tilsvarende 2 000 nye årsverk i barnehagene, flere ansatte på SFO og flere lærere på skolen. Målet må være at alle eldre som trenger det, skal få sykehjemsplass, og da må køene ned. Derfor vil Rødt foreslå å sette i gang bygging av 1 000 flere sykehjemsplasser enn det regjeringen foreslår.

Dette medlem viser til at Norge kan og må gjøre mer for å stanse krigen i Midtøsten og okkupasjonen av Palestina. Norge bør sette makt bak kravene, og det må innføres sanksjoner mot Israel. Oljefondet må trekke sine investeringer ut av landet og ut av selskaper som produserer våpen til Israels krigsmaskin. De humanitære lidelsene og behovene i Gaza er enorme. Rødt foreslår derfor å øke bistanden til området kraftig.

Dette medlem mener at regjeringa fører en politikk som gjør at Norge ikke når klimamålene. Regjeringa kutter også i bevilgningene til naturen. Det er det motsatte som trengs. Det er nødvendig med en satsing for å unngå klima- og naturkriser. Derfor foreslår Rødt å sette av over 1,5 mrd. kroner til å ta vare på natur.

Dette medlem mener at Rødts forslag til statsbudsjett vil kutte utslipp rettferdig. Det bør bli billigere å velge miljøvennlig for folk flest. De som har mest og forurenser mest, bør bidra mest. Rødt foreslår å øke avgifter på ting som skader miljøet. Ikke for å skaffe penger til staten, men for å ta vare på natur og miljø. Derfor foreslår Rødt å betale tilbake til alle med inntekt under 500 000 kroner for å kompensere for miljøavgiftene. Rødt foreslår å øke gjennom en rød klimarabatt. Med Rødts modell får de som tjener minst, mest. For de som bor i distriktet, kan det være vanskelig å bytte ut bilen med kollektivtrafikk. Derfor får folk i distriktet et tillegg i klimarabatten.

Dette medlem viser til at den mest miljøvennlige energien er den vi ikke bruker. Energieffektivisering er et klassespørsmål. Høye strømpriser fører i praksis til at de med dårlig eller vanlig råd rasjonerer med strømmen, mens de rikeste kan fortsette å sløse som før. Rødt foreslår å omprioritere midler fra havvindsatsing til energieffektivisering og utslippskutt. Enova bør gi støtte til velkjent teknologi, heller enn urealistiske luftslott. Til sammen foreslår Rødt å sette av 600 mill. kroner ekstra til energieffektivisering for næringsliv og husholdnin-

ger. I tillegg foreslår Rødt 300 mill. kroner til Husbanken for å sikre energieffektivisering i kommunale boliger.

2.1.2.6 Merknader fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Norge og verden fortsatt er i inne i en urolig periode. Både situasjonen i Ukraina og i Midtøsten fører til ustabilitet som smitter over på forhold som påvirker både global og norsk økonomi.

En urolig verden skaper også usikkerhet i norsk økonomi, både for forbrukerne, bedriftene og økonomien i sin helhet, ved å forstyrre globale handelsmønstre og spre usikkerhet i markedene en liten, åpen økonomi som Norge er helt avhengig av.

På den annen side er inflasjonen i ferd med å komme under kontroll, energipriser har stabilisert seg på et mye lavere nivå, og de fleste lands sentralbanker har senket renten flere ganger.

Unntaket er Norge. Vi sliter både med en vedvarende lav kronekurs, uten at regjeringen tilsynelatende mener at det er et problem eller en utfordring, og med en inflasjon som fortsatt ikke er kommet ned på nivået Norges Bank skal styre etter. Kombinasjonen av disse faktorene medfører at vi har et «særnorsk» høyt rentenivå, på tross av at regjeringen i over ett og et halvt år har lovet at det skal komme rentenedgang.

Dette medlem vil peke på at forskjellen mellom rentenivået i Sverige og Norge nå er på 1,75 prosentpoeng. For en husholdning med 3 mill. kroner i lån utgjør denne forskjellen over 50 000 kroner per år i renteutgifter. Det utgjør langt mer enn lavere barnehagepris, gratis SFO og billigere ferjer for en gjennomsnittshusholdning.

Dette medlem mener det fortsatt er viktig å holde den offentlige pengebruken på et ansvarlig nivå for å unngå nye renteøkninger. Økt rente slår hardt inn i folks og bedrifters økonomi, og den offentlige pengebruken må holdes på et nivå som ikke øker, og helst reduserer, sannsynligheten for nye renteøkninger. Finanspolitikken må spille på lag med pengepolitikken. Det gjør den dessverre bare i begrenset grad med regjeringens politikk og forslag til statsbudsjett. I en situasjon der det går godt i norsk økonomi, er det regjeringens oppgave å holde igjen. Denne regjeringen har valgt å gjøre det motsatte, ved å legge fram et budsjettforslag som i utgangspunktet var ekspansivt. I tillegg har de «skjult» et uttak på 11,7 mrd. kroner fra SPN, som medfører en ytterligere fart i norsk økonomi, eller økt budsjettimpuls på 0,3, og på toppen av det foreslått en ekstrabevilgning til kommunesektoren på 5 mrd. kroner, gjennom en tilleggsinnstilling til statsbudsjettet på 5 mrd. kroner, som i sin helhet er finansiert gjennom økt bruk av oljepenger.

Dette medlem sliter med å se hva som har endret seg når det gjelder den økonomiske situasjonen i

norske kommuner fra 7. oktober 2024, da forslaget til statsbudsjett ble lagt fram, til mindre enn tre uker senere, da regjeringen 1. november 2024 foreslo en ekstrabevilgning på 5 mrd. kroner til kommunesektoren.

Hovedinntrykket er at vi dessverre har en regjering som verken klarer å styre eller prioritere. En illustrasjon på det siste er at selv 15 mill. kroner mer til statsforvalterne klarer ikke regjeringen å omprioritere, men foreslår også at dette skal finansieres gjennom økt oljepengene i 2025. Konsekvensene av regjeringens manglende evne til å prioritere og til å styre den økonomiske politikken er dessverre at norske husholdninger må leve med høyere rente lenger enn nødvendig.

Dette medlem er også bekymret for at omstillingen til en grønn økonomi ikke går raskt nok. Investeringene i olje og gass er fortsatt svært store og spiser både kapital og kompetanse som kunne vært brukt til omstilling av økonomien og oppbygging av fremtidens arbeidsplasser. Klimagassutslippene reduseres heller ikke raskt nok til å komme i mål med våre klimaforpliktelser, noe regjeringens egen «grønn bok» viser. Dette medlem mener derfor at det er behov for en forbedret sektorovergripende klimapolitikk som gradvis omstiller økonomien i grønn retning.

Dette medlem er også bekymret for svært raskt økende utgifter til folketrygden og er særlig bekymret for veksten i de helserelaterte trygdeytelsene. Både utgifter til arbeidsavklaringspenger, sykepenger og uføretrygd øker raskere enn forutsett, og spiser handlingsrom for nye satsinger i budsjettet – og dette fra et nivå som allerede er det klart høyeste i OECD. Bare i 2025 ligger det an til at utgiftene til sykepenger og arbeidsavklaringspenger øker med formidable 14 mrd. kroner.

Etter dette medlems syn er det et stort paradoks at regjeringen sender ut en egen pressemelding om at de er «bekymret for utviklingen» når det gjelder økende utgifter til folketrygden, mens det samtidig ikke foreslås noen reelle tiltak eller ny politikk for å møte denne utviklingen. Denne utviklingen hindrer også inkludering i samfunnet og gjør at flere blir stående på utsiden. Dette medlem mener det i tiden fremover må være et politisk mål på tvers av politiske skillelinjer å få flere i arbeid og gjennomføre reformer for å sikre bærekraften i velferdsstaten, både i dag og for kommende generasjoner.

Dette medlem mener bedriftene er nøkkelen til grønn omstilling av samfunnet. Næringslivet skal være driveren i omstillingen fra en norsk økonomi bygd på fossile ressurser til en moderne kunnskapsøkonomi bygd på kompetanse og bærekraftig høsting, bruk og foredling av naturressurser. For å utvikle framtidens næringsliv må det legges godt til rette for både å starte og utvikle bedrifter, og det må være mulig å få tilgang på kapital for å få gode ideer til å vokse. Dette medlem viser også til at det er summen av de siste årenes skatte- og

avgiftsendringer, kombinert med dårlige og til dels manglende forankringsprosesser, som skaper frustrasjon i næringslivet og setter nødvendige investeringer på vent. En uforutsigbar skattepolitikk demper investeringsviljen i næringslivet, og det medfører en politisk risiko ved investeringer i Norge som ikke har vært der tidligere.

Dette medlem viser videre til Venstres hovedmerknad til statsbudsjettet, pkt. 3.1.2.6 i denne innstillingen, og til innstillingene fra fagkomiteene Venstre er representert i, for beskrivelse av Venstres politiske tiltak for å møte disse utfordringene.

2.1.2.7 Merknader fra Miljøpartiet De Grønne

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at situasjonen i verden er krevende, og at lite ser ut til å redusere utfordringsbildet. Krigen i Ukraina pågår fortsatt, Gaza bombes, og det er fare for fortsatt eskalering av begge konflikter. Klimaendringene gir alvorlige ekstremværhendelser med betydelige skadevirkninger. Geopolitisk uro, miljø- og klimaendringer og økende økonomiske forskjeller er polariserende drivkrefter som avspeiles i en mer uforutsigbar politisk situasjon i vesten og fare for mindre internasjonalt samarbeid og bistand. Mens mange andre land bærer betydelige konsekvenser, har Norge fått en betydelig merinntekt fra petroleumseksporten som følge av Russlands energikrig mot Europa. Dette medlem fremhever at disse inntektene bør sees på som unntaksvise og benyttes til internasjonal solidaritet i form av en langt større økning i både humanitær og militær støtte til Ukraina, samt bistand til andre skadelidende land.

På tross av velstandsvekst viser dette medlem til at den økonomiske ulikheten er økende i Norge. Ulikhetsforskning fra SSB viser at mer av velstanden i Norge i stadig større grad konsentreres til færre mennesker, blant annet som følge av at skattesystemet har blitt mindre progressivt. Ny fattigdom er i ferd med å vokse frem. Voksende matkøer, og at flere har utfordringer med å skaffe seg en betalbar og trygg bolig, er faretruende tegn. Økende økonomisk ulikhet utfordrer tilliten i samfunnet, beredskapen og omstillingsevnen. Dette er en utvikling som må snus.

Dette medlem viser til at vi i Norge ser en særlig inngripende effekt av den kontraktive pengepolitikken på grunn av det høye gjeldsnivået i husholdningene. Når både gjeldsutgifter og levekostnader øker som følge av geopolitisk uro, klimaendringer og økende ressursknapphet, øker den finansielle sårbarheten, og vi blir mindre rustet til å foreta nødvendige beslutninger om omstillinger og endringer i økonomien. Det blir etter dette medlems vurdering stadig tydeligere at den økonomiske politikken ikke sikrer bærekraftig bruk av planetens begrensede ressurser, og at vi prioriterer kort-siktig lønnsomhet foran langsiktig velferd og bærekraft.

Den økonomiske styringen av landet må i langt større grad innrettes i tråd med planetens tålegrenser og FNs bærekraftsmål. Dette medlem viser til at det er behov for å i større grad vektlegge andre måltall enn vekst i bruttonasjonalprodukt som suksesskriterier for den økonomiske utviklingen. Vi har i dag altfor dårlig helhetlig nasjonal oversikt over naturressursene og bruken av dem. Miljøpartiet De Grønne vil utvide nasjonalbudsjettet med forpliktende mål og budsjetter for både økologisk bærekraft og livskvalitet, og legge disse til grunn for den økonomiske politikken.

2.1.2.8 Merknader fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at finanspolitikken bør spille på lag med pengepolitikken i en tid der det er behov for å få ned prisveksten. Samtidig er pengepolitikken klart viktigst i inflasjonsstyringen.

Dette medlems innvending mot regjeringens finanspolitikk er ikke omfanget av pengebruken, men innretningen på den. Dette medlem viser til at regjeringen har tatt bort effektiviseringskravet for staten i form av den såkalte ABE-reformen, samtidig som den har kommet med nærings- og sysselsettingsfiendtlige skatteøkninger. Dette medlem viser til at regjeringen verken gjør nok for å dempe sosiale utslag av de høye levekostnadene for vanlige folk og for å styrke eldres vilkår her og nå, eller for å investere for fremtiden ved å legge til rette for mer valgfrihet for familiene, en bedre skole og bedre vilkår for verdiskaping og grønn omstilling.

3. Statsbudsjettet 2025

3.1 Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2025

3.1.1 SAMMENDRAG FRA PROP. 1 S (2024–2025) GUL BOK

Regjeringens grunnleggende mål er å skape et tryggere og mer rettferdig Norge med muligheter over hele landet. De seneste årene har folk fått dårligere råd, blant annet som følge av høy prisvekst og rentehevinger. Trygg økonomisk styring, høy verdiskaping og en sterkere velferdsstat gjør at vi er ved et vendepunkt i økonomien der folk får bedre råd.

Målet for den økonomiske politikken er økonomisk vekst som bidrar til arbeid til alle, at folks inntekter øker, og mer rettferdig fordeling, som reduserer forskjellene mellom folk og mellom alle deler av landet. Den økonomiske politikken skal bidra til en sterk velferdsstat med gode tjenester uavhengig av folks lommebok og bosted. Samtidig må veksten være bærekraftig, og vi skal nå våre klima- og miljømål.

Norge står i en unik posisjon med en sterk økonomi, stor finansformue og høy sysselsetting. Vi har en høy utnyttelse av arbeidskraften, et høyt produktivitetsnivå, en svært lønnsom olje- og gassnæring og institusjoner som har sørget for god forvaltning av naturressursene og inntektene. Næringslivet i Norge går godt, og vi har i historisk sammenheng et høyt nivå på investeringer, eksport og overskudd.

De seneste årene har Norge blitt utfordret av internasjonale kriser og uro – med pandemi, krig i Europa, energikrise, prisvekst og klimaendringer. Regjeringens mest grunnleggende oppgave er å sikre trygghet for folk som bor i Norge. Regjeringen har derfor styrket forsvar, sikkerhet og beredskap betydelig, og denne prioriteringen forsterkes i budsjettet for 2025, blant annet gjennom satsing på politiet.

Kriser og uro har de seneste årene gitt store kostnadsøkninger for mange, både enkeltpersoner og bedrifter. Høy prisvekst undergraver folks mulighet for en trygg økonomisk hverdag og økt velstand. Norges Bank har derfor innrettet pengepolitikken for å få inflasjonen ned til målet innen rimelig tid. For regjeringen har det vært viktig å bidra til at prisveksten kan komme ned, samtidig som folk holdes i jobb og gode velferdstjenester opprettholdes. Regjeringen har prioritert å bygge velferden med basis i brede, universelle velferdsordninger for alle i Norge fremfor velferd med basis i ordninger som er behovsprøvd.

Så langt har den økonomiske politikken lyktes godt. Prisstigningen går ned, vi har rekordmange i jobb, og det er utsikter til sterkere økonomisk vekst. Offentlig etterspørsel har gitt viktige bidrag til at aktiviteten i økonomien har holdt seg oppe, og Norge har unngått nedgang i økonomien slik mange andre europeiske land har opplevd. Lønnsveksten har tatt seg opp, og det er utsikter til god reallønnsvekst både i år og neste år. Norges Bank har også signalisert at tidspunktet for å sette renten ned nærmer seg. Det vil gi økt kjøpekraft og bedre hverdagsøkonomi for mange. Samtidig vil flere velferdsloft, som priskutt på barnehage, slå fullt inn med helårsvirkning i 2025.

Budsjettet for 2025 legger til rette for at folk skal få bedre råd, og at den gode utviklingen i økonomien kan fortsette. Budsjettet bidrar til å redusere sosiale og geografiske forskjeller i Norge i tråd med målene i Hurdalsplattformen. Den samlede pengebruken er lagt opp innenfor en ansvarlig ramme, med et uttak av Statens pensjonsfond utland som er godt under forventet realavkastning av fondet.

Regjeringen vil ruste velferdsstaten for fremtiden ved å få flere i arbeid og ved å bruke arbeidskraft og ressurser bedre. Som vist i perspektivmeldingen innebærer demografiske utviklingstrekk at vi fremover vil få økt kamp om arbeidskraften, og at bærekraften i statsfinansene på sikt vil utfordres. Det vil bli langt flere eldre,

mens det ikke blir flere i yrkesaktiv alder. Samtidig skal norsk økonomi gjennom en omstilling til et lavutslipps-samfunn, og petroleumsvirksomheten vil gradvis bety mindre. Arbeidskraften og humankapitalen er vår viktigste ressurs og vår viktigste kilde til velstand. Alle som kan og vil jobbe, skal få mulighet til det. En sterk arbeidslinje som gjør at det lønner seg å være i arbeid, har stor betydning for høyest mulig sysselsetting. For å møte arbeidskraftutfordringen må vi få mer ut av ressursene i økonomien. Det handler om å få flere i jobb, men også om at folks kompetanse brukes riktig. Digitalisering og nye måter å produsere varer og tjenester på kan gi økt produktivitet. Da vil arbeidsinnsatsen til den enkelte og den investerte kapitalen bidra til størst mulig verdiskaping.

Den økonomiske politikken har som oppgave å ivareta både hensynet til en god konjunkturutvikling og hensynet til et bærekraftig tjenestetilbud over tid. Et godt fremtidig velferdssamfunn krever bevisste valg, både nå og i årene som kommer.

Hovedprioriteringer i 2025

- trygghet for folks økonomi og grunnleggende velferdstjenester
- trygghet for landet og solidaritet med verden i en urolig tid
- utvikle hele Norge videre

Trygghet for folks økonomi og grunnleggende velferdstjenester

Regjeringens mål er at folk skal få bedre råd. Arbeidstakere har knapt hatt vekst i reallønnen når vi ser perioden siden 2015 under ett. Kraftig prisvekst har bidratt til at folk har fått dårligere råd. Nå er vi ved et vendepunkt i økonomien. I år ser det ut til at arbeidstakere vil få reallønnsvekst. Prisstigningen er på vei ned. Lønnsoppgjøret er godt. Inntektsskatten for de med lave og middels inntekter reduseres. Stipendene i videregående opplæring, studiestøtten, barnetrygden og pendlerfradraget er økt, mens maksprisen i barnehage og SFO-prisen er redusert. For 2025 foreslår regjeringen nye grep for at folk skal få bedre råd.

Folk skal sitte igjen med mer av inntekten sin etter at skatten er betalt. Med forslaget til 2025-budsjett summerer netto lettelser i skatter og avgifter på folks inntekter og forbruk under denne regjeringen seg til 10,9 mrd. kroner. Det inkluderer inntektsskatteendringer for personer og husholdningenes andel av avgiftsendringene, men ikke endringer i utbytte- og formuesskatt (regjeringens skatteintensjon). Inntektsskattelettelsene for personer uten utbytteskatt summerer seg til 10,5 mrd. kroner under denne regjeringen. I 2025 foreslår regjeringen å redusere merverdiavgiften på vann- og avløpsgebyrer fra 25 pst. til 15 pst. fra 1. mai 2025. For en vanlig hus-

holdning betyr det mellom 500 og 1 500 kroner i årlig besparelse.

Regjeringen gjennomfører målrettede tiltak for å få ned levekostnadene for barnefamilier. I 2025 foreslår regjeringen å ikke prisjustere maksimalprisen i barnehagene. Maksimalprisen i barnehagene blir da videreført på 2 000 kroner per måned nasjonalt, 1 500 kroner per måned i kommuner med sentralitetsindeks 5 og 6, og fortsatt gratis i tiltakssonen (Nord-Troms og Finnmark). 12 timers gratis skolefritidsordning (SFO) for elever på 1.–3. trinn videreføres. Disse tiltakene får helårseffekt i 2025 på om lag 5 mrd. kroner. Regjeringen viderefører også den inntektsavhengige moderasjonsordningen på 1.–4. trinn som sikrer at ingen familier skal bruke mer enn 6 pst. av inntekten sin til å betale for en SFO-plass. SFO er gratis for elever med særskilte behov på 5.–7. trinn.

Barnetrygden er økt over flere budsjetter. Senest 1. september økte satsen for barn over seks år, slik at satsen ble lik for barn over og under seks år. Dette videreføres i 2025, med en helårseffekt på 2,4 mrd. kroner. Budsjettforslaget viderefører også flere tiltak for å styrke bostøtteordningen. Dette inkluderer blant annet økte bostøtteordninger. Dette inkluderer blant annet økte bostøtteordninger. Dette inkluderer blant annet økte bostøtteordninger. Dette inkluderer blant annet økte bostøtteordninger. Dette inkluderer blant annet økte bostøtteordninger.

Å være i arbeid er viktig for å ha trygghet om egen økonomi. Det er også viktig for å unngå sosiale forskjeller. 145 000 flere har kommet i jobb fra tredje kvartal 2021 til andre kvartal 2024, hvorav 84 pst. har kommet i privat sektor. Den registrerte arbeidsledigheten er lav i historisk sammenheng. Mange sektorer opplever knapphet på arbeidskraft. Regjeringen setter i Perspektivmeldingen et mål om at sysselsettingen målt som andel av befolkningen i aldersgruppen 20–64 år skal øke fra 80,4 pst. i 2023 til 82 pst. i 2030. Det tilsvarer om lag 150 000 flere sysselsatte i denne syvårsperioden. Regjeringen har satt seg som mål å øke sysselsettingsandelen ytterligere i årene deretter.

Sysselsettingsmålet følges opp på en rekke måter. Regjeringen vil arbeide for at flere kan delta i arbeidslivet. Arbeidslinjen styrkes og gjør det enklere å kombinere trygd med arbeid. Det vil bidra til økt verdiskaping, bedre offentlige finanser og mer bærekraftige velferdssystemer. For å få til en slik oppgang må mange av de som i dag står utenfor arbeidsmarkedet, mobiliseres. Regjeringen la tidligere i høst frem arbeidsmarkedsmeldingen med forslag til tiltak og virkemidler for å øke sysselsettingen og få færre på trygd. 1. august trådte en ny opplæringslov i kraft. Der erstattes retten til videregående opplæring med en rett til å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse. Det skal gi flere i arbeid. Regelverket for opptak til høyere utdanning er endret. Nå vil flere komme raskere i gang med høyere utdanning og arbeid. Regjeringens nye digitaliseringsstrategi legger til rette

for frigjøring av arbeidskraft. Over 70 000 ukrainske flyktninger er frem til nå bosatt ute i alle kommunene. Stadig flere av dem får arbeid.

Arbeidsmarkedstiltak er viktig for å flere i jobb. Arbeidsmarkedstiltak rettes inn mot arbeidsledige og personer med nedsatt arbeidsevne. For å styrke innsatsen for å få utsatte grupper, herunder fordrevne fra Ukraina, raskere over i jobb, ble bevilgningen til arbeidsmarkeds-tiltak økt fra i fjor til i år. Regjeringen foreslår ytterligere økning neste år, tilsvarende om lag 5 800 flere plasser enn i år. Regjeringen styrker tiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA), som er tiltaksplasser hvor arbeidsoppgavene er tilrettelagt for utføre, tilsvarende om lag 500 plasser. Økningen er ledd i en planlagt opptrapping de neste årene.

Folketrygden er et sikkerhetsnett som gir økonomisk trygghet gjennom inntektssikring og kompensasjon i livssituasjoner som arbeidsløshet, sykdom, uførhet og alderdom. I regjeringens forslag for 2025 øker utgiftene til folketrygden ekskl. dagpenger mv. med 48,6 mrd. kroner i løpende priser fra Saldert budsjett 2024. Målt i faste priser og justert for sysselsettingsvekst øker folketrygdens utgifter ekskl. dagpenger mv. med 23,1 mrd. kroner. Av dette utgjør økning i sykepenge og AAP 9,5 mrd. kroner. Det er i hovedsak økningen i langtidsfraværet som bidrar til den store økningen i sykefraværet, men også det korte fraværet har økt. Økningen i sykefraværet siden før pandemien kan i stor grad tilskrives diagnoser relatert til psykiske lidelser og muskel-/skjelettlidelser, men også diagnosen trøtthet/slapphet bidrar en del.

Gode velferdstjenester i hele landet er avgjørende for å gi folk trygghet i hverdagen og bidrar til å redusere sosiale og geografiske forskjeller. Kommunene yter mange av de viktigste velferdstjenestene. En god og forutsigbar kommuneøkonomi er sentralt for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta sine oppgaver. Regjeringens forslag innebærer en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 6,8 mrd. kroner. Dette er høyere enn varslet i kommuneproposisjonen, og det gir sektoren handlingsrom til å bedre tjenestetilbudet. Det er avgjørende at kommunene har handlefrihet og ressurser til å løse oppgavene etter sine behov.

Fra 2025 innføres nytt inntektssystem for kommunene, med mål om at kommunene skal kunne tilby gode og likeverdige velferdstjenester til sine innbyggere. Inntektene blir jevnere fordelt mellom kommunene. Kommuner med lave skatteinntekter vil styrkes. Dette legger til rette for likeverdige tjenester for innbyggerne i hele landet. Av veksten i frie inntekter er om lag 1,7 mrd. kroner begrunnet med omleggingen av inntektssystemet.

Det statlige barnevernet skal bidra til å ivareta de mest sårbare barna. Regjeringen ønsker å etablere flere statlige institusjonsplasser. I tillegg skal det igangsettes

en pilot for å prøve ut en ny innretning av institusjonstilbudet. Bevilgningene til det statlige barnevernet foreslås økt, blant annet som følge av utvikling i barnas behov og økte priser på tiltak.

Alle skal ha tilgang til gode helsetjenester av høy kvalitet når de trenger det. Regjeringen gjennomfører Ventetidsløftet og forbedrer sykehøkonomien. Målet er en markant nedgang i ventetidene i år og neste år. Regjeringens forslag til budsjett gir trygghet for god helsehjelp, og sykehusene får midler til å løse dagens utfordringer. Budsjettforslaget legger til rette for vekst i pasientbehandlingen i sykehusene utover den demografiske utviklingen. Bevilgningen fra revidert nasjonalbudsjett for å blant annet bedre sykehøkonomien og redusere ventetider videreføres i 2025-budsjettet. Det foreslås også lånebevilgninger til nye investeringsprosjekter. Regjeringens arbeid med å styrke allmenhetjenesten gir resultater. Stadig flere får fastlege.

Trygghet for landet og solidaritet med verden

Regjeringen foreslår et budsjett som bidrar til å holde befolkningen trygg, både for dagens trusler og de som kan komme. Krig i Europa preger budsjettforslaget også for 2025. De seneste årene har regjeringen og Stortinget tatt mange valg for å fremme trygghet, fred og solidaritet og bevare våre felles verdier.

Forsvarsbudsjettet økes i tråd med de økonomiske rammene som er lagt til grunn i den nye langtidsplanen for forsvarssektoren. Regjeringen foreslår et forsvarsbudsjett på 110,1 mrd. kroner i 2025, en økning på 19,2 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2024. Økningen inkluderer blant annet 15,5 mrd. kroner for å følge opp de økonomiske rammene lagt til grunn i ny langtidsplan. Norge har allerede i år nådd NATOs mål om å bruke 2 pst. av BNP på forsvarsformål, to år tidligere enn regjeringens opprinnelige ambisjon. I 2025 anslås forsvarsutgiftene å utgjøre 2,16 pst. av BNP. Hovedprioriteringene i 2025 vil være å hente inn etterlep av vedlikehold og forsyningsberedskap, få dagens struktur til å virke og å øke investeringene i materiell, eiendom, bygg og anlegg. Planen styrker både sjøforsvaret, landmakten og luftvernet. Antallet personell økes, boforholdene for forsvarets ansatte bedres, utdanningskapasiteten økes, Heimevernet styrkes, og forskning og utvikling som er relevant for Norges forsvarsevne, vil økes. Regjeringen har bidratt til økt produksjonskapasitet i norsk forsvarsindustri.

Vi fortsetter å stille opp for Ukraina. Norge vil også i 2025 yte militær og sivil støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet, og budsjettet er innrettet for at vi fortsatt skal ta imot og integrere et høyt antall fordrevne. Regjeringen foreslår å utvide Nansen-programmet gjennom tre grep. For det første settes det et gulv for den årlige støtten på 15 mrd. kroner. For det andre økes rammen ved at tidligere års forseringer av støtte, på hen-

holdsvis 2,5 og 7 mrd. kroner i 2023 og 2024, ikke skal trekkes fra fremtidige års støtte. Eventuelle bevilgninger til initiativer ut over rammen på 15 mrd. kroner i kommende år skal heller ikke komme til fratrukk fra fremtidige års ramme. For det tredje foreslår regjeringen å forlenge Nansen-programmets varighet med tre år. Ukraina vil ha behov for støtte i lang tid fremover, også etter krigens slutt. Regjeringen tar også sikte på å foreslå ytterligere tiltak i størrelsesordenen 5 mrd. kroner i 2024 i forbindelse med nysalderingen av budsjettet. I sum innebærer regjeringens forslag at den samlede rammen for Nansen-programmet utvides fra 75 til 134,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030. Støtten på 15 mrd. kroner i 2025 foreslås fordelt likt mellom sivil og militær støtte. På militær side er det tatt høyde for donasjoner av materiell fra forsvarssektoren på 2 mrd. kroner. Den sivile delen av Nansen-programmet i 2025 inngår i forslaget til bistandsbudsjett, som samlet er på 52,9 mrd. kroner.

Mottak, bosetting og integrering av flyktninger vil også neste år kreve betydelige midler. De volumstyrte budsjettpostene anslås totalt til 30,5 mrd. kroner i 2025. Dette er basert på planleggingstall på 25 500 flyktninger i år og 22 000 neste år. Det er nylig besluttet å avgrense ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse for fordrevne fra Ukraina mot personer som kommer fra trygge oppholdsområder. Tiltaket reduserer ankomstprognosene for 2025 med om lag 8 000 personer, og reduserer anslåtte utgifter over statsbudsjettet med om lag 1,6 mrd. kroner. Usikkerheten om den videre utviklingen i ankomster er imidlertid stor.

For å møte et skjerpet trusselbilde og varige endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen prioriterer regjeringen samfunnssikkerhet og sivil beredskap. Det foreslås blant annet å øke bevilgningene til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og redningshelikoptertjenesten. I tillegg foreslås det midler til nødvendige investeringer i nødnett, Digitaliseringsdirektoratets arbeid med digital sikkerhet og kommunenes og statsforvalternes beredskapsarbeid.

I en usikker verden prioriterer regjeringen å trygge den norske matsikkerheten. Bevilgningen til jordbruksavtalen foreslås økt med drøyt 2 mrd. kroner i 2025, til i underkant av 29 mrd. kroner. Økningen gir jordbruket full kostnadsdekning og kompensasjon for fallende markedsinntekter og skal følge opp opptrapningsplanen for inntekt i jordbruket, jf. Meld. St. 11 (2023–2024). Regjeringen fortsetter også arbeidet med å etablere beredskapslager for matkorn.

Regjeringen fortsetter å prioritere politiet og bekjempe alvorlig kriminalitet. Til sammen foreslår regjeringen 2,8 mrd. kroner til å forebygge og bekjempe kriminalitet. Av dette går nesten 2,5 mrd. kroner til politiet, inkludert videreføring av bevilgningsøkningen som ble besluttet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i år. Dette vil gi mer synlig politi i gatene og sette politiet

i bedre stand til å løse hele sitt samfunnsoppdrag. Trusselen fra organisert kriminalitet er stor i Europa. Også i Norge har flere blitt rammet av denne typen kriminalitet det siste året, særlig i Oslo. Det legges derfor opp til å styrke arbeidet mot kriminelle nettverk, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet.

Videre foreslår regjeringen en tverrfaglig innsats i særlig utsatte områder for å forebygge og hindre rekruttering til barne- og ungdomskriminalitet. Tiltakene inkluderer blant annet etablering av hurtigspor for behandling av straffesaker i Oslo for unge under 18 år, fengselsplasser for mindreårige, beredskapsteam og andre skoletiltak i kommunene, pilot for bedre institusjonstilbud i barnevernet, foreldrestøttende tiltak, regelverksutvikling og tilskudd til møteplasser for unge gutter og menn.

Regjeringen prioriterer også bekjempelse av økonomisk kriminalitet for å hindre de kriminelle nettverkens evne og mulighet til å få fotfeste, og motvirke en negativ utvikling som man erfarer i flere europeiske land. I budsjettforslaget legges det derfor opp til å øke innsatsen mot hvitvasking, korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet. Det foreslås videre å sette av midler til etablering av en enhet under Finanstilsynet som skal bidra til å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Regjeringen vil også gjøre det enklere å inndra utbytte av kriminalitet, enten det er penger eller gjenstander.

Regjeringen styrker kontrollen ved grensene med flere tollere og bedre utstyr ved at bevilgningsøkningen til Tolletaten i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett trappes videre opp i 2025. Tolletaten spiller en helt avgjørende rolle i innsatsen mot narkotikasmugling, som i dag utgjør en stor trussel mot både Norge og resten av Europa. Etatens kontrollkapasitet skal styrkes med blant annet flere tjenestefolk, flere skannere og moderne utstyr. Styrkingen kommer på toppen av de grepene regjeringen allerede har gjort, blant annet midler for å øke kapasiteten til å håndtere sanksjonsregimet mot Russland, til utvidede oppgaver med kontroll av russiske fiskefartøy, til etablering av Tolletaten på Svalbard og en ny skanner stasjonert på Magnormoen.

Regjeringen ønsker å legge til rette for god rettssikkerhet og tilgjengelige juridiske tjenester for innbyggerne i hele landet. Regjeringen foreslår derfor å videreføre de økte bevilgningene til domstolene og andre aktører og instanser fra revidert nasjonalbudsjett, herunder Kontoret for voldsoffererstatning, Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker og Spesialenheten for politisaker, samt å øke rettshjelpsatsen.

Utvikle hele Norge videre

Regjeringen vil redusere både geografiske og sosiale forskjeller, slik at folk kan leve gode liv både i by og land.

De seneste årene har manglende reallønnsvekst, økt prisvekst og økte renter hatt konsekvenser for levekostnadene, særlig for dem med høye boutgifter som i byene. Flere av regjeringens velferdssatsinger, slik som billigere barnehage og gratis 12 timers SFO i uken, vil ha betydning for de som bor i byene. Regjeringen har i tillegg flere målrettede satsinger for å redusere sosiale forskjeller i byene, blant annet tilskuddsordning for økt bemanning i barnehager i levekårsutsatte områder.

Det skal være attraktivt å bo og arbeide i hele landet. Regjeringen vil stimulere til levedyktige lokalsamfunn i distriktene. Spredt bosetting er en sentral del av beredskapen og strategisk viktig, særlig i Nord-Norge. Regjeringen legger til rette for spredt bosetting, blant annet gjennom halverte fergepriser, halverte flypriser på kortbanenettet og reduserte barnehagepriser som videreføres i 2025. Satsinger innen kultur og transport skjer i hele landet.

Regjeringen foreslår en ny gjeldssletteordning for yrkesaktive personer med studielån som er bosatt i mindre sentrale distriktskommuner. De som kvalifiserer til ordningen, vil kunne få slettet 25 000 kroner av studielånet hvert år, etter en opptjeningsperiode på 12 måneder. Opptjeningsperioden begynner 1. januar 2025, og omfatter yrkesaktive personer bosatt i de 212 kommunene som er i sentralitetsklasse 5 eller 6. De første låntakerne vil kunne få innvilget sletting av studielån i januar 2026. Den nye gjeldssletteordningen skal bidra til at hele landet har tilgang til kompetent arbeidskraft og gode velferdstilbud.

Regjeringen foreslår å videreføre gratis barnehage i Nord-Troms og Finnmark (tiltakssonen) og maksimalpris på 1 500 kroner per måned i kommuner med sentralitetsindeks 5 og 6, enda lavere enn den nasjonale maksprisen på 2 000 kroner per måned.

Budsjettforslaget følger opp regjeringens prioriteringer i ny Nasjonal transportplan. Det foreslås bevilget i alt 95,1 mrd. kroner til Nasjonal transportplan 2025–2036, som innebærer en reell økning på 1,7 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2024. I planen legger regjeringen opp til å ta vare på infrastrukturen, utnytte kapasiteten i eksisterende infrastruktur og transporttilbud bedre, og bygge nytt der vi må. Det vil bidra til et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i hele landet.

Regjeringen foreslår 2,4 mrd. kroner til oppfølging av avtalene om statlig kjøp av flyruter på kortbanenettet (FOT-ruteavtalene) i 2025. Dette er mer enn dobbelt så mye som i 2023. Regjeringen har inngått nye FOT-ruteavtaler for Nord-Norge og Sør-Norge som hadde oppstart i år, og som utløper i 2027 og 2028. På alle rutene som er omfattet av disse avtalene, er maksimaltakstene halvert. Staten kjøper også mer kapasitet på strekninger der reduserte priser forventes å gi størst etterspørselsøkning. I tillegg inkluderes rutene Stord–Oslo og Kirkenes–Tromsø i ordningen.

Budsjettet legger til rette for at hele befolkningen skal ha tilgang på kulturtilbud og fritidsaktiviteter, uavhengig av bosted og sosial bakgrunn. Ordningene med kompensasjon for utgifter til merverdiavgift for frivillige organisasjoner og idrettslag foreslås videreført. Det foreslås å opprette en tilskuddsordning for regionale kulturfond som skal bidra til et løft for lokalt og regionalt kulturliv over hele landet. Økt innsats for digitalisering av kulturarv og arkiver vil gi kompetansearbeidsplasser i Mo i Rana og på Tynset.

Næringslivet i Norge går godt, og lønnsomheten er høy. Bedriftene har de seneste årene satt rekorder i investeringer og eksport. Regjeringen vil gjennom en forutsigbar og aktiv næringspolitikk legge til rette for videre vekst.

Vi trenger mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering i årene fremover. Regjeringens forslag til budsjett legger til rette for å møte fremtidens energitutfordringer, med tiltak for energieffektivisering og teknologitviking. Regjeringen har sørget for et temposkifte i satsingen på havvind. Den første konkurransen om arealtildeling for havvind på norsk kontinentalsokkel var vellykket. Prosjektet som er gjennomført i prosjektorrådet Sørlige Nordsjø II, vil produsere 6–7 TWh. På bakgrunn av dette har staten inngått en kontrakt med utbygger med en kostnadsramme på 23 mrd. 2023-kroner. I 2025 planlegger regjeringen å lyse ut nye områder. For å bidra vesentlig til utviklingen av flytende havvind foreslår regjeringen i budsjettet en tilsagnsfullmakt på 35 mrd. 2025-kroner til et støtteprogram for flytende havvind i områdene Vestavind B og Vestavind F. Hvor mye havvind som realiseres innenfor rammen, vil avgjøres gjennom en auksjon. Regjeringen legger opp til jevnlig utlysninger av areal og støttekonkurranser.

Regjeringen fører en ambisiøs klimapolitikk, og nedgangen i norske klimagassutslipp ventes å fortsette. Regjeringens budsjettforslag gjør det mulig for Enova å øke innsatsen for utslippsreduksjoner under innsatsfordelingsforordningen, samtidig som arbeidet med energieffektivisering fortsetter. Regjeringen satser på karbonfangst og -lagring ved å følge opp Langskip-prosjektet, som er viktig for teknologitviking også globalt. Prising av utslipp er et kostnadseffektivt virkemiddel som gjør det mer lønnsomt å investere i klimavennlige løsninger. Regjeringen følger opp planen om å trappe opp klimaavgiftene til 2 000 2020-kroner i 2030 (tilsvarer 2 400 2025-kroner). Med et slikt langsiktig mål og gradvis bevegelse i retning av en gitt pris på utslipp settes næringsliv og forbrukere i stand til å omstille seg over tid.

Norges internasjonale klimaforpliktelser skal nås samtidig som regjeringen tar hensyn til hvordan klimaavgiftene påvirker husholdningenes levekostnader. Som en del av statsbudsjettet legger regjeringen frem en plan som viser hvordan Norge skal nå klimamålene i 2030, se sær-

skilt vedlegg til Klima- og miljødepartementets Prop. 1 S (2024–2025) Regjeringens klimastatus og -plan.

Innstramminger og omprioriteringer

Omprioriteringer er nødvendig for å skape rom for satsinger og økte utgifter på andre områder. Innstramminger og bedre innretning av støtteordninger kan også bidra til bedre og mer effektiv utnyttelse av arbeidskraft og andre ressurser i det norske samfunnet.

Regjeringen foreslår å redusere tilskuddet til bosetting av enslige mindreårige asylsøkere slik at dekningsgraden reduseres til 100 pst. Dekningsgraden har over flere år ligget godt over 100 pst. Tiltaket er ventet å redusere utgiftene over statsbudsjettet med om lag 370 mill. kroner.

Videre foreslår regjeringen å nominelt videreføre flere ordninger, deriblant kontantstøtten og engangsstønaden. Barnetrygden foreslås videreført med uendret nivå, etter at den ble økt vesentlig for barn over seks år fra 1. september 2024. Regjeringen foreslår også nominell videreføring av flere av satsene tilknyttet hjelpemidler og grunn- og hjelpestønader, samt stønader til beboere i asylmottak.

Regjeringen mener nivået på overføringsflyktninger må ses i sammenheng med antall asylsøkere og personer med midlertidig kollektiv beskyttelse. I 2025 er planleggningstallet for flyktningankomster 22 000 personer. I lys av de høye ankomstene foreslår regjeringen å redusere kvoten for overføringsflyktninger fra 1 000 til 200 personer.

Regjeringen er blitt enig med partene i industrien om en langsiktig og budsjettmessig bærekraftig CO₂-kompensasjonsordning for støtteårene 2024–2030. Det innføres et bevilgningstak på 7 mrd. kroner per støtteår som gjør budsjettbelastningen mer forutsigbar. For 2025-budsjettet gir det en anslått innsparing på 1,8 mrd. kroner sammenlignet med en situasjon der ordningen ikke endres. For budsjettene 2025–2031 samlet kan innsparingen på usikkert grunnlag anslås til 10–11 mrd. kroner, blant annet med forutsetning om en fast kvotepris på om lag 1 000 kroner. 40 pst. av kompensasjonen skal brukes på utslippsreducerende og energieffektiviserende tiltak hos bedriften eller bedriftens konsern i

Norge. Det gjør at ordningen i større grad vil stimulere til omstilling.

Regjeringen ønsker å legge til rette for veloverveide studievalg i høyere utdanning, og å stimulere til effektive utdanningsløp. Regjeringen foreslår derfor at gradskomponenten i Lånekassens stipendomgjøring økes fra 15 pst. til 25 pst., og at studiepoengomgjøring reduseres fra 25 pst. til 15 pst. Med endringen kan studentene fortsatt få omgjort opp til 40 pst. av basislånet til stipend, men en større del av omgjøringen blir avhengig av at studentene fullfører hele utdanningen. Studenter som fullfører hele grader, kommer uendret ut. Endringen skal bidra til at det lønner seg å fullføre påbegynte grader. For 2025-budsjettet gir tiltaket en anslått innsparing på 175 mill. kroner.

Regjeringen foreslår å avvikle folketrygdens dekning av utgifter til behandling hos kiropraktorer fra 1. januar 2025. Stønaden utgjør en svært liten del av den totale behandlingstkosten hos kiropraktorer, og kan antas å ha liten innvirkning på pasientenes bruk av kiropraktorer. Avsetningen til fond til videre- og etterutdanning av kiropraktorer videreføres.

3.1.2 KOMITEENS MERKNADER

3.1.2.1 Merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2 og slutter seg til vurderingene og til regjeringens forslag.

3.1.2.2 Merknader fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sitt forslag til statsbudsjett for 2025. Dette budsjettet prioriterer folks privatøkonomi, at Norge skal ha mer å leve av i fremtiden, kortere helsekøer og trygghet og beredskap.

Forslaget er oppsummert i tabellene under og er gjort nærmere rede for i Høyres helhetlige budsjettokument og merknadene her.

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
1 UD	118	70	Arctic Ignite	4 000
		72	Ikke lyse ut midler til organisasjoner som jobber mot kjernevåpen	-5 000
	151	70	Redusert støtte til fred og forsoning	-50 000
		73	Økt kjernestøtte til FNs stedlige koordinatører (UNRC)	20 000
	152	70	Økt bistand til menneskerettigheter	50 000
	159	72	Redusert bistand til Afghanistan	-80 000
		75	Redusert bistand til Afrika	-855 000
		76	Redusert bistand til Asia	-100 000
		77	Redusert bistand til Latin-Amerika og Karibia	-60 000

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
	161	70	Økt bistand til utdanning	150 000
		71	Redusert bistand til forskning i Afrika sør for Sahara	-30 000
	162	71	Redusert bistand til landbruk i Afrika	-840 000
		76	Klimainvesteringer under Norfund (risikokapital)	60 000
		96	Klimainvesteringer under Norfund (lånemidler)	180 000
	163	70	Redusert bistand til miljø og klima	-50 000
1 UD totalt				-1 606 000
2 KD	225	61	Midler til rentekompensasjonsordning omprioriteres	-80 000
		75	Økt grunnstøtte til Ungt Entreprenørskap	15 000
	226	21	Innsparing i evalueringer og andre tiltak	-20 000
			Kvalitet i skolen. Gjeninnføre lektor 2-ordningen	9 000
			Kvalitet i skolen. Gjeninnføre lærerspesialistordningen	128 000
			Utredning ordning med et yrkesfaglig valgfag for alle	5 000
		22	Etter- og videreutdanning i praktiske fag	20 000
			Kvalitet i skolen. Ordningen for fullføring av avbrutt lærerutdanning	15 000
		61	Mer praktisk og variert undervisning på 5.–10.-trinn.	20 000
		71	Talentsenter for realfag	20 000
	231	21	Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning	5 000
	257	70	Tre flere bransjeprogrammer	50 000
	258	21	Kvalitet i skolen. Videreutdanning for karriereveiledere/rådgivere	15 000
	260	50	Oppstart psykologistudium med 48 plasser i Stavanger	2 494
	270	74	Psykisk helsehjelp for studenter	13 000
		75	Tilskudd til 500 flere studentboliger	43 575
	272	52	Sentre for fremragende utdanning beholdes som sentral holdning	2 000
	285	71	Forskning	400 000
	2410	1	Ny ordning for sletting av studielån i utkantkommuner	-13 000
		50	Lånekassen. Oppstart psykologistudium med 48 plasser i Stavanger	894
		72	Frivillig studielån opp til 1,5 G i totalt støttebeløp	20 000
			Lånekassen. Oppstart psykologistudium med 48 plasser i Stavanger	35
		90	Lånekassen. Oppstart psykologistudium med 48 plasser i Stavanger	2 853
	5617	80	Lånekassen. Oppstart psykologistudium med 48 plasser i Stavanger	-35
2 KD totalt				673 816
3 KUD	300	1	KUD. Driftsreduksjon	-10 200
	315	78	Matsentralen	2 000
		86	Femundløpet. Ikke videreføre engangstilskudd fra 2024	-2 000
	320	1	Kulturdirektoratet. Driftsreduksjon	-10 800
		55	Norsk kulturfond. Reduksjon i ramme for å finne rom til andre satsinger	-174 000
		72	Kunstnerstipend. Nominell videreføring	-11 430
		74	Frivilligheten: Prosperastiftelsen	1 000
			Norges E-sportforbund, E-sportalliansen og Aktive gamere	1 500
	322	1	Kunst i offentlige rom (KORO). Driftsreduksjon	-1 300
		50	KOROs støtteordninger. Ikke nye midler	-12 975
	323	1	Riksteatret. Driftsreduksjon	-3 200
		70	Bergen Nasjonale Opera	5 000
			Musikk- og scenekunstinstitusjoner. Redusert økning utover lønns- og prisvekst	-15 000
			Opera Østfold. Tiltak for barn, unge, inkludering og mangfold	2 500
			Økt driftsstøtte til Kloden teater	3 000
	325	1	Kulturtanken. Nominell videreføring	-2 016
		71	Gjeninnføre, styrke og utvide ordningen kultur som næring	25 000

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
	326	1	Nasjonalbiblioteket og Språkrådet. Driftsreduksjon. Prosjekt om kunstig intelligens skjermer	-5 100
		75	Tilskudd til ordboksarbeid. Nominell videreføring	-550
	327	1	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider. Nominell videreføring	-2 005
		71	Tilskudd til pilgrimsarbeid. Reduksjon	-9 500
	328	70	Henie Onstad Kunstsenter	5 000
			Nasjonalt museumsnettverk. Driftsreduksjon	-78 000
			Nitja. Senter for samtidskunst	1 000
			Norwegian Spitfire Foundation og Spitfire PL258-prosjektet	1 500
	329	1	Arkivverket. Driftsreduksjon	-24 100
	334	1	Norsk filminstitutt. Driftsreduksjon	-7 000
		50	Filmfondet. Dataspill: Tilskudd til møteplasser, utstyr m.m.	2 000
			Filmfondet. Kultur som næring: Norsk spillutvikling	2 500
			Filmfondet. Redusert bevilgning. Skjerme 5 mill. til dataspill	-15 000
		78	Bygdekino. Nominell videreføring	-2 000
	335	1	Medietilsynet. Driftsreduksjon	-3 400
	337	71	Kompensasjons- og vederlagsordninger. Ikke videreført økning	-15 000
	339	1	Lotteri- og stiftelsestilsynet. Driftsreduksjon	-5 400
	350	1	Diskrimineringsnemnda. Driftsreduksjon	-1 600
	351	70	Mannsforum. Støtte for å gi gutter, menn og fedre en stemme i likestillingsdebatten	1 000
		73	Ikke opprette et femte likestillingscenter	-4 000
3 KUD totalt				-362 576
4 JD	400	21	Utvalg for utredning salærordningen utgår	-4 000
	410	1	Hurtigspor i flere tingretter	10 000
			Ikke opprette nye tingretter	-50 300
	430	1	Forebygge ungdoms- og gjengkriminalitet. Fotlenke for oppholdsforbud	5 000
			Fra 3 til 2 nivåer i Kriminalomsorgen	-14 500
			Kriminalomsorgen. Raskere oppfølging av unge	5 000
			Mer soning med elektronisk kontroll («fotlenke»)	-52 000
	433	1	Konfliktråd. Raskere oppfølging av unge	5 000
		70	Forebygge ungdoms- og gjengkriminalitet. Avhopperprogram	3 000
			Forebygge ungdoms- og gjengkriminalitet. Konfliktråd	4 000
	440	1	Politiet. Bemanningssløft for politidistriktene	618 000
			Politiet. Ikke opprette 18 av 20 nye politikontorer	-102 000
			Politiet. Legge ned nye passkontorer. Reduksjon i passgebyr	-33 400
			Politiet. Tiltakspakke ungdoms- og gjengkriminalitet.	
			1-til-1-oppfølging (kommunale samarbeidsteam)	40 000
			Politiet. Økning til rytterkorps og hundetjeneste omprioriteres til ordinær bemanning	-15 000
			Politiet. Økt innsats mot økonomisk kriminalitet. Opprette inndragingsteam i flere politidistrikt	20 000
			Politiet. Økt innsats mot økonomisk kriminalitet. Øke antall spesialletterforskere	15 000
	443	1	Påtalemyndigheten. Økt innsats mot vold i nære relasjoner. Økte påtalekapasitet – omvendt voldsalarm	40 000
	473	70	Voldsoffererstatning. Økt regress fra voldsdømte	-26 400
	3440	1	Politiet. Legge ned nye passkontorer. Reduksjon i passgebyr	33 400
4 JD totalt				500 800
5 KDD	500	70	Buildingsmart. Styrke digitaliseringsarbeidet i bygg, anlegg og eiendom	2 000

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
	553	60	Regional- og distriktsutvikling. Omprioritere midler	-112 940
		65	Regional- og distriktsutvikling. Omprioritere midler	-40 000
		66	Bygdeveksttaler utgår	-73 963
		71	Fylkeskommunalt investeringstilskudd utgår	-100 000
	567	72	Arbeid mot antisemittisme	1 400
	571	60	Fase inn barnehageplass for barn født i desember	200 000
			Kvalitet i skolen. Innfasing av en ekstra naturfagstime på ungdomsskolen	130 000
			Kvalitet i skolen. Styrke laget rundt læreren og eleven ved å trekke inn flere yrkesgrupper	300 000
			Makspris i barnehage på 3 000 kroner. Beholde gratis barnehage i tiltakssonen	-2 641 050
			Tilskudd basert på antall skoler i kommunen. Endres til frie inntekter	-1 364 340
			Tilskudd basert på antall skoler i kommunen. Endres til frie inntekter (tilbakeføring)	1 364 340
			Utvide inntektsgrensen for gratis kjernetid i barnehagen til 800 000 kroner	147 272
	572	60	Barnevernet i Oslo. Likebehandling med statlig barnevern	73 800
			Gratis ferje erstattes av halvert takst	-246 600
			Tannlege. Redusert egenandel for aldersgruppen 21–24 år utgår	-420 000
	581	72	Boligtiltak. Ny ordning utgår	-17 000
		76	Tilskudd til utleieboliger for vanskeligstilte, utprøving av nye boligmodeller og boliger til flyktninger	150 000
		78	Bostedstiltak. 2024-nivået videreføres	-10 700
			Husbanken. Prøveprosjekt med å matche sparing til egenkapital	50 000
		60	Effektivisering vann og avløp	20 000
	590	65	Forebygge ungdoms- og gjengkriminalitet. Sommerjobb-prosjekt for ungdommer	3 300
		70	Futurebuilt. Styrke innovasjonsarbeidet i byggebransjen	2 000
5 KDD totalt				-2 582 481
6 AID	601	23	AID. Omprioritere midler fra heltidspott	-15 660
		70	Fair Play Bygg Norge. Øke tilskudd for å bekjempe arbeidslivskriminalitet	2 000
	605	1	Jobbpakke. 500 nye plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA)	19 600
			Jobbpakke. Etablere en ny arbeidsrettet ytelse for unge som ikke er helse relatert	100 000
			Nav. Midler til et forsøk med arbeidsrettet ungdomsprogram omprioriteres til jobbtiltak	-30 000
			Nav. Midler til lavterskeltilbud for unge med sammensatte behov omprioriteres til jobbtiltak	-3 000
			Nav. Midler til tillitsreformen omprioriteres til jobbtiltak	-325 000
		22	Nav. Midler til lavterskeltilbud for unge med sammensatte behov omprioriteres til jobbtiltak	-2 000
	612	1	Avvikle plikten til å gå av med særaldersgrense i Forsvaret	-700
	621	63	Nav. Midler til lavterskeltilbud for unge med sammensatte behov omprioriteres til jobbtiltak	-12 000
	634	77	Jobbpakke. 500 nye plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA)	53 900
	640	1	Arbeidstilsynet. Regjeringens midler til oppfølging av nytt innleieregelverk. Omprioriteres til å bekjempe a-krim	-10 500
			Arbeidstilsynet. Økt innsats for å bekjempe arbeidslivskriminalitet	13 000
	670	1	Integrering. Flere mangfoldsrådgivere	10 000

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
	671	62	Integrering. Botilbud for personer over 18 år utsatt for negativ sosial kontroll. Øke med ti plasser	9 000
			Jobbsjansen. Utvide med 500 plasser	85 800
	2541	70	Avvikle lang opptjeningsperiode for dagpenger	-480 000
			Erstatte ferietillegg til dagpenger, som utbetales året etter, med ferie i dagpengeperioden	-980 000
	2650	75	Erstatte ferietillegg til dagpenger, som utbetales året etter, med ferie i dagpengeperioden	-59 000
	2651	70	Gjeninnføre karenperiode på arbeidsavklaringspenger	-156 000
	2655	70	Gjeninnføre regelen om at summen av uføretrygd og barnetillegg ikke kan utgjøre mer enn 95 pst. av inntekt før uførhet	-284 000
			Jobbpakke. Ny avkortingsmodell for uføretrygd. Beholde fribeløp på 0,4 G og innføre halvert avkorting opp til 1,2 G. Endringen kan tidligst tre i kraft fra 1. juli 2025	217 000
	2661	70	Bedre støtteordningen til parykk for personer over 30 år med alopecia	5 000
	3640	85	Arbeidstilsynet. 20 pst. økning av tvangsmulkt ilagt pga. manglende oppfølging av pålegg	-1 435
		86	Arbeidstilsynet. 20 pst. økning av overtredelsesgebyr ilagt virksomheter for brudd på arbeidsmiljøregelverket	-5 890
6 AID totalt				-1 849 885
7 HOD	700	1	Kvinnehelse. Bedre beslutningskompetanse	5 000
			Nasjonalt helsedateregister	10 000
	714	74	Skolefrukt	-20 613
	732	70	Rekrutteringstiltak Nordmøre og Romsdal	-29 000
			Styrket sykehusøkonomi og kortere ventetider	1 254 000
		72	Økt gebyr for manglende fremmøte på somatisk poliklinikk	-40 000
	740	1	Kvinnehelse. Oppdatere nasjonale retningslinjer og veiledere for vanlige kvinnesykdommer	5 000
	760	60	Videreføre flerfaglig legepraksis. Bedre hjelp til pasienter med store behov	66 000
		61	Youth Aware og Mental Health (YAM) inn i skolen	10 000
	765	21	Rask psykisk helsehjelp i alle kommuner	20 200
	780	70	Kvinnehelse. Medisinsk og helsefaglig forskning	5 000
	5631	85	Økt utbytte fra Vinmonopolet (60 pst.)	-18 700
7 HOD totalt				1 266 887
8 BFD	800	1	BFD. Driftsreduksjon	-8 626
		21	BFD. Reduksjon i utredningsarbeid	-6 300
	840	70	Tilskudd til Nok. Norge. Hjelp til utsatte for seksuelt overgrep	1 000
	845	70	Økt barnetrygd med 1 000 kroner per barn under 6 år fra 1. juli. Prisjustert for barn over 6 år og for utvidet barnetrygd	2 576 000
	846	61	Økt tilskudd til fritidsaktiviteter	15 550
		70	Økt grunnfinansiering til LNU, Ungdom og Fritid, Unge funksjonshemmede	2 000
	855	1	Forebygge ungdoms- og gjengkriminalitet. Midler til kompetanse i barnevernet	20 200
		21	Forebygge ungdoms- og gjengkriminalitet. Landsdekkende institusjonstilbud	50 000
	858	21	Bufdir. Driftsreduksjon	-20 200
	880	70	Den norske kirke. Nominell videreføring	-96 121
		71	Sjømannskirken. Økt hjelp til nordmenn i utlandet	2 450
	881	70	Tilskudd til trossamfunn. Nominell videreføring	-121 945

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
	883	60	Kirkebevaring. Redusert bevilgning av midler som ikke er overføring fra Kirkebevaringsfondet	-100 000
8 BFD totalt				2 314 008
9 NFD	906	1	Mineraler på land	25 000
	911	1	Konkurransetilsynet. Reduksjon drift (1 pst.)	-1 400
	913	1	Dagligvaretilsynet legges ned	-7 000
	916	45	Kystverket. Innsparing i drift	-10 000
		71	Tilskuddsordning for havner. Ubrukte midler	-30 000
	917	23	Avvikle prisråd for havbruk	-12 400
	922	72	Romfart, nasjonale følgemidler	10 000
	924	70	Nasjonal medfinansieringsordning for prosjekter i EUs DIGITAL-program	20 000
	940	70	Midler fra regjeringens eksportsatsing omprioriteres	-81 000
	952	50	Fond-i-fond venturekapital (risikokapital)	140 000
		95	Fond-i-fond venturekapital (lånemidler)	260 000
	2421	50	Innovasjon Norge. Batterisatsing utgår	-200 000
			Midler til oppstartsbedrifter omprioriteres	-122 000
		70	Innovasjon Norge. Midler avsatt til å lage innspill til nasjonal og regional politikkkutforming utgår	-41 100
		74	Tilskudd til messer og eksportfremstøt	-25 000
			Visit Norway. Reduksjon i forbrukermarkedsføring	-50 000
	2426	71	SIVA. Styrke og etablere nye katapultsentre innen KI, teknologi og helse	50 000
	5325	55	Subsidierte lån («grønn industrifinansiering») avvikles. Ubrukt tapsavsetning tilbakeføres	-1 750 000
	5656	85	Økt utbytte fra Argentum	-400 000
	3953	95	Nysnø. Tilbakeføre noe ubrukt kapitalinnskudd til statskassen (lånemidler)	-325 000
		50	Nysnø. Tilbakeføre noe ubrukt kapitalinnskudd til statskassen (risikokapital)	-175 000
9 NFD totalt				-2 724 900
11 LMD	1138	75	Dyrsku'n. Avvikle støtte	-3 000
	1142	1	Landbruksdirektoratet. Reduksjon i drift (1 pst.)	-3 000
	1150	50	Avvikle tilskudd for mindre investeringer ved generasjonsskifte	-71 000
			Avvikle tilskuddsordning til forstudie for investeringer innen tradisjonelt landbruk	-26 600
			Fylkesvise tiltak med Matnasjonen Norge	4 000
			MetanHub. Kunnskapsinnhenting om metanhemmere i norsk landbruk	6 000
		70	Høyres innretning på jordbruksavtalen. Opplysningskontoret for grønt	3 600
		73	Høyres innretning på jordbruksavtalen. Pristilskudd grønt	150 000
			Høyres innretning på jordbruksavtalen. Pristilskudd kjøtt	-30 000
			Høyres innretning på jordbruksavtalen. Pristilskudd korn	100 000
			Høyres innretning på jordbruksavtalen. Pristilskudd melk	-250 000
		74	Høyres innretning på jordbruksavtalen. Driftstilskudd vertikal grøntproduksjon (ny underpost)	6 400
			Høyres innretning på jordbruksavtalen. Tilskudd husdyr	-10 000
			Reduksjon i overføringer til jordbruk	-1 689 000
		77	Høyres innretning på jordbruksavtalen. Tilskudd fellesanlegg for frukt	10 000
			Høyres innretning på jordbruksavtalen. Tilskudd rådgivning	10 000

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
	1152	70	Bionova. Legge ned og overføre oppgavene og forpliktelsene til Enova	-111 247
11 LMD totalt				-1 903 847
13 SD	1300	1	SD. Ansettelsesstopp og mindre utredninger	-9 500
	1310	70	Statlig kjøp av flytransport. Reserve utgår	-20 000
	1320	1	Statens vegvesen. Noe forsinket teknisk vedlikehold.	-10 000
		22	Statens vegvesen. Omprioritere midler fra riksvei til fylkesvei	-500 000
		28	Statens vegvesen. Trafikant og kjøretøy. Mindre investeringer/utstyr i kontrollhaller og skranker	-27 000
		30	Flere døgnhvileplasser for tungtransport	50 000
			Statens vegvesen. Planlegging av E16 Nymoene-Eggemoen	-1 000
			Statens vegvesen. Planlegging av E39 Klakegg-Byrkjelo	-1 000
			Statens vegvesen. Planlegging av E6 Høybukta-Hesseng	-1 500
			Statens vegvesen. Planlegging av rv. 4 Ra-Grua	-170 000
		65	Statens vegvesen. Tilskudd til vedlikehold av fylkesveier	500 000
		72	Gratis ferje erstattes av halvert takst	-7 000
	1321	70	Planleggingsmidler Ringeriksporteføljen	140 000
			Økte midler til Nye Veier. Drift og vedlikehold	350 000
	1332	66	Byvekst- og belønningsavtaler. Lavere overføring til billettapper fordi Enturs app er i drift i alle disse byene	-40 000
	1352	1	Jernbanedirektoratet. Reduksjon i drift	-10 000
		21	Jernbanedirektoratet. Færre utredninger	-10 000
		71	Bane NOR. Forventet gevinst av konkurranseutsetting av drift og vedlikehold	-160 000
		73	Jernbanedirektoratet. Planleggingen av Oslo-Fredrikstad	-20 000
			Planleggingsmidler Stokke-Sandefjord	30 000
	4320	4	Gratis ferje erstattes av halvert takst	-700
	5672	86	Avvikling av Bane NORs driftskreditt som følge av stor kontantbeholdning i selskapet	-500 000
13 SD totalt				-417 700
14 KLD	1410	21	Rovviltforvaltning omdisponeres til friluftsansasjoner	-5 000
	1420	1	Rovviltforvaltning omdisponeres til friluftsansasjoner	-10 000
		21	Nasjonalt kart over grått areal	3 000
			Tiltaksplan for Oslofjorden. Midler flyttes til egen post	-20 000
		22	Tiltaksplan for Oslofjorden	15 000
			Tiltaksplan for Oslofjorden. Midler flyttes til egen post	48 000
		31	Nasjonal plan for naturrestaurering	25 000
		32	Omprioritere fra skogvern i utlandet til skogvern i Norge	100 000
		60	Lokale naturtiltak. Støtte til planvask	10 000
		62	Styrke Hurtigbåtprogrammet	50 000
		73	Rovviltforvaltning omdisponeres til friluftsansasjoner	-10 000
		78	Frivillige friluftsansasjoner	25 000
		80	Tilskudd til naturtiltak omprioriteres til naturrestaurering	-10 000
			Tiltaksplan for Oslofjorden. Midler flyttes til egen post	-28 000
	1428	50	Enova. Omdisponere midler til punktutslippsprogram	-1 500 000
			Enova. Punktutslippsprogram	1 500 000
			Kraftpakke. Støtte til ENØK	50 000
	1429	1	Riksantikvaren. Nominell videreføring	-1 930
	1432	50	Norsk kulturminnefond. Nominell videreføring	-4 956
	1481	22	Redusere kvotekjøp under FN artikkel 6. Omprioriteres til klimainvesteringer under Norfund	-60 000
	1482	73	Omprioritere fra skogvern i utlandet til skogvern i Norge	-100 000
14 KLD totalt				76 114

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
15 DFD	1510	1	Departementenes fellestjenester. Redusert driftsramme	-20 000
	1520	1	Statsforvalterne. Redusert driftsramme	-71 600
	1540	21	StartOff. Gjenopprette program for innovative anskaffelser	5 000
		26	Stimulab. Økt støtte til brukersentrert innovasjon i offentlig sektor	4 700
	1541	60	Bredbåndstilskudd	-200 000
	1544	1	KI-råd. Opprette rådgivende organ for kunstig intelligens, etter modell av Bioteknologirådet	10 000
	2309	1	Statsbygg. Gjennomgang og reforhandling av leiekontrakter	-100 000
	5447	40	Salg av Bankplassen 4	-514 000
15 DFD totalt				-885 900
16 FIN	45	1	NIM. Lavere driftsramme	-3 000
	1618	1	Skatteetaten. Økt kontroll	60 000
	1650	89	Avvikle Statens Fond i Tromsø. Lavere rentekostnader	-290 000
	2309	1	ABE-reformen. Medregnet ordinær tilbakeføring til regionale helseforetak	-1 520 000
	4600	95	Avvikle Statens Fond i Tromsø (lånemidler)	-15 000 000
	5501	70	Skatteetaten. Gevinst av økt kontroll	-250 000
16 FIN totalt				-17 003 000
17 FD	1700	1	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	4 518
		21	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	802
		22	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	2 364
		52	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	30
		71	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	475
		72	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	325
		73	FD. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	804
		79	Nansen-programmet. Økt støtte til Ukraina. Til disposisjon for regjeringen i utlandet	30 000 000
	1710	1	Forsvarsbygg. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	37 001
	1716	51	FFI. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	1 764
	1720	1	Forsvaret. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	232 696
		71	Forsvaret. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	248
	1730	1	Forsvarshistorisk museum. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	881
	1735	21	E-tjenesten. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	21 496
	1740	1	Statens graderte plattformtjenester. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	3 042
	1760	1	FMA. Effektiviseringsgevinst av ABE tilbakeføres	12 748
17 FD totalt				30 319 194
18 ED	1800	71	Oljemuseet	-10 000
	1810	21	Havbunnsmineraler	-75 000
	1820	1	Nasjonal kompetansestøtte for energi	7 000
		73	Lavere støtte til nettselskaper	-18 000
		74	Kraftpakke. Senter for fremme av fornybar	2 000
		70	Kraftpakke. Auksjonsbasert støtte til solparker	200 000
	1825	50	Enova. ENØK for lavinntektsgrupper	100 000
			Enova. Generell økning til ENØK-programmer mv.	200 000
		60	ENØK-tiltak i kommunale bygg	-300 000
	1850	73	Blå hydrogenforskning	100 000
		Petroleumsforskning	-100 000	
4810	1	Gjennomføre 26. konsesjonsrunde	-10 000	
5582	75	Havindustriilsynet. Innføre en sektoravgift etter tilsvarende modell som sektoravgiften for Finanstilsynet	-165 000	

Dep.	Kap.	Post	Endring i regjeringens forslag	Tusen kroner
18 ED totalt				-69 000
			Korreksjon for lånetransaksjoner (90-poster)	14 882 147
			Skatteendringer (bokført)	8 808 000
Totalsum				29 435 677
Budsjettbalanse utenom økt støtte til Ukraina				-564 323

Reduserte utgifter og økte inntekter i tabellen har negativt fortegn.

Skatter og avgifter. Endring i regjeringens forslag (tall i tusen kroner)		Påløpt	Bokført
Inntektsskatt for personer		-9 233	-7 306
Vanlige inntekter: 3 000 kroner lavere skatt (lavere trinnslett)		-8 610	-6 890
Lave inntekter: Fjerne skatten på lønnsinntekt under 150 000 kroner (økt frikortgrense)		-1 190	-950
Boligsparing for unge: 1 000 kroner mer i skattelette på første 10 000 kroner spart		-190	-150
Frivillighet: Økt fradrag for gaver til frivillighet (øke grensen til 30 000 kroner)		-38	-30
Sirkulærøkonomi: Økt skattefritt beløp for utleie av ting (øke grensen til 20 000 kroner)		-10	-8
Jobbfradrag for unge (forsøksordning med 10 000 personer)		-10	-8
Utflyttingsskatt: Opprettholde likebehandling av utflyttere og bosatte		-100	0
Fagforeningsfradrag på Solberg-regjeringens nivå		915	730
Formuesskatt		-8 130	-6 500
Halv formuesskatt på arbeidende kapital (50 pst. verdsettelsesrabatt på aksjer og driftsmidler)		-8 130	-6 500
Øvrig næringsbeskatning		-1 050	0
Mer moderat og nøytral havbrukskatt (15 pst. sats, uten bunnfradrag)		-1 050	0
Klima- og miljøavgifter		4 030	3 603
CO ₂ -avgift på mineralske produkter økes 20 pst.		2 870	2 615
Miljøavgift på engangsemballasje. Avvikle fritak for melk og kakaoprodukter		550	500
Klimagassavgift på landbruk: Innføre avgift på utslipp av N ₂ O fra mineralgjødsel		500	400
Fritak i svovelavgift for kull, koks og utslipp fra raffineringssanlegg avvikles		110	88
CO ₂ -avgiften for sokkelen økes slik at karbonprisen tilsvarer 2023-nivået*		0	0
Bilavgifter		-450	-205
Engangsavgift for varebiler. Øke CO ₂ -komponenten med 5 pst.		50	45
Trafikkforsikringsavgift. Lettelse tilsv. kostnadsøkning fra økt CO ₂ -avgift på vanlig årsforbruk av drivstoff		-500	-250
Helseavgifter		650	600
Tobakksavgiften økes med 15 pst. (utenom for snus)		650	600
Merverdiavgift mv.		1 200	1 000
Avvikle fritak på bøker		1 200	1 000
Sum		-12 983	-8 808
Sum økninger		6 845	5 978
Sum lettelser		-19 828	-14 786

*Økt CO₂-avgift på sokkelen gir 90 mill. kroner økt inntekt for Statens pensjonsfond utland.

Mer å leve av i fremtiden

Norge trenger et vekstkraftig næringsliv som skaper lønnsomme arbeidsplasser, utvikler nye ideer og bidrar med skatteinntekter til fremtidens velferd. Høyre vil derfor redusere subsidier og skatt for næringslivet. Et viktig tiltak er å avvikle formuesskatten på arbeidende kapital (aksjer og driftsmidler), som kun rammer norskeid bedrifter. Høyre vil innføre 50 pst. rabatt i verdsettelsen på arbeidende kapital som første steg i en rask avvikling av skatten. Skatten på havbruk foreslås senket og utformet mer nøytralt, samtidig som prisrådet fjernes.

Regjeringens nye innstramninger i utflyttingsskatten avvises. Forslaget inneholder også midler til å investere sammen med private investorer i selskaper i tidlig fase («venturekapital») og digitalisering.

Høyres budsjettforslag innebærer en større satsing på kunnskap og forskning rettet mot grønn omstilling og teknologi. Forslaget prioriterer kvalitet i skolen ved å innføre en ekstra naturfagstime i ungdomsskolen, gjeninnføre lærerspesialistordningen og bygge laget rundt lærer og elev med flere yrkesgrupper i skolen. Det legges

også opp til flere korte, fleksible utdanningsprogrammer tilpasset voksne i jobb.

For å ha mer å leve av i fremtiden må vi også løse klimaproblemene. For å kutte utslipp trappes CO₂-avgiften på mineralske produkter opp, og det innføres en ny klimagassavgift på jordbruket knyttet til utslipp av lystgass fra mineralgjødsel. Høyres budsjettforslag inneholder også et nytt program for å kutte store punktutslipp i industrien gjennom Enova og tiltak for tungtransporten og hurtigbåter. Totalt legger forslaget til rette for å kutte utslippene med over 250 000 tonn CO₂-ekvivalenter mer enn regjeringen, for de tiltakene som lar seg tallfeste.

Budsjettforslaget følger opp Høyres forslag til Nasjonal transportplan, blant annet med økte bevilgninger til Nye Veier, drift og vedlikehold av fylkesveiene og viktige infrastrukturprosjekter.

Bedre privatøkonomi og flere i arbeid

Mange har fått dårligere råd under regjeringen Støre. Det er nødvendig med ny politikk som gir folk bedre økonomi og bringer flere inn i arbeidslivet.

En vanlig familie med to små barn vil med Høyres budsjettforslag få om lag 7 200 kroner i skattelette og 12 000 kroner mer i barnetrygd neste år. Frikortgrensen heves til 150 000 kroner, slik at lavere lønnsinntekter blir skattefrie. I snitt får personer med inntekt mellom 100 000 og 200 000 kroner 6 200 kroner i skattelette. Budsjettforslaget inneholder også tiltak for å bedre studentenes økonomi og for at flere skal kunne kjøpe sin egen bolig.

Høyres forslag innebærer at barnetrygden for barn under 6 år økes med 1 000 kroner i måneden fra 1. juli 2025. Øvrige satser prisjusteres fra 1. januar 2025. Til gjengjeld videreføres maksprisen på barnehage fra 2023 på 3 000 kroner. Familier med lave inntekter betaler ikke makspris. Økt barnetrygd fremfor lavere makspris gir derfor mer støtte til dem som har minst. Inntektsgrensen for gratis kjernetid i barnehagen foreslås dessuten økt til 800 000 kroner i samlet inntekt før skatt, slik at flere familier med lavere inntekter får lavere barnehagepris. Barn født i desember gis rett til barnehageplass, slik at flere kan komme raskere tilbake i jobb.

Budsjettforslaget inneholder en jobbpakke som gir flere muligheten til å være i arbeid, og sørger for at det alltid skal lønne seg å jobbe. Unge som faller utenfor jobb og skole, skal få tilbud om en arbeidsrettet inntektssikringsordning etter inspirasjon fra kvalifiseringsprogrammet. Uføre som kan jobbe litt, skal få beholde mer av egen inntekt. Høyres forslag inneholder videre 500 flere varig tilrettelagte arbeidsplasser og 500 flere plasser til Jobbsjansen.

Trygghet og beredskap

Det er i Norges sikkerhetspolitiske interesse at Ukraina opprettholder sin selvstendighet og at Putin ikke vin-

ner. Regjeringen har skapt usikkerhet om støtten til Ukraina ved å foreslå en bevilgning på 15 mrd. kroner og deretter uttale at støtten vil bli høyere. I Høyres budsjettforslag økes støtten fra 15 til 45 mrd. kroner. Økningen skal benyttes i utlandet. Særlig er det aktuelt å støtte ukrainsk forsvarsindustri, som har betydelig ledig produksjonskapasitet, men mangler finansiering. Det skal være opp til regjeringen å avgjøre hvordan økt støtte til Ukraina gjennomføres.

Disse medlemmer viser ellers til enigheten mellom partiene på Stortinget om langtidsplanen for Forsvaret, og slutter seg til regjeringens bevilgningsforslag om å følge opp enigheten.

Kriminalitetsbildet har blitt mer alvorlig de siste årene. I Høyres budsjettforslag settes det av betydelige midler til å styrke innsatsen mot ungdoms- og gjengkriminalitet, økonomisk kriminalitet og vold i nære relasjoner. Forslaget innebærer en vesentlig styrking av politiet, blant annet for å sikre økt bemanning og ansettelse av nyutdannede som står uten jobb i politiet. Det foreslås også en rekke tiltak for å forebygge bedre mot at unge blir rekruttert inn i kriminalitet, samt å innføre hurtigspor i flere tingretter, slik at unge raskere kan få sin dom og gjennomføre straff.

Kortere helsekøer

Trygghet handler også om å få helsehjelpen man trenger hvis man blir syk. Disse medlemmer vil skape pasientens helsetjeneste. Alle skal ha likeverdig tilgang til helsetjenester av god kvalitet, kort ventetid og valgfrihet i behandlingstilbudet. Høyres budsjettforslag inneholder derfor midler til å bedre sykehusøkonomien og til å ta ned ventetiden ved å bruke privat kapasitet. Forslaget inneholder også tiltak for å øke kapasiteten innen rusbehandling og bedre psykisk helse.

Inndekninger

Reduserte utgifter og omprioriteringer er nødvendig for å gi rom for lavere skatt og nye satsinger.

Staten må kunne drive mer effektivt. Høyres forslag viderefører avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE). Dette innebærer at statlige virksomheter effektiviserer med en halv pst. av driftsutgiftene, noe som frigjør 1,5 mrd. kroner til økt velferd og skattelette. Også offentlig sektor har en årlig vekst i produktiviteten, slik at det er mulig å drive mer effektivt uten at det går ut over aktivitet.

Det foreslås lavere overføringer til landbruket i tråd med rammene Høyre varslet i forbindelse med jordbruksoppgjøret.

Det foreslås å redusere enkelte bevilgninger til bistand. Siden 2021 har bistandsbudsjettet økt fra 31 mrd. kroner til nærmere 48,7 mrd. kroner. Medregnet økt støtte til Ukraina vil bistandsrammen kunne bli større

enn regjeringens forslag, avhengig av hvilke formål som støttes.

Ordningen med driftskreditt til Bane NOR avvikles. Foretaket har i dag opparbeidet seg stor likviditet, og erfaringen siden 2015 tilsier at det ikke er behov for ordningen.

Energiltak for kommunale bygg foreslås omprioritert til energiltak i regi av Enova. Det foreslås også å omprioritere midler til et punktutslippsprogram innenfor Enova.

Ferietillegget på dagpenger foreslås avvirket fordi utbetalingen kommer året etter opptjening, på et tidspunkt da de fleste allerede er tilbake i jobb. Videre foreslås det å gjeninnføre karenperioden i arbeidsavklaringspenger. Dette er en midlertidig ordning, der tre pluss to år burde være nok for å avklare om en kan komme tilbake i jobb eller få innvilget uføretrygd. 95 pst.-regelen i uføretrygden foreslås gjeninnført fordi barnetillegget for uføre i kombinasjon med uføretrygd kan gi høyere inntekt enn ved å stå i jobb.

Fagforeningsfradraget beholdes på nivået det var på under regjeringen Solberg, og unntaket for merverdiavgift på bøker avvikles til fordel for økt barnetrygd og lettelser i skatten på inntekt.

Midler til å bekjempe kriminalitet frigjøres ved å la være å opprette nye tingretter og 18 nye politikontorer.

Fullmakter og andre saker

Regjeringen har foreslått en delgaranti for bompengelån uten garantiprovisjon eller tapsavsetning som dekker forventet tap. Regjeringen bes fremme forslag om en tapsavsetning i tråd med økonomiregelverket i staten.

Regjeringen har foreslått en fullmakt på 35 mrd. kroner for et støtteprogram for flytende havvind. Forslaget er umodent og ikke utredet i tråd med utredningsinstruksen. Regjeringen har ikke kunnet svare på hvor mange megawatt havvind som minst vil bygges ut med støttebeløpet, hvilken støttemodell som skal velges, hva den totale kostnaden vil bli for staten, og om det er realistisk å nå målene regjeringen tidligere har satt for havvindsatsingen, herunder for lønnsom industri- og teknologiutvikling. På denne bakgrunn vurderer disse medlemmer at det ikke er forsvarlig å gå videre med regjeringens forslag nå.

Regjeringen har foreslått å innføre et årlig uttak på 3 pst. av Statens pensjonsfond Norge (SPN). Uttaket er kort begrunnet med at fondet ikke bør bli en for stor eier på Oslo Børs. I Meld. St. 9 (2021–2022) Statens pensjonsfond 2022 varslet regjeringen en bred vurdering av ulike alternativer for å håndtere eierandelsutfordringen. Denne brede vurderingen er ikke forelagt Stortinget.

Disse medlemmer mener eierandelsutfordringen bør løses ved at overskytende kapital overføres til Statens pensjonsfond utland. Det vil bedre ivareta hen-

synet bak handlingsregelen og det finanspolitiske rammeverket fremfor å lage en egen handlingsregel for uttak av SPN. Regjeringen bør utrede en slik løsning og komme tilbake til Stortinget.

3.1.2.3 Merknader fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil at man skal få beholde mer av sine egne penger. I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2025 foreslås det skattelettelser til alle lønnsinntakere og pensjonister, redusert formuesskatt og kutt i avgiftene. Det foreslås også 15 000 kroner mer i året til minstepensjonistene, ut over de faste oppgjørene.

Regjeringen opprettholder et svært høyt skattenivå, og gir i gjennomsnitt bare én krone dagen i skattelette til folk som har opplevd store utgiftsøkninger de siste årene. Samtidig har staten tjent seg rik på høye energipriser og avgifter som påvirker folks hverdagsøkonomi. Disse medlemmer mener rikdommen bør deles med folk ved at staten tar seg litt mindre betalt gjennom lavere skatter og avgifter. Det gir mer økonomisk handlingsfrihet for enkeltmennesket.

Skattelette til alle

Disse medlemmer foreslår å redusere skattene betydelig for både private husholdninger og eierskap i næringslivet. Vekstfremmende skattelettelser bidrar til økte investeringer og flere arbeidsplasser og gir trygghet og økonomisk handlefrihet.

I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2025 foreslås personfradraget økt til 150 000 kroner, noe som vil gi lavere inntektsskatt til alle. Dette vil gi lønns- og pensjonsinntakere skattelettelser på inntil 9 000 kroner i året.

Frikortgrensen, som i dag er på 70 000 kroner, foreslås økt til 150 000 kroner, som vil bety svært mye for mange som jobber deltid ved siden av studiene, og gi en skattelette på opptil 12 500 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Lettelser i inntektsskatten

Personfradraget og frikortgrensen økes begge til 150 000 kroner*:

Bruttoinntekt (i kr)	Skatteuttak med FrP, gjennomsnitt (i kr)
100 000–200 000	-3 600
200 000–250 000	-2 200
250 000–300 000	-4 400
300 000–350 000	-7 800
350 000–400 000	-8 600
400 000–450 000	-8 800
450 000–500 000	-8 800
500 000 og over	-9 000

*) Endringen veksles mot fagforeningsfradrag og gir inntil 1 820 kroner lavere lettelse for de høyere inntektene der dette gjelder.

Disse medlemmer ønsker å fjerne formuesskatten i sin helhet og viser retning mot dette ved å heve innslagspunktet for formuesskatt fra regjeringens foreslåtte 1,76 mill. kroner til 3 mill. kroner (6 mill. kroner for par). Svært mange som i dag betaler formuesskatt på sin bolig og oppsparte midler, ville da helt unngått formuesskatt. I tillegg lettes skattetrykket på norsk eierskap i næringslivet ved å øke verdsettelsesrattene på aksjer og driftsmidler fra henholdsvis 20 og 30 pst. til 50 pst. for begge.

Individuell pensjonssparing (IPS) er viktig for manges sparing til egen pensjon. Derfor foreslår disse medlemmer å heve grensen for årlig sparing fra 15 000 til 45 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår å kutte skatter med totalt 39,5 mrd. kroner i 2025, samtidig som avgifter foreslås kuttet med totalt 15,8 mrd. kroner.

Lettelser i skatter og avgifter	i kr
Skattelette	-39 490 000 000
Avgiftskutt	-15 769 000 000
Sum skatt/avgift	-55 259 000 000

Halverer momsen på mat

Utgiftene til mat og drikke til en eksempelfamilie på to voksne, en fem år gammel gutt og en elleve år gammel jente har ifølge Forbruksforskningsinstituttet SIFO økt med over 44 000 kroner siden 2021 – uten at de har gjort endringer i forbruket. Det er en økning på 33 pst.

Samtidig viser tall fra Frelsesarmeens fattigdomsbarometer for tredje kvartal 2024 at én av ti foreldre sier de har hoppet over måltider fordi de ikke har råd.

For å avhjelpe situasjonen foreslår Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2025 å halvere matmomsen.

Matmoms – sparte utgifter per år	i kr
Forbruk på 4 000 kroner i måneden	2 912
Forbruk på 9 000 kroner i måneden	6 552
Forbruk på 15 000 kroner i måneden	10 920

50 øre for strøm

Strømprisen betyr noe for folks økonomiske handlefrihet. Strøm er ikke luksus, men noe alle trenger. Perioder med høye strømpriser skaper store problemer for mange landet rundt.

Disse medlemmer mener at dagens strømstøtteordning ikke er god nok. Derfor foreslår Fremskrittspartiet en forbedret ordning, der dekningen økes til 100 pst. over 50 øre per kWt. Det foreslås å utvide ordningen til å også gjelde fritidsboliger, da for de første 1 000 kWt per måned.

Forbruk/år	Besparelse strøm ved maks 50 øre/kWt eks. mva.
12 000	2 461 kr
20 000	4 101 kr
30 000	6 152 kr

Lavere drivstoffavgifter

Høye priser på bensin og diesel har blitt hverdagen under den rød-grønne regjeringen. Avgiftene rammer alle som er avhengige av bil, særlig folk i distriktene med lange reiseavstander.

For få år siden mente de fleste at det ville være uholdbart med drivstoffpriser på over 20 kroner per liter. Avgifter til staten utgjør en vesentlig del av pumpeprisen på drivstoff. Disse medlemmer foreslår å halvere veibruksavgiften for å få drivstoffprisene ned på et mer akseptabelt nivå.

En halvering av veibruksavgiften vil redusere pumpeprisen på bensin med om lag 2,60 kroner per liter og pumpeprisen på diesel med om lag 1,70 kroner per liter inkludert moms.

Bensin – sparte drivstoffkostnader	Inkl. mva.
15 000 km i året med forbruk på 0,8 l/mil	2 975 kr
20 000 km i året med forbruk på 0,8 l/mil	3 950 kr
30 000 km i året med forbruk på 0,8 l/mil	5 950 kr

Diesel – sparte drivstoffkostnader	Inkl. mva.
15 000 km i året med forbruk på 0,5 l/mil	1 525 kr
20 000 km i året med forbruk på 0,5 l/mil	2 025 kr
30 000 km i året med forbruk på 0,5 l/mil	3 025 kr

Kjøretøy

Disse medlemmer mener engangsgiften på konvensjonelle og ladbare biler gir ekstreme utslag som må dempes. Det er urimelig når engangsgift kan utgjøre over 1 mill. kroner for enkeltmodeller. Disse medlemmer mener folk skal få velge bil etter behov, og vil innføre et tak for hvor høy avgiften kan være, på 200 000 kroner for personbil og 150 000 kroner for vare- og bobiler.

Disse medlemmer ønsker også å gjøre MC rimeligere gjennom å fjerne volumkomponenten i engangsgiften for MC. Disse medlemmer foreslår også å avvikle trafikkforsikringsavgiften for veterankjøretøy, traktor, snøscooter, moped og motorredskap.

Til kamp for pensjonistene

Alderspensjon skal bidra til å gi alle eldre en verdig alderdom, basert på opptjente rettigheter. I 2021 fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for å fjerne underregu-

leringen og pensjonistene sikres nå en inntektsvekst lik snittet av lønns- og prisvekst.

Disse medlemmer er opptatt av at de som har de laveste pensjonene, skal få økt sin pensjon, og foreslår derfor i sitt alternative statsbudsjett for 2025 å øke minstepensjonen med 15 000 kroner i året fra 1. mai 2025.

Svært mange pensjonister betaler formuesskatt fordi de bor i helt eller delvis nedbetalte boliger som har steget i verdi. Denne skatten rammer alle, også pensjonister med de laveste inntektene. Disse medlemmer viser til at i Fremskrittspartiet alternative statsbudsjett heves innslagspunktet i formuesskatten fra 1,76 mill. kroner til 3 mill. kroner (6 mill. kroner for par), slik at langt færre vil måtte betale denne skatten.

Lavere formuesskatt på aksje- og driftsmidler for norske eiere

Disse medlemmer understreker viktigheten av å sikre at bedriftene har økonomisk handlefrihet og stabile rammebetingelser. Regjeringens høye skatte- og avgiftsnivå, som omfordes gjennom subsidier til utpekte deler av næringslivet, gjør at bedriftenes handlingsrom og potensial for vekst svekkes.

Disse medlemmer vil erstatte regjeringens virkemiddelapparat og «aktive næringspolitikk» med bedre rammevilkår gjennom lavere skatter på norsk eierskap. Dette vil legge til rette for bedre og lønnsomme investeringer og nye arbeidsplasser.

Kutt i eierbeskatningen/formuesskatt/avgifter	mill. kr
Aksjer og næringseiendom verdsettelse nå: 80 pst., driftsmidler 70 pst. Begge settes til 50 pst. (rabbatten økes til 50 pst.)	6 000
Innslagspunkt for formuesskatt: 3 mill. kroner. Beløpet dekker all skattbar formue. Andel «arbeidende kapital» anslås til 2 mrd. kroner – 40 pst. av totalt 5 mrd. kroner.	2 000
Reversere CO ₂ -avgift på fiske i fjerne farvann	130
Reversere CO ₂ -avgift på utenriks sjøfart	450
Halvere CO ₂ -avgift på avfallsforbrenning	350
SUM	8 930
Kutt i virkemiddelapparatet	
Investeringstilskudd for store grønne investeringer	-100
Avvikle grønne vekstlån	-81
Avvikle klimainvesteringsfondet Nysnø	-860
Eksportfremmetiltak (hele posten)	-95
Avvikle Grønn industrifinansiering	-1 750
Avvikle Grønn plattform	-311
Avvikle Bionova	-173
Halvering av bevilgninger fra klimaordninger til landbruket	-530
Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger (Innovasjon Norge)	-300
Kostnadsenkende og direkte tilskudd (Reindriftsavtalen)	-50
Utslippsfrie anleggsplasser	-30
Tilskudd Innovasjon Norge (Statens vegvesen)	-20
Elfly subsidier	-41
Kutt til Enova/overføring til Klima- og energifondet	-1 500
Langskip – fangst og lagring av CO ₂	-2 160
SUM	-8 001

Skattesystemet bør motivere til investeringer, vekst og nyskaping. Et høyt skattenivå vil bidra til å redusere arbeidsinnsatsen og vri investeringer bort fra Norge.

Disse medlemmer ønsker å fjerne formuesskatten. Den særnorske skatten rammer både bedrifter og privatpersoner. Regjeringen har økt den skattemessige verdsettelsen av aksjer, driftsmidler og næringseiendom.

Disse medlemmer foreslår å redusere verdsettelsen til 50 pst., og med det redusere beskatningen på norsk eierskap.

Regjeringen har varslet endringer i utflyttingsskatten, også kjent som exitskatten.

Disse medlemmer viser til at deler av exitskatten skal gjelde for utflyttinger og overføringer med tilbakevirkende kraft, allerede fra datoen for høringsnotatet 20. mars 2024. Endringene ble imidlertid ikke foreslått før budsjettforslaget kom 7. oktober 2024.

Disse medlemmer viser til at departementet begrunner tilbakevirkningen med at den er «nødvendig for å motvirke tilpasninger». Disse medlemmer mener denne begrunnelsen står i et tvilsomt forhold til

forbudet mot tilbakevirkning i Grunnloven, siden endringen griper inn i handlinger foretatt i lang tid før forslaget ble lagt frem for Stortinget. Disse medlemmer går imot forslaget til endret utflyttingsskatt.

Enklere å komme inn på boligmarkedet

I mange kommuner er terskelen for på komme inn på boligmarkedet altfor høy. Fremskrittspartiet mener vi har en politikerskapt boligkrise som følge av stadig nye krav fra myndighetene.

Regjeringens kutt i BSU-ordningen har gjort det vanskeligere for unge å spare opp egenkapital for å komme inn på boligmarkedet. Derfor foreslår disse medlemmer å gjøre det mer attraktivt for unge å spare til egen bolig ved å doble skattefradraget til 20 pst. og øke det totale sparebeløpet til 400 000 kroner med maksbeløp på 30 000 kroner per år.

For å gjøre det lettere for unge å komme inn på boligmarkedet vil disse medlemmer be regjeringen fremme forslag om en reduksjon av dokumentavgiften på bolig for førstegangskjøpere under 30 år.

Den rød-grønne regjeringen har fjernet den skattemessige verdsettelsesrabatten på sekundærboliger. Dette har gjort det mindre lønnsomt å leie ut boliger med den følge at boligtilbudet til leietakere er redusert, og prisene har økt. Disse medlemmer vil gjeninnføre en verdsettelsesrabatt for sekundærboliger på 20 pst. i 2025.

Fjerne flypassasjeravgiften

Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringen har valgt å gjeninnføre flypassasjeravgiften. Dette er en avgift som kommer på toppen av høye priser for å reise med fly. Mens regjeringen vil at det skal betales 60 kroner ekstra for hver enkeltreise med fly i Norge og Europa, og 342 kroner utenfor Europa, foreslår disse medlemmer, i likhet med hva som er vedtatt i Sverige, å fjerne avgiften med virkning fra 1. juli 2025.

I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett foreslås det også å sette tobakskvoten tilbake til nivået før den rød-grønne regjeringen halverte den, og å gjeninnføre muligheten til å veksle inn tobakk mot vin når du handler på taxfree. Inntektene fra taxfreesalget er et viktig bidrag til finansiering av flyplasser i Norge.

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan en reduksjon av dokumentavgiften for førstegangskjøpere under 30 år kan gjennomføres.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å avvikle Priserådet for havbruk og la havbruksnæringen følge alminnelige skatterettslige prinsipper og la selskapene skatte av sine faktiske inntekter og utgifter.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hele statsforvaltningen med sikte på å effektivisere og kutte kostnader.»

Virkningene av Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2025 for eksempelfamilier (i kr):

		i kr
Husholdning 1		
Familie på to voksne og to barn:		
Hun tjener 600 000 kroner	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag	9 000
Han tjener 500 000 kroner	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag	9 000
Bolig med årsforbruk 20 000 kWh per år	Redusert strømavgift	4 101
Kjører dieselbil 15 000 km per år, bruker 0,5 l/mil	Redusert kostnad veibruksavgift	1 525
En av dem har store sykdomsutgifter og har frikort	Sparer på redusert frikortgrense	278
Bruker 15 000 kroner på mat i måneden	Sparer på matmoms	10 920
Er på én flytur i Europa	Flypassasjeravgift på 8 billetter	480
Eier halvpart av hytte sammen med søsken med forbruk på 1200 kWt/måned i vinterhalvåret	Sparte strømavgifter på hytta i 6 mnd.	1 500
	Sum besparelser	36 804
Husholdning 2		
Familie på to voksne:		
Hun tjener 700 000 kroner og er fagorganisert	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag	7 185
Han tjener 900 000 kroner	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag	9 000
Bolig med årsforbruk 30 000 kWh per år	Redusert strømavgift	6 152
Kjører bensinbil 30 000 km per år, bruker 0,8 l/mil	Redusert kostnad veibruksavgift	5 950
Bruker 9 000 kroner på mat i måneden	Sparer på matmoms	6 552

	i kr
Er på to flyturer i Europa	Flypassasjeravgift på 8 billetter 480
	Sum besparelser 35 319

Husholdning 3

Pensjonistpar:

Han har pensjon på 500 000 kroner	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag 9 000
Hun har pensjon på 400 000 kroner	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag 8 800
Nedbetalt bolig til 8 mill. kroner i markedsverdi + 1,5 mill. kroner på sparekonto + hytte til 2 mill. kroner	Formuesskatten bortfaller 5 800
Bolig med årsforbruk 12 000 kWh per år	Redusert strømavgift 2 461
Kjører dieselbil 15 000 km per år, bruker 0,5 l/mil	Redusert kostnad veibruksavgift 1 525
Bruker 9 000 kroner på mat i måneden	Sparer på matmoms 6 552
Strømtøtte hytte, inntil 1 000/kWt pr. mnd.	Redusert strømforbruk hytte 3 000
	Sum besparelser 37 138

Husholdning 4

Minstepensjonist:

Minstepensjon på 264 134 kroner	Betaler ikke inntektsskatt 0
Bolig med årsforbruk på 12 000 kWh per år	Redusert strømavgift 2 461
Kjører bensinbil 5 000 km per år, bruker 0,8 l/mil	Redusert kostnad veibruksavgift 992
Bruker 4 000 kroner på mat i måneden	Sparer på matmoms 2 912
Økning i minstepensjon	15 000 per år/effekt fra 1. mai 15 000
	Sum besparelser 21 365

Husholdning 5

Aleneboer:

Tjener 700 000 kroner	Redusert inntektsskatt, økt personfradrag 9 000
Bolig med årsforbruk 12 000 kWh per år	Redusert strømavgift 2 461
Kjører bensinbil 20 000 km med forbruk 0,8 l/mil	Redusert veibruksavgift 3 950
Bruker 6 000 kroner på mat i måneden	Sparer på matmoms 4 379
Er på tre flyturer i Europa	Flypassasjeravgift 360
	Sum besparelser 20 150

Husholdning 6

Studenten:

Tjener 150 000 kroner på deltidsjobb	Redusert skatt 12 500
Hybel med strømforbruk på 6 000 kWh/år	Redusert strømavgift 1 231
Bruker 4 000 kroner på mat i måneden	Sparer på matmoms 2 912
Økt studiestøtte	Stipendandel økes med 3 000
Flyr hjem til jul	Flypassasjeravgift på 2 billetter 120
	Sum besparelser 19 763

Trygghet og sikkerhet

En av de viktigste oppgavene vi har i Norge, er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet.

For å bidra til en trygg hverdag må politiet ha kapasitet både til følge opp hverdagskriminalitet og til å håndtere store og alvorlige hendelser. Politiet skal være rustet til å bekjempe den organiserte kriminaliteten på en effektiv måte før vi får den samme negative utviklingen som i Sverige. Beredskapen må utvikles for å håndtere større hendelser og terror. Derfor må politiet tilfø-

res tilstrekkelige midler for å håndtere sitt samfunnsoppdrag.

Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningene til politiet med 1,2 mrd. kroner på toppen av det regjeringen foreslår, som skal gå til beredskap i politidistriktene og økt grunnbemanning i politiet. Dette skal blant annet gi rom for mer enn 800 nye årsverk. Dette er helt nødvendig for at politiet skal kunne utføre sitt samfunnsoppdrag på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer mener det er viktig å gjøre bruk av opsjonen for anskaffelse av tre nye politihelikoptre for å sikre helikopterberedskapen i hele landet. Disse medlemmer mener at en tilfredsstillende helikopterkapasitet for politiet i hele landet er et riktig og viktig grep for å sikre vår beredskap for å håndtere større hendelser.

Kamp mot gjengene

De siste årene har vi opplevd en betydelig økning i ungdoms- og gjengkriminaliteten, både i hovedstaden,

men også andre steder i landet. Barn helt ned i 13-årsalderen begår alvorlige kriminelle handlinger. Disse medlemmer mener det kreves umiddelbare tiltak for å stoppe utviklingen og foreslår 250 mill. kroner øremerket til å bekjempe ungdoms- og gjengkriminalitet.

Disse medlemmer vil styrke domstolene og foreslår blant annet å utvide ordningen med hurtigspor for unge lovbrøyttere som i dag finnes i Oslo, til alle landets tingretter. Det settes også av midler til å styrke kriminalomsorgen og til å øke kapasiteten av varetekts- og soningsplasser for unge lovbrøyttere.

	i kr
Økning politiet, justis og beredskap	1 986 000 000
Politidistriktene – økt grunnbemanning	1 200 000 000
IT-ressurser og utstyr	50 000 000
Tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet	250 000 000
Anskaffelse av nye politihelikoptre i henhold til opsjon	6 000 000
Opprettelse av hurtigspor for unge lovbrøyttere ved alle landets tingretter	20 000 000
Styrking av domstolene, herunder opprettholdelse av digitaliseringsarbeid	80 000 000
Styrking av kriminalomsorgen, herunder særlig økning av kapasitetene for varetekts- og soningsplasser for unge lovbrøyttere	200 000 000
Kriminalomsorgen, overføringer til private	10 000 000
Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten til holdningsskapende arbeid (Norsk Folkehjelp, Røde Kors)	2 000 000
Redningsselskapet, opprettholdelse av dagens beredskapsnivå og fokus på holdningsskapende arbeid for å forhindre drukning	13 000 000
Påtalemyndigheten i politiet, med særlig prioritering av økt bruk av omvendt voldsalarm	100 000 000
Konfliktrådet, tilskudd	5 000 000
Sivilforsvaret, styrket grunnbemanning og arbeid med økt kapasitet i tilfluktsrom	50 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen benytte opsjonen i avtalen fra 2017 for kjøp av ytterligere tre AW169 politihelikoptre fra Leonardo Helicopters.»

«Stortinget ber regjeringen stanse den foreslåtte ordningen med finansiering av Advokattilsynet over statsbudsjettet og videreføre dagens finansieringsmodell.»

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av etatsstyringen og kapasiteten i Nasjonal sikkerhetsmyndighet, og komme tilbake til Stortinget med denne i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Trygge veier binder Norge sammen

Gode og trygge veier bygger Norge for fremtiden. Disse medlemmer mener det bør igangsettes flere prosjekter samtidig som arbeidet med vedlikehold økes. Bedre veier gir økt trygghet.

Disse medlemmer vil gi Nye Veier AS en betydelig større økonomisk ramme i tråd med sine priorite-

ringer i Nasjonal transportplan 2025–2036. Disse medlemmer foreslår å tilføre Nye Veier AS 1 mrd. kroner ekstra til investeringer samt at veiselskapet for første gang får en særskilt bevilgning til drift og vedlikehold av veier som er ferdigstilt. Disse medlemmer prioriterer 750 mill. kroner for å dekke behovene til drift og vedlikehold på veiene som Nye Veier AS allerede har bygget ut. I dag må selskapet bruke av sine investeringsmidler for å drive vedlikehold.

Samlet vil dette gi Nye Veier AS mulighet til raskere gjennomføring av de prosjektene som veiselskapet har ansvaret for. Disse medlemmer er opptatt av at Nye Veier AS skal bruke deler av den større økonomiske rammen til å sørge for en raskere fremdrift i fellesprosjektet E16 Skaret–Hønefoss og Ringeriksbanen i tråd med vedtaket som ble gjort om å prioritere dette prosjektet i Nasjonal transportplan. Videre foreslår disse medlemmer 300 mill. kroner ekstra til store prosjekter i regi av Statens vegvesen.

Eksempler på veistrekninger som får midler, er E39 Blindheim–Breivika, rv. 19 Moss og rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger.

Økt vedlikehold

Forfallet øker både på vei- og jernbanenettet. Derfor setter disse medlemmer av ekstra midler til vedlikehold både til vei og jernbane.

500 mill. kroner ekstra foreslås satt av til vedlikehold av riksveier. Det settes også av én mrd. kroner ekstra til å redusere det omfattende vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene, der mange av ulykkene skjer.

Rassikring og sikkerhet

Utbedringer på eksisterende veier og forsterket midtoppmerking gir økt trygghet. Disse medlemmer setter derfor av 100 mill. kroner til forsterket midtoppmerking. Fylker og kommuner bør prioritere trygge skoleveier. Derfor foreslår disse medlemmer at det settes av penger i en søkbar pott, der kommuner og fylker som prioriterer skoleveier, kan få statlige bidrag for å finansiere prosjektene.

Rassikring må styrkes og det settes av 400 mill. kroner ekstra på denne posten. Disse medlemmer foreslår også å sette av 50 mill. kroner for å sikre døgnåpne hvile- og rasteplasser.

Jernbanenettet fortsetter å forfalle. Disse medlemmer vil sørge for midler som gir økt punktlighet og færre driftsavbrudd, som er viktig for konkurransekraften for både gods- og persontrafikken. Disse medlemmer foreslår derfor å bruke 415 mill. kroner ekstra på jernbane i 2025, herunder oppstart for helhetlig utbygging av dobbeltspor på strekningen Stokke–Torp–Sandefjord på IC Vestfold.

Disse medlemmer mener at sikkerhetssituasjonen innebærer at noen vei-, jernbanestrekninger og havner med stor betydning for beredskap og forsvarsevne må få en særskilt prioritering. Det samme gjelder utbedringer av utvalgte fylkesveier, i særlig grad i nord. Disse medlemmer foreslår planleggingsmidler til utbygging av dobbeltspor på Ofotbanen og helhetlig utbygging av E14 fra Stjørdal til riksgrensen. Videre må det startes arbeid med utbedringer av både Narvik og Stjørdal havn.

Avinor

Disse medlemmer merker seg at regjeringens kutt i flypassasjeravgiften vil veies opp av økte lufthavn-avgifter i regi av Avinor. Disse medlemmer registrerer at Avinor gis stor frihet til å øke avgiftene gjennom en periode på fem år, mens effektiviseringskravene til Avinor verken er konkrete, målbare eller tallfestede. Konsekvensene vil bli økte kostnader for både flyselskap og passasjerer.

Disse medlemmer mener det nå er behov for en grundigere vurdering rundt Avinors langsiktige finansiering. Før man konkluderer med at det skal gis en fullmakt til Avinor om å kunne øke avgiftene for flyselskapene og passasjerene, må det gjennomføres en utredning av alternative grep. Etter disse medlem-

mers mening bør det blant annet ses på hvordan Avinor selv kan effektivisere driften, for eksempel ved salg av eiendommer eller aktivitet som frigjør kapital.

Disse medlemmer foreslår derfor at Avinor for budsjettåret 2025 tilføres en egenkapital på 100 mill. kroner, og at det utredes hvordan Avinor kan effektivisere egen drift uten at det fører til økte kostnader for flyselskaper og passasjerer.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke gi Avinor fullmakt til å øke avgiftene på nåværende tidspunkt, men ber regjeringen først komme tilbake med en oversikt over flere ulike handlingsalternativer, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.

	i kr
Økning samferdsel	6 695 000 000
Store prosjekter	300 000 000
Utbedringsstrekninger	200 000 000
Forsterket midtoppmerking	100 000 000
Planleggingsmidler	250 000 000
Beredskapsportefølje	500 000 000
Riksveivedlikehold	500 000 000
Tilskudd fylkesveier (medfinansiering, søkbar)	1 000 000 000
Nye Veier utbygging	1 000 000 000
Nye Veier drift	750 000 000
Program for bytransport	1 000 000 000
Jernbanevedlikehold	300 000 000
Jernbaneinvestering (Herunder oppstart Stokke-Torp-Sandefjord)	115 000 000
Døgnåpne hvile- og rasteplasser	50 000 000
Trygge Skoleveier	100 000 000
Skred- og rassikring	400 000 000
Tilskudd Avinor, kompensasjon for beredskapstjenester	100 000 000
Tilskudd til fiskerihavnanlegg	30 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å nedbetale opparbeidet bompengegjeld etter modell av gjennomført gjeldsslette for Gardermobanen.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle den etablerte bompengoordningen i transportsektoren.»

Forsvar

Russlands invasjon av Ukraina har vist oss at fred og frihet ikke kan tas for gitt. Alliansetilknytningen til NATO er viktigere enn noen gang. Disse medlemmer vil sikre nasjonal suverenitet gjennom et sterkt forsvar, bygget på allmenn verneplikt.

Forsvaret står foran store materiellanskaffelser i årene som kommer. Fremskrittspartiet var en del av grunnlaget for den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret og forutsetter at regjeringens bevilgningsforslag ivaretar den vedtatte planen. Det er avgjørende at fremdriften i planen og økonomistyringen sikrer vekst i forsvarsevnen og oppbygging av kapasiteter og kapabiliteter.

Disse medlemmer er positive til en økning i støtten til Ukrainas forsvarskrig og avventer regjeringens initiativ til økte bevilgninger til Ukraina.

Situasjonen med krig i våre nærområder viser behovet for en helhetlig nasjonal beredskap. Sivilforsvaret spiller en viktig rolle i beredskapen. Derfor foreslår disse medlemmer å øke bevilgningene til økt grunnbemanning og arbeidet med å øke kapasiteten i tilfluktsrom.

Innvandring

Et trygt samfunn for alle inkluderer en streng innvandringspolitikk og god integrering. Ingen av disse forholdene ivaretas godt av dagens regjering. Hvis målet er å hjelpe flest mulig mennesker på flukt, bør en i størst mulig grad hjelpe mennesker i deres nærområder. En vil da kunne hjelpe langt flere og også bidra til at det er reelle flyktninger som hjelpes, ikke velferdsmigranter. Dagens asylsystem var ment for en helt annen tid og da primært myntet på politiske dissidenter, ikke på enorme folkeforflytninger.

Dagens asylsystem bidrar også til enorme menneskelige lidelser, da det er kyniske menneskesmuglere som styrer hvem som får komme til Europa. Disse medlemmer foreslår å redusere antallet kvoteflyktninger til 0 for 2025 og at det totale antallet flyktninger som bosettes, reduseres med 13 500 i forhold til regjeringens forslag.

Energi og næring

Russlands krig mot Ukraina viser hvor viktig det er at Norge fremdeles er en forutsigbar eksportør av olje og gass. Norsk olje- og gassnæring er den største garantisten for å skape trygghet for velferdssamfunnet. Ingen andre næringer skaper like store verdier. Olje- og gassnæringen må derfor videreutvikles, ikke avvikles.

Disse medlemmer legger til grunn at norsk olje- og gassproduksjon skal følge ordinær markedsteori om tilbud og etterspørsel. Som en følge av dette mener disse medlemmer at så lenge markedet etterspør olje og gass, er det naturlig at Norge fortsetter utvinningsen. Dette vil også være gjeldende selv om Europa fullfører sin grønne omstilling, der olje og gass fortsatt vil spille en viktig rolle. Disse medlemmer øremerker derfor 100 mill. kroner til økt seismikk i nye områder på kontinentalsokkelen.

Historisk har et av Norges fremste konkurransefortrinn vært billig strøm. Det har ført til industrietablering

og bosetting over hele landet. Slik er det ikke lenger. Prognosene viser at kraftoverskuddet vil kunne forsvinne om få år, noe som vil få store konsekvenser.

Vannkraften står for om lag 90 pst. av energiproduksjonen i Norge. Regjeringen utnytter ikke potensialet. Disse medlemmer ønsker derfor utbygging av mer vannkraft, både gjennom oppgradering av eksisterende kraftverk og skånsom utbygging i enkelte nye vassdrag.

Det er viktig at konsesjonsbehandlingen i NVE er både god og effektiv. Derfor foreslår disse medlemmer at det avsettes 25 mill. kroner med mål om å redusere behandlingstiden på konsesjoner.

Kjernekraft har fått stor oppslutning i folket og har nå blitt en naturlig del av debatten om fremtidens kraftbalanse. Dette er noe disse medlemmer har jobbet aktivt for og er svært fornøyd med. Debattens videre utvikling vil i stor grad avhenge av rapporten fra utvalget som skal utrede kjernekraft som mulig kraftkilde i Norge. Rapporten skal være ferdig innen 1. april 2026. Disse medlemmer mener at potensialet innen kjernekraft er stort, og at det vil være et godt tilskudd til Norges kraftbalanse.

Fremskrittspartiet er mot sløsing både med skattepenger og strøm. Disse medlemmer sier nei til symbolske klimatiltak som CO₂-fangstprosjektet Langskip og elektrifisering av sokkelen, som bare flytter og ikke kutter utslipp. Disse medlemmer sier også nei til innføring av tyngende CO₂-avgifter på nye sektorer, hvor reelle teknologiske alternativer til petroleumsbasert energi ikke finnes.

Disse medlemmer mener det er avgjørende for videre vekst og verdiskapning at næringslivet har trygge og forutsigbare rammevilkår. Disse medlemmer mener derfor det er svært alvorlig at trygge og forutsigbare rammevilkår ikke lenger kan tas for gitt. Støre-regjeringen har innført drastiske økninger i skattene, samt innført skatter med tilbakevirkende kraft, på tross av tilbakemeldinger fra næringslivet selv. Slike omveltende vedtak kan være med på å gjøre lønnsomme langtidsinvesteringer ulønnsomme, og gjør at viktige distriktsarbeidsplasser i lokalsamfunn kan gå tapt.

Disse medlemmer advarer mot at regjeringen legger opp til en videre aktiv næringspolitikk som strider med markedsøkonomiske prinsipper. Disse medlemmer mener det er både urettferdig og uforutsigbart når politikerne skal kåre vinnere og tapere i markedet, gjennom bruk av statlige støtteordninger til enkeltprosjekter.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i sitt budsjettforslag legger opp til en ytterligere svekkelse av tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk, ved å ikke prisjustere ordningen. Disse medlemmer merker seg at tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk er blitt svekket i samtlige av regjeringen Støres statsbudsjettforslag. Disse medlemmer mener en styrking

av nettolønnsordningen er det viktigste virkemiddelet for å få norske, kompetente sjøfolk. Disse medlemmer mener næringen trenger gode og stabile rammevilkår, og at man har tiltak slik som nettolønnsordningen, som sikrer kompetanse i en viktig næring.

Disse medlemmer foreslår å reversere regjeringens forslag om innføring av CO₂-avgift på fiske i fjerne farvann. Disse medlemmer viser til at næringen mener at innføringen av en særnorsk CO₂-avgift på fiske vil redusere aktiviteten og lønnsomheten i fiskerinæringen, og true mange arbeidsplasser på sjø og land. De foreslåtte endringene vil sannsynligvis gi lave utslippskutt i fiskeflåten, fordi det finnes få gode alternativer til å redusere klimagassutslippene utenom opphør av fiske. Det er imidlertid en stor fare for at man kan oppleve et endret driftsmønster, med økte bunkringer i utlandet og til havs. Det er også en fare for økte landinger av fisk i utlandet, og at serviceaktiviteten rundt fiskefartøylene flyttes utenlands.

Disse medlemmer foreslår å reversere regjeringens forslag om innføring av CO₂-avgift på utenriks sjøfart. Konsekvensene av forslaget vil i stor grad være at både norske og utenlandske fartøyer bunkrer i utenlandske havner fremfor norske havner. Dette vil kunne true lønnsomheten til de norske bunkersanleggene, og mange anlegg kan stå i fare for å bli nedlagt.

Disse medlemmer foreslår å halvere avgiften på avfallsforbrenning da dette er en avgift som virker mot sin hensikt. En av konsekvensene av økningene man har sett de senere årene knyttet til avgift på forbrenning av avfall, er at man kan få økte utslipp fra biltrafikken som følge av at mer avfall sendes med trailere til Sverige for å bli brent der, i stedet for hos svært moderne og miljøvennlige norske forbrenningsanlegg som ligger nært innsamlingsstedet for avfall. Avgiftene blir nå så høye at de norske forbrenningsanleggene taper konkurransen mot blant annet svenske kjøpere som følge av særnorske høye avgifter. Dette innebærer at det ikke lenger vil bli lønnsomt for forbrenningsanleggene å produsere fjernvarme til sine kunder.

Skredsikring

Det skal være trygt å bo og ferdes i Norge, og derfor må det investeres mer i flom- og skredforebygging. Disse medlemmer mener at slike tiltak bør sees i sammenheng med kraftproduksjon, hvor flomtiltak og kraftproduksjon kombineres. For å møte fremtidens flom- og skredproblematikk vil det være behov for en økning av NVEs tilskuddsordning for flom- og skredforebygging, og disse medlemmer øker derfor bevilgningen til denne tilskuddsordningen med 200 mill. kroner.

	i kr
Økning energi og miljø	648 000 000
Spesielle driftsutgifter, økt seismisk aktivitet	100 000 000
Flom- og skredforebygging	200 000 000
Norwegian Energy Partners	10 000 000
Driftsutgifter til raskere behandling av konsesjonssøknader	25 000 000
Tilskudd til tiltak mot marin forsøpling	50 000 000
Nitrogenrensing av Oslofjorden	100 000 000
Kjøp av klimakvoter	100 000 000
Krisetiltak for bevaring av villaksen	25 000 000
Påskoging og gjødsling	38 000 000
Økning næringsformål	707 000 000
Tilskudd for sysselsetting av sjøfolk	670 000 000
Driftsutgifter (geologiske undersøkelser)	15 000 000
Driftsutgifter – øremerket kulldrift Svalbard	10 000 000
Tilskudd til næringsfond Longyearbyen	2 000 000
Tilskudd til skogsbilveier i skogbruket	10 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge forslag til en mer komplett tilskuddsordning for retur av kasserte fritidsbåter som sikrer at den enkelte ikke taper økonomisk på dette.»

«Stortinget ber regjeringen fremlegge forslag som sikrer at fiskebåter som returnerer andres maritime avfall, ikke må betale for dette.»

«Stortinget ber regjeringen snarest igangsette 26. konsesjonsrunde på norsk sokkel.»

«Stortinget ber regjeringen avvike klimainvesteringfondet Nysnø i løpet av 2025.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan avkastning på nettleie fastsettes, og fremme et forslag til endring av ordningen som ivaretar hensynet til redusert nettleie.»

«Stortinget ber regjeringen endre styringsinstruksen til Enova slik at den i større grad benyttes til energi-effektivisering i private husholdninger og næringsliv.»

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge frem for Stortinget en egen sak om grensehandel, hvor det

drøftes og foreslås tiltak for å redusere grensehandelen og sikre konkurransekraften til norsk næringsliv.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å samordne ansvar for alle aspekter av mineralnæringen under ett departement.»

«Stortinget ber regjeringen gjøre en helhetlig gjennomgang av statens næringsrelaterte virkemiddelapparat og komme tilbake til Stortinget med en oversikt over portefølje, måloppnåelse, tapsavsetning og avkastning.»

«Stortinget ber regjeringen avvikle Investinor AS i løpet av 2025.»

Utdanning

Disse medlemmer vil vise til at en god studie-støtte er viktig for å sikre at utdanning er tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn. Det har vært en stor prisstigning og økning i boutgifter, og disse medlemmer mener derfor det er viktig både å øke studiestøtten og gjøre denne mer forutsigbar, og å øke tilbudet av studentboliger.

Disse medlemmer er særlig opptatt av at utdanningssektoren tilbyr studier som dekker behovene til både det verdiskapende næringslivet og velferdssamfunnet. Disse medlemmer viser til tiltak som økning av utstyrsstipend i videregående skole, økning av lærlingetilskuddet og en satsing på nye studieplasser innen helse-, psykologi-, teknologi- og lærerutdanning. En nysatsing på maritime utdanninger og kompetanseprogram for olje og gass er viktig for kompetansebygging innen Norges mest verdiskapende næringer.

Disse medlemmer vil videre understreke behovet for en kvalitetssatsing i ungdomsskolen og videregående skole. Dagens skolesystem står overfor en rekke utfordringer både med hensyn til utdanningskvalitet og trygt læringsmiljø. Disse medlemmer vil blant annet trekke frem tre områder der det bør settes i gang nasjonale prøveprosjekter: Satsing på sosialagenter – for bedre skolemiljø etter modell fra Oslo, digital tilgang til helsesøster og psykolog i videregående skole, og økt bruk av nivådeling i klasseundervisningen. I arbeidet for et bedre skole- og læringsmiljø er 100 nye spesialskoleplasser for elever med utagerende oppførsel og behov for særlig oppfølging et tiltak disse medlemmer vil trekke frem.

Disse medlemmer vil vise til at i kjølvannet av Hamas' terrorangrep mot Israel den 7. oktober 2023, har antisemittismen vokst ytterligere i styrke, både som ideologi og i handlinger, i Norge og andre deler av verden. Disse medlemmer mener det er behov for en kraftinnsats mot antisemittisme, og foreslår derfor en dobling av tilskudd til skoleturer til tidligere konsentrasjonsleirer som Auschwitz ved Krakow og Sachsenhausen ved Berlin.

Det er et økende antall elever som opplever mobbing, utenforskap og konflikter på skolen. I Oslo har Fremskrittspartiet fått gjennomslag for et forsøk med sosialagenter som i flere av bydelene skal jobbe forebyggende med tiltak rettet inn mot barn i 5. og 6. klasse, som skal sikre at de får hjelp fra rett instans til rett tid.

Disse medlemmer mener prosjektet i Oslo er vellykket og foreslår i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett at ordningen kommer inn på statsbudsjettet, slik at den også kan prøves ut i andre kommuner.

Disse medlemmer setter av 1 mrd. kroner til styrking av skolesektoren over hele landet, i form av øremerkede tilskudd til kommunene.

Disse medlemmer viser til at det i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 innføres et opptjeningsår for at det etterfølgende år skal gis nedskrivning av studielån dersom låntaker fortsatt bor i nærmere definerte kommuner.

Disse medlemmer legger til grunn at attraktivitet for bosetting ikke over tid står seg, dersom motivasjonen skal baseres på å kjøpe interesse med enkelttiltak. Det er ikke ført noe belegg for at et slikt virkemiddel vil ha effekt. Attraktivitet for etablering handler om langt mer.

Låntakerne dette gjelder vil etter disse medlemmers syn være langt bedre tjent med at det over hele landet sikres næringsvirksomhet, skoler og andre tjenester. Disse medlemmer mener lavere skatter og avgifter for den enkelte og lavere belastning på næringsetablering ved å redusere formuesskatten på eierskap, næringseiendom og driftsmidler er avgjørende. Disse medlemmer peker også på satsinger i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett med betydelige styrking av samferdselsinfrastruktur, helse- og eldreomsorgstjenester og skolesektoren ut over regjeringens forslag. Dette er hva som skaper genuin og varig trygghet for å bosette seg, eller etablere næringsvirksomhet hvor som helst i landet, med økt økonomisk handlefrihet.

	i kr
Økning utdanningssektoren	1 574 966 000
Knytte studiestøtte opp til 1,5 G over fire år	250 000 000
Knytte studiestøtte opp til 1,5 G	10 000 000
Øke lærlingtilskuddet med 5 pst.	39 000 000
100 nye spesialskoleplasser i Oslo for elever med utagerende oppførsel og behov for særlig oppfølging	26 436 000
Midler til studier/studieplasser	50 000 000
Dobling av tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	17 595 000

	i kr
Sosialagenter – prøveprosjekt for bedre skolemiljø etter modell fra Oslo	10 000 000
Digital tilgang til helsesøster og psykolog i vgs. – prøveprosjekt	10 000 000
Prøveprosjekt – økt bruk av nivådeling i klasseundervisningen	10 000 000
Øke utstyrsstipend i vgs. med 10 pst.	49 000 000
Kompetanseprogram olje og gass	10 000 000
Beholde øremerkede midler til maritim utdanning	10 000 000
1000 ekstra studentboliger, oppstart	82 935 000
Økning øremerket skole/utdanningsformål	1 000 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette et nasjonalt prøveprosjekt etter modell av Osloskolens 'Sosialagentene' på utvalgte skoler.»

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som muliggjør at tilskudd til studentboliger også kan brukes til rehabilitering av eldre enheter med utdatert standard.»

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som gjør det mulig for barnehager med PBL-pensjonsavtale å søke kommunene om å få dekket pensjonskostnader utover det den nasjonale sjablongen dekker.»

Omsorg når man trenger det

Disse medlemmer vil ha en sterksatsing på helse. Alle har ulike utgangspunkt og behov. Et mangfoldig tilbud som er tilpasset hver enkelt, er nøkkelen til god helsetjeneste. Tjenestene skal komme når du selv trenger dem, og hver enkelt skal ha valgfrihet i helsetilbudet.

Sykehus

Helsekøene har økt siden dagens regjering fikk makten. Disse medlemmer vil kutte køene ved å ta i bruk all ledig kapasitet, også privat, slik at folk slipper å leve med smerter og sykemeldinger, og at flere kan komme raskere tilbake i jobb og til en mer normal hverdag.

I Fremskrittspartiets alternative budsjett settes det av 1,2 mrd. kroner ekstra til å kjøpe ledig kapasitet hos private, slik at helsekøene kan reduseres. På den måten får alle tilgang til raskere behandling uten å måtte betale fra egen lomme eller forsikring, slik dagens rød-grønne politikk medfører.

Siden den rød-grønne regjeringen overtok, har egenandelstaket økt med over 33 pst. Disse medlemmer sier nei til regjeringens forslag om å øke egen-

andelene på medisiner og helsehjelp og vil heller redusere egenandelen til 3 000 kroner.

Disse medlemmer ser med stor bekymring på den siste tidens avsløringer om at intensivkapasiteten er altfor lav. Disse medlemmer viser derfor til at Fremskrittspartiet foreslår å bevilge 200 mill. kroner i øremerkede midler til flere intensivplasser.

Flere fastleger

Norge står i en alvorlig fastlegekrise. Tall fra legeforeningen viser at mange står uten fastlege. Selv om Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for at fastleger skal få mer tid til pasientene og bruke mindre tid på byråkrati, er det behov for flere tiltak for å styrke fastlegeordningen. I det alternative budsjettet for 2025 foreslår disse medlemmer å etablere 100 stillinger for nyutdannede leger som spesialiserer seg, såkalte LIS1-leger.

Norge er en sinke med å ta i bruk nye medisiner. Norge skal ikke være dårligere enn nabolandene, og disse medlemmer setter av øremerkede midler til å kjøpe legemidler til pasienter med sjeldne sykdommer.

Disse medlemmer vil også opprettholde refusjonsordningen for kiropraktisk behandling og setter av midler til dette.

Disse medlemmer viser til at det har vært en stor nedbygging av institusjonstilbudet til psykisk syke de siste tjue årene. Det betaler de sykeste prisen for, som ikke får den hjelpen og tryggheten de trenger. Mange alvorlig psykisk syke ender opp som svingdørspasienter, uten å få en behandling som bidrar til at de blir friske. Reduksjonen av antallet døgnplasser går også ut over resten av samfunnet, fordi alvorlig psykisk syke som burde hatt døgnbehandling, kan utgjøre en fare for seg selv og resten av samfunnet. Disse medlemmer foreslår å bevilge 200 mill. kroner ekstra til døgnplasser i psykiatrien, og 200 mill. kroner ekstra i tilskudd til psykisk helsevern og rusfeltet.

Eldreomsorg

Under valgkampen for ett år siden avdekket TV 2 at 3 000 eldre og hjelpetrequende mennesker med vedtak om sykehjemsplass stod i kø for sykehjemsplass. Ifølge KS ferdigstiller kommunene i år kun 235 nye plasser som øker kapasiteten.

Disse medlemmer mener dette er altfor dårlig, og disse medlemmer foreslår i denne omgang å sette av penger til å bygge 2 000 nye sykehjems- og heldøgns omsorgsplasser for å møte behovene man vet vil komme i årene fremover.

Disse medlemmer mener at alle eldre fortjener en varm og verdig alderdom, med en eldreomsorg i verdensklasse – uavhengig av hvor i landet man bor. Dessverre har dagens eldreomsorg blitt et postkodelotteri, hvor postadressen din avgjør hvor gode tjenester du får.

Disse medlemmer mener det er en utfordring at kommunene har ansvaret for finansieringen av eldreomsorgen, og påpeker at kommunenes økonomi og prioriteringer varierer. Disse medlemmer mener det er uheldig at kvaliteten i eldreomsorgen har store forskjeller fra kommune til kommune, og påpeker derfor at Fremskrittspartiet mener staten bør overta finansieringen av eldreomsorgen, for å sikre like omsorgstjenester i hele landet.

Disse medlemmer viser til at inntil Fremskrittspartiet får gjennomslag for sitt primærstandpunkt om statlig drift av eldreomsorgen, vil disse medlemmer prioritere å styrke området med 2 mrd. kroner i et øremerket tilskudd til kommunene.

	i kr
Økning helse, sykehus og eldreomsorg	5 131 000 000
Styrke sykehusbudsjettene, øremerket kjøp av private tjenester	1 200 000 000
Kutte egenandelstaket til 3 000 kr	400 000 000
Tilskudd rus og psykisk helsevern	200 000 000
Innkjøp av medisiner	100 000 000
Flere intensivplasser	200 000 000
Flere døgnplasser i psykiatrien	200 000 000
Innføre program for å utrydde livmorhalskreft som i Sverige	50 000 000
Etablere 100 nye LIS1-plasser	70 000 000
Oppstart av 2 000 nye heldøgns omsorgsplasser	440 000 000
Vaksine mot helvetesild/vannkopper til immunsupprimerte pasienter	25 000 000
Tiltak for å bekjempe vold og overgrep mot eldre	50 000 000
Søkbare midler for frivillige organisasjoner til forebyggende arbeid	50 000 000
Tilskudd lavterskeltilbud for personer med demens	5 000 000
Reversere refusjonskutt til kiropraktorene	141 000 000
Styrke eldreomsorgen øremerket til kommunene	2 000 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det er tilstrekkelig finansiering til drift av protonsentrene i oppstartsfasen.»

«Stortinget ber regjeringen se på organiseringen av Beslutningsforum for nye metoder for å sikre raskere metodevurderinger.»

«Stortinget ber regjeringen tillate snus uten tobakk.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at eldre på sykehjem eller som mottar hjemmetjenester, får den tannbehandlingen de har krav på.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning for stamcellebehandling i Norge og/eller bistand til å kjøpe dette i utlandet.»

«Stortinget ber regjeringen snarlig komme tilbake til om det skal innvilges refusjon for vaksine mot helvetesild.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en ordning som åpner for salg av flere reseptfrie legemidler i butikk.»

«Stortinget ber regjeringen oppheve taket på antall bytter av fastlege.»

«Stortinget ber regjeringen følge opp Stortingets enstemmige vedtak om å etablere meldeplikt til tilsynsmyndighetene når det er grunn til å tro at eldre blir utsatt for vold eller overgrep.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere en utvidelse av Mammografiprogrammet.»

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til organisering av statlig finansiering av eldreomsorgen i tråd med forsøket gjennomført i flere kommuner i 2016–2021, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til restrukturering av BPA-tilbudet, hvor ordningen blir lagt til Nav og statlig finansiert, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til finansiering av ressurskrevende tjenester i helsevesenet som reduserer kommunenes egenandel, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Styrker tilbudet til sårbare barn

Det er skremmende å se omfanget av vold og overgrep mot barn. Disse medlemmer vil styrke arbeidet for å forhindre misbruk av og vold mot barn.

Disse medlemmer vil øke muligheten til å velge private barnevernstjenester, fordi de private bidrar til kvalitet og mangfold. Det gir hvert enkelt barn best mulig tilpasset tiltak.

	i kr
Økning familie, hjelpetiltak	230 000 000
Tilskudd til voldsforebyggende tiltak	40 000 000

	i kr
Tilskudd til senter for voldsutsatte barn	30 000 000
Tilskudd til inkludering av barn og unge	10 000 000
Statlig forvaltning av barnevernet	40 000 000
Kjøp av private barnevernstjenester	60 000 000
Frivillighetstiltak	50 000 000

VTA-plasser

Behovet for nye varig tilrettelagte arbeidsplasser er vesentlig større enn hva regjeringen legger opp til. Mange personer med utviklingshemming ønsker å være i jobb, men får ikke muligheten. Det må være et mål at alle som ønsker å arbeide, får arbeide.

Disse medlemmer ønsker å styrke ordningen og foreslår derfor å bevilge penger til 500 nye varig tilrettelagte arbeidsplasser i 2025.

I 2021 vedtok Stortinget at regjeringen snarest mulig skal opprette et eget Nav-ombud. Dette har ikke regjeringen fulgt opp. Et Nav-ombud er tenkt å være et faglig uavhengig, upartisk og ubyråkratisk tilbud til brukerne og skal kunne kontrollere at brukerne av Nav mottar riktige tjenester til riktig tid. Disse medlemmer setter av 10 mill. kroner for å etablere et Nav-ombud.

	i kr
Økning arbeid og sosial, pensjoner	1 160 900 000
Nav-ombud etableres	10 000 000
500 flere VTA-plasser	53 900 000
Øke minstepensjon fra 1. mai 2025 med 15 000 kroner i årsvirkning	1 097 000 000

Kommunepakke

En god og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig for at kommunene kan levere gode tjenester i bygd og by.

Disse medlemmer mener kjerneoppgavene må prioriteres også på lokalt nivå, og ønsker derfor en helt ny modell for finansiering av eldreomsorgen der staten skal ta regningen, for å sikre likeverdig tilbud uavhengig av hvor man bor.

Disse medlemmer foreslår å øke bevilgninger øremerket til kommunene med totalt 4,84 mrd. kroner.

God infrastruktur

Gode riksveier og fylkesveier bidrar til trygghet og kortere reiseavstander. Disse medlemmer foreslår derfor å øremerke 1 mrd. kroner ekstra til fylkesveier og vil bruke en 400 mill. kroner på viktige skred- og rassingstiltak.

Attraktive lokalsamfunn

Disse medlemmer mener at distriktene må få lov til å utnytte sine fortrinn til næringsutvikling og på

den måten skape vekst og arbeidsplasser i sitt lokalsamfunn. I stedet for å bruke subsidier for å legge til rette for næringsaktivitet rundt om i kommunene, må dette skje gjennom skatte- og avgiftsreduksjoner. Disse medlemmer foreslår derfor flere skatte- og avgiftsreduksjoner som vil kunne bidra til å skape næringsaktivitet i hele landet.

Disse medlemmer ønsker et mangfold av aktører som leverer offentlig finansierte tjenester til innbyggerne. Dette er gode tilbud som gir valgfrihet, blant annet i eldreomsorgen, helsevesenet og barnehager. Private sikrer full barnehagedekning, samtidig som det gir foreldre mer frihet til å velge.

Disse medlemmer mener at byråkratiet må reduseres og det lokale selvstyret må løftes frem, fordi det er lokalpolitikere som kjenner sitt lokalsamfunn best.

Disse medlemmer mener at Norge kan klare seg med to administrative nivåer: stat og kommune. Oppgavene som fylkeskommunen løser i dag, kan flyttes til kommunene, de private eller staten – der det er mest hensiktsmessig. For Fremskrittspartiet er det et mål å legge ned fylkeskommunene i 2027. Disse medlemmer foreslår derfor å kutte kostnader i den administrative delen av fylkeskommunene, kutte i regional planlegging og veiledning, kutte i regionale forsknings- og utviklingsprosjekter samt kutte i kultur, da dette ikke er fylkeskommunale arbeidsoppgaver. Disse medlemmer vil redusere overføringene til fylkeskommunen for oppgaver som bortfaller.

Disse medlemmer viser til at mange kommuner opplever at Statsforvalteren blander seg inn i det lokale selvstyret ved å fremme innsigelser eller gjøre om lokale vedtak. Disse medlemmer ønsker å legge ned Statsforvalteren slik vi kjenner den i dag, som er en byråkratisk og tungrodd organisasjon.

Disse medlemmer vil imidlertid opprettholde Statsforvalterens tilsyn med kommunene, slik at innbyggere kan klage når de mener kommunen ikke leverer lovpålagte tjenester.

Disse medlemmer foreslår å sette av 1 mrd. kroner til styrking av skolesektoren over hele landet, som i dag preges av nedleggelse.

Innbyggerne i kommunene langs Oslofjorden ligger an til å få en ekstrem økning i avgiftene bl.a. som følge av at Stortinget har pålagt kommunene nitrogensrensing som følge av at en vil følge EU sine krav til avløpsvann (avløpsdirektivet). Disse medlemmer mener at når Stortinget pålegger kommunene dette, må de også være med på å ta regningen, ikke skyve hele over på innbyggerne. Fremskrittspartiet og Rødt fremmet 9. november 2023 følgende forslag, som ble nedstemt av alle andre partier:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en modell for et spleiselag for investeringer i nitrogenrensing av avløpsvann i områder som blir pålagt nye rensekrav.»

Behovet for nitrogenrensing av Oslofjorden kan ikke alene belastes dagens og fremtidens innbyggere i regionen, og disse medlemmer foreslår å bevilge 100 mill. kroner til dette arbeidet da regjeringens forslag er helt utilstrekkelig til sikring av fremdrift.

	i kr
Økning kommunepakken	4 840 000 000
Flere sykehjemsplasser – øremerket til etablering av 2 000 nye plasser	440 000 000
Styrke eldreomsorgen øremerket til kommunene	2 000 000 000
Tilskudd fylkesveier (medfinansiering, søkbar)	1 000 000 000
Trygge Skoleveier	100 000 000
Flom- og skredforebygging	200 000 000
Nitrogenrensing Oslofjorden	100 000 000
Økning øremerket skole/utdanningsformål	1 000 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tilskudd til fylkesvei øremerkes vedlikehold av fylkesveinettet.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å avvikle fylkeskommunenes lovpålagte oppgaver samt sikre at ansvaret for og finansieringen av videregående skoler, tannhelse og samferdsel fordeles til staten og kommunene.»

Kutt i offentlig sektor

Disse medlemmer legger til grunn at det er mulig å effektivisere driften av offentlig sektor, og vil derfor ha en avbyråkratiseringsreform som øker bevisstheten rundt hvordan staten bruker skattepengene. For 2025 foreslår disse medlemmer at etatene med unntak for sykehusene, operativ polititjeneste og Forsvaret gjennom kontinuerlig fokus på effektivisering skal kutte budsjettene med én pst.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett dekker inn satsinger med omdisponeringer innenfor og mellom rammeområder og i tillegg øker utbytteforventninger og gjør en justering av anslaget for uttak av SPU. Disse medlemmer viser til at Statistisk sentralbyrå (SSB) i september i år har beregnet hva virkningen på renten vil være om oljepengebruken øker med 30 mrd. kroner. Analysen viser at renten etter tre år vil heves med 0,3 prosentpoeng hvis pengene brukes til økte statlige investeringer, og 0,5 prosentpoeng ved økt statlig forbruk. Hvis den økte oljepengebruken på 30 mrd. kroner går til personskattelette eller økt bistand, vil renten knapt endres.

Kutt i offentlig sektor	i kr
Argentum	-1 000 000 000
Samfunnsøkonomisk effekt av redusert innvandring	-3 420 000 000
Effektivisering offentlig sektor 1 pst.	-2 500 000 000
Statkraft økt utbytte	-5 000 000 000
SPN/Folketrygdfondet økt utbytte	-2 500 000 000
Økt oljepengebruk	-15 463 488 000
Sum sentral inndekning	-29 883 488 000

Kutt i bistand

Bevilgningene til bistand og målene om 1 pst. av brutto nasjonalinntekt (BNI) gjør Norge til et av verdens mest generøse land. FNs anbefalte bistandsnivå er 0,7 pst. av BNI og selv dette imøtekommes kun av et fåtall land. Derfor mener disse medlemmer at bistandsnivået må justeres ned til under 0,7 pst., og at oppmerksomheten i større grad må rettes mot oppnådde resultater. I dag spres milliardene på en lang rekke formål og mottakere. Det gir lite kontroll og fremvekst av en stor bistandsindustri.

Det må jobbes målrettet for å redusere prosjektene Norge har forpliktet seg til å delta i. De store overføringene til FN og andre store bistandsaktører må reduseres kraftig over tid. Nødhjelp skal prioriteres, hjelp skal gis til de som trenger det mest.

Disse medlemmer viser til at i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett kuttes netto om lag 13 mrd. kroner i bistandsbudsjettet, mens nødhjelpsdelen styrkes med 1,8 mrd. kroner.

Symbolske klimatiltak

Den norske klima- og miljødebatten er i altfor stor grad preget av politiske symboler, manglende konsekvensvurderinger og for liten tro på markedet. Resultatet av dette er at mange partier tyr til meningsløse påbud, forbud og reguleringer som plager folk i hverdagen, og som hindrer vekst og verdiskapning i Norge. Eksempler på dette er forbud mot salg av nye bensin- og dieselmotorkjøretøyer, avgift på produksjon av rødt kjøtt, elektrifisering av sokkelen som vil kreve massiv utbygging av nye vindmøller på land, eller miljøavgifter uten effekt som bare henter penger til statskassen.

Disse medlemmer vil føre en forutsigbar og faktabasert klimapolitikk som bidrar til reduserte klimagassutslipp basert på kostnader og effekt, og som bidrar til at det vil skapes nye jobber, lønnsomme bedrifter og økonomisk vekst i Norge.

Disse medlemmer foreslår derfor kutt i en rekke klimatiltak med marginal eller udokumentert effekt og tilsvarende i det statlige virkemiddelapparatet for politisk utvalgte «grønne» næringer.

Disse medlemmer mener at en av vår tids største globale miljøutfordringer er forekomsten av plast i

havet. En stor andel av plasten kommer fra elver i utviklingsland, og det er derfor nødvendig å prioritere tiltak som dekker disse områdene. Tiltakene vil eksempelvis omfatte opprydding og forebygging. Selv om Norge står for en svært liten andel av plastforurensning og har vel fungerende innsamlingsordninger, er det også nødvendig med opprydding langs norske strender, elver og fjorder. Disse medlemmer bevilger derfor midler til bekjempelse av marin forurensning både nasjonalt og internasjonalt.

En ny og strammere innvandringspolitikk

Fremskrittspartiet har foreslått å innføre asylmottak i tredjeland. Dette er en modell som både Danmark og Storbritannia har utarbeidet, og som flere europeiske land nå arbeider med, deriblant Italia og Tyskland. En som søker asyl i Norge, vil da bli fløyet til tredjelandet som Norge har inngått avtale med, og må oppholde seg på mottak der i påvente av behandlingen av asylsøknaden.

Disse medlemmer mener ukrainere, som trenger beskyttelse fra en pågående krig i våre naboland, skal få beskyttelse i Norge. Norge har likevel et vesentlig høyere antall ukrainere som kommer til landet enn f.eks. Sverige og Danmark har. Det er grunn til å anta at dette skyldes at våre velferdsytelser er vesentlig høyere. Disse medlemmer mener det er avgjørende å redusere ytelsene asylsøkere mottar i Norge, slik at disse ikke er høyere enn hva de mottar i våre naboland.

En integrering som fungerer

Disse medlemmer mener en integrering først er vellykket når norske lover, regler og verdier etterleves og respekteres, når man er selvforsørget og en aktiv del av sitt lokalsamfunn, og når gutter og jenter, kvinner og menn på lik linje får ta del i de frihetsverdiene som Norge er bygget på. Disse medlemmer mener det er viktig med en integreringspolitikk hvor man møter innvandrere med rimelige krav og klare rammer, blant annet ved å stille krav til gjennomføring av norsk- og samfunnsundervisning og arbeidstrening. Kursene i norsk og samfunnskunnskap må holde høy standard, slik at de som har gjennomført og bestått, er klare for arbeidslivet.

Med tiltakene i Fremskrittspartiets politikk og forslag, som vil medføre færre asylsøkere og flyktninger til Norge, vil også mange budsjettposter kunne reduseres. Kostnadene til vertskommuner, reiseutgifter, norskopplæring etc. vil reduseres som en konsekvens av lavere mottak.

Disse medlemmer vektlegger også at livsløpskostnadene og de samfunnsmessige kostnadene som påføres av en høy innvandring og dårlig integrering, ikke er bærekraftige. Slike kostnader spenner over hele spekteret av samfunnsområder og kan i første rek-

ke begrenses av en kraftig reduksjon i innvandring/bosetting.

	i kr
Kutt i innvandring og integrering, reduksjon i bosatte og reduserte ytelser	-7 594 320 000
Utlendingsdirektoratet, reduksjon i antall bosatte	-141 850 000
Spesielle driftsutgifter, asylmottak	-1 179 061 000
Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	-171 615 000
Stønad til beboere på asylmottak	-257 482 000
IMDi, driftsutgifter	-39 240 000
Integreringstilskot	-5 018 013 000
Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere	-270 000 000
Tilskot til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	-360 000 000
Tilskudd til barn og unge som søker opphold i Norge	-157 059 000

Kultur

Disse medlemmer mener kulturen må bli mer publikumsrettet og være fri og uavhengig av politisk styring.

Kultursektoren forbindes gjerne med offentlig pengebruk og sløseri. Fremskrittspartiet er motstander av at skatter og avgifter brukes til offentlig finansiert kultur.

Det er ikke offentlig finansiering som skal være målet med kulturaktiviteter, men at kulturlivet i størst mulig grad kan leve av å engasjere publikummet sitt. Det er folk flest, ikke politikerne, som skal velge hva de skal se på og lytte til.

Derfor vil disse medlemmer gjennomføre store kutt i overføring til kultur som hovedsakelig er finansiert av det offentlige, slik som støtte gjennom kulturfondet og store, tungdrevne institusjoner som Operaen.

Disse medlemmer mener vi bør se på kultursektoren som en næring som omsetter for milliarder av kroner. Den skaper arbeidsplasser, vekst og aktivitet over hele landet. Kultursektoren omfatter tusenvis av bedrifter og selvstendig næringsdrivende. Den skaper også store ringvirkninger for blant annet reiselivet.

Kutte i NRK

NRK koster neste år skattebetalerne 7,5 mrd. kroner. Det er mer enn inntektene til de ti største avisene i landet, mer enn staten bruker på å drive hele kriminalomsorgen eller mer enn hva det koster å drive hele Sandnes kommune gjennom et helt år.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet mener staten skal selge NRK, men likevel ivareta samfunnsfunksjoner som nyhetsformidling og beredskap.

Disse medlemmer mener det vil være mulig å selge NRK i løpet av 2025. Derfor foreslår Fremskrittspartiet å spare skattebetalerne for 3 mrd. kroner neste år. Salg av bygningsmasse og eiendommer kan i tillegg innbringe store beløp.

Pressen må være fri fra økonomiske bidrag fra staten, derfor kutter disse medlemmer i pressestøtten.

	i kr
Kutt kultursektoren	-5 735 340 000
Driftsutgifter	-5 000 000
BUFDIR driftsutgifter	-20 000 000
Miljømerking i Norge	-3 000 000
Den norske kirke	-266 000 000
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	-122 000 000
Driftsutgifter	-15 000 000
Driftsutgifter	-25 000 000
Fond for lyd og bilde	-10 000 000
Norsk Kulturfond	-500 000 000
Kunstnerstipend	-180 000 000
Garantiinntekter	-20 000 000
Organisasjoner og kompetansesenter	-212 000 000
Litteraturhus, kunstscener, kompanier	-169 000 000
Spesielle driftsutgifter	-10 000 000
Kunst i offentlig rom	-8 000 000
Nasjonale kulturbygg	-124 000 000
Landsdelmusikerordningen i Nord-Norge	-26 390 000
Musikk- og scenekunstinstitusjoner	-500 000 000
Norges forskningsråd	-3 000 000
EUs program for kultur og audiovisuell sektor	-15 000 000
Nobels fredssenter	-19 000 000
Tilskudd til regionale pilegrimssentre	-950 000
Filmfondet	-120 000 000
Mediestøtte	-300 000 000
NRK	-3 000 000 000
Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	-2 000 000
Tilskudd til likestilling	-35 000 000
Kjønns- og seksualitetsmangfold	-20 000 000
Likestillingssentre	-5 000 000

Ved siden av omtalte omdisponeringer fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om at insentivordningen for å få utenlandske filmproduksjoner til Norge omlegges til en regelstyrt ordning.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å regelstyre merverdiavgiftskompensasjonen for frivillige organisasjoner.»

3.1.2.4 Merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Ulikheten må ned

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at samfunnets ulikheter i makt og rikdom er for store, og at klimakrisen vokser. I en tid med altfor stor ulikhet og klimakrise må skattesystemet omfordele for å redusere den økonomiske ulikheten, gi inntekter til å opprettholde og bygge ut velferdsstaten og bidra til å nå klimamålene.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett, der Sosialistisk Venstreparti foreslår store endringer i inntektsskatten og utbytteskatten, slik at de som tjener under 800 000 kroner, får betydelig mindre skatt i 2025, mens de som tjener over 1 mill. kroner, får betydelige økninger i skatten. Formuesskatten gjøres mer progressiv gjennom økt bunnfradrag, økt skatt for store aksjeformuer og et nytt trinn med økt sats for formuer over 100 mill. kroner.

De siste årene har Sosialistisk Venstreparti fått betydelige gjennomslag for å tette store skattehull, herunder den endrede utflyttingsskatten. I sitt forslag til budsjett foreslår Sosialistisk Venstreparti flere grep for å gjøre skattesystemet mer rettferdig, slik at en skattlegges etter evne og ikke etter vilje. Sosialistisk Venstreparti foreslår å øke skatten på bankenes overskudd, samtidig som Sosialistisk Venstreparti bedrer konkurranseforholdet mellom de store bankene og de mindre sparebankene.

Dette medlem vil også fremheve at Sosialistisk Venstreparti reduserer skatten for pensjonister, fiskere og sjømenn, øker frikortgrensen til 150 000 kroner og støtter regjeringens forslag om økning i fagforeningsfradraget.

Boligmarkedet i Norge er en motor for ulikhet, særlig fordi de som er kommet inn på boligmarkedet, nyter godt av store skattefordeler og boligprisvekst. Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor en ny boligskatt for dyre boliger med verdi over 10 mill. kroner. Samtidig foreslår Sosialistisk Venstreparti å redusere dokumentavgiften for førstegangskjøpere for å gjøre det rimeligere å kjøpe seg ny bolig.

Dette medlem vil understreke at om vi skal nå klimamålene våre, må skattene og avgiftene endres, slik at det blir dyrere å forurense og billigere å velge grønt. Sosialistisk Venstreparti foreslår å øke engangsvgiften på fossile biler for å sikre at flere velger å kjøpe elbil, samtidig som elbiler får reduserte avgifter blant annet gjennom å fjerne omregistreringsavgiften for elbil, slik at det blir billigere å kjøpe elbil brukt. Regjeringens kutt i drivstoffavgifter har ingen omfordelende effekt, og Sosialistisk Venstreparti går imot disse.

Sosialistisk Venstreparti foreslår også å øke CO₂-avgiften, med mål om en CO₂-avgift på 3 500 kroner i 2030. Sosialistisk Venstreparti vil fortsette arbeidet med å få på plass en grønn folkebonus som kompenserer folk for økte miljøavgifter. I år foreslår Sosialistisk Venstreparti å øke personfradraget i inntektsskatten med nesten dobbelt så mye som sin foreslåtte økning i miljørelaterte avgifter. I tillegg ønsker Sosialistisk Venstreparti å innføre momsfratak på reparasjon av klær, sko, husholdningsvarer, fritidsvarer og elektronikk.

Dette medlem vil videre påpeke at oljeselskaperne er landets største forurensere, men har relativt lave kostnader for sine utslipp og svært høy profitt. Skal Norge nå våre klimamål, må utslippene fra oljeindustrien mye raskere ned. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å øke CO₂-avgiften på sokkelen og innføre i tillegg en omstillingsavgift på olje og gass, slik at kostnaden for å produsere olje og gass øker. Sosialistisk Venstreparti foreslår også å fjerne flere av skattefordelene til oljeselskaperne.

Et rettferdig grønt skifte

Klima- og miljøkrisen og ulikhetskrisen vil definere verden i lang tid framover. Oppgavene kan ikke løses hver for seg. De henger sammen og må løses sammen.

Dette medlem vil understreke at fortsetter vi som før, binder vi norsk næringsliv fast i en fossil fremtid, mens resten av verden er på vei over til utslippsfrie løsninger. Da risikerer vi en brå omstilling med store tap av arbeidsplasser når markedet for alvor snur mot grønne løsninger. En slik strategi er både klimafiendtlig og uansvarlig. Tida er overmoden for å ta norsk økonomi ut av oljealderen. Heldigvis har vi i Norge gode forutsetninger for et grønt skifte. Vi har høykompetente arbeidstakere og etablerte leverandørindustrier, vi har naturressurser, og vi har tilgang på kapital. Det har aldri vært nok å tro at markedet skal levere og håpe på det beste. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett og understreker at Sosialistisk Venstreparti vil bygge landet på nytt, slik Norge gjorde da vi skapte oljeeventyret. Men denne gangen må det bygges grønt for å sikre arbeidsplasser og vår felles velferd.

Dette medlem mener at Norge må bevilge mer penger til omstilling, og innretningen på disse pengene må være grønn og risikovillig nok til å realisere viktige omstillingsprosjekter. Derfor ønsker Sosialistisk Venstreparti å gi Nysnø enda større handlingsrom til å gjøre store løft innen grønn industri, og å gi SIVA en tydeligere rolle i å bygge nye grønne og energieffektive verdikjeder. I sitt forslag setter Sosialistisk Venstreparti av midler til et program for karbondifferansekontrakter for utslippskutt og opptak av CO₂ i industrien.

Det skal sikre at industri- og avfallssektoren tar i bruk karbonfangst og -lagring og annen teknologi som

kutter utslipp og fjerner CO₂ fra atmosfæren. Samtidig oppskaleres dette medlem arbeidet med å utvikle industriklynger i ulike deler av landet hvor CO₂ fra de største utslippspunktene i Norge kan fanges, transporteres og lagres på norsk sokkel.

Skipsfarten er en stor utslippssektor som må kutte utslipp raskt for at både 2030-målet og de langsiktige klimamålene skal være innenfor rekkevidde. Da må vi bygge opp en hel verdikjede for utslippsfrie løsninger raskt. På den måten sikrer vi at alt fra store cruiseskip og servicefartøy til fiskefartøy og fritidsbåter kan bli utslippsfrie. Sosialistisk Venstreparti vil bruke inntekter staten får av økte CO₂-avgifter og salg av klimakvoter, til å satse på utslippskutt innen maritim sektor. Derfor setter Sosialistisk Venstreparti av midler til å bygge opp norsk hydrogenproduksjon, og støtte til utslippskutt for nærskipfart, fiskefartøy, skip til havbruksnæringen, offshoreskip, ferger og hurtigbåter.

Dette medlem viser til at et rettferdig grønt skifte krever omstilling i alle sektorer. Klimamålet om 55 pst. kutt i 2030 i Norge krever at omstillingen starter nå. På noen områder er det allerede gjort mye, som satsingen på elbil. Tungtransporten er ett av områdene som kan kutte store utslipp fram mot 2030, men for at dette skal realiseres, må investeringer i elektriske lastebiler gjøres nå.

Alle klimagassutslipp skjer i realiteten lokalt. Derfor har kommunene en viktig rolle i å kutte utslipp. Det er grunnen til at Sosialistisk Venstreparti har videreført ordningen Klimasats i sitt forslag, som gir kommuner støtte til å kutte utslipp. Det er mye å hente på å energieffektivisere allerede eksisterende bygninger. Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor å bevilge en halv mrd. kroner mer til energieffektivisering enn det regjeringen gjør.

Naturkrisen og tapet av norsk natur er svært alvorlig. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti over 1 mrd. kroner ekstra til natursaker. Det bygges ned natur over hele landet, og mange avgjørelser er basert på gamle reguleringsplaner. Sosialistisk Venstreparti vil derfor styrke kommunenes kompetanse og mulighet til å gjennomgå gamle planer gjennom ordningen natursats. Vern av skog er et annet svært viktig virkemiddel for å sikre den mest verdifulle skogen vår. Derfor prioriter Sosialistisk Venstreparti en fortsatt stor satsing på skogvernet.

En annen stor trussel for naturmangfoldet er miljøfiendtlige motorveier, og dette medlem understreker at Sosialistisk Venstreparti vil kutte i naturfiendtlige motorveier og samtidig stanse naturtap. Dette medlem mener det trengs radikale endringer i transportsektoren som står for en tredjedel av klimagassutslippene i Norge. Sosialistisk Venstreparti vil jobbe for å minske vedlikeholderlepet og gjøre hverdagsveiene i distriktene tryggere gjennom vedlikehold, ras- og skredsikring.

Det er helt nødvendig å ta vare på eksisterende infrastruktur i en grønn omstillingsprosess. Sosialistisk Venstreparti vil også styrke jernbanen. Når vi skal reise langt eller frakte gods over store avstander, må vi velge jernbane. Norske byer og tettsteder må bli mindre bilbaserte og mer framkommelige. Da må satsingen på kollektivtrafikk, sykkel og gange trappes kraftig opp. Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor investeringer i kollektivtrafikk, gang- og sykkelveier.

Utvikling av velferden for fremtiden

De tte medlem ønsker å utvikle velferdsstaten til det beste for de mange. Vi må innføre nye reformer for å møte fremtidens utfordringer. I denne perioden har Sosialistisk Venstreparti vist at det er mulig å både bevare og utvikle velferden vår. Økt barnetrygd, gratis SFO og billigere tannhelse betyr mest for dem som har minst fra før. I statsbudsjettet for 2025 ønsker Sosialistisk Venstreparti å fortsette å styrke disse områdene.

De tte medlem ønsker å innføre gratis halvdagsplass på SFO for alle barn på fjerde trinn, og de tte medlem styrker kvaliteten ved å øke bemanningen. SFO skal være et gratis fellesskap med lek, fysisk aktivitet og kulturtilbud. Et tilbud som utjevner ulikheter. Sosialistisk Venstreparti fortsetter arbeidet med å likestille tannhelse med andre helsetjenester og foreslår til sammen 820 mill. kroner for å sikre fortsatt utvidelse av retten til billige tannhelsetjenester. I dette budsjettet prioriterer Sosialistisk Venstreparti å styrke den offentlige tannhelsetjenesten og gi unge opp til 30 år kraftig rabattert tannhelsebehandling. I dette budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å fortsette satsingen på barnetrygden, og øker den med over 2,2 mrd. kroner. Det vil gi 2 424 kroner ekstra i barnetrygd i året for hvert barn man har. Dette vil gi barnefamilier i hele landet bedre råd og sikre at enda færre barn vokser opp i fattige familier.

Økonomisk trygghet til alle

De tte medlem mener det er viktig at alle skal kunne leve gode liv, også når man ikke kan jobbe. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å øke minstesatsene i uføretrygden og på arbeidsavklaringspenger, samtidig som de tte medlem foreslår å øke minstepensjonene. De tte medlem foreslår å øke fribeløpet for uføre fra 0,4 G til 1 G, så flere kan prøve seg i arbeidslivet uten å tape penger på det. Økningen i fribeløpet og minstepensjonene er nødvendige grep i møte med dyrtiden. Sosialistisk Venstreparti vil også styrke potten til aktivitets- og hjelpemidler, sånn at flere med funksjonsnedsettelse kan være i fysisk aktivitet, og de tte medlem ønsker å prisjustere grunnstønadene. Tilrettelegging er helt nødvendig for at alle skal kunne delta i samfunnet.

Sterke, handlekraftige kommuner

Sosialistisk Venstreparti vil bygge sterke lokalsamfunn både i bygd og i by. Distriktpolitikk handler om moderne og bærekraftige lokalsamfunn der det skapes trygge og gode arbeidsplasser, og der folk har nærhet til skole, offentlige servicetilbud, jobber og aktiviteter. De tte medlem understreker at en god kommuneøkonomi er viktig for å få dette til. Sosialistisk Venstreparti ønsker å øke de frie midlene til kommunene med 3 mrd. kroner mer enn det regjeringen legger til grunn i sitt statsbudsjett. Gjennom en styrket kommuneøkonomi vil Sosialistisk Venstreparti gi et bedre velferdstilbud. Sterk kommuneøkonomi bidrar til å stabilisere økonomien, sikrer beredskap, reduserer arbeidsløshet og gjør kommunesektoren til en bedre samarbeidspartner for næringslivet, i tillegg til å gi befolkningen de tjenester de har krav på.

Et sterkt helsevesen

Selv om de tte medlem mener at vi har et svært godt helsevesen, er det behov for å styrke dette. Sosialistisk Venstreparti mener særlig det er viktig å styrke sykehusøkonomien. Sosialistisk Venstreparti vil ta vare på, og bygge ut, det offentlige helsevesenet vårt. Som pasient skal du være trygg på at du får den hjelpen du skal ha, når du trenger den. Det offentlige helsevesenet skal også være et godt sted å jobbe. Derfor ønsker de tte medlem å bevilge 1,5 mrd. kroner ekstra til sykehusene, der det viktigste grepet er å sikre at vi både rekrutterer og beholder flere folk i sykehusene. De tte medlem vil også styrke føde- og barselomsorgen og starte forsøk med seks timers arbeidsdag i helsevesenet. Videre vil de tte medlem begrense de private aktørene i helse-tjenestene og vil skattlegge private helseforsikringer for å forhindre en todeling av helsevesenet. De tte medlem vil kjempe mot de urettferdige helseforskjellene og legge til rette for likeverdige helsetilbud for alle. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å fjerne egenandelene på helsetjenester for alle under 18 år, minstepensjonister og rusavhengige.

En god oppvekst og utdanning for de mange

De tte medlem vil påpeke at investering i en god oppvekst er det viktigste vi kan gjøre. Derfor er det viktig for Sosialistisk Venstreparti å styrke barnehagene med flere ansatte, gi et løft for yrkesfagene og sikre nok lærere og andre yrkesgrupper i skolen. Sosialistisk Venstreparti fortsetter sin satsing på studentenes økonomi og velferd gjennom å øke studiestøtten og bygge ut og oppgradere studentboliger. Sosialistisk Venstreparti ønsker å styrke barnevernet og sikre at alle barn har gode fritidsaktiviteter. De tte medlem mener det er på tide at omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere blir overført til barnevernet.

Et trygt samfunn skaper gode liv. Dette medlem mener at vi må bekjempe kriminalitet blant barn og unge først og fremst med forebygging og rask reaksjon. Kriminaliteten bekjempes gjennom sterke fellesskap som forebygger at mennesker faller utenfor samfunnet. Sosialistisk Venstreparti vil blant annet satse på fritidsklubber, ungdomsjobber og hurtigspor i domstolsapparatet.

Kultur og medier: limet i samfunnet

Dette medlem vil understreke viktigheten av kultur, særlig i utfordrende tider. Et rikt og mangfoldig kulturliv der alle har mulighet til å delta, krever at vi støtter de som lager og formidler kunst og kultur, og gjør kunst og kultur mer tilgjengelig der folk bor. Kunstnere skal ha betalt for jobben de gjør, derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å øke tilskuddet til utstillingshonorar. Dette medlem satser på alliansene, Norsk skuespiller- og danseallianse og Musikeralliansen, som sørger for at kunstnerne får lønn mellom oppdrag og et sosialt sikkerhetsnett. Dette medlem foreslår å styrke satsingen på skolebiblioteker, på innkjøpsordningene til bibliotekene og litteraturhusene i Oslo og Bergen.

En sterk og uavhengig presse er viktigere enn på lenge. Det er gledelig at flere nye redaktørstyrte medier ser dagens lys. Når flere skal dele på produksjonstilskuddet, trengs mere penger. Derfor vil Sosialistisk Venstreparti øke pressestøtten i dette budsjettet.

Likestilling, diskriminering og antirasisme

Dette medlem mener arbeidet mot diskriminering må styrkes. Rasisme, vold og diskriminering er en trussel mot et godt og trygt samfunn. Sosialistisk Venstreparti vil styrke de frivillige organisasjonenes arbeid mot rasisme og diskriminering. Når mennesker med ulike minoritetstilørigheter, inkludert skeive og funksjonshindrede, opplever hatkriminalitet og hatytringer må politiet jobbe målrettet for å sikre deres trygghet. Sosialistisk Venstreparti ønsker derfor å styrke det nasjonale kompetansemiljøet innen hatkriminalitet i dette budsjettet.

Urfolk og nasjonale minoriteter

Dette medlem viser til at som følge av statens historie med fornorskingspolitikk står samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk språk, identitet og kultur i dag under sterkt press. Det konkluderte også Sannhets- og forsoningskommisjonen med i sin rapport fra 2023. Fornorskingspolitikken som ble ført mot disse gruppene, var altomfattende og langvarig, og dette medlem mener at politikken for å reparere skadene etter fornorskningen også må være altomfattende og langvarig. Sosialistisk Venstreparti vil sikre en helhetlig og systematisk oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Som et av mange ledd i dette arbeidet vil dette medlem i dette budsjettet styrke urfolks og

nasjonale minoriteters egne folkevalgte organer, institusjoner og organisasjoner.

Sosialistisk Venstreparti er også opptatt av å sikre rettighetene til urfolk og nasjonale minoriteter, blant annet til rettighetene knyttet til språk og til å utøve og videreutvikle egen kultur. Derfor ønsker dette medlem å styrke støtten til dette i budsjettet.

Rettsikkerhet og kamp mot vold

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti over flere budsjett har sikret en historisk økning i inntekts- og formuesgrensen for fri rettshjelp og en økning i salærsatsen, og har styrket distriktenes tilgang til advokater og sakkyndige. Sosialistisk Venstreparti har løftet de frivillige rettshjelpstiltakene og sikret at regjeringen leverer en ny lov om støtte til rettshjelp. Denne satsingen ønsker dette medlem å fortsette i sitt forslag til budsjett for 2025. Domstolene sikrer grunnleggende rettsikkerhet i samfunnet. Dette medlem ønsker å sikre en forsvarlig og effektiv saksavvikling i domstolene. Trange budsjetter har over tid svekket rehabiliteringen av innsatte og forverret arbeidsforholdene til ansatte i kriminalomsorgen. Dette medlem ønsker å styrke bemanningen, ruste opp fengsler og sikre at flere innsatte får et godt tilbud under og etter soning.

Dette medlem mener det er et alvorlig samfunnsproblem at mange mennesker blir utsatt for vold, overgrep og trusler. Sosialistisk Venstreparti vil sikre tiltak for å bekjempe vold og overgrep og styrke voldsutsattes støtteapparat. Dette medlem foreslår å styrke finansieringen av og ruste opp krisesentrene.

Altfor mange blir utsatt for voldtekt og andre overgrep uten at politiet oppklarer sakene. Vi trenger et taktskifte i hvordan slike saker etterforskes og arbeides med juridisk, gjennom å øremerke ressurser til politiet.

Barn mistenkt for straffbare handlinger har et behov for særskilt tilrettelegging nettopp fordi de er barn, og mange av dem har erfaring som utsatte. Dette medlem ønsker derfor å styrke Statens barnehus, slik at mistenkte barn opp til 18 år også kan få tilrettelagte avhør og mer helhetlig oppfølging og ivaretagelse.

Internasjonal solidaritet i krisetid

Dette medlem viser til at tallet på mennesker som sulter og lever i ekstrem fattigdom, øker, krig og konflikt herjer, og behovene for nødhjelp er ufattelig store. Dette medlem mener at det er ekstra viktig at Norge, som har store inntekter fra salg av olje og gass, opprettholder målet om minst 1 pst. av nasjonalinntekten til bistand. Tiden vi lever i, krever modige land som står opp for folkeretten. Norge må tilslutte seg atomvåpenforbudet i FN. FN er viktigere enn noensinne, og Norge må bidra aktivt og sørge for at utviklingsland får deltatt i arbeidet med internasjonale skatteregler, slik at

vi kan snu de store pengestrømmene. Norge må vise solidaritet i praksis. Vi skal bistå det ukrainske folket og samtidig vise at det ikke betyr kutt i støtte til det globale sør. Dette medlem viser til sitt forslag til budsjett for 2025 med en rekke satsinger for internasjonal solidaritet og fredsarbeid.

En human flyktningspolitikk

Dette medlem vil berømme norske kommuner for deres innsats for å gi tusenvis av ukrainske flyktninger et trygt opphold på kort tid. Dette viser kraften i lokalmiljø og i folk og viser at vi kan ta imot mennesker på flukt også fra utenfor Europa. Sosialistisk Venstreparti ønsker at Norge tar imot 5 000 kvoteflyktninger hvert år, i tråd med FNs anbefalinger. For å avlaste Hellas og andre europeiske land med høye asylankomster må Norge evakuere flyktninger. For å styrke rettssikkerheten i utlendingsforvaltningen må flere få mulighet til å forklare seg muntlig for Utlendingsnemnda. Dette medlem ønsker derfor å styrke UNE slik at det skal gjennomføres flere nemndsmøter med muntlig høring.

Styrket nasjonal forsvarsevne

Dette medlem viser til at det norske forsvaret har blitt bygd ned de siste tiårene, og vi er i ferd med å miste verdifull kompetanse fordi erfarne folk forlater Forsvaret. Sosialistisk Venstreparti styrker satsingen på Forsvarets viktigste ressurs: personellet.

Norge må bli mindre avhengig av USA og ikke delta i USAs kriger rundt om i verden. Forsvaret skal forsvare landet vårt, ikke drive krig mot andre. Sosialistisk Venstreparti ønsker derfor å kutte bidragene til NATOs militæroperasjoner utenfor Europa.

I langtidsplanen for Forsvaret fikk Sosialistisk Venstreparti gjennomslag for tiltak som skal stoppe personellflukten. Spesielt viktig er det å få på plass en god pensjonsordning. I dette statsbudsjettet ønsker dette medlem å følge opp med penger til å løse pensjonsfløken og få flere årsverk i Forsvaret, både militære og sivile. Samtidig ønsker dette medlem å øke satsingen på øving, trening og seiling i Hæren og Sjøforsvaret.

3.1.2.5 Merknader fra Rødt

Økte inntekter, kutt i regningsbunken

Komiteens medlem fra Rødt viser til regjeringens forslag til statsbudsjett, og at det ikke inneholder nye tiltak for å få ned forskjellene i Norge.

Dette medlem mener at det er arbeidsfolk som skaper verdiene i samfunnet, og at vanlige folk bør sitte igjen med mer. De siste årene har imidlertid ikke folk flest opplevd økt kjøpekraft av betydning på grunn av høye priser, lav lønnsvekst og dyre offentlige gebyrer. De rikeste stikker av med mer av verdiene som arbeidsfolk har skapt. Rødt vil ta et oppgjør med de økende for-

skjellene og gjennomføre politikk som sikrer at folk har mer igjen ved slutten av måneden.

Dette medlem viser til at Rødt foreslår å endre skattene slik at vanlige folk får mer penger og forskjellene reduseres. Rødt foreslår å kutte skatten til de med ordinær inntekt med flere tusen kroner i året. Alle med lavere inntekt enn om lag 800 000 kroner, om lag tre av fire personer, får lavere skatt med Rødts forslag, til sammen 14 mrd. kroner. Personer med høye inntekter og store aksjeutbytter, spesielt de 0,7 pst. rikeste med inntekt over 3 mill. kroner i året, betaler mer.

Dette medlem mener at grunnplanken i vårt velferdssystem må være at du ikke trenger å bli fattig bare fordi du blir syk, gammel eller mister jobben. Men dagens minsteytelser i velferdsstaten er ikke mulig å leve av. Minstepensjonene ligger på 223 000 kroner, langt under EUs fattigdomsgrense. Minstesatsen på uføretrygd ligger på 290 000 kroner, eller en fjerdedels stortingslønn. Satsene for arbeidsavklaringspenger og sosialhjelp er enda lavere.

Dette medlem viser til at mange av dem som mottar ytelser fra Nav, må stille seg i matkø hos frivillige. Det er et sikkert bevis på at det er hull i velferdsstatens sikkerhetsnett. Derfor går Rødt inn for en økning av velferdsstatens minsteytelser med 15 000 kroner i året. Barnetrygden må økes i takt med prisstigningen, og sosialhjelpssatsene skal opp til det nivået ekspertene mener er nødvendig for å leve et anstendig liv.

Dette medlem viser til at Rødt foreslår kraftfulle grep i statsbudsjettet som vil slanke regningsbunken til norske familier. Rødt vil kutte egenandelstaket for helsetjenester ned til 2 500 kroner. Dette vil bidra til å kutte utgiftene til over 1,5 millioner nordmenn. Rødt foreslår å innføre gratis skolemat i grunnskolen fra neste skoleår. Det vil sikre at alle barn får et sunt måltid på skolen hver dag, og spare barnefamiliene for tid og penger. Dyre tannlegeregninger kan for mange velte hele privatøkonomien. Rødt foreslår en tannhelsereform som tar et viktig steg i retning gratis tannhelse neste år, og foreslår å sette av penger til å gi alle barn gratis tannregulering. Rødt foreslår også å reduseres billettprisene på kollektivtrafikk med 10 pst.

	Kostnad (i mill. kr)
Rødt vil øke inntektene til folk	
Minstepensjon	1 107
Uføretrygd minstesats	1 624
AAP minstesats	960
Studiestøtte	470
Dagpenger	450
Engangsstønad og overgangsstønad	136
Sosialhjelp	840
Tiltakspenger og kvalifiseringspenger	152

Rødt vil øke inntektene til folk	Kostnad (i mill. kr)
Introduksjonsstønad	123
Barnetrygd	733
Bostøtte	295
Borteboerstipend	107
Totalt	6 997

Rødt vil kutte i regningsbunken	Kostnad (i mill. kr)
Egenandeler helsetjenester	1 586
Gratis skolemat	1 260
Tannhelse	3 359
Billettpriser	800
Avgifter	2 400
Kulturskolen	89
Brillestøtte, parykkstøtte, grunnstønad m.m.	229
Totalt	9 722

Et løft for de virkelige verdiskaperne

De tte medlem mener at verdiene skapes av vanlige arbeidsfolk, ikke av et knippe milliardærer på toppen. Men i det norske samfunnet setter man ikke pris på de virkelige verdiskaperne. Hundretusener av arbeidsfolk i samfunnskritiske yrker må ta til takke med lav lønn, tøffe arbeidsvilkår og trygder og pensjoner langt under hva det er mulig å leve av. Et mer rettferdig arbeidsliv er avgjørende i kampen mot Forskjells-Norge.

De tte medlem viser til at norsk lov skal gjelde i Norge, også i arbeidslivet. Dessverre har vi de siste årene sett at sosial dumping og arbeidslivskriminalitet florerer. Derfor foreslår Rødt å styrke bevilgningene til Fair Play Bygg Norge, og å sette av penger til 40 nye stillinger i Arbeidstilsynet. Rødt foreslår også å opprette en pott som organisasjoner som bistår ofrene for arbeidslivskriminalitet, kan søke fra.

De tte medlem viser til at samtidig som politikerne messer om arbeidslinja, skyves hundretusener av nordmenn ut av arbeidslivet fordi de ikke er friske nok til å yte 100 pst. Rødt tror på at alle som kan og vil, skal få arbeide. Derfor foreslår Rødt å opprette 1 000 nye tiltaksplasser og 500 nye plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA). Rødt foreslår også å øke fribeløpet for uføre til 1 G, slik at de som mottar trygd, kan få jobbe mer ved siden av før Nav begynner å straffe dem dobbelt med avkortning i tillegg til vanlig skatt.

De tte medlem mener at mennesker som har slitt ut helsa gjennom et langt liv i arbeid, fortjener mer enn bare smuler. Dagens pensjonssystem er blodig urettferdig, fordi det straffer folk med lav lønn og tunge yrker, mens det belønner høytlønte med behagelige jobber. I Rødts alternative statsbudsjett foreslår Rødt å

fryse levealdersjusteringen for pensjonister i 2025 som et første steg mot å reversere pensjonsreformen. Rødt foreslår også å stanse kuttene i gjenlevendepensjonen, som ble initiert av Høyre i sin tid.

De tte medlem viser til at mange av de laveste ytelsene i velferdsstaten er langt under alle fattigdomsgrenser. Rødt ønsker en opptrappingsplan for de laveste trygdene og pensjonene slik at ingen skal bli fattige av å være gamle eller syke i Norge. I første omgang foreslår Rødt å øke minstepensjonene, minstesatsen i uføretrygd og minstesatsen i arbeidsavklaringspenger med 15 000 kroner i året.

De tte medlem viser til at mange av dem som dro først ut i Nordsjøen, kom tilbake med alvorlige helseplager. Det er skammelig at den styrtrike norske oljestaten ikke har klart å få på plass en erstatningsordning for oljepionerene. I Rødts alternative budsjett foreslår Rødt 250 mill. kroner for å påbegynne arbeidet med å betale ut erstatninger til arbeidsfolk som har ødelagt seg på norsk sokkel.

De tte medlem viser til at altfor mange syke og fattige opplever seg dårlig behandlet i Nav-systemet. Rødt vil ha et romslig og rettferdig Nav som bryr seg mer om å hjelpe folk enn å kontrollere dem. Rødt mener at vi ikke trenger egne Nav-leger til å overstyre fastlegene, og foreslår å kutte bevilgningene til Nav tilsvarende kostnaden til tre fjerdedeler av den rådgivende overlegjetjenesten. Partiet foreslår å sette av penger tilsvarende 100 nye årsverk i etaten for å få ned saksbehandlingstiden. I tillegg foreslår Rødt å sette av midler til å kunne doble antallet gjeldsrådgivere i Nav og å styrke tilskudd til brukerstyrte organisasjoner som hjelper folk i Nav-systemet, som for eksempel Stiftelsen Rettferd, Nav-opprydningen og FØL.

De tte medlem viser til at vi de siste årene har sett raskt voksende matkøer i alle norske byer. Under dyrtiden har titusenvis av familier slitt med å få råd til alle måltider. Rødt foreslår et løft for de fattige gjennom å øke sosialhjelpen betydelig. I tillegg foreslår Rødt å opprette en støtteordning for frivillige matutdelinger på 30 mill. kroner.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Øke minsteytelsene til pensjonister, uføretrygdede og personer på AAP	3 691
Styrke kampen mot sosial dumping	75
Opprette erstatningsordning til oljepionerene	250
1 000 flere tiltaksplasser og 500 flere VTA-arbeidsplasser	241
Øke fribeløpet til 1 G	742

Kraftfull politikk mot klima- og naturkrisen

Dette medlem mener at å ta vare på natur er helt nødvendig for å sikre en levelig planet og redusere virkningene av klimaendringene. Denne høsten la regjeringen fram en handlingsplan for naturmangfold som på ingen måte oppfyller målene Norge og verden har satt for å redusere naturtapet. Også regjeringens budsjett er dårlig nytt for naturen og klimaet. Rødts svar er å foreslå over 1 mrd. til naturformål alene, i tillegg til kraftige påplussinger til rettferdige utslippskutt som monner.

Dette medlem viser til at regjeringen skrøt av å legge 100 mill. kroner på bordet for å følge opp den internasjonale naturavtalen. Det er ikke nok. Rødt foreslår å styrke naturvern, bevaring, restaurering og kommunenes arbeid for å ta vare på natur med 1,345 mrd. kroner. I dette ligger også en reversering av regjeringens skandaløse kutt i skogvernet. Naturvern handler også om å ta vare på havet. Heller enn å åpne opp for nye næringer som havbunnsmineraler, havvind og enda mer oljeleting, foreslår Rødt 181 mill. kroner til miljøkartlegging, gjennomføring av verneplan og restaureringsprosjekter.

Dette medlem mener at å restaurere natur er viktig for å begrense virkningene av klimaendringene, men at man også må klimatilpasse på andre måter. Derfor foreslår Rødt 400 mill. kroner til klimatilpasning og klimatiltak i kommunene gjennom den viktige ordninga Klimasats. Rødt foreslår å styrke NVEs flom- og skredforebygging og å fjerne kommunenes egenandel for dette, og å finansiere en nasjonal handlingsplan for oppgradering av vann og avløp, samt å innføre en tilskuddsordning for teknologiutvikling på avløpsområdet, totalt 455 mill. kroner. I tillegg foreslår Rødt grep på andre områder, som i transportsektoren. Til sammen foreslår Rødt å bruke rundt 1,5 mrd. kroner på klimaberedskap.

Dette medlem viser til at industrien fortsatt har potensial for store utslippskutt. Dette krever ekstra innsats for å sikre at ny teknologi som kutter utslipp og sparer energi, tas i bruk. Rødt foreslår å styrke program for utslippskutt gjennom Enova med 300 mill. kroner. I tillegg vil Rødt sette av 330 mill. kroner til å utvikle karbonfangst og -lagring på avfallsanlegg over hele landet bare i år, for å komme nærmere 2030-målet, og 70 mill. til videre forskning og utvikling på karbonfangst og -lagring (CCS).

Dette medlem viser til at den mest miljøvennlige energien er den vi ikke bruker. I tillegg er energieffektivisering et klassespørsmål: Høye strømpriser fører i praksis til at de med dårlig eller vanlig råd rasjonerer med strømmen, mens de rikeste kan fortsette å sløse som før. Rødt foreslår å omprioritere midler fra havvindsatsing til energieffektivisering og utslippskutt innenfor Enova, i tillegg til å tilføre 1 mrd. kroner i friske midler. Dette vil innebære blant annet tilskudd til landstrøm og elektrifisering av tungtransport og kollektiv-

trafikk. Til sammen foreslår Rødt å sette av til sammen 600 mill. kroner ekstra til energieffektivisering for næringsliv og husholdninger, i tillegg til 300 mill. kroner til Husbanken for å sikre energieffektivisering i kommunale boliger. Rødt foreslår også å bruke 500 mill. kroner til utvikling av biogassteknologi i landbruket gjennom Bionova, og å sette av 50 mill. kroner til forskning på bergvarme og andre mer energieffektive løsninger.

Dette medlem vil understreke at mandatet til Enova bør endres, slik at mer penger går til strømsparing. De siste årene har midler til klima- og energifondet samlet seg opp på Enovas bankkonto. På seks år har beholdningen vokst med 6 mrd. kroner. Selv om det ikke gir direkte utslag i budsjettet, vil Rødt kreve at flere av disse pengene går til å rulle ut velkjente og effektive tiltak for å spare energi.

	Beløp (i mill. kr)
Rødts viktigste satsinger	
1,345 mrd. kroner til naturen	1 345
Sikkerhet mot klimaendringer	855
Energieffektivisering og lokal energi- produksjon	2 260
Omstilling av industrien	700

Til kamp mot helseforskjellene

Dette medlem viser til at økende forskjeller i samfunnet speiles i helse. Folk med dårlig råd har både dårligere helse og dårligere tilgang på helsetjenestene. Samtidig som helsepersonellkrisa fortsatt ikke møtes med tilstrekkelige tiltak, skyter veksten i kommersielle aktører fart. Det truer det offentlige helsevesenet. Rødt jobber for å utjevne forskjellene og sikre lik rett til helse for alle.

Dette medlem mener at når tennene ikke behandles som en del av kroppen, kommer forskjellene i samfunnet til uttrykk i folks tenner. Rødt mener at det ikke skal koste mer å gå til tannlegen enn å gå til fastlegen. Høsten 2024 kom Tannhelseutvalget med sin rapport, der et samlet utvalg anbefaler at hele befolkningen gis rett til nødvendige tannhelsetjenester. I statsbudsjettet gjøres ingenting. Rødt foreslår å sette av 3 mrd. kroner til første skritt på veien mot gratis tannhelse for alle, der målet er å likestille tannhelse med andre helsetjenester i løpet av fire år. Reformen kan innføres ved å ta deler av regningen for de som har størst utgifter, med refusjon på 40 pst. av utgiftene over en årlig egenandel på 2 500 kroner.

Dette medlem ønsker, i tråd med Tannhelseutvalgets anbefaling, å inkludere tannregulering i denne ordningen, slik at alle under 18 år med behov for tannregulering skal få dette gratis. Rødt foreslår å sette av over 350 mill. kroner til gratis tannregulering for barn og unge.

Det te medlem viser til at folksom har dårlig råd, også har dårligere helse. I en krevende tid der mange opplever at pengene ikke strekker til, må helsehjelp bli billigere, ikke dyrere. Rødt foreslår å senke grensa for frikort til 2 500 kroner, kutte i ikke møtt-gebyret og utvide gratis helsetjenester fra 16 opp til 18 år. Rødt foreslår også å reversere regjeringens forslag om å avvikle folketrygdens dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor.

Det te medlem viser til at kommunehelsetjenesten over tid har blitt oversvømt av nye oppgaver, men at ressursene har ikke fulgt etter. Tusenvis av eldre venter på sykehjemsplass. Rødt foreslår å sette av midler til å bygge 1 000 nye sykehjemsplasser.

Det te medlem mener at sykehusene sin økonomi ikke er bærekraftig. Innsparingstiltakene i helseforetakene går ut over både ansatte og pasienter. Fødselsomsorg, psykisk helse og rusbehandling fortsetter å bli nedprioritert. Det ønsker Rødt å endre på og foreslår å styrke disse områdene med over 540 mill. kroner. Rødt vil stanse pengeflommen som går fra våre offentlige sykehus til kommersielle. Rødt vil kutte i bruken av konsultentselskaper og sikre at midlene som i dag renner ut til kommersielle vikarbyråer, brukes til bedre grunnbemanning og styrking av sykehusenes bemanningsenheter.

Det te medlem mener at vi best møter helsepersonellmangelen ved å gjøre sykehusene våre til gode arbeidsplasser. Et viktig steg er derfor bedre grunnbemanning. Rødt foreslår å bevilge 294 mill. kroner til utdanningsstillinger til sykepleiere, til å ansette flere sykepleiere og helsefagarbeidere og til å få inn flere yrkesgrupper som kan overta oppgaver for å senke arbeidspresset på medisinsk personell.

Det te medlem mener at psykisk helse ikke kan ses uavhengig av livssituasjon og økonomi. Rødt foreslår å sette av midler til en pilot for å begynne arbeidet med å få gjeldsrådgivere inn i psykisk helsevern. Rødt foreslår å styrke Fontenehusene, frivillig rusforebyggende innsats, og midler til rusmiddelanalyse. Rødt foreslår også å styrke tilstedeværende psykisk helsehjelp i fengslene, psykologkompetansen i kommunene og å bruke 300 mill. kroner på flere døgnplasser innen psykisk helse og rusbehandling. Rødt foreslår å styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten med 50 nye årsverk med helsesykepleiere.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Innfase gratis tannhelse	3 359
Redusere frikortgrensen til 2 500 kroner og kutte andre egenandeler i helsevesenet	1 635
Styrke sykehusene	874

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Starte bygging av 1 000 nye sykehjemsplasser	217
Rus og psykisk helse	153
Kvinnehelse: Forskning og helsetjenester	148

Flere ansatte i oppveksttjenestene

Det te medlem mener at oppveksttjenestene ikke er som andre tjenester. Kjerneverdien er den tida de ansatte har til faglig oppfølging og omsorg. Denne verdien kan ikke effektiviseres og rasjonaliseres i det uendelige. Da får vi dårligere tjenester og utslitte ansatte som slutter. Velferdssamfunnet vårt er helt avhengig av at mange vil jobbe og bygge kompetansen sin i barnehage, skole, barnevern og støttetjenester.

Det te medlem mener det er en bemanningskrise i velferden. I barnehagene er det høyt arbeidspress, ikke full bemanning hele dagen og høy vikarbruk. Derfor kommer det et opprør fra barnehagegulvet og foreldrene. Én av tre barnehagelærere vurderer å slutte, ansatte beskriver en hverdag hvor de opplever å ikke strekke til, og det er et høyt sykefravær i sektoren. God kvalitet i barnehagen er avhengig av barnehagefaglig kompetanse og god bemanning. Derfor foreslår Rødt å øke bemanningen på to måter. For det første foreslår Rødt å starte jobben med å sikre pedagogisk nærvær hele dagen, slik at det alltid skal være minst én barnehagelærer sammen med barna, selv om noen tar ut planleggingstid eller deltar i nødvendige møter. For det andre foreslår Rødt å «toppe» bemanningen med ekstra barne- og ungdomsarbeider i alle barnehager med mer enn 50 barn. Rødt foreslår også å øke overføringene til kommunene med flere milliarder kroner, slik at de kan oppfylle bemanningsnormen i barnehagene og sette inn vikarer fra dag én.

Det te medlem viser til at det også i skolen tæres på de ansatte. Rødt foreslår å styrke både de pedagogiske ressursene og resten av laget rundt eleven – ikke minst i SFO. Til sammen foreslår Rødt å styrke skolen med 1 400 nye årsverk fordelt på lærere, miljøarbeidere og spesialpedagoger.

Det te medlem mener at den norske skolen er blitt stadig mer teoretisk og stillesittende. En slik ensretting straffer dem som er mer praktisk anlagt. Derfor foreslår Rødt å sikre en mer praktisk skole, blant annet gjennom å kutte ut fordyrende standardiserte tester og igangsette et prøveprosjekt for praktisk læring i arbeidslivet for elever i grunnskolen. Samtidig ser vi at skjermen har fortrent lærebøkene, selv om vi vet at elevene lærer bedre med fysiske bøker. Rødt foreslår å gi alle elever i grunnskolen én ny lærebok. Uten mat og drikke, fungerer kroppen ikke - også i skolen. Med stadig flere

norske familier som sliter med å få endene til å møtes, er det avgjørende at norske elever får tilgang på et sunt måltid på skolen hver dag.

De tte medlem sitt mål er at utdanning skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av hvor du bor og hvor mye foreldrene dine tjener. Rødt foreslår å sikre et praktisk orientert utdanningstilbud i hele landet, og vil ha en storstilt satsing på praktisk læring, yrkesfag og fagskoler for å sikre elevenes behov for variert læring og samfunnets behov for fagarbeidere. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) kommer Norge til å mangle nesten 100 000 fagarbeidere fram mot 2035. Skal vi sikre fremtidas fagarbeidere, mener Rødt det er nødvendig med en kraftfull satsing på en praktisk skole fra første stund, på yrkesfag og fagskolene (høyere yrkesfaglig utdanning). Rødt foreslår å øke dagens utstyrstipend, sette av midler til prøveprosjekt med utstyrstrailere på yrkesfag og øke lærlingtilskuddet med 2 500 kroner. I tillegg foreslår Rødt å øke ambisjonsnivået innen høyere yrkesfaglig utdanning med ytterligere 500 fagskoleplasser. Dette er helt nødvendig for å sikre tilstrekkelig arbeidskraft til sentrale samfunnsområder. Når man ikke har gode nok utdanninger og mange nok fagarbeidere, så åpner det dørene for et useriøst arbeidsliv og innleie fra bemanningsbyråer.

De tte medlem mener at utdanning i Norge skal være gratis, fra barneskolen og ut universitetet. Derfor foreslår Rødt å reversere den usosiale eksamensavgiften regjeringen vil innføre i høyere utdanning. Det er også avgjørende å sikre trygg og forutsigbar finansiering av universitetene. Derfor ønsker Rødt å redusere den resultatbaserte finansieringen og øke basistilskuddene til høyere utdanning. Rødt foreslår også å øke borteboerstipendet med 1 000 kroner i måneden, øke studiestøtten til studenter med 15 000 kroner fra høsten 2025 og bevilge penger til 1 000 nye studentboliger.

De tte medlem mener skattepenger bevilget til barnehage skal gå til barnas beste og gode lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte, ikke privat profitt. Private barnehager får tilskudd fra det offentlige til å dekke barnehageansattes pensjon, uavhengig av de reelle kostnadene. Rødt foreslår å endre modell til kostnadsdekning av de faktiske pensjonsutgiftene til barnehagene for å sikre at penger bevilget til pensjon faktisk går til pensjon.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Rødts bemanningspakke i barnehage, skole og SFO	2 436
Gratis skolemat i grunnskolen	1 260
Øke studiestøtten med 15 000 kroner i året	470
Øke borteboerstipendet med 1 000 kroner i måneden	107
Én ny lærebok til alle i grunnskolen	191

Trygg og klimavennlig transport i hele landet

De tte medlem mener at det er et enormt behov for vedlikehold, fornying og sikring mot ekstremvær på vei og jernbane over hele landet. Staten bruker i stedet milliarder på noen få utvalgte motorveistreknings. Heldigvis finnes det et alternativ. Rødt vil stanse klima- og naturfiendtlig utbygging, som gir råd til en massiv satsing på vedlikehold og bedre kollektivtransport.

De tte medlem foreslår å legge ned Nye Veier AS. Selskapet har som oppgave å bygge mer og større motorvei raskere. Firefelts motorvei med 110-sone skader natur, ødelegger matjord, øker klimagassutslippene og utkonkurrerer jernbane. Ansvar for vei må samles i Vegvesenet. Overdimensjonerte prosjekter, som E6 i Gudbrandsdalen og E39 mellom Kristiansand og Stavanger, må nedskaleres eller stanses helt.

De tte medlem foreslår i stedet sette av 500 mill. kroner ekstra neste år til ras- og skredsikring av riksveier. Videre foreslår Rødt å sette av 1,2 mrd. kroner til utbedring, vedlikehold, ras- og skredsikring av fylkesveier. Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene ble i arbeidet med Nasjonal transportplan (2025–2036) anslått til 95–105 mrd. kroner.

De tte medlem viser til at ingen politiker klipper snorer for tog som går når de skal. Men hvis flere skal reise med jernbanen, må vi kunne stole på rutetabellene. Nå går i stedet utviklingen feil vei. Vedlikeholdsetterslepet øker. Nesten hvert tredje tog er forsinket eller innstilt. Alt vedlikehold og fornying av infrastrukturen som er praktisk mulig å gjennomføre i 2025, må gjøres. Rødt foreslår å bevilge 415 mill. kroner ekstra til vedlikehold. Det er summen Bane Nor selv sier de klarer å bruke. Samtidig vil Rødt sette av 100 mill. kroner for å trappe opp kapasiteten og planene for vedlikehold senere år. Vi må samtidig planlegge for framtida. Da må vi prioritere utbygging som gir raskere reisetid for regiontog og på lange strekninger hvor tog kan erstatte fly. Rødt foreslår å sette av totalt 460 mill. kroner til planlegging av framtidig utbygging. Det betyr blant annet å framskynede prosjektering av ny rikstunnel under hovedstaden, som i dag er jernbanens største propp. Det betyr også penger til reguleringsarbeid for sammenkobling av Vestfold- og Sørlandsbanen, og det betyr bygging av flere og lengre krysningsspor. Rødt vil framskynde flere andre enkeltprosjekter også. Mulighetsstudien for hurtigtog Oslo–Stockholm må følges opp av en konseptvalgutredning i 2025.

De tte medlem viser til at det i fylke etter fylke rapporteres om krise i kollektivtrafikken. Reisingen er tilbake på nivået fra før koronaen, men kostnadene har samtidig eksplodert. Derfor skal rutetilbudet kuttes til neste år, mens billettprisene skal økes. Det er usosialt, og det er klimafiendtlig. Rødt foreslår en statlig redningspakke på 800 mill. kroner for den lokale kollektivtransporten. Samtidig må vi se framover. I mange land

er priskrisa de siste årene blitt møtt med lavere kollektivpriser. Det er et omfordelende og ubyråkratisk velferdstiltak. Rødt mener at bedre tilbud og lavere priser må gå hånd i hånd. Rødt vil derfor ha ti pst. lavere priser i lokal kollektivtransport og gjøre det gratis å ha med barn på jernbane. Rødt foreslår også å sette av 250 mill. kroner til langvarige prøveprosjekter med nye rabattordninger og gratis kollektivtransport lokalt.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
10 pst. lavere priser på all lokal kollektivtransport	800
Krisepakke til kollektivtrafikken for å sikre flere avganger og opprettholde busstilbudet i alle fylker	800
Innføre gratis båtruter til øyer og andre veiløse samfunn	145
Økt vedlikehold av jernbanen for å sikre at toget går når det skal	820
Økt vedlikehold av fylkesveier	1 200

Miljøvennlig matproduksjon i Norge

Dette medlem mener at fisken i havet tilhører det norske folket i fellesskap og skal gi levebrød til folk langs kysten i generasjoner framover, og at matjorda skal sikre bosetning i bygder over hele landet. Landbruk og fiske må drives innenfor naturens tålegrense, som ikke forsterker natur- og klimakrisa, men sikrer mat til verdens befolkning og vår egen sjølforsyning.

Dette medlem viser til at tapte og gjenglemte fiskeressurser, såkalt spøkelsesfiske, i dag er et stort problem, og Rødt foreslår å styrke Fiskeridirektoratet for å gjøre opprydding av tapt fiskeutstyr og drive fiskerioppsyn. Rødt foreslår å øke velferdstilskuddet for å sikre drift av de viktige velferdsstasjonene rundt kysten. Rødt foreslår også å fullt dekke sikkerhetsopplæringen for fiskere, som er viktig for helse, sikkerhet og rekruttering i næringa. Rødt foreslår å innføre en søkbar ordning for fiskemottak i perioder med lav omsetning på 55 mill. kroner. I tillegg foreslår Rødt å sette av 10 mill. kroner til drukningsforhindring. Kvotemeldingen var en stor skuffelse for mange, og nå med reduserte kvoter som følge av lave bestander vil Rødt foreslå 75 mill. kroner til en krisepakke for kystkommunene som trenger det.

Dette medlem viser til at den havgående fiskeflåten står for de største klimagassutslippene i fiskerinæringa. Rødt vil ikke gi dette flåteleddet kompensasjon fra CO₂-avgiften, men bruke avgiftssystemet aktivt for å fremme et klimavennlig kystfiske. Rødt vil videreføre avgiftsfritaket for den minste kystflåten og foreslår å sette av midler for å gi kystrekestrålerne og fartøyer under 28 meter kompensasjon.

Dette medlem viser til at urolige tider tydeliggjør hvor viktig matberedskap og selvforsyning er. I

2023 kritiserte Riksrevisjonen norsk matberedskap og pekte på at tilskuddssystemet ikke er rigget på en måte som styrker norsk sjølforsyning. For å øke selvforsyninga foreslår Rødt å sette av midler for å ta mer av matjorda vår i bruk. Rødt foreslår 50 mill. kroner for å sette i stand dyrka mark i Nord-Norge, hvor det er et enormt potensial. Rødt foreslår å styrke ytterligere tilskuddssatsen til drenering av jord som kan sikre bedre og mer effektiv matjord, gjøre jordbruket mindre sårbart ved ekstremvær og kutte klimagassutslipp. Videre foreslår Rødt å gi Bionova et betydelig løft for å satse stort på biogass og gjøre jordbruket mer bærekraftig.

Dette medlem viser til at hvis vi skal nå målet om 50 pst. sjølforsyning korrigert for importert forråvare, slik Stortinget har bestemt, må det tas grep som sikrer at det blir mindre lønnsomt å bruke importert kraftfôr. Rødt foreslår derfor å svekke nedskrivingsordninga for korn og styrke tiltak for bruk av mer grovfôr. For at dette ikke skal ramme skeivt i distrikter hvor det er mer krevende å dyrke eget grovfôr, foreslår Rødt å øke distriktstilskuddet for melkebruk i Nord-Norge og på Vestlandet og innføre en tilskuddsordning for nødvendig bruk av kraftfôr på førseddelen. Rødt foreslår også å innføre en tollavgift og prisutjevningsbeløp på soyamel på 10 øre per kilogram, hvor inntektene settes av til dyr på utmarksbeite. Videre foreslår Rødt tilskudd til at norske bakerier skal bruke norsk korn.

Dette medlem viser til at det er en stor mangel på veterinærer rundt i landet, og dette går ut over helsen til både dyr og folk. Rødt ønsker en storsatsing for å ta igjen etterslepet og foreslår derfor å sette av 200 mill. kroner til økt veterinærdekning gjennom støtte til Mattilsynet og Landbruksdirektoratet. Rødt foreslår også å sette av penger til alternativer til dyreforsøk og å øke tilskuddene for å få avløser ved svangerskap.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Økt veterinærdekning i hele landet	200
Selvforsyningspakke: Tilskudd til grovfôr, korn til norske bakere og økt utmarksbeite	471
Styrke Bionova: Økt støtte til produksjon av biogass og karbonopptak i jordbruket	550
Krisepakke til kystkommuner	75
Driftstilskudd for mindre fiskemottak i perioder med lav omsetning	55

Styrket rettssikkerhet og trygge lokalsamfunn

Dette medlem vil styrke kriminalomsorgen gjennom et kriminalomsorgsløft for både ansatte og innsatte. Kriminalomsorgen i Norge står i en dyp krise, og den krisa løses ikke av seg selv. Etterslepet er stort, budsjettene trange, og det må en stor innsats til dersom

kriminalomsorgen skal gjenreises. Det viktigste enkelttiltaket i Rødts forslag til statsbudsjett for å ivareta samfunnsoppdraget i kriminalomsorgen er å foreslå 106 mill. kroner til styrket bemanning og flere ansatte på jobb i førstelinja. For å sikre at bevilgningene til kriminalomsorgen faktisk skal gå til å bedre bemanningssituasjonen, vil Rødt også øke driftsbudsjettet med 30 mill. kroner for å dekke økte merkostnader som følge av økte utgifter til strøm, leie og prisvekst. For å styrke rekrutteringen til fengselsbetjentyrket foreslår Rødt å styrke Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS med 50 nye studieplasser. Rødt foreslår også å styrke aktivitetstilbudet til de innsatte med flere aktivitetsteam, øke støtten til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgens virke med 15 mill. kroner, og å styrke rusmestringenshetene slik at innsatte med rusmiddelavhengighet kan få den hjelpen de trenger.

Dette medlem viser til at politiets samfunnsoppdrag er å håndheve loven og sikre at alle innbyggere er trygge. For å kunne etterleve sitt samfunnsoppdrag i en krevende tid må politiet ha midler til å gjøre jobben. 2024 har vært sterkt preget av mange saker om vold i nære relasjoner og kvinnedrap, en urovekkende vekst i barn og unge som begår alvorlig kriminalitet, og utenlandske kriminelle nettverk som søker å etablere seg på norsk jord. Denne utviklingen må stanses. Derfor foreslår Rødt mer penger til politidistriktene. Rødt foreslår 35 mill. kroner til mer nærpoliti i Oslo politidistrikt, og 15 mill. kroner mer til politiets forebyggingsarbeid rettet mot barn og unge. Parallelt med dette foreslår Rødt å sette av 25 mill. kroner, blant annet til kommunale beredskapsteam og Sekretariatet for konfliktrådene, til forebyggende tiltak rettet mot barn og unge som har havnet eller står i risiko for å havne i kriminelle miljøer. Rødt foreslår å øke bevilgningen til Økokrim i kampen mot økonomisk kriminalitet med 16 mill., og å sette av mer penger til å bekjempe arbeidslivskriminalitet.

	Beløp (i mill. kr)
Rødts viktigste satsinger	
Kriminalomsorgsløft for ansatte og innsatte	193
Trygge sivilsamfunn: Bekjempelse og forebygging av organisert kriminalitet og ungdomskriminalitet	14
Bekjempelse av vold i nære relasjoner, vold mot barn, voldtekt og overgrep	63
Ta imot 5 000 kvoteflyktninger	985

Satsing på kvinners helse, sikkerhet og likestilling

Dette medlem viser til at kvinners hardt tilkjempede rettigheter jevnlig må forsvares mot angrep. Kvinner tjener fremdeles mindre enn menn og jobber i større grad i ufrivillige deltidsstillinger i arbeidslivet. En

av fem kvinner oppgir å ha blitt voldtatt, og over 150 000 mennesker opplever vold i nære relasjoner årlig. Partnerdrap utgjør 25 pst. av alle drap som begås i Norge, og det overveldende flertallet av drapsofre er kvinner. Mange kvinner går i årevis uten å få stilt riktig diagnose for kvinnespesifikke lidelser og sykdommer, og kvinner opplever ofte at smerten eller symptomene de bærer på, ikke tas på alvor. Vi har sett en nedleggelse av føde- og barseltilbud i store deler av landet som svekker gravide kvinners medisinske behov, og som kan gjøre fødsel farligere og mer stressfremkallende for mor.

Dette medlem mener at vold mot kvinner og voldtekt er et folkehelseproblem og samfunnsproblem og må behandles deretter. Rødt foreslår en satsing til arbeidet mot voldtekt og vold i nære relasjoner. Totalt foreslår Rødt over hundre mill. kroner til å bekjempe voldtekt og vold mot kvinner over justis-, helse- og barne- og likestillingsbudsjettet. På justisfeltet foreslår Rødt økte bevilgninger til politiet, påtalemyndigheten og domstolene for en styrket innsats mot vold i nære relasjoner, voldtekt, vold og overgrep mot barn. Politiet må ha midler til å kunne prioritere etterforskning av vold og voldtekt mot kvinner. Derfor foreslår Rødt midler til å styrke politiets etterforskningsarbeid av voldtekts-, overgrep- og voldssaker. Rødt foreslår en egen pott til å styrke politiets arbeid mot vold og overgrep mot barn, og vold i nære relasjoner. I tillegg foreslår Rødt å styrke påtalemyndigheten for å sikre en mer effektiv behandling av volds- og seksuallovbrudd, og å sette av midler til en kompetanseheving i domstolene. Vold og overgrep mot kvinner er et alvorlig og vedvarende samfunnsproblem. Rødt foreslår derfor å styrke kritesentrene med 94 mill. kroner, slik at de kan ha god og stabil kapasitet til å huse voldsofre, samt sikre et kritesentertilbud til utsatte grupper. Rødt foreslår også å styrke bevilgningen til å forebygge vold i nære relasjoner med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at kvinnehelse blir nedprioritert i helsevesenet, og mange kvinner blir stående uten helsetilbud i det offentlige. Store kunnskapshull og sviktende tjenestetilbud gjør at kvinner kommer dårligere ut enn menn i helsetjenestene. Rødt har i partiets alternative budsjett foreslått å sette av 143 mill. kroner til forskning og tiltak innen kvinnehelse og reproduktiv helse, hvorav 70 mill. kroner er øremerkede midler til en styrking av behandlingstilbudet for kvinnespesifikke lidelser i sykehusene. I tillegg kommer styrking av føde- og barseltilbudet. Videre foreslår Rødt å starte en innføring av gratis prevensjon for alle opp til 25 år og til alle uten inntektsgivende arbeid. Rødt foreslår å styrke ammehjelpen og sette av midler til å opprette et pilotprosjekt for abort i primærhelsetjenesten.

Dette medlem viser til at organisasjonene og etatene som arbeider med kvinnepolitikk og likestilling, er underfinansiert. Rødt foreslår derfor å øke støt-

ten til kvinneorganisasjonene med 10 mill. kroner, og å øke midlene til likestillingssettene, Diskrimineringsnemnda og Likestillings- og diskrimineringsombudet. Økonomisk selvstendighet er en viktig forutsetning for kvinners frigjøring. Rødt foreslår å øke overgangsstonad, bidragsforskudd og engangsstonad med 201 mill. kroner, og å øke tilskudd til prosjekter om arbeidstidsreduksjon og mer heltid.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Bekjempelse av vold i nære relasjoner, vold mot barn, voldtekt og overgrep	116
Kvinnehelse: Forskning og helsetjenester	148
Øke overgangsstonad, bidragsforskudd og engangsstonad	201
Styrke krisesenterøkonomien	94
Støtte til kvinneorganisasjonene	10

Romsligere økonomi for barnefamilie

Dette medlem viser til at priskrisen rammer barnefamilier hardt. Rødt foreslår å prioritere tiltak som trykker familier og legger til rette for at flest mulig kan fortsette å delta i fritidsaktiviteter og frivillighet. Alle penger bevilget til barnevern skal gå uavkortet til barnas beste og ikke til å berike velferdsprofitører.

Dette medlem viser til at barn som vokser opp i familier med dårlig råd, selv har en større sjanse for å rammes av arbeidsledighet og økonomiske problemer senere i livet. Barnetrygden er en viktig økonomisk grunnsikring som hindrer fattigdom i mange familier. Rødt har kjempet for økt barnetrygd, og de siste årene har vi fått gjennomslag. Barnetrygden er nå også like høy for store som for små barn, som har vært et viktig krav for Rødt. Men regjeringen foreslår ikke å prisjustere barnetrygden, og dette er i realiteten et kutt. Derfor foreslår Rødt å bruke 733 mill. kroner på å øke barnetrygden i tråd med prisveksten.

Dette medlem viser til at over 100 000 barn vokser opp i fattige familier. For å forhindre at barn vokser opp i fattigdom foreslår Rødt å utvide tilskuddsordningen mot barnefattigdom i kommunen. Samtidig foreslår Rødt å øke engangsstonaden med 15 000 kroner fra 1. mai for å trykke økonomien til nybakte foreldre. Rødt foreslår å øke overgangsstonaden til enslige forsørgere tilsvarende. Rødt foreslår også å styrke Rødhette-huset i Oslo og utvide tilbudet med prøveprosjekter i to andre norske byer. Rødt foreslår også å øke bidragsforskuddet med 200 kroner i måneden, slik at barn som har rett på barnebidrag, får en sikkerhet i at fellesskapet stiller opp, selv om bidragspliktig forelder ikke betaler. Rødt foreslår også å øke støtten til frivillige og ideelle organisasjoner som arrangerer ferietilbud for familier med dårlig

råd, slik som Ferie for alle i regi av Røde Kors og Barnas Stasjon i regi av Blå Kors.

Dette medlem mener at det er fellesskapets ansvar å beskytte utsatte barn og sørge for at alle barn får vokse opp i trygge omgivelser og får hjelp i tråd med sine behov. Vi kan ikke overlate omsorgen for de aller mest sårbare barna og ungdommene våre til kommersielle, profittmotiverte aktører. Derfor ønsker Rødt å flytte mest mulig av pengene som i dag brukes på dyre enkeltkjøp hos kommersielle barnevernsaktører, over i faste rammeavtaler med ideelle aktører og permanent statlig kapasitet for de mest sårbare barna. Barnevernet er en profesjon som står i konstant press og endring. Derfor foreslår Rødt å styrke veiledningen av nyutdannede i barnevernstjenesten gjennom en søknadsbasert pott til kommunene.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Trygge økonomien til barn og familier	934
Styrke frivilligheten for barn og familier med dårlig råd	53
Overføring av enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet	359
Styrke brillestøtteordningen for barn	32

Kultur til folket

Dette medlem mener at kunst og kultur spiller en viktig og selvstendig rolle i samfunnet. Rødt foreslår å prioritere de brede fellesarenaene, og særlig tiltak som gir barn og unge bedre tilgang til kultur. Et profesjonelt kulturliv med gode arbeidsvilkår er grunnmuren for kulturopplevelser for alle og enhver. Kulturpolitikk overlatt til markedet skaper den kunsten som de med mest penger etterspør. Å være utøvende kunstner blir noe som bare folk med solid økonomi kan ta seg råd til. Etterdønningene av pandemien overlapper fremdeles med den pågående priskrisen og gjør vilkårene spesielt tøffe for mange kulturarbeidere. Derfor foreslår Rødt å opprette flere arbeidsstipender for kunstnere, og å øke stipendsatsene og bevilgninger til utstillingshonorarer og tilskuddsordninger som Norsk kulturfond. Rødt foreslår også å bevilge midler til oppstart av en ny kunstnerallianse for musikere og ordninger som tetter viktige hull i trygdesystemet for kunstnere som arbeider oppdragsbasert.

Dette medlem viser til at yringsfriheten trues globalt og med det også den kunstneriske yringsfriheten. Rødt foreslår å sette av penger til å etablere trygge residenser for forfulgte kunstnere i Norge.

Dette medlem mener at kulturen skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av størrelsen på lommeboka eller hvor du bor. Derfor foreslår Rødt en makspris på kulturskolen på 2 000 kroner i året. I tillegg foreslår Rødt

å styrke den kulturelle skolesekken for å sikre at flest mulig unge får kulturopplevelser, og at kunstnerne får gode lønns- og arbeidsvilkår. Rødt foreslår også å innføre gratis inngang for alle under 18 år på 61 museer rundt om i landet. Lesing og leseglede fremmer også deltakelse og inkludering. Derfor foreslår Rødt å styrke satsingen på skolebiblioteker og sikre en årlig forsyning av ny barne- og ungdomslitteratur til 500 skolebibliotek. Rødt foreslår også å prioritere språklig mangfold i litteraturen og øke tilskuddet til Det Norske Samlaget for utvikling av barne- og ungdomslitteratur på nynorsk. Biblioteket er den viktigste kulturinstitusjonen i mange norske kommuner. Rødt foreslår å styrke prosjekter som utvikler biblioteket som fellesskapsarena. Biblioteket er den viktigste kulturinstitusjonen i mange norske kommuner og en bærebjelke i det norske demokratiet.

De tte medlem viser til at band, korps, teatergrupper og kor drevet på frivillig basis er selve ryggraden i den brede norske kulturen. De er også fellesskap som kan bidra til å bygge ned sosiale forskjeller. I en tid hvor forskjellene øker, satser Rødt på fellesarenaene. Rødt foreslår å satse på helårsarrangørene og på de lokale ildsjelene gjennom å styrke frivilligsentralene og fritidsklubber. I tillegg foreslår Rødt å doble aktivitetshjelpemiddelordningen slik at flere med funksjonsnedsettelse kan delta i idrettsfellesskapet.

De tte medlem viser til at kampen for skeives rettigheter og rett til å leve det livet de ønsker, langt ifra er vunnet. Dette gjenspeiles ikke minst i at institusjoner som diskriminerer skeive, fortsatt mottar statsstøtte. I utdanningsbudsjettet foreslår Rødt derfor betydelig kutt i statsstøtten til NLA Høgskolen. Pengene foreslås brukt blant annet på Rosa kompetanse, som driver med opplæring av ansatte og studenter i alle de viktige velferdsyrkene. De fyller et sort kompetansehull i utdanningssystemet. Rødt foreslår også å øke støtten til LHB-TI-organisasjoner, slik at skeive organisasjoner skal ha mer armslag økonomisk.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Bedre økonomi for kunstnere og kulturarbeidere	127
Makspris på kulturskolen og gratis inngang på museum for barn og unge under 18 år	89
Satsing på litteratur og bibliotek	62
Styrking av frivilligsentralene og fritidsklubber	40
Økt pressestøtte og støtte til samisk dagspresse	44

Internasjonal solidaritet

De tte medlem viser til at nesten hvert femte barn i verden lever i en krigssone. I Palestina begår Israel

et folkemord med vestlig støtte, i Ukraina bomber Russland skoler og barnehager med våpen fra Iran, og i Irak og Syria ødelegges hele samfunn av NATO-landet Tyrkia. Samtidig har ikke verden investert mindre i fred og konfliktløsning på 15 år.

De tte medlem viser til at nok en gang leverer regjeringen et budsjettforslag som ikke engang oppfyller Stortingets vedtak om å sette av én pst. av Norges brutto nasjonalinntekter til bistand, i en situasjon hvor verdens fattigste land sliter med energipriser som Norge tjener grov krigsprofitt på. Norge ligger også i år an til å bli nest største mottaker av norsk bistand, siden enda mer av bistanden vris til flyktningmottak i Norge samtidig som regjeringen bare vil ta imot rekordlave 200 kvoteflyktninger neste år.

De tte medlem viser til at Rødt vil bevilge totalt 6 mrd. kroner mer til nødhjelp, fred og utviklingshjelp enn regjeringen. I dette ligger 622 mill. kroner mer til direkte fredsarbeid og kjernefysisk nedrustning. I en situasjon hvor hele FN-systemet er under press, foreslår Rødt å reversere årevis med kutt i kjernestøtten til FNs organisasjoner, deriblant 1,1 mrd. kroner til UNICEF og 600 mill. kroner til FNs utviklingsprogram UNDP. Rødts samlede forslag til ekstrabevilgning når bistandsprosenten og sikrer at Nansen-programmet til Ukraina og regjeringens foreslåtte bevilgninger til Palestina ikke går på bekostning av det kriserammede Sahel-området eller øvrig humanitær bistand og utviklingshjelp, samtidig som bevilgningene til Palestina økes kraftig. Midler brukt til bistand driver verken opp priser eller renter i Norge, og øker derfor ikke byrden for folk som allerede sliter med å dekke regningene sine her hjemme. Valget står mellom å investere norsk ekstraprofitt i utenlandske aksjer eller å investere dem i solidaritet.

De tte medlem viser til at Rødt vil prioritere sivile organisasjoner som drives av innbyggerne selv. Disse organisasjonene er lokalt forankret, fungerer uavhengig av myndigheter og når fram til folk og lokalsamfunn som vestlige organisasjoner ikke kan nå. Norsk støtte er også en viktig anerkjennelse av organisasjoner som blir forsøkt tiet i hjel av egne eller okkuperende myndigheter, slik som Al-Haq, B'tselem og de øvrige fem palestinske menneskerettsorganisasjonene som Israel har forbudt, eller miljøbevegelse og militærnettverk i Russland. De tte medlem viser til at arbeidermakt er avgjørende for demokratiske rettigheter og inntektsvekst for arbeidsfolk. Rødt vil sluse mer av bistandsmidlene over til lokale fagforeninger og gi den samlede støtten til faglig arbeid et kraftig løft, samt styrke innsatsen for partssamarbeid og faglige rettigheter. Rødt vil også knytte krav om involvering av lokale kvinneorganisasjoner, urfolksbevegelse, fagbevegelse, miljøbevegelse og andre sivile organisasjoner til regionbevilgningene gitt under Utenriksdepartementet, og fjerne regjeringen Solbergs stopp i støtte til organisasjoner som jobber

for boikott av Israel og hjelp til palestinske fanger, som sittende regjering viderefører.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Nødhjelp og gjenoppbygging, Palestina og Libanon	950
Internasjonalt arbeid for fred og kjernefysisk nedrustning	622
Økt kjernestøtte til UNICEF	1 132
Økt støtte til sivilsamfunnsorganisasjoner, herunder kvinnebevegelse, fagforeninger, urfolk og skeives rettigheter	500

Et forsvar av Norge, ikke av USAs interesser

De t t e m e d l e m viser til at siden Norge er et land med store havområder i Arktis og en geografisk plassering som er strategisk viktig for kontrollen med Nord-Atlanteren, vil stormakter som Russland, USA og andre fylle tomrommet som oppstår hvis Norge ikke er til stede med egne styrker under norsk kommando. Et sterker nasjonalt forsvar gir mindre rom for stormaktsrivalisering i våre områder. Det vil også forebygge og motvirke konflikt i tråd med Norges interesse av lav spenning i nord. Den nasjonale forsvarevnen må også styrkes for å avskrekke mulige angripere.

De t t e m e d l e m sier nei til økt amerikansk tilstedeværelse og økt kjernefysisk mobilisering i norske nærområder, og vil innrette forsvarsinnsatsen i tråd med et av Rødts gjennomslag i Stortingets forsvarsforlik: Forebygge og motvirke konflikt. Rødt er imot baseavtalen som gir USA rett på tolv baser på norsk territorium, en avtale som bryter med prinsippene fra baseerklæringen fra 1949 og bidrar til å gjøre Norge til et oppmarsj-område mellom stormaktene, uten noen garanti om økt sikkerhet i retur.

De t t e m e d l e m viser til at selv om det er enighet på Stortinget om å doble hæren, sikre luftvern til sivilbefolkningen, anskaffe standardiserte overflatefartøy fra norsk industri og flere andre punkter fra Rødts forsvarsplan, er det flere elementer i regjeringens budsjettforslag som i stedet flytter fokus bort fra forsvar av Norge og over til amerikansk-ledede utenlandsoppdrag; en strategi som de siste 30 år har gått ut over forsvarevnen og undergravd Norges troverdighet som en forsvarer av folkeretten. Om det norske forsvaret skal motvirke konflikt og sørge for sikkerhet i våre områder, eller fungere som en forlenget arm for USA med utenlandske militæroperasjoner og eskalerende konfrontasjon med Russland, er konkrete politiske kamper som avgjøres av Stortinget. I forsvarsbudsjettet for 2025 vil Rødt gjøre om-disponeringer på nær 4 mrd. kroner. I militæroperasjonene som Rødt vil kutte, ligger 114 mill. kroner til Operation Inherent Resolve i Irak og NATO Mission

Iraq. Dette er norsk tilstedeværelse som avlaster amerikanske styrker til å forsyne og verne Israel mens staten utfører folkemord i Palestina og angriper andre land i regionen. Rødt foreslår også å kutte 330 mill. kroner til å sende én av Norges fregatter, som er sårt tiltrengt til sikring av norske havinstallasjoner, i konfrontasjon med Kina i den britisk-ledede styrken High Mast i Stillehavet.

De t t e m e d l e m viser til at Rødt vil forsere de delene av langtidsplanen som utbedrer personellkrisen i Forsvaret, hente inn vedlikeholdsetterslep på Forsvarets egne baser, og bygging av fartøy til bruk av Sjøforsvaret, Kystvakten og Heimevernet til trygging av kystnære områder. Rødt foreslår i tillegg å øke satsingen på ivaretagelse av krigsveteraner samt bevilge økte midler til å bekjempe seksuell trakassering og mobbing i forsvarsgrenene, i tillegg til økte investeringer i nordisk forsvarssamarbeid. Rødts budsjettforslag innebærer 200 nye stillinger i forsvarsgrenene utover regjeringens forslag. Av disse bør 50 stillinger øremerkes til skadde veteraner, som i dag møter problemer på arbeidsmarkedet og ikke har egne stillinger fritatt fra blant annet Forsvarets fysiske opptakskrav. Rødt foreslår også å øke tilskuddene til veteranorganisasjoner og oppfølging av veteran tiltak med til sammen 25 mill. kroner.

De t t e m e d l e m viser til at Forsvarets ansatte i dag ikke får pensjon på øving, vakt og andre tillegg som utgjør en stor del av deres lønn og gjør soldater til pensjonstapere. Etter innspill fra fagforbundene inkluderer Rødts forslag 100 mill. kroner til økte pensjonsutbetalinger for å løse Forsvarets pensjonskrise, i tråd med Rødts gjennomslag i forsvarsforliket om at mer av lønna skal bli pensjonsgivende. Siden det største hinderet for å ruste opp egenevnen er tilgangen på personell, foreslår Rødt også å styrke Forsvarets arbeid med å rekruttere og beholde ansatte med 420 mill. kroner, samt 300 mill. kroner til økte opptak av 3-årige utdanninger på Forsvarets høyskole. Rødt vil også forsere styrking av Heimevernet med ytterligere 500 vernepliktige.

De t t e m e d l e m viser til at LO har varslet om en akselererende bruk av eksterne konsulenter i Forsvaret. For at Forsvaret skal kunne løse mer av sine oppgaver selv, uten å bli avhengig av private, foreslår Rødt 120 mill. kroner til nye sivile stillinger til Forsvaret, som dekkes inn av et kutt på 120 mill. kroner i eksterne konsulenter.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Nye stillinger, økte pensjoner og personelltiltak	1 282
Forsert anskaffelse av fartøy til sikring av norskekysten	350
Bedring av personellnære bygg, herunder brakker, kaserner og læresteder	450

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Investeringer i nordisk forsvars-samarbeid	310
Kutt i out-of-area militæroperasjoner	-714

En sosial boligpolitikk til det beste for folk

Dette medlem viser til at boligmarkedet har blitt en forskjellsmaskin. Den norske boligsektoren er blant de minst regulerte i Europa. Husholdningenes gjeld er rekordstor, og boligdrømmen forblir en fjern drøm for stadig flere. Rødt mener at alle skal ha rett til et godt og rimelig sted å bo, uansett om man leier eller eier. Rødt vil gjenreise Husbanken som et verktøy for en mer sosial boligpolitikk. Rødt foreslår derfor å øke lånerammen til Husbanken med 13 mrd. kroner. Det vil kunne gi lån til å bygge 750 flere utleieboliger, 1 750 nye boliger gjennom bokvalitetsordningen og til å gi 2 200 flere startlån. Rødts politikk vil gjøre det mulig for mange flere å få startlån. For noen blir det da mulig å kjøpe seg sin første bolig i byene, for andre blir det mulig å bygge seg sitt eget hus i distriktene. Rødt ønsker samtidig å øremerke noen av pengene til bygging av ideelle borettslag. Vi kan ikke lenger bare snakke om behovet for en ny boligsektor utenfor det ordinære markedet. Nå er det på tide at vi starter å bygge disse boligene.

Dette medlem viser til at boligbyggingen har vært rekordlav de siste årene. Mange i bransjen frykter med rette for framtida. Å styrke Husbankens låneramme har en dobbel funksjon. Den vil føre til at offentlige og private utbyggere får finansiert mer boligbygging og får i gang hjulene i byggebransjen igjen, i tillegg til at det vil bli flere og rimeligere boliger for folk.

Rødts viktigste satsinger	Beløp (i mill. kr)
Øke lånerammen til Husbanken slik at det kan bygges 2 500 flere boliger og gis 2 200 flere startlån	13 000
Gi flere tilskudd til kjøp av egen bolig	57
Sikre at flere får rett på bostøtte med økte satser	295
Gjeninnføre tilskudd til kommunale utleieboliger	100
Prøveordning med husleietilsyn og støtte til Leieboerforeningen	8

Bevare velferdstjenestene over hele landet

Dette medlem viser til at Kommune-Norge har slått alarm. Over hele landet legger kommuner ned eller sentraliserer skoler og barnehager, samt kutter i velferdstilbudet til folk. Rødt vil at alle skal kunne leve gode liv uansett hvor mye man har på konto eller hvilket postnummer man har. Derfor er bedre kommuneøkonomi

en av de største satsingene i Rødts alternative statsbudsjett.

Dette medlem viser til at dårlig kommuneøkonomi betyr kutt og sentralisering. Rødt mener at kommunene må settes i stand til å tilby gode tjenester til alle innbyggere. Slik er det ikke i dag. Regjeringen lovet nylig 5 mrd. kroner ekstra til kommunene, som et permanent løft. Det stanser noen av kuttene som er planlagt, men det er ikke nok. Rødt vil styrke kommunene med om lag 11 mrd. kroner mer enn regjeringen totalt. Fire av disse er frie inntekter, som kommunene selv kan bestemme over. Rødt har tillit til at lokaldemokratiet i kommunene vet hva innbyggerne trenger. Rødt vil også redusere rentekostnader på lån til Kommunalbanken. Staten skal ikke tjene seg rik når kommuner låner penger.

Dette medlem viser til at samtidig som alt er blitt dyrere og flere enn før trenger sosialhjelp, så er det flere steder foreslått å kutte i sosialhjelp for å spare penger. Rødt tenker motsatt: Vi må bruke pengene der de trengs aller mest. Rødt foreslår derfor å øremerke penger til å øke både bostøtte og sosialhjelp. Rødt foreslår å senke innslagspunktet for ressurskrevende tjenester. Det er viktig for å ivareta innbyggerne som trenger det mest. Rødt foreslår å prioritere flere ansatte i barnehagene og innføre gratis skolemat.

Dette medlem viser til at fylkeskommunene er viktige for å skape gode lokalsamfunn landet rundt. De har ansvaret blant annet for videregående skoler, kollektivtransport, tannhelse og kultur. Men for å sikre alle innbyggere et godt tilbud trengs det mer penger i årene som kommer. Det er i tillegg et enormt vedlikeholdsetterslep på fylkesveier og broer. Det trengs store summer til ras-, skred- og flomsikring på grunn av ekstremvær. Rødt foreslår derfor å styrke fylkeskommunenes frie inntekter med 1 mrd. kroner neste år. Vi må forhindre at enda flere videregående skoler legges ned. I tillegg foreslår Rødt over 1 mrd. kroner ekstra til vedlikehold av vanlige veier. Rødt vil ha en pakke til lokal kollektivtransport på 800 mill. kroner, samt sørge for en bedre finansiering av gratis ferje. Rødt vil at det innføres gratisbåtruter til øysamfunn uten fastlandsforbindelse, tilsvarende ordningen med gratis ferje.

Dette medlem viser til at Rødt i sitt forslag til statsbudsjett foreslår å øke kommunesektorens økonomiske handlingsrom med om lag 15,6 mrd. kroner i 2025. Rødt foreslår 4 mrd. mer i frie inntekter til kommunene på toppen av økningen fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, herunder 1 mrd. i distriktstilskudd. I tillegg foreslår Rødt å øke fylkeskommunenes frie inntekter med ytterligere 1 mrd. kroner. I tillegg foreslår Rødt totalt 6,9 mrd. kroner til kommunene og 3,7 mrd. til fylkeskommunene. Som en illustrasjon angir tabellene under hvor mye kommunene og fylkene vil få totalt med Rødts forslag, gitt at de øremerkede midlene fordeles etter folketall. I praksis vil ikke alle disse øremerkede mid-

lene være likt fordelt, slik at noen vil få mer og noen vil få mindre enn dette.

Samlet økning i kommunesektorens økonomiske handlingsrom. Tall i mill. kroner

	Totalt for kommunene	Herav: Frie inntekter	Totalt per fylkeskommune	Herav: Frie inntekter	Sum
Oslo	1 244	379	493	104	1 737
Akershus	1 285	392	455	96	1 740
Innlandet	746	274	324	68	1 070
Buskerud	487	156	197	42	684
Østfold	539	166	199	42	738
Vestfold	439	134	175	37	614
Telemark	331	112	145	30	476
Agder	576	185	267	56	843
Rogaland	892	280	401	84	1 293
Vestland	1 210	402	650	137	1 860
Møre og Romsdal	528	189	318	67	846
Trøndelag	916	328	432	91	1 348
Nordland	666	343	339	71	1 005
Troms	559	338	229	48	788
Finnmark	436	322	122	26	558
Totalt	10 855	4 000	4 745	1 000	15 600

3.1.2.6 Merknader fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre mener at regjeringen Støres fjerde og forhåpentligvis siste forslag til statsbudsjett viser at Norge trenger en ny kurs og en ny regjering. Venstres alternative forslag til statsbudsjett for 2025 betyr en annen og bedre kurs for Norge.

Dette medlem viser til at prisveksten fortsatt er for høy, og renten enda høyere. Pengepolitikken er førstelinjeforsvaret mot inflasjon, men finanspolitikken må spille på lag og ikke drive opp kostnadene for familier og bedrifter. Regjeringens forslag til statsbudsjett er for ekspansivt og legger opp til at det offentlige fortsatt skal øke farten i norsk økonomi. I Venstres alternative budsjett foreslås om lag 14 mrd. kroner mindre inn i norsk økonomi. Dette omprioriteres til økt bistand og til å støtte Ukrainas forsvarskamp.

Etter en stortingsperiode med stadige og uforutsigbare skatteøkninger for næringslivet er det etter dette medlemms syn helt nødvendig å bygge opp igjen tilliten til at den norske skattepolitikken er forutsigbar og bygger opp under norske eierskap og innovasjon. Venstre foreslår derfor å redusere formuesskatten med over 8 mrd. kroner og utbytteskatten med om lag 1 mrd. kroner, og sier nei til den foreslåtte exit-skatten fra regjeringen. I tillegg foreslår Venstre å senke skattene for personer med over 5 mrd. kroner, slik at folk kan sitte igjen med mer enn det dagens regjering ønsker.

Dette medlem viser til at Norge har ambisiøse klimamål som vi skal nå. I regjeringens «grønn bok» viser regjeringen tydelig at vi ikke vil nå 2030-målene med dagens politikk og dagens virkemiddel. Derfor foreslår

Venstre å styrke klimapolitikk og virkemidlene som skal til for at målene faktisk nås uten omfattende kvotekjøp og en urealistisk bruk av biodrivstoff. Dette medlem viser bl.a. til forslag om å trappe opp CO₂-avgiften til 3 000 kroner tonnet i 2023, styrke Enovas mulighet til å støtte grønn teknologi og tiltak som reduserer store punktutslipp, og en langt grønnere samferdselspolitikk enn regjeringens. I tillegg styrkes naturbudsjettet med nesten 1,5 mrd. kroner, slik at vi kan ta bedre vare på den naturen vi har igjen.

Dette medlem foreslår også en styrking og omfordeling av barnetrygd, der særlig lavinntektsfamilier kommer godt ut. Venstre vil bygge ut barnehage tilbudet og legge til rette for løpende barnehageopptak. Dette medlem mener også at forsknings- og kunnskapsinnsatsen må styrkes, men regjeringen foreslår en uforståelig realnedgang i bevilgningene. Og sist, men ikke minst, vil dette medlem øke bevilgningene til Ukraina kraftig ut over regjeringens forslag på 15 mrd. kroner i 2025.

Dette medlem mener at Venstres budsjettforslag samlet gjør det mer lønnsomt å jobbe, skape arbeidsplasser, ta grønne valg og satse på kunnskap og utvikling. Norge trenger en ny kurs. En kurs som går framover.

I sum omprioriterer Venstre om lag 56 mrd. kroner fordelt med 34 mrd. kroner på statsbudsjettets utgiftsside og 22 mrd. kroner i skatte- og avgiftsopplegget.

Grønn omstilling for fremtiden

I en tid preget av krig, politisk uro og økonomisk usikkerhet er det lett å glemme de langsiktige krisene. Dette medlem mener at klimaendringene fortsatt er

vår tids største utfordring. Allerede i år har den globale temperaturen steget mer enn 1,5 grader over førindustrielt nivå. I Spania har hundrevis mistet livet etter den verste flommen på 30 år. Her hjemme setter vi stadig flere temperatur- og flomrekorder. Mer ekstremvær, økte temperaturer og svekkede økosystemer setter selve livsgrunnlaget vårt på spill og truer fremtidig velferd og vekst. Derfor må vi ta ansvar – både for dagens og fremtidens generasjoner.

Dette medlem mener at klimakrisen samtidig utgjør store muligheter for Norge. Det grønne skiftet kan utløse ny næringsutvikling og arbeidsplasser, og med unike naturressurser, kompetanse og innovasjonskraft kan Norge bli verdensledende innenfor klimaløsninger som fornybar energi, karbonfangst og -lagring og hydrogen. Nå må vi gjøre som nabolandene våre og bygge grønne verdikjeder i stor skala. Dette medlem vil ta markedet i bruk i miljøets tjeneste og sørge for at klimavennlige valg er rimeligst og mest tilgjengelig.

Dette medlem mener at det alltid skal lønne seg å velge grønt – både for folk og næringsliv. Prising av utslipp er viktig, men det må støttes av insentiver til grønn omstilling. Derfor vil dette medlem øke CO₂-avgiften samtidig som skattene for næringslivet reduseres, slik at bedrifter får bedre rammevilkår for å investere i grønne løsninger.

Dette medlem vil styrke Enova betydelig for å redusere punktutslipp i industrien, og sikre Norge en ledende posisjon innen karbonfangst og -lagring. I tillegg vil dette medlem innføre en negativ CO₂-avgift for karbonfangst og -lagring av biogent avfall og direkte fra luft, hvor hvert tonn karbon som fanges fra kretsløpet, belønnes med minst 3 000 kroner. Samtidig vil dette

medlem gjøre grønne valg rimeligere i hverdagen – med blant annet momsfristak på frukt og grønt og rimeligere kollektivtransport.

Klimakrisen kan ikke løses av hvert enkelt land alene. Dette medlem vil ha mer samarbeid for å kutte de globale klimagassutslippene og for å sikre vår egen konkurransekraft. Norge har derfor inngått en forpliktende klimaavtale med EU, som Venstre var en pådriver for da Venstre satt i regjering. Med Venstres politikk nås klimamålene, og forskere ved NTNU har allerede konkludert med at Venstre har den mest målrettede politikken for å kutte utslipp innen 2030.

Dette medlem har også blikket festet mot 2050. I motsetning til regjeringen, som satser på kortsiktige tiltak som økt bruk av biodrivstoff og kvotekjøp – stikk i strid med anbefalingene fra Miljødirektoratet og andre fagmiljøer – fokuserer Venstre på reelle utslippskutt i Norge. Å basere norsk klimapolitikk på kjøp av kvoter fra andre land er lite bærekraftig i en global sammenheng og blir stadig dyrere og mer usikkert. Dette medlem prioriterer derfor avgifter og målrettede virkemidler langt høyere enn regjeringen, og bruker langt mindre biodrivstoff. Venstres politikk legger til rette for en ansvarlig grønn omstilling som setter oss på riktig kurs mot et nullutslippssamfunn innen 2050.

I tabellen under viser dette medlem Venstres plan for utslippskutt i sektorer som transport, jordbruk, bygg og avfall – sektorer omfattet av innsatsfordelingsforordningen – sammenlignet med regjeringens plan. Ikke bare kutter Venstre mer, men det gjøres med tiltak som sikrer omstilling og grønn vekst. Samlet overoppyller Venstre klimamålene med minst 400 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

Virkemidler for å nå målet om 50 pst. kutt i innsatsfordelingsforordningen	Regjeringens forslag	Venstres forslag
Målrettede satsinger i veitrafikk, bygg- og anleggsplasser, sjøfart og industri	5,5	5,5
Økt CO ₂ -avgift	3,1	6,3
Endrede krav til biodrivstoff	4,9	2,7
Virkemidler i jordbruket	2,4	2,4
Full moms på kjøtt		2,0
Reversere veibruksavgiften til 2021-nivå		1,5
CO ₂ -avgift på fiske og fangst i fjerne farvann og avgift på N ₂ O fra transport	0,8	0,8
CCS på søppelforbrenningsanlegg		0,8
Gjeninnføre grunnavgiften		0,3
Forbud mot bruk av fossil gass til permanent oppvarming	0,6	0,6
Klimasats		0,5
Økt avfallsforbrenningsavgift		0,5
Nullutslippskrav til hurtigbåter		0,2
Overlapp mellom målrettede satsinger og endrede klima- og miljøavgifter	-0,8	-1,8
Totale utslippskutt 2025–2030	16,5	22,3
Hvor mange tonn mangler for å nå målet?	5,4	-0,4

Ta vare på naturen

Dette medlem viser til at naturen og det biologiske mangfoldet er vårt eksistensgrunnlag. Naturen kan beskytte oss mot katastrofale konsekvenser av klimaendringer og er hjem for de artene vi deler jorden med. Ikke minst er naturen en kilde til livskvalitet og gode opplevelser. Derfor må vi ta vare på naturen, både for oss og dem som kommer etter oss.

Vi har dessverre en regjering som viser total mangel på ledelse for å ta vare på og restaurere norsk natur i tråd med FNs naturavtale. Naturmeldingen regjeringen nylig presenterte, Meld. St. 35 (2023–2024), gjør altfor lite for å møte naturkrisen. Samtidig som det kuttes 444 mill. kroner i frivillig skogvern, mener regjeringen at 100 mill. kroner til et naturregnskap er det viktigste tiltaket for naturen. Det vi trenger, er tydelig politisk ledelse for å ta vare på norsk natur i tråd med Naturavtalen. Derfor foreslår dette medlem nesten 1,4 mrd. kroner mer enn regjeringen for å ta vare på naturen.

Dette medlem mener vi må verne og restaurere mer natur. Derfor foreslår Venstre økte bevilgninger til å få livet tilbake i Oslofjorden og for å restaurere stortare langs kysten av Nord-Norge. Dette medlem foreslår mer midler til oppryddingstiltak i forurenset sjøbunn, flere tiltak mot marin forsøpling, styrket satsing på restaurering av myr, vannforvaltning og bekjempelse av fremmede arter og økt tilskudd til vannmiljøtiltak, kalking, anadrom laksefisk og bekjempelse av pukcellaks.

Samtidig vil dette medlem bruke mer til tiltak for å ivareta sunne bestander av villaks og villrein.

Dette medlem vil selvfølgelig reversere regjeringens kutt og foreslår å styrke innsatsen til frivillig skogvern i Norge med 500 mill. kroner. Skog er det økosystemet som har størst rikdom av arter og mest variert naturmangfold. Skogvern og overgang til et miljøvennlig skogbruk er noe av det viktigste vi kan gjøre for å bevare det verdifulle naturmangfoldet. I tillegg til å styrke skogvernsatsingen i Norge foreslår dette medlem også å styrke klima- og skogsatsingen internasjonalt med 250 mill. kroner i Venstres forslag til statsbudsjett for 2025.

Dette medlem mener at klimasats har blitt et av kommunenes viktigste verktøy for å kutte utslipp. Skal vi snu naturkrisen, må vi gi kommunene et tilsvarende verktøy for å øke satsingen på natur – for å restaurere myr, gjenåpne lukkede bekker, bekjempe inntoget av fremmede arter, styrke planarbeider og kartlegge natur. På samme måte som kommunene får støtte til å kutte utslipp, må kommunene få støtte fra staten til å bekjempe naturkrisen.

I tillegg går dette medlem mot regjeringens storstilte satsing på kartlegging av havbunnsmineraler og foreslår også kraftig reduksjon i tilskudd til bygging av skogsbilveier, gjødsling av skog og skogsdrift i vanskelig terreng. Alle disse subsidiene bidrar til mindre natur og naturmangfold.

Venstres natursatsing	Mill. kr
Frivillig vern av skog og ivaretagelse av naturskog m.m.	525,0
Klima- og skogsatsingen	250,0
Styrke Natursats	100,0
Oppryddingstiltak i forurenset sjøbunn	100,0
Statlige vannmiljøtiltak og vassdragsrestaurering	90,0
Tiltak for pollinerende insekter, truede naturtyper og arter samt tiltak mot fremmedarter	75,0
Oslofjorden og andre sårbare områder	50,0
Tiltak i verneområder, kulturlandskap og naturrestaurering	50,0
Tiltak mot marin forsøpling	35,0
Restaurering av taeskog og blå skog	30,0
Tilskudd til vannmiljøtiltak, kalking, anadrom laksefisk og bekjempelse av pukcellaks	30,0
Stiftelsen Nasjonalt villakssenter	10,0
Prioriterte tiltak for villrein	10,0
Diverse mindre tiltak	20,0
Tiltak for naturen	1 375,0

En ny næringspolitikk for omstilling, vekst og nyskaping

Det medlem mener at det haster med å omstille Norge fra fortidas oljeøkonomi til framtidens fornybare, sirkulære og grønne økonomi. Grønn omstilling handler om mye mer enn å bygge «grønne industrilokomotiver» som batterifabrikker og havvindparker. Det handler om å dyrke fram et mangfold av nye bedrifter og vekstnæringer som både er bærekraftige og har potensi-

al til å skape lønnsomme arbeidsplasser og økte eksportinntekter.

Det viktigste bidraget for grønn omstilling og nyskaping i Venstres alternative statsbudsjett – og der Venstre skiller seg mest fra dagens regjering – er skatte- og avgiftspolitikken. Dette medlem vil gi næringslivet rammevilkår som gjør det mulig å investere i ny teknologi og framtidens arbeidsplasser, blant annet redusere

formuesskatten på å eie bedrifter, droppe regjeringens exit-skatt og bruke skattesystemet for å sikre kompetent arbeidskraft. Derfor foreslår Venstre lettelse for norsk næringsliv og for norske bedriftseiere på over 10 mrd. kroner.

I tillegg vil dette medlem styrke verktøy for grønn omstilling som Miljøteknologiordningen, Enova og Katapultordningen (test-infrastruktur for bl.a. Grønn skipsfart og helseteknologi) og samtidig satse på forskning og på studieplasser innen IT- og teknologifag som etterspørres spesielt i næringslivet. Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke innsatsen på digitaliseringsområdet med økte bevilgninger til bred-

båndsutbygging, KI-satsing og støtte til norske bedrifter som deltar i viktige EU-program. I sum foreslår Venstre økte bevilgninger på om lag 4 mrd. kroner.

Regjeringens nylig fremlagte gründermelding er et av tidens næringspolitiske mageplask. Meldingen inneholder så godt som ingen ny politikk eller tiltak, i stedet resirkuleres noen gamle løfter og det er en rekke ting som skal «vurderes», «utredes», «videreutvikles» etc. Venstre har lagt fram sin egen «gründermelding» i form av et representantforslag med 50 konkrete tiltak for faktisk å gjøre Norge til verdens beste land å starte og drive bedrift i, som er til behandling i Stortinget denne sesjonen.

Skattelette for norske bedrifter og eiere (Negative tall = skattelette)

	Påløpt mill. kr
Redusert utbytteskatt tilsvarende én prosentenhet (reduisert oppjusteringsfaktor fra 1,72 til 1,67)	-1 280,0
Heve innslagspunkt i formuesskatt fra 1,76 til 2 mill. kroner.	-1 600,0
Redusert formuesskatt på «arbeidende kapital». Verdsettelsen på aksjer, næringseiendom og driftsmidler reduseres til 55 pst. (fra hhv. 80 og 70 pst.)	-6 770,0
Sum endringer i utbytte- og formuesskatt	-9 650,0
Ikke støtte til regjeringens forslag om exitskatt	-100,0
Fritak for arbeidsgiveravgift i ett år for arbeidsgivere som ansetter en person med flyktningstatus	-320,0
Bedre SkatteFunn-ordningen	-330,0
Innlemme Fintech-selskaper i opsjonsskatteordningen	-50,0
Sum andre endringer	-800,0

Nye og forsterkede virkemidler for omstilling og nyskaping

	Mill. kr
Klyngeprogrammet og moderne klynger	78,0
Miljøteknologiordningen	76,2
Bionova (biogassprosjekter)	50,0
Statlig nasjonal medfinansieringsordning, EUs Hydrogenbank	200,0
Enova (punktutslippsprogram, grønne innovasjons- og industriprosjekt m.m.)	2 000,0
Katapultordningen	100,0
Risikoavlastning norsk eksport til Ukraina	500,0
Raskere godkjenning av utenlandsk utdanning og yrkeskvalifikasjoner	5,0
1 000 nye IKT-studieplasser	69,0
500 nye studieplasser realfagsprogram	35,3
Helseteknologiordningen	28,5
Prøveproduksjon/kartlegging Fensfeltet (sjeldne mineraler)	40,0
Næringsrettet forskning. 100 mill. kroner øremerkes tidligfase teknologioverføring og flere nærings-PhD-stillinger	200,0
Grunnbevilgning teknisk-industrielle institutter	50,0
Nytt forskningssenter for næringsrettet digitalisering	50,0
Medfinansieringsordning for KI-prosjekter i offentlig sektor (inkl. kommunesektoren)	100,0
Bredbåndsutbygging i distriktene	165,0
Statlig medfinansieringsordning, DIGITAL	30,0
Økt lærlingetilskudd	249,0
Sum omstilling, nyskaping og innovasjon	4 026,0

Forbedringer for gründere, oppstartsselskap og selvstendig næringsdrivende

	Påløpt mill. kr
Heve grensen for fradrag for pensjonssparing for selvstendig næringsdrivende	21,0
Utvide ordningen med aksjesparekonto til også å inkludere unoterte aksjer	150,0
La selvstendig næringsdrivende beholde opptjente rettigheter til dagpenger i inntil to år	190,0
Forbedret sykelønnsordning, selvstendig næringsdrivende. 100 pst. komp. (etter dag 17) første seks måneder.	158,0
Videreføre StartOff-ordningen. Program for innovative offentlige anskaffelser, spesielt rettet mot oppstartsselskaper. (Avviklet av regjeringen i 2023)	7,5
Brønnøysundregistrene, utvidet åpningstid og veiledningstjeneste for gründere	25,0
Nasjonale følgemidler, romvirksomhet (øremerkes mindre aktører)	25,0
Investinor. Tidligfasekapital	200,0
Etablererkurs og veiledningstjeneste for ukrainske flyktninger om å starte og drive egen bedrift i Norge	10,0
Opprette et sosialt investeringsfond etter dansk modell	50,0
Sum gründere og selvstendig næringsdrivende	836,5

Mer til de som trenger det mest

Den mest grunnleggende urettferdigheten i samfunnet er at alle barn ikke har like muligheter når de vokser opp. Derfor er det viktig at storsamfunnet gjør sitt ytterste for at alle barn får en trygg oppvekst uten fattigdom og med frihet til å bli den de vil.

De tte medlem viser til at andelen barn som vokser opp i familiefattigdom, har økt fra 7 pst. til over 11 pst. i løpet av de siste 20 årene. Til tross for en godt utbygd velferdsstat og gratis utdanning, er det likevel slik at barn i lavinntektsfamilier har fått mindre sosial mobilitet. Det betyr at effekten levekårsutfordringer har for barn, også følger de inn i voksenlivet. Økningen i andelen barn som lever i fattige familier, og effekten fattigdom har på barns livsmuligheter, er etter Venstres syn et kraftig signal om at vi ikke gjør nok for å sørge for å løfte flere familier ut av fattigdom.

Konsekvensene av å vokse opp med levekårsstress er alvorlige. Rapporten En barndom for livet (2023), utarbeidet av Ekspertgruppen om barn i fattige familier, viser nettopp at barn som vokser opp i familier som opplever fattigdom, får færre muligheter enn andre, og utfordringene følger barna gjennom livet.

Tiltak for å bidra til at færre barn vokser opp i fattigdom

	Mill. kr
Økt barnetrygd (ut over provenynøytral omlegging ved skattlegging)	2 000,0
Tiltakspakke for barn og unges deltakelse i idretts- og fritidsaktivitet	100,0
Foreldrestøttende tiltak og avlastningstilbud for enslige forsørgere	20,0
Sommerskole	100,0
Tiltak mot fravær og frafall i grunnskole og vgs.	550,0
Forebygging og oppfølging, barne- og ungdomskriminalitet	280,0
Gratis fulltidsplass i barnehage for alle som faller inn under ordningen med 20 timer gratis kjernetid i barnehage, gjeldende fra 1. august 2025	236,0
Økte veiledende sosialhjelpssatser for barnefamilier med 20 pst.	340,0
Løpende barnehageopptak (rett til plass utvides til å gjelde barn født i desember og januar)	1 046,0

En oppvekst i vedvarende lavinntekt kan resultere i lavere deltakelse i barnehage og fritidsaktiviteter, dårligere boforhold, svakere skoleresultater, mindre utdanning og dårligere helse. De tte medlem kan ikke akseptere at barn blir stående utenfor fellesskapet.

Regjeringens egen ekspertgruppe om barn i fattige familier har lagt fram en rekke gode forslag for å motvirke fattigdom i barnefamilier, hvor det viktigste og mest effektive er å øke, men skattlegge, barnetrygden. I Venstres alternative budsjett for 2025 følges en rekke av forslagene fra ekspertgruppen opp, og Venstre har utviklet sin egen modell for å øke og skattlegge barnetrygden som skiller seg fra ekspertgruppen på flere områder.

De tte medlem foreslår en rekke målrettede tiltak som i sum vil føre til at færre barn vokser opp i fattige familier. I tillegg til å styrke flere målrettede tilskudds- og støtteordninger foreslår Venstre en kraftfull satsing på oppfølging og forebygging av utsatte barn og unge gjennom skole, barnevern og kriminalomsorg. I sum foreslår Venstre en styrket satsing på over 5 mrd. kroner i 2025.

	Mill. kr
Økt kontaktlærertid (bedre oppfølging)	846,0
Diverse tiltak innen rus, psykiatri og barnevern mv.	250,0
Matsentraler	6,5
Sosialt investeringsfond	50,0
Momsfritak på frukt og grønt	
Økte frikortgrenser, redusert inntektsskatt, nytt skattefradrag for enslige forsørgere m.m.	
Øke Husbankens låneramme (særlig Startlånsordningen)	
Sum fattigdomstiltak (ut over endringer i skatte- og avgiftssystemet)	5 824,5

Øke og skattlegge barnetrygden

Dette medlem mener at den mest effektive måten å bekjempe fattigdom i barnefamilier på er å øke og skattlegge barnetrygden. Det er ikke bare Venstres påstand, men også den klare anbefalingen fra Ekspertgruppen om barn i fattige familier, som la fram sin rapport i 2023.

Dette medlem mener likevel at Ekspertgruppens modell har noen svakheter, bl.a. at effekten av å fjerne foreldrefradraget slår svært negativt ut for familier med små barn, og at inntektsgrensen for når omleggingen slår «negativt» ut, må heves. I Ekspertgruppens modell – gitt regjeringens forslag til skattesystem – slår dette inn på inntekter rundt 700 000 kroner, og det har en enda større effekt på enslige forsørgere enn for toforsørgerfamilier. F.eks. vil en enslig forsørger med to barn kunne sitte igjen med 10 000 kroner mindre per år med en slik modell for omlegging.

Dette medlem har derfor laget en egen modell for økning og skattlegging av barnetrygden basert på følgende hovedkomponenter:

1. Lik barnetrygd for alle barn uavhengig av alder (slik det er fra 1. september 2024).

2. At inntektspåslaget (barnetrygden) deles likt der det er delt omsorg, slik at det ikke er mulig med skattetilpasning.
3. Dagens nivå på barnetrygd økes med 2 mrd. kroner, tilsvarende en økning på 150 kroner per måned, eller 1 800 kroner per år.
4. Foreldrefradraget videreføres som foreslått av regjeringen.
5. Det foreslås endringer i fribeløp, minstebradrag, personbradrag, trinnskatt og trygdeavgift som medfører en samlet lettelse på ca. 6 mrd. kroner, men som gjelder for alle uavhengig av barn, for spesielt å justere effekten av skattlegging av barnetrygd for «vanlige» inntekter.
6. Gjeninnføre et moderat særbradrag for enslige forsørgere i skattesystemet på 20 000 kroner for første barn og 25 000 kroner for påfølgende barn, men samtidig redusere den utvidede barnetrygden for enslige forsørgere tilsvarende verdien av et skattebradrag på 20 000 kroner (4 400 kroner) per barn, slik at omleggingen kun medfører moderate kostnader.

Før skattlegging vil denne modellen gi følgende endringer i satser i barnetrygden for 2025:

Kategori	2024-beløp	Nytt beløp *	Endring per barn
Alle barn (0–18)	21 192	34 967	13 775
Utvidet (enslige forsørgere) (inkl. ordinær barnetrygd og justert for nytt særbradrag). Beløp i parentes er uten justering for særbradrag.	46 984 (51 384)	77 524	30 540

Etter skatt vil det, gitt forutsetningen over, gi følgende utslag:

1) Toforsørgerfamilier

Eksempel 1.1: Toforsørgerfamilie med ett barn. Økt skattbar inntekt per skattyter = 17 483 kroner (34 967/2). Økt barnetrygd = 6 887,5 kroner (13 775/2).

Inntekt	Barnetrygd (skattbar)	Økt barnetrygd	Økt skatt	Netto endring
0	17 483	6 887	0	6 887
100 000	17 483	6 887	-88	6 975
200 000	17 483	6 887	2 654	4 233
300 000	17 483	6 887	2 951	3 937
400 000	17 483	6 887	2 982	3 905
500 000	17 483	6 887	2 882	4 005

Inntekt	Barnetrygd (skattbar)	Økt barnetrygd	Økt skatt	Netto endring
600 000	17 483	6 887	2 782	4 105
700 000	17 483	6 887	4 541	2 347
800 000	17 483	6 887	5 241	1 647
900 000	17 483	6 887	5 941	947
1 000 000	17 483	6 887	7 800	-912
1 100 000	17 483	6 887	8 800	-1 912
1 250 000	17 483	6 887	10 300	-3 412
1 500 000	17 483	6 887	11 907	-5 020
1 750 000	17 483	6 887	11 907	-5 020
2 000 000	17 483	6 887	11 915	-5 027

Eksempel 1.2: Toforsørgerfamilie med to barn. Økt skattbar inntekt per skattyter = 34 967 kroner (69 934/2). Økt barnetrygd = 13 775 kroner (27 550/2).

Inntekt	Barnetrygd (skattbar)	Økt barnetrygd	Økt skatt	Netto endring
0	34 967	13 775	0	13 775
100 000	34 967	13 775	2 492	11 283
200 000	34 967	13 775	7 979	5 796
300 000	34 967	13 775	8 825	4 950
400 000	34 967	13 775	8 857	4 918
500 000	34 967	13 775	8 757	5 018
600 000	34 967	13 775	8 657	5 118
700 000	34 967	13 775	12 251	1 524
800 000	34 967	13 775	12 951	824
900 000	34 967	13 775	13 815	-40
1 000 000	34 967	13 775	16 087	-2 312
1 100 000	34 967	13 775	17 087	-3 312
1 250 000	34 967	13 775	18 587	-4 812
1 500 000	34 967	13 775	20 194	-6 419
1 750 000	34 967	13 775	20 194	-6 419
2 000 000	34 967	13 775	20 202	-6 427

2) Enslige forsørgere

Eksempel 2.1: Enslig forsørger med ett barn. Økt skattbar inntekt = 77 254 kroner. Økt barnetrygd = 30 540 kroner.

Inntekt	Barnetrygd (skattbar)	Økt barnetrygd	Økt skatt	Netto endring
0	77 254	30 540	0	30 540
100 000	77 254	30 540	13 064	17 477
200 000	77 254	30 540	16 730	13 810
300 000	77 254	30 540	18 634	11 906
400 000	77 254	30 540	18 665	11 875
500 000	77 254	30 540	18 565	11 975
600 000	77 254	30 540	18 465	12 075
700 000	77 254	30 540	26 500	4 040
800 000	77 254	30 540	27 200	3 340
900 000	77 254	30 540	29 459	1 081
1 000 000	77 254	30 540	31 731	-1 191
1 100 000	77 254	30 540	32 731	-2 191
1 250 000	77 254	30 540	34 231	-3 691
1 500 000	77 254	30 540	35 838	-5 298
1 750 000	77 254	30 540	35 838	-5 298
2 000 000	77 254	30 540	35 846	-5 306

Eksempel 2.2: Enslig forsørger med to barn. Økt skattbar inntekt = 154 508 kroner. Økt barnetrygd = 61 080 kroner.

Inntekt	Barnetrygd (skattbar)	Økt barnetrygd	Økt skatt	Netto endring
0	154 508	61 080	7 465	53 616
100 000	154 508	61 080	19 698	41 382
200 000	154 508	61 080	36 474	24 606
300 000	154 508	61 080	39 091	21 989
400 000	154 508	61 080	39 122	21 958
500 000	154 508	61 080	39 022	22 058
600 000	154 508	61 080	44 945	16 135
700 000	154 508	61 080	55 069	6 011
800 000	154 508	61 080	56 577	4 503
900 000	154 508	61 080	60 577	503
1 000 000	154 508	61 080	62 849	-1 769
1 100 000	154 508	61 080	63 849	-2 769
1 250 000	154 508	61 080	65 349	-4 269
1 500 000	154 508	61 080	66 957	-5 877
1 750 000	154 508	61 080	66 957	-5 877
2 000 000	154 508	61 080	66 965	-5 885

Kunnskap

De tte medlem mener at mange av de langsiktige utfordringene Norge møter i årene som kommer, løser vi gjennom å investere mer i kunnskap. I Venstres alternative statsbudsjett for 2025 prioriterer Venstre å løse de viktigste utfordringene i skolen, og Venstre prioriterer i tillegg et løft for studenter, forskning og høyere utdanning. Venstre foreslår bl.a. en egen tiltakspakke for å redusere fraværet i grunnskolen og frafallet i videregående opplæring.

De tte medlem ønsker at lærerne får mer tid til elevene sine, og flere kvalifiserte voksne i barnehagene. Derfor prioriterer Venstre både mer tid til kontaktlærerne i grunnskolen og økt bemanning i barnehagene. Det er også en investering i å gi alle barn og unge like muligheter. Mer tid for kontaktlærere og ansatte i barnehager gir mindre utenforskap, fravær og frafall.

De tte medlem foreslår også et milliardløft for forskning og universitets- og høyskolesektoren (UH), og en betydelig forbedring av økonomi og velferdsløsninger for studenter.

Trygg og fleksibel barnehage med økt bemanning

De tte medlem vil at barnehagen skal være en trygg arena for lek og læring, der barn får frihet til å leke, lære og utvikle seg. For foreldre er det viktig med forutsigbar tilgang på en barnehageplass. Som konsekvens av dagens ordning må mange foreldre ta ut ulønnet permi-

sjon i påvente av barnehageplass. For å sikre foreldre mer frihet og fleksibilitet vil Venstre gradvis utvide ordningen med løpende barnehageopptak, og setter av 1 mrd. kroner i sitt budsjettforslag til å utvide «garantien» til barnehageplass etter fylte ett år til også å gjelde for barn født i desember og januar. Kapasiteten må bygges opp over tid, og dette er første del av en innfasing mot løpende barnehageopptak.

De tte medlem viser til at reduksjon i barnehagepris i 2024 har ført til større etterspørsel etter plasser. For mange barnehager er det en stor utfordring å få tak i nok kvalifisert personell, og mange kommuner opplever også at konsekvensene av prisreduksjonen ikke er tilstrekkelig finansiert. Konsekvensen er at mange foreldre har opplevd stengte barnehager som følge av bemanningsutfordringer. De tte medlem støttet prisreduksjon fra 3 000 kroner til 2 000 kroner i fjor, men ser at det har medført noen konsekvenser de tte medlem ikke var klar over. De tte medlem foreslår derfor at maksimal barnehagepris økes til 2 500 kroner i 2025, men samtidig at merinntektene øremerkes til flere ansatte i barnehagene. Det gir anslagsvis 2 000 flere ansatte i 2025.

Alle barn skal ha mulighet til å gå i barnehagen. Derfor foreslår de tte medlem gratis heldagsplass i barnehage for lavinntektsfamilier som i dag har rett på gratis kjernetid. Denne gruppen har hatt liten eller ingen glede av prisreduksjonen fra 3 000 til 2 000 kroner.

mill. kr

Gratis fulltidsplass i barnehage for alle som faller inn under ordningen med 20 timer gratis kjernetid i barnehage, gjeldende fra 1. august 2025	236,0
Løpende barnehageopptak (rett til plass utvides til å gjelde barn født i desember og januar)	1 046,0
Økt bemanning i barnehagene. Ca. 2 000 flere ansatte	1 400,0

	mill. kr
Økt maksimalpris i barnehagene til 2 500 kroner per måned (økte inntekter øremerkes til flere ansatte)	-1 396,0
Sum barnehage	1 286,0

En skole der flere fullfører

Dette medlem vil at skolen sikrer at alle har et godt utgangspunkt for å delta i samfunnet og arbeidslivet. Da må opplæringen være tilpasset elevene og skolen må motivere til læring. Venstre legger fram en rekke forslag for å styrke skolen. For å motarbeide den bekymringsfulle fraværsutviklingen i grunnskolen foreslår Venstre nå en tiltakspakke for å redusere fraværet. Dette medlem vil også styrke arbeidet med å bekjempe frafallet fra videregående opplæring.

Læreren er en av de viktigste innsatsfaktorene i barns opplæring. Dette medlem mener det er viktig at lærerne har mer tid til elevene. Derfor foreslår Venstre en økt satsing på kontaktlærere som på årsbasis vil bety over 2 mrd. kroner, slik at alle kontaktlærere i grunnskolen kan frigjøre minst én ekstra skoletime per uke, i tillegg til den ene timen de i dag har, til oppfølging av sine elever. Videre ønsker dette medlem å utvide ordningen med sommerskole, slik at flere barn kan få tilbud om dette og styrke svømmeopplæring i skolene og barnehagene.

	mill. kr
En skoletime ekstra kontaktlærertid per uke for alle lærere 1.–10. trinn fra skolestart høsten 2025	846,0
Tiltakspakke for å redusere fraværet i grunnskolen	250,0
Tiltak mot fravær/fracfall i videregående skole	300,0
Sommerskole	100,0
Div. andre tiltak i skolen (seksualundervisning, realfag og svømmeopplæring mv.)	64,0
Sum skole	1 560,0

En bedret studenthverdag

Et sentralt mål for dette medlem i kunnskapssektoren er å tilrettelegge for forskning og høyere utdanning. Dette medlem vil derfor øke studiestøtten for alle studenter til 1,35 ganger folketrygdens grunnbeløp (G). Dette er første del av en opptrapping til 1,5 G,

som skal sikre at alle har mulighet til å ta høyere utdanning. Dette medlem ønsker også å gjeninnføre gratisprinsippet i høyere utdanning, også for studenter fra utenfor EØS, og gå mot regjeringens forslag om å omgjøre konverteringsordningen (studielån som omgjøres til stipend).

	mill. kr
Økt studiestøtte til 1,35 G (opptrapping mot 1,5 G)	318,9
Ikke støtte regjeringens endringer i konverteringsordningen	175,0
Innføre 12 mnd. studiestøtte for studenter med barn (først budsjetteffekt i 2026)	0,0
Avvikle ordningen med studieavgift for studenter utenfor EØS og Sveits	80,7
Raskere godkjenning av utenlandsk utdanning og yrkeskvalifikasjoner	5,0
Ikke innføre gebyr for gjentak av beståtte eksamener	22,3
Studentvelferd	25,0
Økt tilskudd til studentboliger (opptrapping)	18,7
Økt frikortgrense til 125 000 kroner	437,0
Sum studenter	1 082,6

Forskning og høyere utdanning må ikke bli en salderingspost

For å ta Norge framover trenger vi både økt tilgang på utdanning og en fortsatt satsing på forskning i samarbeid med forskningsmiljøer i våre naboland. En sterk kunnskapssektor er viktig for å omstille samfunnet og bygge arbeidsplassene for framtiden.

Dette medlem mener det er rimelig uforståelig at regjeringens eneste reelle kutt i forslaget til statsbud-

sjett for 2025 er i UH-sektoren, både gjennom basisbevilgninger, den samlede forskningsinnsatsen og utfasing av studieplasser. For UH-sektoren innebærer forslaget til statsbudsjett en realnedgang på 1,3 pst. Hele 27 av 35 private og statlige universiteter og høyskoler får realnedgang i budsjettet for 2025. Dette er stikk i strid med regjeringsplattformen, hvor det heter at regjeringen vil «[a]uke basisfinansieringa for universitet og høyskular».

Dette medlem vil gå i motsatt retning. Dette medlem foreslår derfor både å opprette flere studie-plasser, stryke basisfinansieringen av høyskoler og universitet og et betydelig løft for forskning, samtidig som dette medlem omprioriterer fra forskning knyttet til

petroleumssektoren til forskning på nye klima- og energivennlige løsninger. I sum medfører Venstres forslag en styrket innsats for forskning og høyere utdanning på om lag 1,5 mrd. kroner mer enn regjeringens forslag.

	mill. kr
Strategiske forskningsprioriteringer	125,0
Langsiktig, grunnleggende forskning	125,0
Grunnbevilgning samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutt (inkl. nytt forsknings-senter for næringsrettet digitalisering)	100,0
Næringsrettet forskning	200,0
Grunnbevilgning teknisk-industrielle forskningsinstitutt	50,0
Juridisk forskning	10,0
Havforskningsinstituttet	50,0
Forskning, dyrevelferd og økologisk produksjon	10,0
Forskning, klimavennlig teknologi (CCS, hydrogen, fornybar energi)	50,0
Forskning, kvinnehelse	30,0
Forskning, miljøvennlig samferdsel	50,0
Styrket SkatteFunn-ordning	330,0
Redusert petroleumsforskning	-265,9
Sum forskning	864,1
Økt basisfinansiering UT-sektoren	350,0
Miljøovervåkingssystemet COAT (UiT)	20,0
1 548 nye studie-plasser (1 000 IKT, 500 realfag, 48 psykologi)	109,2
Raskere saksbehandling, akkreditering av studietilbud (NOKUT)	5,0
Runde miljø-senter	5,0
Grieg-akademiet (UiB)	10,0
Reversere regjeringens forslag om å innføre gebyr for gjentak av beståtte eksamener	22,3
Avvikle ordningen med studieavgift for studenter utenfor EØS og Sveits	80,7
Sum UH-sektoren (ekskl. forskning)	602,2

Økt støtte til Ukraina

Ukrainas frihetskamp er også vår kamp. Ukrainere kjemper ikke bare for sin egen selvstendighet, men også for våre felles verdier og det liberale demokratiet. En russisk seier vil bety en farligere verden og et mer ustabil Europa. Derfor er den viktigste investeringen i vår egen sikkerhet å sørge for at Ukraina vinner krigen.

Situasjonen i Ukraina er uholdbar og forverres dag for dag. Dette medlem mener at Norge må gjøre mye mer enn det vi gjør i dag. Norge må ta en lederrolle for å få til den industrielle mobiliseringen for produksjon av våpen og militært utstyr som Ukraina trenger for å vinne krigen. I tillegg er situasjonen ytterligere forverret som følge av opprustning på russisk side ved hjelp av betydelige nord-koreanske styrker og økt usikkerhet etter presidentvalget i USA og et mulig valg av den Ukraina-kritiske Marco Rubio som ny amerikansk utenriksminister.

Dette medlem mener Ukraina-støtten i regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2025 er altfor lav. Dette medlem viser videre til at Venstre på den bak-

grunn tok initiativ til en egen felles forhandling med de øvrige partiene på Stortinget, på siden av den ordinære budsjettprosessen og forhandlingene mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti, om hvilken økonomisk støtte Norge skal gi til Ukraina i 2025. Dette medlem mente at regjeringens og Sosialistisk Venstrepartis forslag om å bevilge 15 mrd. kroner i 2025 er altfor lite og for passivt.

Dette medlem viser til at det på bakgrunn av Venstres initiativ ble inngått en avtale mellom alle partiene på Stortinget 28. november 2024 om å øke støtten til Ukraina med 20 mrd. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag. Avtaleteksten framgår i vedlegg 2 i denne innstillingen.

Dette medlem er glad for at Stortinget har samlet seg om et beløp som er mer enn dobbelt så høyt som regjeringens opprinnelige forslag til støtte til Ukraina i statsbudsjettet for 2025. Dette medlem skulle selvfølgelig ønske at støtten var vesentlig høyere, og vil fortsette å jobbe for videre økninger framover. I tråd med enigheten vil dette medlem samlet foreslå å øke

støtten til Ukraina med ytterligere 20 mrd. kroner i 2025 ut over det partiene på Stortinget er enige om. 10 mrd. kroner av dette er finansiert gjennom omprioriteringer i Venstres alternative statsbudsjett, mens de siste 30 mrd. vil bli finansiert gjennom økte overføringer fra SPU. I sum foreslår Venstre dermed å øke støtten til Ukraina med 40 mrd. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag til statsbudsjett for 2025, fordelt med 5 mrd. kroner til sivil støtte og 35 mrd. kroner til militær støtte.

Dette medlem ønsker i tillegg en betydelig merbevilgning ut over de 5 mrd. kronene som regjeringen har varslet i forbindelse med behandlingen av nysalderingen for 2024-budsjettet i desember.

I behandlingen vil Venstre foreslå at dette beløpet økes med 50 mrd. kroner og utelukkende brukes til å øke Ukrainas våpenproduksjon og militære kapasiteter.

I tillegg til økt militær støtte til Ukraina registrerer dette medlem at det er stor interesse og vilje i det norske næringslivet for å bidra til gjenoppbyggingen av Ukraina etter at krigen er over, og en stor vilje til å investere i Ukraina på tross av den pågående krigen.

Det er imidlertid en stor økonomisk risiko forbundet med slike investeringer. For å avlaste og hjelpe norsk næringsliv i Ukraina foreslår dette medlem at risikoavlastningsordningen for norsk eksport til Ukraina økes med 500 mill. kroner og at Innovasjon Norge oppretter et nytt kontor i Kyiv.

Internasjonal solidaritet og ansvar

I en mer urolig verden med økende fattigdom og sult, og en altomfattende klima- og miljøkrise, må Norge ta internasjonalt ansvar. Dette medlem mener at Norge både har en moralsk plikt og egeninteresse i å kjempe for en verden med mindre klimaendringer, fattigdom og nød. På tross av lovnader i regjeringsplattformen om det motsatte, velger regjeringen og regjeringspartiene nok en gang å foreslå et bistandsbudsjett som er langt under 1 pst. av Norges bruttonasjonalinntekt (BNI).

Dette medlem mener at Norge har en moralsk forpliktelse til å stille opp for de som trenger vår hjelp, og foreslår å øke bistandsbudsjettet med 4,2 mrd. kroner, slik at vi når målet om å bruke 1 pst. av BNI på bistand.

Dette medlem vil at utviklingspolitikken skal ha fattigdomsreduksjon som fremste mål. Derfor er global utdanning en av Venstres viktigste satsinger, fordi veien ut av fattigdom starter med en god skolegang. Venstre prioriterer også å øke støtten til global helse, hvor Norge bør spille en lederrolle. Venstre øker også kjernestøtten med en halv mrd. kroner til Verdensbankens fond for de fattigste (IDA), som har vist seg å være en av de mest effektive katalysatorene for bistand. Her blir hver krone mobilisert til fire kroner i fattigdomsbekjempelse til

land sør for Sahara. Denne økningen bør følges opp i neste påfylling av IDA, som avgjøres i høst.

Dette medlem prioriterer også å øke den globale klimainnsatsen betraktelig. Derfor foreslår Venstre å øke finansieringen til Klimainvesteringsfondet med 1,35 mrd. kroner. Fondet, som er en av de mest effektive verktøyene i klimapolitikken, bør oppskaleres videre i fremtidige budsjett. Dette medlem prioriterer også å øke støtten til klima- og skogsatsingen, som har gitt store utslippskutt de siste årene.

	mill. kr
Verdens matvareprogram	100,0
FN og globale utfordringer	60,0
Menneskerettigheter	70,0
Flyktninger og internt fordrevne	320,0
Bærekraftige løsninger og vertsamfunn	290,0
Regionbevilgning til Afrika	300,0
Global helse	500,0
FNs aidsprogram	60,0
Global utdanning	800,0
Klimainvesteringsfondet	1 350,0
Klima- og skoginitiativet	250,0
Sivilt samfunn	300,0
FNs barnefond	150,0
Verdensbankens fond for de fattigste (IDA)	500,0
2 000 kvoteflyktninger (ODA-god- kjente inntekter)	31,1
Småskala jordbruk	-500,0
Tapsavsetning garantiordning	-375,0
Sum økt bistand	4 206,1

En forebyggende helsepolitikk

Dette medlem ønsker en helsepolitikk som sikrer at alle får tilgang til nødvendige helsetjenester uavhengig av økonomiske forutsetninger. For å gi flere et langt og selvstendig liv, må innsatsen rettes mot forebygging både innen psykisk og fysisk helse. Det krever at vi tenker helse i det meste vi driver med, og fremmer et mangfold av helsetjenester innen offentlig, ideell og privat sektor. Helsevesenet må forberede seg på fremtidens utfordringer, og det mener dette medlem at gjøres best i et godt samarbeid med privat og ideell sektor, samt ved å satse på teknologi og innovasjon i helsesektoren.

Psykisk helse og rusomsorg

Psykisk helse er grunnleggende for livskvalitet og gir mennesker muligheten til å delta aktivt i samfunnet og i egne liv. Et godt psykisk helsetilbud som både jobber forebyggende og aktivt, er viktig. For å styrke det psykiske helsetilbudet vil dette medlem prioritere psykisk helse i skolen, bedre tilbud innen kommunal psykisk

helse og overdoseforebygging. Dette medlem vil støtte både brukere og pårørende som er berørt av psykisk helse, rus og vold, samt lavterskeltilbud innen rusomsorg i kommunene.

Dette medlem slår fast at retten til hjelp, heller enn straff, er det eneste som virker. Dette medlem foreslår et statlig tilskudd til etablering av et nytt brukerrom som en trygg arena for rusavhengige. Dette medlem har troen på et godt samarbeid med private og ideelle der staten ikke strekker til. Venstre ønsker derfor også å videreføre samarbeidet med private aktører innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling i Helse Sør-Øst.

	mill. kr
Psykisk helsehjelp, unge på Svalbard	10,0
Psykisk helsehjelp i fengsel	30,0
Psykiatrigrupper, politi og domstoler	10,0
Psykisk helse i skolen	20,0
Psykisk helse i kommunene	40,0
Studentvelferd (inkl. psykisk helsehjelp)	25,0
Fontenehus	5,0
ROS (Rådgivende organisasjon for spiseforstyrrelser)	1,0
Tiltak for forebygging av selvmord og selvskading	5,0
Tannhelsetjeneste for pasienter med psykiske plager og ACT/FACT	10,0
Brukere og pårørende psykisk helse, rus og vold	20,0
Videreføre avtaler med private aktører til tverrfaglig spesialisert rusbehandling i Helse Sør-Øst	0,0
Lavterskeltilbud rus i kommunene	20,0
Nytt brukerrom i Oslo	20,0
Overdoseforebygging	5,0
Sum psykisk helse og rus	221,0

Kvinnehelse

Dette medlem vil ta et oppgjør med den systematiske nedprioriteringen av kvinnehelse. Verden lider jenter og kvinner fordi vi ikke vet nok om kvinnehelse. Det rammer også norske kvinner. Manglende kompetanse og kunnskap rundt kvinnehelse fører til at mennesker lider unødvendig. Det er vanskelig å få rett diagnose, behandling eller helsehjelp når selv helsepersonell og eksperter vet for lite. Dette medlem vil ta grep for å redusere forskjellene i helsetjenestene mellom kvinner og menn. I 2025 vil derfor Venstre satse på forskning på kvinnehelsefeltet. Vi må styrke svangerskaps-, fødsels- og barseltjenesten. Dette medlem ønsker blant annet å øke støtten til Ammehjelpen, sikre tilbud om fysioterapi etter fødsel og styrke kvinne-

helsesentre. For dette medlem er det viktig å kunne ha et trygt fødetilbud, uavhengig av hvilken adresse man har. Venstre vil derfor prioritere etableringen av en fødeavdeling i Alta. Dette medlem ønsker også å blant annet videreutvikle Mammografiprogrammet, støtte Endometrioseforeningen og sikre finansiering til kvinnehelsehus som arbeider med kvinners spesifikke helsebehov.

	mill. kr
Forskning på kvinnehelse	30,0
Mammografiprogrammet	1,0
Endometrioseforeningen	2,0
Kvinnehelsehus	20,0
Tilbud om én time fysioterapi for alle kvinner etter fødsel	20,0
Ammehjelpen	1,3
Fødeavdeling Alta	10,0
Foreldrestøttende tiltak som Home-Start	15,0
Avlastningstilbud for enslige forsørgere	5,0
Sum kvinnehelse	104,3

Kreative næringer og et mangfoldig kulturliv

Et liberalt samfunn legger til rette for alle yringsformer. Venstre vil ha sterke kulturinstitusjoner og et fritt kulturliv som blomstrer. Kultursektoren har et stort potensial for utvikling. For dette medlem er det viktig å satse på utvikling av kulturell og kreativ næring og å styrke eksporten av norsk kultur for å nå nye markeder. Det vil gi oss et nyskapende og bærekraftig kulturliv og gi norske kulturaktører muligheten til å både gi og hente internasjonale impulser. Derfor foreslår Venstre å styrke ordninger som legger til rette for profilering av Kultur-Norge i utlandet.

Det er sterk etterspørsel etter norske kunst- og kulturuttrykk. De siste tiårene har norsk kunst- og kulturliv blitt mer internasjonalt orientert, og stadig flere deltar på internasjonale arenaer, i prosjekter og samarbeid. Samtidig utgjør eksportinntektene en beskjeden andel av den samlede omsetningen for de norske kulturbransjene, sett opp mot våre nordiske naboland. Det er grunn til å tro at potensialet er betydelig større enn det som realiseres i dag, og det er store muligheter for det som kan formidles og selges digitalt eller i fysisk format, i nettbutikker, på strømeplattformer eller i butikker og andre visnings- og utsalgssteder.

Dette medlem viser til at dersom vi skal få til det nødvendige løftet for kreative næringer, må virkemiddelapparatet samles, fornyes og forsterkes. Målet må være å bygge et styrket apparat som kan bidra til produksjon, distribusjon, internasjonal vekst, bedriftsutvikling og innovasjon. Dette må inkludere de etablerte feltene innenfor kreative næringssektorer som utøven-

de kunst, visuell kunst, musikk, litteratur, film, dataspill, tv, radio, trykte medium, arkitektur, design, reklame og kulturarv. Samtidig må man være åpen for nye kreative felt, særlig innenfor teknologi og bygging av immaterielle verdier.

Parallelt med å se på hvordan man kan tilpasse det eksisterende virkemiddelapparatet, bør det etter dette medlem s mening vurderes å opprette en egen organisasjon som har som hovedoppdrag å støtte næringskjeden for kulturelle og kreative næringer, med særlig oppmerksomhet på eksport. Dette kan være et selskap etter inspirasjon fra Innovasjon Norge, men som i mindre grad baserer støtte på innovasjonskriterier, men jobber strategisk med å støtte den kreative industrien, i samarbeid med sentrale aktører, relevante organisasjoner, utenriktstjenesten og det eksisterende virkemiddelapparatet.

Det ligger et uforløst næringspotensial i filminsentivordningen. Dette medlem vil gi filminsentivordningen et solid løft, som et første skritt mot å gjøre ordningen regelstyrt. Ordningen tiltrekker seg flere internasjonale storproduksjoner til Norge. Den bidrar til å sysselsette norske filmskuespillere, regissører og manusforfattere, og andre yrker i filmbransjen, og den bidrar til å øke kompetanse og kunnskap i bransjen. I tillegg nyter hotell- og servicenæringen og andre lokale næringsaktører godt av ordningen, fordi produksjonene som kommer hit, benytter seg av deres tjenester. Flere filmproduksjoner her til lands er også strålende norgesreklame og bra for den norske reiselivsbransjen.

Kunst- og kulturfeltet er preget av mange enkeltstående frilansere og selvstendig næringsdrivende. Det er også viktig for utviklingen av næringen at flere får muligheter til å skaffe seg stabil inntekt og sosiale rettigheter. Det vil sikre større forutsigbarhet og sørge for at flere orker å stå lenger i kulturyrker. Derfor foreslår dette medlem blant annet å øke støtten Skuespiller- og dansealliansen (SKUDA), som sikrer dansere og skuespillere inntekter og rettigheter mellom eksterne tilsettingsforhold og oppdrag. Dette medlem foreslår også en egen bevilgning til å realisere en Musikerallianse, etter modell fra SKUDA. Dette medlem vil også styrke ordningen med utstillingshonorarer.

Utvikling av kulturell og kreativ næring

	mill. kr
Kulturfremme i utlandet og nordområdene	14,0
Norwegian Arts Abroad	15,0
Kreativ Eksport Norge	5,0
Norsk Publikumsutvikling	1,0
Insentivordningen for film- og serieproduksjon	75,0

	mill. kr
Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI)	15,0
Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter	1,0
Dataspill	20,0
Sum kulturell og kreativ næring	146,0

Styrket kunstnerøkonomi

	mill. kr
SKUDA	5,0
Musikeralliansen	5,0
Daíddadállu	2,0
Utstillingshonorarordningen	10,0
Sum kunstnerøkonomi	22,0

Media og språk

	mill. kr
Mediestøtte	20,0
Medietiltak for å nå unge	20,0
TV-bra	1,0
Reynir (motvirkning av desinformasjon)	2,5
Nynorsk kultursentrum	2,0
Barneboksatsing, Det Norske Samlaget	1,5
Sum media og språk	49,0

Kulturinstitusjoner

	mill. kr
Kloden teater (bygg og drift)	18,0
Stiftelsen Bergen Kjøtt	2,0
Kvääniteatteri	2,0
Teater Manu	2,0
Bergen Nasjonale Opera	6,0
Musikkselskapet Harmonien	5,0
Litteraturhusene	3,0
Midt-Troms Museum (Barnemuseet)	1,5
MiST (Museene i Sør-Trøndelag)	4,0
Henie Onstad kunstsenter	2,0
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	2,0
Jakob Sande-senteret for forteljekunst	1,5
Skogfinsk museum	1,0
Verdde-senteret i Kvæningen	0,5
Fri scenekunst	5,0
Sum kulturinstitusjoner	55,5

Kulturtilbud til barn- og unge

	mill. kr
Scenekunst rettet mot barn og unge	15,0
Arrangørstøtte til barnefestivaler	5,0
Noregs ungdomslag	3,0
Sum kulturtilbud til barn og unge	23,0

Idrett, frivillige og ideelle organisasjoner

	mill. kr
Tiltakspakke for barn og unges deltakelse i idretts- og fritidsaktivitet	100,0
Internasjonale sykkelritt. Tour of Norway	10,0
Utøverstipend	20,0
Aktivitetshjelpemidler, parautøvere	50,0
Heve grensen for skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner	90,0
Balansekunst	1,0
STL – Ung dialog	1,5
Sekretariatet for diskrimineringsnemnda	2,0
Muslimsk dialognettverk	0,7
Støtte til Noregs Mållag	1,0
FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål	0,5
Oslo Pride	0,5
Oslo Freedom Forum	2,0
Sivilt samfunn (bistand i regi av frivillige org.)	300,0
Støtte til frivillige organisasjoner for innsatte og ettervern	10,0
Videreføre tilskudd til EX/IN, avhopperprogrammet for unge lovbrytere i Oslo	3,0
MiRA-Senteret	5,0
Spesielle rettshjelpstiltak (Jussbuss, Jurk, Gatejuristen, NOAS)	25,0
Bylivsenteret (Norske Arkitekters Landsforbund)	1,0
Opprette et sosialt investeringsfond etter dansk modell	50,0
Tilskudd til UTSYN, Senter for sikkerhet og totalforsvar	5,0
Norecopa	0,5
Støtte til organisasjoner LMD (Biologisk-dynamisk Forening (BdF) (2 mill. kroner), Dyrevernalliansen (0,5 mill. kroner), NOAH (1 mill. kroner) og Matsentralen Norge (6,5 mill. kroner)	10,0
Støtte til Miljøfyrtårn	1,5
Økt støtte til BirdLife Norge	1,0
Frivillig helseberedskap (Røde Kors, Norsk Folkehjelp og NKS)	30,0
Videreføre avtaler med private aktører til tverrfaglig spesialisert rusbehandling i Helse Sør-Øst (gjelder bl.a. Renåvangen, Tyrili Skien, Tyrili Arendal, Tyrili Lillehammer, Frankmotunet (Folldal), Veselien og Kvinnekollektivet Arken)	0,0
Frivillig helse- og omsorgsarbeid	5,0
ROS (Rådgivende organisasjon for spiseforstyrrelser)	1,0
Fontenehus	5,0
Kvinnehelsehus (Tilskudd til NKS)	20,0
Seksualitetsundervisningsløft (tilskudd til org.)	5,0
Sum idrett og frivillighet	757,2

Kulturminnevern

	mill. kr
Murbyen Oslo	2,0
Fartøyvern	5,0
Tilskudd til utvalgte kulturlandskap	10,0
Verdensarv	7,5
Norsk kulturminnefond	10,0
Norsk naturrestaureringsfond	5,0
Fredede kulturminner i privat eie	5,0
Sum kulturminnevern	44,5

Styrket rettsikkerhet og forebygging av ungdomskriminalitet

Det liberale demokratiet bygger på en sterk og uavhengig rettsstat. Rettsstaten skal sikre likhet for loven, ivareta rettsvernet for den enkelte og sette grenser for statens maktutøvelse. I dag blir det stadig mindre attraktivt å påta seg advokatoppdrag for enkeltindivider som er i konflikt med staten, fordi man får dårligere betalt enn advokatene som representerer staten. Det er en segmentert skjevhet i systemet som gjør at man over tid har bygget ned Davids motstandskraft mot Goliat. Dette er en svekkelse av rettsstaten vår og en svekkelse av prinsippet om likhet for loven.

Dette medlem er klar på at målet om en bærekraftig rettshjelpssats over tid skal nås. Venstre styrker derfor rettshjelpssatsen med 100 kroner, som en del av en flerårig opptrappingsplan for å nå den satsen Salærrådet anbefaler. I tillegg ønsker Venstre å bruke 176 mill. kroner på å etablere en riksdekkende førstelinjetjeneste for rettshjelp og styrke rettshjelpiltak i regi av frivillige organisasjoner med 25 mill. kroner.

Forebygging av ungdomskriminalitet

Sverige er rammet av en alvorlig voldsbølge knyttet til gjengmiljøer. Situasjonen i Sverige er svært urovekkende, og det er viktig at det norske samfunnet tar riktige grep for å forhindre en lignende utvikling i Norge. Når frykten griper folk, er trygghet det første man søker, og mange kan finne falsk trygghet i politi med synlige våpen og trusler om strengere straffer, også rettet mot barn og unge. I møte med situasjoner som oppleves

utrygge, må man sørge for at tiltakene som iverksettes, bunner i kunnskap og en helhetlig tankegang.

Dette medlem er bekymret for at satsingen på reell forebygging for å snu den økende barne- og ungdomskriminaliteten glimrer med sitt fravær i regjeringens forslag til statsbudsjett. Over halvparten av de avsatte millionene i regjeringens «forebyggingspakke» er satt av til etablering av flere fengselsplasser til mindreårige og andre tiltak i justissektoren. Det er en storstilt satsing på reaktive tiltak, og forsvinnende lite fokus på tiltak som hindrer barn i å begå lovbrudd. Dette medlem vil satse på forebyggingstiltak som innebærer å jobbe systematisk for å hindre at noe skjer, heller enn å reparere i etterkant.

Dette medlem foreslår å sette av 50 mill. kroner til å bygge et tverrfaglig lag rundt hver enkelt ungdom som har høy risiko for å begå alvorlige lovbrudd, for å unngå at de rekrutteres inn i kriminelle gjengmiljøer. Det er viktig at laget rundt barnet er bredt sammensatt av de riktige og viktige aktørene i den unges liv. Representanter fra politi, skole, helsevesen og barnevern må jobbe sammen for å styre ungdommen vekk fra en kriminell løpebane.

Dette medlem foreslår også 200 mill. kroner til igangsettelse av et pilotprosjekt med én-til-én-oppfølging av disse ungdommene i Oslo, Agder og Vest politidistrikt. Hver ungdom vil få to faste mentorer (et formiddags- og et ettermiddagsskift), som ungdommen kan bli kjent med og bli trygge på. Mentorene vil følge ungdommene til og fra skole, til fritidsaktiviteter og så videre. Videre vil dette medlem opprette et nattskift med ringe-/utrykningspersonell i hvert av politidistriktene, som ungdommene kan ringe til hvis noe skulle oppstå og de har behov for hjelp.

Dette medlem mener også at det er svært viktig å hjelpe unge innsatte ut av kriminalitet og tilbake i samfunnet. Derfor foreslår Venstre 20 mill. kroner til å videreføre prosjektet EX/IN i Oslo, og til å opprette lignende avhopperprogrammer andre steder i landet. Med dette vil Venstre øke ungdommenes muligheter for vellykkede tilbakeføringer etter soning gjennom relasjonsarbeid, koordineringsarbeid og bedring av levekår. I tillegg foreslår Venstre en betydelig tiltakspakke for å motvirke fravær og frafall fra videregående skole.

	mill. kr
Styrke tilskuddsordningen for samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT) rettet mot unge lovbytere	50,0
Pilotprosjekt med en-til-en-oppfølging av unge lovbytere	200,0
Exit-programmer for ungdoms- og gjengkriminelle	17,0
Videreføre tilskudd til EX/IN, avhopperprogrammet for unge lovbytere i Oslo	3,0
Tiltak mot frafall i videregående skole	300,0
Sum forebygging av ungdomskriminalitet	570,0

Bekjempelse av organisert og økonomisk kriminalitet

Dersom vi skal klare å bekjempe organisert kriminalitet, må vi lykkes i to ting: Vi må strupe rekrutteringen inn i organisert kriminalitet og vi må strupe pengesekken til gjengkriminelle. Mange unge lovbrutere blir rekruttert av organiserte bakmenn. Forebygging av ungdomskriminalitet og bekjempelse av organisert kriminalitet henger med andre ord tett sammen. Derfor er det viktig at det settes av tilstrekkelig med midler til forebyggende arbeid i politidistriktene, som nærpolti og spanere.

For å komme den profittmotiverte kriminaliteten til livs, må vi gjøre det mindre lukrativt å drive med organisert kriminalitet. Derfor er det essensielt at økonomisk kriminalitet har som resultat at «gevinst» inndras. Det er også viktig at politiet etterforsker mindre bedragerisaker, slik at kriminelle nettverk kan kartlegges, overvåkes og straffeforfølges.

Dette medlem mener det mangler noen viktige brikker i puslespillet i regjeringens «gjengpakke». Inndragning brukes i liten grad i dag, selv om regelverket finnes. Etterforskning knyttet til pengesporet blir nedprioritert på grunn av manglende kapasitet og kompetanse. Derfor er det viktig å få på plass inndragningsteam i hvert politidistrikt, bestående av en etterforsker, en jurist og en revisor, som kan jobbe dedikert med inndragning.

Dette medlem mener også at det er et presserende behov for å opprette et ettårig studium i etterforskning for økonomer og revisorer ved Politihøgskolen, for å dekke etterspørselen etter spesialkompetanse i økonomisk kriminalitet hos politiet.

	mill. kr
Forebygging av organisert kriminalitet	100,0
Økt etterforskning av mindre bedragerisaker	50,0
Inndragningsteam i hvert politidistrikt	50,0
Styrket spesialkompetanse i økonomisk kriminalitet	10,0
Sum organisert og økonomisk kriminalitet	210,0

Bekjempelse av vold, seksuallovbrudd og negativ sosial kontroll

Voldtekt og seksuelle overgrep er blant de mest alvorlige frihetsberøvelsene et menneske kan bli utsatt for. En av fem kvinner har blitt voldtatt i løpet av livet. Men på grunn av et mangelfullt lovverk blir de aller fleste overgrepssaker henlagt. Venstre mener at det haster med å få på plass en samtykkelov som gir voldtekts ofre den rettslige beskyttelsen de har krav på.

Voldtektsutvalget peker på at de færreste voldtekter blir anmeldt, og på at oppklaringsprosenten synker. Sakene håndteres av etterforskere og påtalejurister uten spesialkompetanse på området, og mange saker blir liggende uten at noe skjer. Dette medlem foreslår derfor 50 mill. kroner til etterforskere og påtalejurister som kan jobbe dedikert med volds- og seksuallovbrudd.

Et løft for kriminalomsorgen

Dette medlem er opptatt av å kunne gi et soningstilbud som gir innsatte gode forutsetninger for å endre livene sine og returnere til et liv utenfor murene. Derfor foreslår dette medlem å øke bevilgningene til kriminalomsorgen og frivillige organisasjoner som aktiverer de innsatte gjennom sosiale aktiviteter og idretts- og kulturtilbud, og som tilrettelegger for gode overganger fra institusjon og fengsel til egen bolig. Hjemmesoning med fotlenke kan være et godt rehabiliterende alternativ for flere straffedømte.

Det er en pågående psykisk helsekrise i norske fengsler. Mangel på ressurser medfører et dårligere tilbud til de innsatte, med økt bruk av glattcelle og store mangler i forebyggingen av selvdrap. Dersom det psykiske helsetilbudet i fengslene ikke forbedres, risikerer man at enda flere blir sykere av å sone. Derfor foreslår Venstre 30 mill. kroner til å styrke det psykiske helsetilbudet i norske fengsler.

	mill. kr
Økt bemanning i norske fengsler og antall soningsplasser med fotlenke	60,0
Bedre psykisk helsehjelp i fengslene	30,0
Støtte til frivillige organisasjoner for innsatte og ettervern	10,0
Sum kriminalomsorg	100,0

Et grønt og trygt transportsystem

Dette medlem mener at det må bli enklere, bedre og billigere å reise miljøvennlig. Når kollektivtransporten er det mest praktiske og rimelige valget, vil flere også ta det i bruk. Et forbedret kollektivtilbud innebærer flere miljøvennlige reiser og større frihet i hverdagen for folk flest. Erfaringer fra Tyskland viser at billigere kollektivtransport også kan redusere utslippene i transportsektoren betydelig. Derfor prioriterer Venstre å gjøre kollektivtransporten rimeligere og bedre.

Flere tog i tide

For at kollektivtransporten skal være et reelt alternativ til bil, må den være pålitelig. Man må kunne stole på at toget går. Altfor ofte oppleves det forsinkelser, innstilte avganger eller tog som ikke er i rute. Derfor støtter Venstre regjeringens tiltak for å øke bevilgningene til drift og vedlikehold i jernbanesektoren. Samtidig mener dette medlem at man ikke kan la det gå på be-

kostning av nye investeringer. Etter Venstres syn er det viktig at framdrift i viktige jernbaneprosjekter, bl.a. videre utvidelse av Vestfoldbanen, fortsetter med uforminset styrke.

Satsing på fylkesveier i distriktene

Fylkesveiene i Norge er i mange områder i så dårlig stand at det utgjør en stor risiko for innbyggernes sikkerhet. Mange føler seg utrygge på veiene når de skal til skole, jobb eller fritidsaktiviteter. Veistandarden er ofte skremmende lav, med fylkesveier preget av hull, sprekker og rasutsatte strekninger. Fylkesveiene er de viktigste veiene i hverdagen for mange, og derfor mener Venstre at det er riktig å prioritere vedlikehold av fylkesveiene og sikring mot ras og skred – på bekostning av enkelte store riksveiprosjekter. Dette medlem foreslår å styrke bevilgningene til vedlikehold og opprustning av fylkesveier med 1,5 mrd. kroner.

	mill. kr
Vedlikehold av fylkesveier. Opprustning, fornying og ras- og skredsikring	1 500,0
Fornyning og investeringer til jernbane	415,0
Reduserte billettpriser på tog	270,0
Planlegging jernbane	250,0
Tilskudd til kollektivtransport i fylker og byer	517,0
Tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø	35,0
Forskning på miljøvennlig samferdsel	50,0
Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane	45,2
Viltoverganger, jernbane	25,0
Nullutslippsløsninger nye hurtigbåtsamband	50,0
Sum transport	3 157,2

Kommuneøkonomi

Dette medlem vil understreke at den økonomiske situasjonen i kommunesektoren mange steder er krevende. Det skyldes en kombinasjon av mange faktorer: demografi, en betydelig økning i kostnadene knyttet til ressurskrevende tjenester, mangel på arbeidskraft, men også regjeringens omlegging av inntektssystemet. Etter dette medlems syn er det ingen tvil om at mange kommuner er for små til å håndtere stadig mer krevende oppgaver samtidig som de samme kommunene sliter med stadig flere eldre. Dersom utviklingen fortsetter som i dag, vil det være en rekke kommuner som om 25 år har langt flere innbyggere over 65 år enn innbyggere under 19 år. Framskrivninger viser at folketallet vil krympe i 40 pst. av norske kommuner de neste 50 årene.

Allerede i dag er det en rekke kommuner og fylkeskommuner som ikke klarer å finansiere tjenestene de har ansvaret for. Det er dramatisk for innbyggerne. Det handler om barnehager, skoler, eldreomsorg, kollektivtransport og mange andre tjenester som er viktig i folks hverdag. Kommuner har tæret på oppsparte reserver, men nå tømmes disse raskt. Derfor er det helt nødvendig med et løft i statsbudsjettet, i tillegg til det regjeringen i utgangspunktet foreslo da statsbudsjettet ble lagt fram.

I utgangspunktet medførte Venstres forslag til statsbudsjett en betydelig styrking av kommuneøkonomien i forhold til regjeringens forslag, men etter regjeringens snuoperasjon og forslag om å øke bevilgningene til kommunesektoren med 5 mrd. kroner, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2024–2025), foreslår dette medlem det samme beløpet til kommunene som i regjeringens reviderte forslag. Dette medlem foreslår i tillegg å styrke fylkeskommunenes budsjett med ca. 400 mill. kroner ut over regjeringens forslag, knyttet til de store utfordringene mange fylkeskommuner sliter med når det gjelder å opprettholde tilbud i kollektivtransporten.

Dette medlem sliter imidlertid med å se hva som har endret seg når det gjelder den økonomiske situasjonen i norske kommuner fra 7. oktober 2024, da forslaget til statsbudsjett ble lagt fram, til mindre enn tre uker senere, da regjeringen 1. november 2024 foreslo en ekstrabevilgning på 5 mrd. kroner til kommunesektoren.

Dette medlem vil videre peke på at den norske kommunesektoren har om lag 783 mrd. kroner i samlet gjeld. En økonomisk politikk som medfører raskere rentenedgang enn hva regjeringens politikk medfører, vil også ha svært positiv effekt på kommunesektoren. F.eks. utgjør hver 0,25 prosentpoengs rentereduksjon en utgiftsbesparelse på nesten 2 mrd. kroner per år.

I denne sammenheng er det merkelig at regjeringen velger å ta ut store midler i utbytte fra Kommunalbanken og ha som mål med eierskapet at man ønsker «høyest mulig avkastning over tid». Norske kommuner og fylkeskommuner har samlet over 330 mrd. kroner i lån i Kommunalbanken. En rentereduksjon på kommunesektorens lån i Kommunalbanken på 0,25 prosentpoeng vil medføre en forbedret økonomi i sektoren på om lag 780 mill. kroner årlig.

Dette medlem foreslår derfor at utbyttet fra Kommunalbanken reduseres med 500 mill. kroner, og at dette beløpet benyttes til å styrke Kommunalbankens egenkapital, slik at banken kan redusere renteni-vået på lån til kommunesektoren.

Dette medlem viser videre til at kommunale lån vektet høyere enn statlige lån. Lån til kommuneforvaltningen vektet med 20 pst., mot 0 pst. for statlige aktører. Rentedifferansen mellom 0 pst. og 20 pst. vekt anslås til

0,3 pst. 0,3 pst. lavere rente på lån til kommuneforvaltningen utgjør over 2 mrd. kroner årlig.

Dette medlem anser at kommunale lån i realiteten er like sikre som statlige, all den tid kommuner i praksis ikke kan gå konkurs, og at staten uansett vil måtte sikre dette.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige prosesser og lov- og regelendringer som medfører at kommunale lån vektet på samme nivå som statlige lån.»

Andre tiltak

I Venstres alternative statsbudsjett er det en del andre satsinger og tiltak som ikke er listet opp i noen av tabellene foran eller i skatte- og avgiftsopplegget. Dette medlem vil spesielt peke på forslag om 2 000 kvoteflyktninger, økt satsing på dyrevelferd med nesten 50 mill. kroner på ulike tiltak, innføring av selvstendig utaksrett for fedre når det gjelder foreldrepermisjonsordningen, øke Husbankens lånerammer med 6 mrd. kroner for å hjelpe flere inn på boligmarkedet, innføre en forsøksordning der utvalgte kommuner får ansvar for personer på arbeidsavklaringspenger (AAP) og oppfølging av disse og flere konkrete tiltak på helsefeltet ut over psykisk helse, rusomsorg og kvinnehelse.

En bærekraftig velferdsstat

Dette medlem vil peke på at regjeringens egen perspektivmelding er tydelig på at framtidens velferdsstat er under press, og at vi må ta grep for å sikre en bærekraftig velferdsstat for fremtiden. Perspektivmeldingen peker spesielt på en eldre befolkning, et altfor høyt sykefravær og frafall fra arbeidslivet og mer effektiv bruk av ressursene.

Dette medlem legger derfor vekt på tiltak som effektiviserer offentlig sektor, slik at vi får mer igjen for pengene. Dette medlem foreslår å videreføre avbyråkratisering- og effektiviseringsreformen i 2025 med et prosentvis kutt på 0,5 pst., som vil gi reduserte offentlige utgifter på ca. 1,2 mrd. kroner. Dette medlem skjærer imidlertid helsesektoren, kriminalomsorgen og store deler av kultursektoren for kutt. I tillegg foreslår Venstre – i tråd med anbefalingene fra perspektivmeldingen – en egen medfinansieringsordning for å få fart på implementering i bruk av kunstig intelligens i offentlig sektor.

Pensjon

Ordningen med avtalefestet pensjon (AFP) har gått fra å være en målrettet ordning som skulle treffe sliterne i arbeidslivet som hadde behov for tidligpensjon, til å bli et generelt lønns- eller pensjonstillegg for arbeidstakere over 62 år som har tariffavtale, og hvor staten tar

minst en tredjedel av kostnadene. Statens kostnader til ordningen er i 2025 over 4 mrd. kroner og økende.

Dette medlem har i og for seg ikke noe mot at AFP videreføres, men da som en ren avtale mellom arbeidstaker og arbeidsgiver uten statlig bidrag. Dette medlem foreslår derfor å avvikle det statlige bidraget til AFP for nye mottakere fra 2025. Dette medlem foreslår også å øke avkortingen av pensjoner for gifte og samboende pensjonister tilbake på nivået fra 2015. Grepene gjør pensjonssystemet mer bærekraftig over tid og sikrer fremtidige generasjoner økonomisk handlingsrom.

Et nytt system for sykepengene

Sykefravær kan være en stor belastning både for dem som er syke, og for samfunnet. Norge har blant verdens høyeste sykefravær, noe som må sies å være et stort paradoks i et land med god folkehelse og et helsevesen i verdensklasse. Utgiftene til sykelønn har økt med over 17 mrd. kroner – korrigert for lønns- og prisvekst – på de fire årene denne regjeringen har styrt.

Gjennom utallige offentlige utvalg og anbefalinger fra internasjonale organisasjoner som Det internasjonale pengefondet (IMF) og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) har diagnosen vært klar lenge: Sykefraværet er ikke rekordhøyt fordi nordmenn er mer syke enn andre, men fordi sykelønnsordningen har for svake insentiver til å komme tilbake på jobb. Dette handler både om insentivene for arbeidstaker, som har 100 pst. sykelønnsdekning fra dag én, og for arbeidsgiver, som ikke har noen kostnad ved sykefravær etter at staten tar over fra dag sytten.

Dette medlem s foreslår til å få ned sykefraværet er å gjennomføre endringene som ble foreslått av Sysselsettingsutvalgets ekspertgruppe (NOU 2019:7). Den nye modellen har ulike regler for gradert sykemelding og 100 pst. sykmelding, og vil føre til et lavere sykefravær og en styrket arbeidslinje. Målsettingen er at både arbeidsgivere og arbeidstakere skal få en sterkere økonomisk interesse i å ta i bruk graderte sykemeldinger og legge til rette for at arbeidsforholdet blir gjenopptatt så raskt som mulig.

Samtidig åpner systemet for lengre sykemeldingsperioder enn i dag dersom det tas i bruk graderte sykemeldinger, og når det er gode utsikter til at arbeidstaker kommer tilbake i jobb. En slik omlegging av systemet for sykemeldinger vil være bra for den enkelte, styrke arbeidslinjen, øke verdiskapingen, inkludere flere i arbeidslivet og spare fellesskapet for direkte trygdeutgifter. Det vil kort sagt være bedre for alle.

Strømtøtte og CO₂-kompensasjon

Dette medlem foreslår å avvikle den midlertidige strømtøtteordningen, både for husholdninger, landbruk og frivillige organisasjoner. Ordningen har

hele tiden vært midlertidig og et svar på svært høye strømpriser på grunn av en akutt energimangel i Europa som følge av Russlands krig mot Ukraina. Strømprisene anslås til å være på et helt annet nivå i 2025 enn i 2024. Dette understøttes av at regjeringen foreslår å mer enn halvere bevilgningene til ordningen i statsbudsjettet for 2025, og at strømstøtten for de fleste husholdninger var på under 100 kroner i oktober måned. Dessuten er ordningen innrettet på en måte som hindrer energieffektivisering og fleksibilitet i strømsystemet, ifølge NVE og DNV.

Dette medlem foreslår imidlertid å kompensere både husholdninger og frivillighet med minst tilsvarende lettelse når det gjelder skatt, og ved å styrke Enovas virkemidler knyttet til Enøktiltak. En husholdning vil i gjennomsnitt motta 1 800 kroner i strømstøtte i 2025, mens den samme husholdning vil få 2 600 kroner i skattelette med Venstres forslag.

Dette medlem understreker imidlertid at dersom det oppstår en ny situasjon med svært høyre strømpriser, er Venstre parat til å gjeninnføre strømstøtteordningen på kort varsel.

Dette medlem foreslår videre å redusere CO₂-kompensasjonsordningen betydelig. Det gjør dette medlem av flere grunner. For det første støtter Venstre i utgangspunktet ikke avtalen som regjeringen har inngått med industrien om å videreføre ordningen til 2030 med en totalramme på hele 50 mrd. kroner for perioden. For det andre er dette medlem helt enig med SSB, som etterlyser effektene av ordningen og som mener at den ikke kan klassifiseres om et positivt miljøtiltak. For det tredje vil ordningen fort være uforenlig med EUs klimatollforordning CBAM, som regjeringen prisverdig vil tilslutte seg, særlig om ordningen utvides til å gjelde indirekte utslipp. Og for det fjerde går store deler av totalbeløpet til bedrifter som går med svært store overskudd, og tilsvarer en subsidie på over 1 mill. kroner per ansatt hos disse bedriftene.

I sum medfører endringene Venstre foreslår, varige innsparing på offentlige budsjetter på over 25 mrd. kroner per år.

Et skattesystem som skal stimulere til arbeid, investeringer og grønn omstilling

Dette medlem mener at skatte- og avgiftssystemet både skal være omfordelende, bidra til grønne og verdiskapende valg og gi forutsigbarhet både for personer og bedrifter. Dette medlem vil innrette skatte- og avgiftssystemet slik at det skal lønne seg å arbeide, eie og investere i norske bedrifter og arbeidsplasser og å ta grønne valg.

Derfor foreslår Venstre betydelige lettelse i inntektsskatt, med særlig stor effekt på inntekter mellom 300 000 og 800 000 kroner, store lettelse i skattlegging av norske eiere og investorer, betydelige omlegginger

innenfor mva.-systemet som bidrar til å gjøre det lettere å ta grønne valg, og dette medlem priser utslipp høyere gjennom økte klima- og miljøavgifter og avgifter på fossile kjøretøy.

Regjeringen har de siste tre årene tappet norsk næringsliv for mer enn 50 mrd. kroner i form av den midlertidig økte arbeidsgiveravgiften og gjennom øvrig økt nærings- og eierbeskatning og økt utbytteskatt, samtidig som det i beste fall er gitt moderate skattelettelser til vanlige folk. Det er verken forutsigbart eller god næringspolitikk.

Skatt på inntekt

Dette medlem foreslår i sum lettelse i inntektsskatt på 5,6 mrd. kroner påløpt (ikke medregnet redusert utbytteskatt). Dette medlem foreslår en rekke endringer når det gjelder innretning på trinnslettelse, trygdeavgift, minstefradrag og personfradrag (nærmere redegjort for i tabell under). I sum medfører disse endringene følgende utslag i skatt på inntekt i forhold til regjeringens opplegg (negative tall = skattelette):

Inntekt	Endring (i kr)
100 000	-88
200 000	-200
300 000	-2 779
400 000	-2 892
500 000	-2 992
600 000	-3 092
700 000	-3 169
800 000	-2 469
900 000	-1 769
1 000 000	-487
1 100 000	513
1 250 000	2 013
1 500 000	3 620
1 750 000	3 620
2 000 000	3 628

Dette medlem foreslår imidlertid en del andre endringer i skatteopplegget som gjør at det kan bli andre utslag enn de som framgår av tabellen over. Bl.a. foreslår Venstre å redusere maksimalt skattefradrag for innbetalt fagforeningskontingent, som isolert sett vil redusere den samlede skattelettelsen, mens Venstre på den annen side foreslår å øke maksimalt fradrag for egen pensjonssparing, gjeninnføre skattefri fordel ved kjøp av aksjer hos egen arbeidsgiver, heve grensen for skattefradrag til frivillige organisasjon og innføre et nytt skattefradrag for enslige forsørgere, som alle hver for seg vil øke den samlede skattelettelsen.

Venstres forslag til endringer i innretning i inntektsbeskatningen

	2024-regler	Regjeringen 2025	Venstre 2025
Frikortgrense	70 000 kr	100 000 kr	125 000 kr
Minstefradrag	104 450 kr	92 000 kr	98 000 kr
(maksimalt beløp eller prosent)	46 pst.	46 pst.	46 pst.
Personfradrag	88 250 kr	108 550 kr	112 550 kr
Trygdeavgift	7,8 pst.	7,7 pst.	7,6 pst.
Alminnelig sats	22 pst.	22 pst.	22 pst.
Trinnskatt, trinn 1	208 050 kr	217 400 kr	225 000 kr
(innslagspunkt og prosentsats)	1,7 pst.	1,7 pst.	1,5 pst.
Trinnskatt, trinn 2	292 850 kr	306 050 kr	306 050 kr
(innslagspunkt og prosentsats)	4 pst.	4 pst.	4 pst.
Trinnskatt, trinn 3	670 000 kr	697 150 kr	697 150 kr
(innslagspunkt og prosentsats)	13,6 pst.	13,7 pst.	14,5 pst.
Trinnskatt, trinn 4	937 900 kr	942 400 kr	930 000 kr
(innslagspunkt og prosentsats)	16,6 pst.	16,7 pst.	17,8 pst.
Trinnskatt, trinn 5	1 350 000 kr	1 410 750 kr	
(innslagspunkt og prosentsats)	17,6 pst.	17,7 pst.	Utgår

Skatt på næringsliv og norsk eierskap

Dette medlem mener at det er behov for et skattesystem som er innrettet slik at det stimulerer til omstilling og til investeringer i nye og fremvoksende næringer, og som spesielt underbygger potensialet i vekstbedrifter. Et unødig høyt skattenivå, brå endringer og nye, dårlig funderte og mangelfullt utredede skatteendringer, i tillegg til særnorske skattearter og -sats, bidrar til det motsatte.

Konsekvensen av en slik politikk svekker etableringstakten i det private næringslivet generelt og er effektive investeringshindre i den typen selskaper som trengs for å omstille norsk næringsliv i en mer bærekraftig og innovativ retning.

Dette gjelder ikke minst endringene i formuesskatt og utbytteskatt som er foretatt etter regjeringsskiftet høsten 2021. De rammer særlig kapitaltilgangen til virksomheter som har høye oppstarts- og driftskostnader, og som er avhengige av kontinuerlig kapitalinnhenting for å vokse, noe som bl.a. påpekes av Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018:5). Og det rammer gründere som tar ut liten lønnsinntekt i en oppstartsfase, men som samtidig foretar store investeringer med betydelige tekniske verdier, men som ikke kan realiseres. Dette medlem foreslår derfor lettelse i nærings- og eierbeskatning på 10 mrd. kroner.

	mill. kr	
	Påløpt	Bokført
Redusert formuesskatt på arbeidende kapital. Verdsettelsesrabatt = 55 pst.	-6 770,0	-5 415,0
Økt innslagspunkt/bunnfradrag i formuesskatten til 2 mill. kr	-1 600,0	-1 280,0
Redusert utbytteskatt tilsvarende en prosentenhet	-1 280,0	-1 030,0
Skrote regjeringens exitsskatt	-100,0	0
Fritak for arbeidsgiveravgift i ett år for arbeidsgivere som ansetter en person med flyktningstatus	-320,0	-270,0
Forbedret SkatteFunn-ordning	-330,0	0
Innlemme Fintech-selskaper i opsjonsskatteordningen	-50,0	0
Innføre lavere midlertidig inntektskatt for utenlandske arbeidstakere med spisskompetanse etter modell fra Sveriges «expert-skatt»-ordning	-80,0	-64,0
Sum lettelse næringsliv og norsk eierskap	-10 530,0	-8 059,0

Endringer i momssystemet

Dette medlem foreslår flere endringer i mva-systemet som gjør det enklere å ta grønne og sunne valg. Dette medlem foreslår å fjerne moms på all frukt og grønt, samtidig som man øker momsen på kjøtt. I sum

vil en familie på fire spare over 1 000 kroner i året på matutgifter med denne omleggingen, basert på at de spiser akkurat like mye eller like kjøtt som før. Dersom kostholdet legges om i retning av kostholdsrådene om å spise mindre rødt kjøtt, vil innsparingen bli enda større.

Dette medlem vil fjerne moms på reparasjoner, korttidsleie av elbiler og på elektroniske nyheter, og dette medlem foreslår å heve beløpsgrensen for momsfritak for kjøp av elbiler til 600 000 kroner.

Samtidig foreslår Venstre å avvikle momsfritaket for elektrisk kraft i Nord-Norge. Prisene på strøm i Nord-Norge er betydelig lavere enn i resten av landet, og momsfritaket ble innført i en tid med like priser og der-

med et høyere forbruk i nord enn i resten av landet. Begrunnelsen for fritaket har dermed utspilt sin rolle. Dette medlem støtter heller ikke regjeringens forslag til lavere moms på vann- og avløpsgebyr. Det framstår som lite målrettet, og Venstre prioriterer heller lettelser i moms på matvarer, elbiler og reparasjoner. I sum vil Venstres endringer medføre en lettelse i mva. for husholdninger på om lag 500 mill. kroner.

	mill. kr	
	Påløpt	Bokført
Momsfritak på frukt og grønt (både fersk og frossen)	-5 300,0	-4 240,0
Øke innslagspunktet for merverdiavgift på elbiler til 600 000 kroner	-800,0	-670,0
Innføre mva.-fritak på korttidsutleie av elbiler	-100,0	-80,0
Innføre mva.-fritak på reparasjon av klær, elektronikk og husholdnings- og fritidsvarer	-600,0	-500,0
Gjeninnføre mva.-fritak på elektroniske nyheter	-250,0	-200,0
Avvikle fritaket for mva. på elektrisk kraft for husholdninger i Nord-Norge	860,0	716,0
Full mva. på kjøtt	3 000,0	2 400,0
Videreføre full mva. på gebyr på vann og avløp	2 700,0	2 000,0
Sum endringer i mva.-systemet	-490,0	-574,0

Miljø- og bilavgifter

Dette medlem har i flere tiår vært tilhenger av et grønt skatteskifte. En slik politikk er også støttet opp av flere ulike regjeringsoppnevnte utvalg. Kort fortalt medfører et grønt skatteskifte at det blir dyrere å forurense og å ta miljøfiendtlige valg, mens det blir mer lønnsomt å ta grønne valg. Den meste effektive måten å gjøre dette på er å øke prisen på utslipp gjennom økte avgifter på utslipp og fossile transportmidler, men samtidig gi mer-

inntektene tilbake i form av lavere skatter på personer, eierskap og næringsliv og lavere avgifter på miljøvennlige alternativ. Disse prinsippene følges opp i Venstres alternative budsjett. Dette medlem foreslår å øke avgiftene på utslipp og fossile transportformer med 10 mrd. kroner, mens dette medlem samtidig foreslår å redusere skatter for personer og næringsliv med 15 mrd. kroner. I sum medfører Venstres samlede skatte- og avgiftsopplegg netto lettelse på over 5 mrd. kroner.

	mill. kr	
	Påløpt	Bokført
Sette CO ₂ -komponenten i engangsavgiften for varebiler til 50 pst. av personbiler	600,0	550,0
Nedjustere innslagspunktet for CO ₂ -komponenten i engangsavgiften fra 70 til 35 gram	50,0	46,0
Innføre fritak i trafikksikringsavgiften for elektriske varebiler	150,0	0,0
Videreføre trafikksikringsavgiften på 2024-nivå	430,0	210,0
Reversere lettelse i veibruksavgiften 2022–2025	3 000,0	2 740,0
Gjeninnføre grunnavgiften på mineralolje	1 900,0	1 750,0
Trappe opp CO ₂ -avgiften til 3 000 kroner per tonn i 2030 (2020–kroner)	2 230,0	2 040,0
Ikke redusere satsen for kvotepliktig sjøfart	45,0	40,0
Økt sats på avgift på avfallsforbrenning	365,0	330,0
Trappe opp avgiften på HFK og PFK tilsvarende avgiften på CO ₂	46,0	41,5
Avvikle fritaket i NO _x -avgiften for enheter omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO _x -utslipp	900,0	675,0
Videreføre flypassasjeravgiften på 2024-nivå	600,0	550,0
Sum økte bil- og miljøavgifter	10 316,0	8 972,5

3.1.2.7 Merknader fra Miljøpartiet De Grønne

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til partiets alternative forslag til statsbudsjett for 2025. Regjeringens statsbudsjett utarbeides

med hovedmål om økonomisk vekst for Norge. Miljøpartiet De Grønne sitt alternative statsbudsjett er utarbeidet innenfor de samme økonomiske styringsreglene, men viser en retning som også ivaretar bærekrafts-

mål, og som gjør det mulig å oppnå vedtatte klima- og miljømål.

Det er etter dette medlems vurdering ingen tegn til at regjeringen gjør slutt på 30 år med handlingslammelse i klima- og naturpolitikken. I stedet har oljeindustrien blitt mer dominerende, det materielle forbruket har økt, og nedbyggingen av norsk natur har fortsatt. Virkningsfulle grep må iverksettes nå, for å unngå farlige og irreversible klimaendringer og massiv utryddelse av mangfoldet av liv på jorden. Det trengs en kursendring for å ruste Norge for fremtiden.

Et inkluderende samfunn krever aktiv fattigdomsbekjempelse, aktiv inkluderingspolitikk, solide fordelingsmekanismer og et sterkt sosialt sikkerhetsnett. Et rettferdig grønt skifte krever et krafttak for en sosial og naturvennlig boligpolitikk.

Miljøpartiet De Grønne vil iverksette en næringspolitikk som gir en rettferdig omstilling. Dette medlem legger til rette for innovasjon, oppstartsbedrifter og økt norsk konkurransedyktighet utenfor petroleumssektoren. Natur- og klimakrisen og endringer i markedet krever at hoder, hender og penger flyttes fra olja og over i de mange bærekraftige fremtidsnæringene.

Dette medlem viser til at den økonomiske politikken er helt avgjørende for alle ledd i miljøpolitikken, og for å redusere overforbruk av og sløsing med ressursene. De bærekraftige, naturvennlige, fornybare og arealeffektive alternativene må lønne seg. Et mye grønnere statsbudsjett er et avgjørende verktøy i systemendringen som trengs.

Klima og natur må settes først

Hovedsatsinger for et grønnere statsbudsjett:

- En mer kraftfull klimapolitikk som gjør det lønnsomt å leve miljøvennlig
- Storsatsing på energisparing, solenergi, batterier og vindkraft til havs
- En redningsplan for naturen vår
- Rettmessig finansiering av klimatiltak i andre land

Miljøpartiet De Grønnes forslag til statsbudsjett viser hvordan en ny og kraftfull klima- og miljøpolitikk kan utformes innenfor trygge og rettferdige økonomiske rammer og med en offensiv og optimistisk næringspolitikk. Miljøpartiet De Grønne mener Norge bør kutte utslippene med minst 55 pst. innen 2030. Dette budsjettet viser at det er mulig.

Dette medlem foreslår å øke avgiftene på forurensing og dele dem ut igjen til folk, slik at det lønner seg for folk å ta miljøvennlige valg, og slik at barnefamilier kommer godt ut. Dette medlem vil kutte utslipp og utgifter samtidig ved å investere massivt i strømsparing i folks hjem. Dette medlem satser på miljøvennlige måter å reise på i hele landet og setter i gang havvindsatingen som regjeringen snakker om, men ikke leverer

på. Og ikke minst tar dette medlem vare på nærturen med fugler, fisker og dyr folk har hatt rundt seg i generasjoner, men som nå er i ferd med å forsvinne.

Miljøpartiet De Grønne mener Norge, som et rikt og stabilt demokrati, har et ansvar for å finansiere miljøtiltak i andre land. Derfor satser dette medlem stort på plastoppyrdding, naturbevaring og klimafinansiering i utviklingsland. Klimakrisen er vår tids største, globale ulikhetsmaskin og rammer skjevt. Det viktigste solidaritetsgrepet vi kan gjøre, er derfor å kutte utslipp her hjemme, og samtidig bidra til at andre land har råd til å kutte sine utslipp.

Skal vi få en utslippsfri økonomi, må det koste mer å forurense og lønne seg å velge miljøvennlig. Miljøavgifter, som CO₂-avgiften, kan ramme skjevt. De med dårligst råd bruker mye mer av sin inntekt på forbruk og påvirkes derfor mer av klima- og miljøavgifter. Derfor foreslår dette medlem å innføre klimabelønning. Dette medlem foreslår å innføre en ordning hvor inntekter fra økte avgifter på bensin, diesel og flytransport deles ut til alle, barn som voksen, som er bosatt i Norge. De som bor i distriktene og er mer avhengig av bil, får mer igjen enn de som er bosatt sentralt.

Miljøpartiet De Grønnes viktigste tiltak for å sette klima og natur først:

- Starte en gradvis utfasing av petroleumsnæringen
Det tyngste klimagrepet Norge kan gjøre er å starte en gradvis og forutsigbar omstilling vekk fra fossil energi: Miljøpartiet De Grønne har laget en utfasingsplan som viser hvordan en godt planlagt utfasing kan gi store og raske utslippskutt samtidig som Norge beholder minst 80 pst. av oljeinntektene frem til 2050. I sitt alternativbudsjett foreslår dette medlem blant annet en omstillingsavgift på 100 kroner per produsert oljefat for å sette i gang omstillingen.
- Kutte utslipp fra Norges største utslippspunkter
Industrien er Norges nest største utslippssektor. Industrien er fremoverlent, men trenger risikoavlastning og støtte for å få på plass karbonfangst og lagring eller alternativer til fossil energibruk. Dette medlem foreslår å sette av 2,5 mrd. kroner ekstra til Enovas punktutslippsprogram og foreslår å etablere et eget investeringsprogram, Statens Grønne Eierskap, der staten går inn med penger i ulike bedrifter for å realisere utslippskutt og fornybar energiproduksjon.
- Gjøre klimavennlige valg enkelt og betale ut avgiftsinnntekter i klimabelønning
Dette medlem foreslår også en reform av økonomien der økte avgifter på fossil energi sikrer at forurenser betaler, samtidig som dette medlem innfører klimabelønning der mesteparten av inntektene fra avgiftene deles ut igjen. Miljøavgifter,

som CO₂-avgiften, kan ramme skjevt. De med dårligst råd bruker mer av sin inntekt på forbruk og påvirkes mer av klima- og miljøavgifter. Løsningen er ikke å avvikle miljøavgiftene, men å gi det tilbake til folk gjennom klimabelønning. Med Miljøpartiet De Grønnes løsning vil derimot barnefamilier i større grad tilgodeses. En flat utbetaling til alle har størst verdi for de som har minst.

- Beskytte karbonlagre i skog, myr og jord
Dette medlem foreslår en helt ny naturpolitikk for Norge som beskytter mer natur og dermed store naturlige karbonlagre. Skogvern, satsing på mer skånsomme hogstmetoder og økt innsats for natur-

restaurering er blant de største grepene. I tillegg har Miljøpartiet De Grønne lagt frem en Grønn nasjonal transportplan der det vises hvordan vi kan redusere nedbyggingen av natur med 73 pst. og utslippene fra utbyggingsprosjekter med 62 pst.

- Skaffe mer fornybar energi for å erstatte det fossile
Gjennom en storsatsing på energisparing, solenergi, batterikapasitet, havvind, varmepumper m.m. Dette medlem foreslår blant annet at staten tar en stor del av regningen for investeringer i sol, enøk og batterier og at vi reetablerer Klimasats som et kraftfullt verktøy for omstilling nedenfra.

Viktigste tiltak	Mill. kr
Økt støtte til å kutte utslipp i industrien (Enovas punktutslippsprogram)	2 500
Mer utbygging av solenergi og energisparingstiltak i folks hjem	4 770
Reetablere og styrke klimasatsordningen	400
Naturtiltak som hindrer utslipp ved å beskytte naturlige karbonlagre	2 500
Fond for klimabistand	9300
Innføre en flyseteavgift	13 000
Innføre omstillingsavgift på olje og gass	12 800
Reversere kutt i veibruksavgiften på bensin og diesel fra 2022–2024	2 929
Øke CO ₂ -avgiften	2 930
Etablere et fond for utslippsfri luftfart, finansiert av flyseteavgiften	500
Grønne investeringer gjennom Nysnø	20 000
Økt moms på kjøtt	3 000
Klimabelønning, der inntekter fra klimaavgifter deles ut igjen til folk	11 464
Fond for utvikling av utslippsfri næringstransport og fiskeflåte, med inntektene fra økte bensin- og dieselpriiser	982
Redusere utbygging av motorveier	-11 600

Mer energisparing og mer fornybar energiproduksjon

Dette medlem viser til at den mest miljøvennlige energien er den vi ikke bruker, og den vi kan produsere lokalt, med for eksempel solceller og varmepumper. Både klimaet og lommeboka vinner på en slik reform av energisystemet. I tillegg reduseres behovet for kostbar og naturskadelig nettutbygging, og energisikkerheten styrkes ved at produksjonen blir mer desentralisert. Gevinstene kommer dessuten raskt. Å bytte vinduer, installere varmepumpe eller legge solceller på taket tar bare noen uker.

Dette medlem viser til at lav inntekt kan være et hinder for å spare penger på strømrregningen ved å skaffe varmepumpe eller bytte vinduer. Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor å gi Enova mer midler til å støtte familier med lav inntekt. I tillegg skal Husbanken dekke kostnaden for varmepumper til folk som bor i privatboliger og har dårlig råd. Husholdningene får gratis energirådgivning og trenger ikke betale kommunale gebyrer for søknader om energitiltak i egen bolig.

MDGs viktigste tiltak	Mill. kr
Ekstra midler til Enovas støtteordninger for energisparing	1 500
Ekstra midler til Enovas støtteordninger for solenergi	1 000
Økt støtte til investeringer i batterier og lokal energilagring	500
Økt støtte til energitiltak for lavinntektshusholdninger via Husbanken	400
Støtteordning for større solenergianlegg på større bygg og grå arealer	100
Mer til energisparing i kommunale utleieboliger, omsorgsboliger og sykehjem	100
Rentefrie lån for investeringer i energisparing i regi av Husbanken	375
Informasjonskampanje og kompensasjon til kommunene for gratis søknad om enøkoppgraderinger	145

Vindkraft til havs

Dette medlem understreker at Norge har Europas beste havvindressurser, men er blant Europas dårligste til å utnytte dem. En stor havvindutbygging vil bidra til å dekke Europas energibehov uten fossil energi. I tillegg vil havvind gi store inntekter og mange arbeidsplasser i Norge. Den viktigste forutsetningen for å få

havvind opp og stå i Norge er etter dette medlems vurdering at vi frigjør kapital og kompetanse fra oljeindustrien. For Miljøpartiet De Grønne er det avgjørende at en utbygging tar hensyn til naturen. Dette budsjettet prioriterer omfattende kartlegging av bunnforhold, vannmasser og sjøfugl for å forberede mer, naturvennlig havvindutbygging i årene som kommer.

MDGs viktigste tiltak

	Mill. kr
Økt støtte til naturkartlegging for å forberede rask og stor vindkraftutbygging til havs	300
Økt støtte til teknologiutvikling i havvind under Enova	300

Grønnere og mer rettferdig strømstøtte

Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønnes strømstøtteordning er mer sosialt rettferdig enn regjeringens modell, samtidig som det fortsatt lønner seg å spare energi. I dag er det størrelsen på strømforbruket som avgjør størrelsen på strømstøtten. De som bruker mest strøm, får utbetalt mest. Dette medlem foreslår i stedet at alle innbyggere i områder med høy strømpris mottar en lik sum.

Miljøpartiet De Grønnes forslag koster like mye som regjeringens modell, men vil gi økt støtte til mange lavinntektshusholdninger og noe mindre støtte til høyinntektshusholdninger som ofte har høyt strømforbruk. For lavinntektshusholdninger med høyt strømforbruk foreslår dette medlem at staten kan dekke opptil 80 pst. av investeringer i energisparing, og at resten av utgiften kan dekkes av rentefrie lån.

Våre viktigste tiltak

	Mill. kr
Innføre ny modell for strømbonus	4 800
Kutte regjeringens modell for strømkompensasjon	-4 800

Lett å reise miljøvennlig

Miljøpartiet De Grønne vil ha et transportsystem som kutter utslipp, er billigere og ikke ødelegger massivt med matjord og natur. I stedet for å bruke milliarder på motorveier prioriterer dette medlem gange, sykling,

kollektivtransport, tog og å ta vare på veiene vi allerede har. I møte med en klimakrise som vil sette veinettet og jernbanen på prøve, prioriterer dette medlem å tette vedlikeholdsetterslepet og ras- og flomsikre veiene våre.

MDGs viktigste tiltak

	Mill. kr
Styrking av kollektivselskapene så billettpriser ikke øker og tilbudet bevares	2 000
Mer penger til byvekstavtaler og kollektivsatsinger i byområdene	800
Innføring av nasjonalt reisekort til 499 for voksne og 249 for barn og studenter	2 950
Satsing på en mer punktlig jernbane gjennom utbedring og sikring av jernbanetraseer, og oppstart av nye prosjekter	2 600
Mer penger til vedlikehold og forbedring av riksveier og fylkesveier, med ras- og flomsikring, flere midtdelere m.m	650
Tredobling av potten for tryggere skoleveier som kommuner i hele landet kan søke	120
Innføring av en kompensering for fylkeskommunenes merkostnader for innkjøp og omstilling til utslippsfrie hurtigbåter	300
Innlemming av alle landets fylker i den utvidede TT-ordningen	325
Satsing på lav- og nullutslippsluftfart, og oppstart av bygging av infrastruktur for rute for elfly i Øst-Finnmark	60
Stansing av bygging av flyplass i Mo i Rana, innsparing 1 233 mill. kr, og planlegging av Stad skipstunnel, innsparing 137 mill. kr	-1 370
Avvikling og nedskalering av flere naturskadelige motorveiprojekter	-11 600
Fjerning av tilskuddet for lavere bompenger	-768

Ny og ambisiøs naturpolitikk

Bare 11 pst. av landet er villmark, og bare noen få pst. av skogene våre er ekte gammelskog. På globalt nivå har dyrebestandene blitt redusert med to tredjedeler si-

den 1970. Det er åpenbart at det trengs en ny naturpolitikk. Høsten 2022 vedtok verdens ledere en ny global naturavtale. Avtalen slår fast at 30 pst. av verdens natur må vernes, og at 30 pst. av ødelagt natur skal restaureres.

Verktøyene som trengs for å gjøre denne jobben i Norge, finnes etter dette medlems mening ikke i dag. I regjeringens budsjettforslag finnes ingen store nye tiltak. I stedet har Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslått store kutt, blant annet til skogvernet. Miljøpartiet De Grønne vil styrke arbeidet med å bevare og restaurere natur med flere milliarder kroner.

Makten over naturen ligger først og fremst i kommunene. En hovedprioritet for Miljøpartiet De Grønne

er derfor å innføre arealnøytralitet som en juridisk bindende minstestandard. Dette medlem setter derfor av penger til å lage detaljerte naturregnskap for alle kommuner, til flere miljørådgivere, og til å gå gjennom gjeldende arealplaner. Mange av de viktigste grepene for å ta vare på naturen koster ingenting. Ved å stanse naturskadelige motorveiprosjekter kan vi spare milliarder og samtidig redde utallige myrer, revehi, bekkedrag og krokfuruer.

MDGs viktigste tiltak	Mill. kr
Øke skogvernbevilgningen til 1 mrd. med opptrapping til 1,5 mrd. kr i 2025 for å nå målet om 10 pst. skogvern innen 2030	660
Program for reetablering av våtmarker, naturskog og andre norske naturtyper, herunder tredobling av innsatsen for restaurering av myr	400
Program for å redde Oslofjorden, herunder nitrogenrensing, flere verneområder, mer strandsonvern, forbud mot bunntråling etc.	950
Natursats – tilskudd til kommuner som vil bevare og restaurere natur	150
Skaffe kunnskap som trengs for å gjennomføre arealnøytralitet. Bedre naturregnskap, kart over grå og restaurerbare arealer etc.	137
Støtte til planvask av utdaterte og naturskadelige arealplaner	80
Større nasjonalpark i Østmarka	80
Redde trua arter og natur som er viktig for insekter, som slåttemark og hule eiker	58
Klima- og miljørådgivere i alle kommuner	115
Bekjempe plastforurensing, inkludert strandrydding og gratis levering av avfall	55
Internasjonal innsats for å redde livet i havet (ny ordning)	100
Innføring av toll på soya til bruk i husdyr- og fiskefôr, blant annet for å redusere presset på verdens gjenværende regnskoger	105
Stanse motorveiprosjekter som ødelegger natur over hele landet	-11 600
Fjerne miljøskadelige subsidier som støtte til veibygging og skogsdrift i bratt og vanskelig terreng, samt skogplanting og gjødsling med negativ miljøeffekt	-15

Klimaprosent og internasjonal miljøpolitikk

Klimaendringene blir stadig mer synlige, og de fattigste landene som slipper ut minst, og som har minst mulighet til å redusere egne utslipp, rammes hardest. Norge, som et rikt og demokratisk land, bør ta ansvar i den globale innsatsen mot klimaendringer. Det vil gi en tryggere og mer stabil verden, som også gagnar oss selv. Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor å innføre en

klimaprosent som et nytt prinsipp på linje med bistandsprosenten. Det innebærer å sette av 1 pst. av Norges bruttonasjonalinntekt (BNI) til klimafinansiering i utviklingsland, som fases inn over en treårsperiode. Det sikrer også at internasjonalt klimaarbeid ikke kommer på bekostning av tradisjonell bistand og fattigdomsbekjempelse.

MDGs viktigste tiltak	Mill. kr
Ekstra midler til fond for klimabistand for innføring av klimaprosent	8 800
Klimainvesteringsfondet	1 400
Miljø, klima, bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling	764
Mer miljøbistand, inkludert fornybar energi og innsats mot plast i havet	1 764
Finansieringsordning for livet i havet etter modell av regnskogsatsingen	100
Internasjonalt fond under naturavtalen	200
Mer penger til regnskogbevaring	100

Et rausere samfunn

- Hovedsatsinger for et varmere statsbudsjett:
- Et velferdssamfunn som reduserer forskjellene
- Solidaritet på tvers av folkegrupper og landegrenser

- Mer tid og livskvalitet, mindre stress og press
- Et trygt, mangfoldig og inkluderende samfunn
- La kulturlivet og frivilligheten blomstre

Dette medlem viser til at stadig flere barn vokser opp i fattigdom, mens de aller rikeste har økt sine inntekter og formuer. Et samfunn med små forskjeller er grunnmuren for å bevare tillit mellom folk og vilje til å slutte opp om felles løsninger. Et samfunn med små forskjeller er også bedre rustet til å gjennomføre de endringene som klima- og naturkrisen krever av oss.

Miljøpartiet De Grønne jobber for et system preget av tillit og et reelt sosialt sikkerhetsnett som favner alle som trenger det. I sitt alternative statsbudsjett bremser Miljøpartiet De Grønne utviklingen med økende sosiale forskjeller i Norge gjennom å sikre et trygt og rettferdig samfunn, nå og i fremtiden. Det gjøres gjennom et inkluderende og solidarisk velferdssamfunn og arbeidsliv, gjennom skattesystemet og omfordelende miljø- og klimapolitikk. En omfordelende og grønn boligpolitikk handler etter dette medlems syn om å veve fellesskapene våre tettere og sikre alle tilgang på en rimelig bolig det er godt å bo i, med lavt areal- og miljøavtrykk.

Miljøpartiet De Grønne vil redusere tidsklemma og skape et inkluderende samfunn og arbeidsliv, med bedre tid til barn, familie, venner, nabolag, frivillighet, engasjement og kultur- og naturopplevelser. Tidsreform og bedre deling på arbeidsoppgavene er nødvendig for å redusere press og stress i arbeidslivet, slik at vi kan holde livskvaliteten og arbeidsdeltakelsen høy og sykefravær og utenforskap lavt.

Dette medlem foreslår å styrke viktige ordninger som barnetrygd, føde- og barselomsorg, foreldrepenge og familie- og barnevern – og gir mer tid til småbarnsforeldre med mål om at alle barn skal få en god start på livet. Miljøpartiet De Grønnes skolepolitikk innebærer mer lek i 1. klasse, mer bøker og mindre

skjerm i skolen, og mer praktisk og variert undervisning. Dette medlem foreslår å styrke rammene for de som tar videregående og høyere utdanning med avgiftsfri eksamensordning, betydelig styrking av studiestøtten og økt tilskudd til studentboliger.

Den viktigste helsepolitikken er å bygge et samfunn som gjør folk friskere, gladere og mindre alene gjennom hele livet. Dette medlem foreslår å styrke helsetjenestene, innføre en tannhelsereform og iverksette en milliardatsing på kvinnehelse. Dette medlem vil innføre en ruspolitikk med vekt på hjelp, ikke straff, og oppprioritere det psykiske helsetilbudet. Dette medlem jobber for å sikre reell likestilling og kjempe mot all negativ forskjellsbehandling i samfunnet. Dette medlem ønsker en klokere innretning av ressursene i justissektoren og at politiets kjerneoppgaver styrkes, bemanningen i norske fengsler økes, og at domstolene behandler saker raskere. Dette medlem vil også at lommeboka ikke skal avgjøre om du har tilgang til retts hjelp eller ikke.

Som et langstrakt og rikt land har Norge anledning til å gi folk som trenger asyl her, retten til det, samtidig som dette medlem jobber for å forebygge lidelse, krig og konflikt i resten av verden. Derfor vil dette medlem styrke satsingen på en human asylpolitikk. Dette medlem følger FNs oppfordring og foreslår å ta imot 5 000 av verdens kvoteflyktninger.

Kunst- og kulturopplevelser spiller etter dette medlems vurdering en viktig rolle for livskvaliteten og når vi skal frikoble økonomien fra materielt overforbruk og forurensning. Forbruket av ting må ned, forbruket av opplevelser bør opp.

MDGs viktigste tiltak	Mill. kr
Mer progressiv inntektsskatt med økt personfradrag	350
Høyere bunnfradrag og mer progressiv innretning på formuesskatten	-9 340
Redusert moms	-5 450
Øker barnetrygden kraftig	10 440
Innfører en nasjonal grunninntekt som erstatter sosialhjelp	8 309
Klimabelønning	11 465
Øker antall kvoteflyktninger til 5000	902
Øker låneramma til Husbanken med 10 mrd.	703
Øker bostøtten og gir den til flere	785
Økt lån og tilskudd til utleieboliger, boligtiltak og ikke-kommersielle boliger	1 000
Økt tilskudd til Sametinget og organisasjoner for nasjonale minoriteter	300
Opptrappe engangsstønaden ved fødsel og adopsjon, og sikre far/annen omsorgsperson to ukers lønnet omsorgspermisjon	313,5
Øker pensjonen for enslige minstepensjonister	143

Dette medlem viser til at mennesker har fått det verre de siste årene i ni av ti land, mens Norge fortsatt er et av verdens aller beste land å bo i. I en tid hvor behovene er rekordstore, og inflasjon gjør at hver bistandskrone får mindre uttelling, er det viktig å opprettholde et

høyt nivå på bistanden, og Miljøpartiet De Grønne sikrer at Norge setter av én krone til bistand for hver hundrelapp vi tjener.

Dette medlem viser til at krigen i Ukraina er inne i en kritisk fase. Russland rykker fremover, og

ukrainerne taper terreng fordi de mangler våpen, ammunisjon og penger. Behovet er enormt, og konsekvensen av en russisk seier kan være katastrofal, både for Ukraina, Europa og Norge. Dette medlem foreslår

derfor å øke støtten til Ukraina i 2025 fra regjeringens foreslåtte 15 mrd. kroner til 80 mrd. kroner. På sikt vil dette medlem foreslå å bruke oljefondet direkte for å finansiere Ukrainas behov.

MDGs tiltak	Mill. kr
Øker bistand opp til bistandsprosenten	4 180
Økt militær og sivil støtte til Ukraina	65 000
Inndekning: Økt uttak fra SPU innenfor handlingsregelen	-69 180

Verdiskaping som varer

Hovedsatsinger:

- Redusere formuesskatten ved å heve bunnfradraget til 5 mill. kroner
- Redusere arbeidsgiveravgiften for oppstartsbedrifter
- Kutte statlige midler til olje, gass og havbunnsmineraler
- Storsatsing på havvind

Miljøpartiet De Grønne vil føre en næringspolitikk som gir jobber, lønnsomhet, velferd og rettferdighet uten å ødelegge livsgrunnlaget. Den største utfordringen for norsk næringsliv er at investeringene i olja de siste årene har vært 5–7 ganger større enn i fastlandsindustrien.

Dette medlem viser til at så lenge kapital og kompetanse konsentreres inn i petroleumssektoren, vil annet norsk næringsliv ikke bli konkurransedyktig. Både natur- og klimakrisen og fremtidsutsiktene for olje og gass i markedet krever at hoder, hender og penger

flyttes fra olja og over i de mange bærekraftige fremtidsnæringene. Derfor vil Miljøpartiet De Grønne ha en ansvarlig næringspolitikk, der det på en gradvis og kontrollert måte fases ut norsk oljeindustri over en lengre periode, der det startes med de minst lønnsomme og skitneste feltene først. Samtidig gjør dette medlem en kraftinnsats for å få på plass nye grønne arbeidsplasser.

Lønningene i oljebransjen er så høye at annet næringsliv sliter med å kunne konkurrere. Derfor vil dette medlem gjøre det lettere å være gründer, blant annet ved å øke bunnfradraget i formuesskatten. Dette medlem foreslår å styrke Innovasjon Norge, Norsk Katapult og næringsrettet forskning, og dette medlem foreslår å kutte alle bevilgninger til olje, gass og havbunnsmineraler. Dette medlem innfører en omstillingsavgift på olje og gass som flytter økonomisk aktivitet fra olje til andre næringer. Dette medlem foreslår også å styrke klimainvesteringselskapet Nysnø.

MDGs viktigste tiltak	Mill. kr
Økte investeringer i grønn industri gjennom Nysnø, statens klimainvesteringselskap	20 000
Styrke Enovas punktutslippsprogram for å kutte utslipp og gjøre norsk industri konkurransedyktig også i fremtiden	2 500
Omstillingsavgift på olje og gass	-12 800
Kutt i CO ₂ -kompensasjonen til industrien	-1 875
Inndekning: Kutt i støtte til olje- og gassprosjekter under Innovasjon Norge og Eksfin	-480
Inndekning: Kutt i statlige olje- og gassinvesteringer (SDØE)	-2 000
Øke bunnfradraget i formuesskatten til 5 mill. kr	9 340
Redusere arbeidsgiveravgift for oppstartsbedrifter	1 000
Satsinger på sirkulærøkonomi	1 010
Støtte til bærekraftig jordbruk	553
Støtte til bærekraftig skogbruk	700
Støtte til utslippsfritt og dyrevennlig havbruk	716

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av en sosialt omfordelende arveavgift, i tråd med anbefalingen fra Skatteutvalget (2022), med høyt bunnfradrag og progressiv sats.»

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for utbetaling av sosialhjelp slik at utbetalinger fra innføring av

en klimabelønningsordning ikke gir fradrag i hvor mye man har rett til å få utbetalt.»

«Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på forbrukslån og innføre en maksimal rentesats for forbrukslån.»

«Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på boliglån over 40 G.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en avgift på gods-transport på vei i korridorer hvor det også er jernbane. Utreddingen skal vurdere ulike typer avgifter, herunder en bomavgift, samt handlingsrommet for dette innenfor EØS-avtalen.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at norske naturressurser forblir fellesskapets eiendom og gir grunnlag for lokal og nasjonal verdiskaping, ved å innføre hjemfallsrett til naturressurser som eies av fellesskapet, slik at private aktører hverken kan sitte på bruksrett til evig tid eller kapitalisere på salg av slike rettigheter.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fjerning av moms på elbildeing.»

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 innføre en rettighetsbasert ordning der aktører som fjerner CO₂ fra atmosfæren, får betalt per tonn karbon som fjernes og lagres. Karbonfjerning bør belønnes på et nivå som minst tilsvarer prising av utslipp gjennom CO₂-avgiften.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre om produksjonsavgiften for fisk til en gradert miljøavgift som premierer produksjon med lav miljøbelastning og høy fiskevelferd.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en torvavgift tilsvarende som for klimagassutslipp fra uttak av torv – i tråd med forslag fremmet av Grønn skattekommisjon 2015.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av Lov om Statens pensjonsfond § 5 for å tillate direkte overføring fra SPU til å støtte Ukraina.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem resultatene fra sitt arbeid med exit-programmer, i henhold til regjeringens lovnader i Hurdalsplattformen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

«Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye tilsynsrådet for kriminalomsorgen og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2025.»

«Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye varslingsombudet for politiet og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2025.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at det er større samsvare mellom antall studieplasser på Politihøgskolen og midlene som bevilges til antall stillinger i politiet.»

«Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å opprette en ny utdanningslinje for kriminalomsorgen

i Tromsø for å styrke rekrutteringen andre steder i landet.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at Politidirektoratet ikke absorberer oppgaver som det er mer hensiktsmessig å beholde hos politidistriktene og politiets særorganer, og at det gjennomføres en gjennomgang av hvilke oppgaver direktoratet skal ha.»

«Stortinget ber regjeringen påbegynne arbeidet med innfasingen av en rettshjelpsreform i tråd med anbefalingene til Rettshjelpsutvalget.»

«Stortinget ber regjeringen opprette en nasjonal førstelinjetjeneste for fri rettshjelp.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at de som har vært utsatt for ulovlige ransaker i saker som omhandler bruk av ulovlige rusmidler, får rett til tilstrekkelig kompensasjon og behandling av sine saker selv om de ulovlige ransakelsene ligger langt tilbake i tid.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at nedbemanningen i domstolene stanser.»

«Stortinget ber regjeringen omgjøre avgjørelsen om å fjerne øremerking av midler overfor organisasjoner som tilbyr frie rettshjelpstjenester, og sikre organisasjonene på feltet mer forutsigbarhet ved fremtidige statsbudsjett.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ingen mindrerlige soner i voksenfengsler, og sikre flere plasser ved ungdomsenheter.»

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for Stortinget, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, om hvordan de skal motvirke utfordringene i kriminalomsorgen med manglende bemanning av fengselsbetjenter, saksbehandlere og helsepersonell, ulovlig bruk av isolasjon og dårlig psykisk helse hos innsatte.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det satses på arbeidsrettede tiltak som del av gjennomføring av ungdomsstraff, og at det tas initiativ til opprettelse av et samarbeid med næringslivet om å tilby meningsfulle arbeidstiltak her.»

«Stortinget ber regjeringen utvikle en handlingsplan for kvensk språk for å få opp antall språkbrukere.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at barn i 1.–4. trinn ikke får en personlig digital enhet til hjemsending, med mindre det er særlig begrunnet.»

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om tilskudd til studentboliger § 3, slik at det åpnes for til-

skudd til oppgradering av studentboliger, både til oppussing/oppgradering og til universell utforming.»

«Stortinget ber regjeringen øke tilskuddsrammen på alle studentboliger til 40 pst., slik at nye boliger kan bygges rimeligere eller i områder hvor det i dag er dyrt å bygge.»

3.1.2.8 Merknader fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Norge er et av verdens rikeste og beste land å bo i. Samtidig er regjeringen for passiv når det gjelder å dempe sosiale utslag av de høye levekostnadene for vanlige folk og styrke de eldres situasjon, eller for å trygge fremtiden ved å investere i valgfrihet for familiene, en bedre skole og bedre vilkår for verdiskaping og grønn omstilling.

Dette medlem foreslår følgende hovedgrep i budsjettet for neste år:

- En kraftig styrking av familienes valgfrihet med tanke på når man vil få barn (erstatte engangsstønden med foreldrepenger for alle på 3 G), hvor mange barn man vil ha (økt barnetrygd for alle og dobbel barnetrygd for barn nr. tre og utover, økt foreldrefradrag for alle og dobbelt fradrag for barn nr. tre og utover), og når man vil sende barnet i barnehage (økt kontantstøtte).
- Et kvalitetsløft i skolen med kortere skoledager i grunnskolen ned mot nivået i Finland, som kan

finansiere høyere lærerlønninger, mer tid for lærerne til å se den enkelte elev og flere trykte lærebøker.

- Økt bevilgning til sykehus og sykehjemsplasser, høyere pensjon for enslige minstepensjonister og en styrking av kommuneøkonomien slik at skole og eldreomsorg ikke blir salderingsposter.
- Kutt i formuesskatten på arbeidende kapital med om lag en fjerdedel og en økning i CO₂-avgiften med 20 pst. for å stimulere til verdiskaping og grønn omstilling.
- Økt strømstøtte med 100 pst. kompensasjon for priser over 50 øre per kWt for husholdningene for å dempe sosiale utslag av høye strømpriser, finansiert av økt inntektsskatt for høytlønte slik at disse ikke sitter igjen med unødig statlig støtte.
- Bistanden økes til 1 pst. av BNI

Dette medlem dekker inn bevilgningsøkningene og skattelettelsene med ulike utgiftsreduksjoner og effektiviseringer, sammen med økninger i effektivitetsfremmende avgifter som gir bedre miljø og folkehelse. Samlet sett innebærer Kristelig Folkepartis alternative budsjett om lag 1 mrd. kroner i lavere oljepengebruk enn regjeringens forslag.

Dette medlem fremmer følgende forslag fordelt per bevilgningsramme (mill. kroner):

Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett 2025. Endringer per ramme

Rammeområde 1: Statsforvaltning			Mill. kr
DFD	1530	36 Kunst i offentlige rom	-10,0
DFD	1531	45 Statsbygg, kgl. formål	-10,0
DFD	1533	45 Statsbygg vedlikehold	-10,0
KDD	2445	24 Statsbygg, inntekter	-500,0
KDD	2445	45 Statsbygg vedlikehold	-150,0
Sum Rammeområde 1: Statsforvaltning			-680,0

Rammeområde 2: Familie og forbruker			Mill. kr
BFD	841	70 (NY) Samlivskurs	30,0
BFD	842	1 Familievern, Driftsutgifter	50,0
BFD	842	70 Kirkens familievern tjeneste	25,0
BFD	844	70 Kontantstøtte	200,0
BFD	845	70 Barnetrygd	2 417,0
BFD	846	61 Fritidskort	864,0

Bl.a. Godt samliv for førstegangsforeldre

Gjeninnføre 11 mnd. kontantstøtte og øke satsen til 10 000 kr fra 1. august 2025

Barn u. 6 år får 2 000 kr per mnd., barn o. 6 år får prisjustert sats, dobbel barnetrygd (2 000 kr) for barn nr. tre og utover, fra 1. juni 2025

Full utrulling av nasjonal ordning fra 1. august 2023

Rammeområde 2: Familie og forbruker			Mill. kr
BFD	846	21 Forprosjekt, senter for barn og digitale medier	2,0
BFD	883	60 Tilskudd til fredede og verneverdige kirkebygg	100,0
BFD	2530	70 Utvide foreldrepermisjonen med fire uker	0,0 2 048 mill. kr påløpt
BFD	2530	70 Selvstendig uttaksrett for fedre, uavhengig av mors inntekt	0,0 361 mill. kr påløpt
BFD	2530	70 Foreldrepenger	388,0 Alle foreldre gis rett på foreldrepenger på minimum 3 G fra 1.7.
BFD	2530	70 Foreldrepenger	-14,0 Skrote tredelingen (gå tilbake til 10 uker for hver av foreldrene mv.)
BFD	2530	71 Engangsstønad	-308,0 Erstattes av foreldrepenger på min. 3 G fra 1.7.
Sum Rammeområde 2: Familie og forbruker			3754,0

Rammeområde 3: Kultur			Mill. kr
KUD	320	55 Norsk kulturfond	30,0 Innkjøp av nye, trykte bøker til skolebibliotekene
KUD	320	55 Norsk kulturfond	15,0 Bevilgning til tidsskrift og kritikk i Kulturrådet
KUD	320	55 Norsk kulturfond	3,0 Prøveordning for nasjonal innkjøpsordning av kritikk
KUD	320	55 Norsk kulturfond	-20,0 Omprioritering til innkjøp av trykte skolebøker
KUD	320	72 Kunstnerstipend m.m.	-5,0
KUD	328	70 Det nasjonale museumsnettverket	-33,4 Nominell videreføring av bevilgningen til Nasjonalmuseet
KUD	334	50 Film- og dataspillformål Filmfondet	-50,0 Dataspill
KUD	334	78 Film- og dataspilltiltak	-10,0 Dataspill
KUD	351	72 Kjønnns- og seksualitetsmangfold	-22,5 Nominell videreføring av Solberg-regjeringens nivå
KUD	351	72 Kjønnns- og seksualitetsmangfold. Tilskudd til Rosa kompetanse	-0,7 Tilskudd til Rosa kompetanse
Sum Rammeområde 3: Kultur			-93,6

Rammeområde 4: Utenriks			Mill. kr
UD	150	71 Verdens matvareprogram (WFP)	100,0
UD	150	70 Nødhjelp og humanitær bistand	500,0
UD	152	70 Menneskerettigheter	100,0 Trosfrihet mv.
UD	153	71 FN's høykommissær for flyktninger	150,0
UD	159	70 Midtøsten	300,0
UD	159	75 Afrika	1 004,0 Bistanden til Afrika svekkes globalt som følge av Ukraina-krigen. Økningen målrettes mot jobbskaping og entreprenørskap
UD	160	70 Helse	300,0 Satsing mot ikke-smittsomme sykdommer og mental helse mv.
UD	160	71 Verdens helseorganisasjon (WHO)	300,0
UD	161	70 Utdanning	1 000,0
UD	161	73 Styresett og offentlige institusjoner	100,0

Rammeområde 4: Utenriks			Mill. kr
UD	162	76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	250,0
UD	162	96 Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd: 750 mill. kr	750* Under streken
UD	164	73 Sårbare grupper	300,0 Arbeid mot moderne slaveri og for mennesker med funksjonsnedsettelse mv.
UD	170	70 Sivilt samfunn	400,0
UD	171	70 UNDP	150,0
UD	171	71 UNICEF	350,0
UD	115	22 Spesielle driftsutgifter, næringsfremme	-14,7 Ansvaret for næringsfremme overføres til NFD
UD	115	70 Næringsfremme, kultur og informasjon	-20,0
UD	115	71 Næringsfremme	-15,3 Ansvaret for næringsfremme overføres til NFD
UD	162	72 Fornybar energi	-375,0 Foreslår heller å finansiere ordningen med garantipremier fra garantimottakerne
Sum Rammeområde 4: Utenriks			4 879,0

Rammeområde 5: Justis			Mill. kr
JD	400	1 Politiet	4,5 Sikkerhetstiltak Jødisk museum, Oslo
JD	430	1 Kriminalomsorgen	100,0
JD	433	70 KFUK Forandringshuset	2,0 Øremerking avhopperprogrammet
JD	440	1 Politiet	130,0 Ansette 100 flere politifolk for å bekjempe gjengkriminalitet og øke forebyggende tilstedeværelse
JD	440	1 Politiet	50,0 Styrke Kripos på org.krim, menneskehandel og kapasitet for etterforskning av nettrelaterte overgrep
JD	440	1 Politiet	50,0 Sikre dedikerte team for etterforskning av nettrelaterte overgrep i hvert distrikt (som Spiderweb)
JD	440	70 Frivillige org	10,0 Bekjemping av menneskehandel og sosiale tiltak for prostituerte, bl.a. Nadheim – Lauras Hus
JD	440	1 Barnehusene	20,0
JD	410	1 Ikke opprette nye tingretter	-50,3
JD	430	1 Kriminalomsorgen	-55,0 Mer soning med fotlenke
JD	440	1 Politiet	-26,0 Omprioritering fra dyrepoliti til innsats mot gjengkriminalitet
JD	440	1 Politiet	-30,0 Antall kommunikasjonsmedarbeidere reduseres med om lag en tredel
Sum Rammeområde 5: Justis			205,2

Rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling mv.			Mill. kr
KDD	567	72 Det mosaiske trossamfund i Oslo og Trondheim	1,4 Jødiske veivisere i Midt- og Nord-Norge i regi av DJST
DFD	1530	30 Grieg-akademiet	10,0
KDD	2412	90 Husbanken	5 000* Økt låneramme. Under streken
AID	671	60 Integreeringstilskudd	246,0 1000 flere overføringsflyktninger

Rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling mv.			Mill. kr
KDD	553	63 Regional- og distriktsutvikling Interreg og Arktis 2030	-54,3
Sum Rammeområde 6: Innvandring, reg. utvikling			203,1

Rammeområde 7: Arbeid og sosial			Mill. kr
AID	352	70 Helt med: Arbeidsinkludering for personer m. funksjonshemming	2,5
AID	352	70 TV Bra: Utviklingshemmedes formidlingsarbeid, nasjonal ordning	10,0
AID	605	1 500 flere VTA-plasser (adm.)	19,6
AID	605	1 Økt pensjon enslige minstepensjonister (adm.)	2,5
AID	634	77 500 flere VTA-plasser	53,9
AID	2661	70 Grunnstøtte. Ytelser personer m. nedsatt funksjonsevne mv.	57,3
AID	2670	70 Økt pensjon for enslige minstepensjonister med 12 000 kroner	619,0
AID	605	1 Nav	-325,0
AID	612	1 SPK	-10,0
AID	1860	1 Havindustritilsynet	-165,0
Sum Rammeområde 7: Arbeid og sosial			264,8

Rammeområde 9: Næring			Mill. kr
NFD	905	80 Geoparker	5,0
NFD	900	21 Prosjekter, oppdrag mv.	-10,0
NFD	909	73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk	-264,0
NFD	940	70 Eksportfremme	-20,0
NFD	2421	53 Grønn industrifinansiering, tapsavsetning	-1 750,0
NFD	2421	74 Reiseliv	-100,0
Sum Rammeområde 9: Næring			-2 139,0

Rammeområde 11: Landbruk			Mill. kr
LMD	1152	70 Bionova	100,0
Sum Rammeområde 11: Landbruk			100,0

Rammeområde 12: Olje og energi			Mill. kr
ED	1800	1 Olje- og energidepartementet, drift	0,5
ED	1820	75 Stønad til husholdninger for ekstraordinære strømutfgifter	6 300,0
ED	1820	22 Norges vassdrags- og energidirektorat Flom- og skredforebygging	30,0

Rammeområde 12: Olje og energi			Mill. kr
ED	1825	50 Enova, økt tilskudd til ENØK i bygg og husholdninger	200,0
ED	1810	21 Norges vassdrags- og energidirektorat Spesielle driftsutgifter	-150,0 Geologisk kartlegging; Havbunnsmineraler
ED	1825	60 Energiltak i kommunale bygg	-100,0 Omprioritering til Enova, Klima- og energifondet
ED	1850	71 Petroleumsforskning	-100,0
Sum Rammeområde 12: Olje og energi			6 180,5

Rammeområde 13: Miljø			Mill. kr
KLD	1400	76 Grønt landtransportprogram	3,0
KLD	1420	32 Frivillig skogvern	100,0
KLD	1420	61 Miljødirektoratet tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning	300,0 Økte tilskudd til lokale klimatiltak (Klimasats)
KLD	1420	80 Tilskudd til tiltak for å ta vare på naturen	30,0 Styrket satsing på Oslofjorden
KLD	1420	62 Miljødirektoratet tilskudd til grønn skipsfart	40,0
KLD	1420	74 CO ₂ -kompensasjon: Unnta bedrifter som produserer mye av sin egen strøm	-3 400,0
Sum Rammeområde 13: Miljø			-2 927,0

Rammeområde 15: Helse			Mill. kr
HOD	708	1 Gjenopprette Eldreombudet	8,3
HOD	714	70 Tilskudd frivillige og ideelle aktører, ruspolitikk mv.	30,0
HOD	714	79 Ammehjelpen	5,0
HOD	732	70 En oppfølgingstime med fysioterapeut e. fødsel	25,5
HOD	732	70 100 nye LIS1-stillinger	90,0
HOD	732	72–75 Drift, RHF-ene	500,0 Opprettholde aktivitet og holde ventetider nede
HOD	732	72–75 Jordmødre og utdanningsstillinger	8,0
HOD	760	70 Tilskudd til heis i hjemmet	10,0 Gjeninnføring for å bidra til at flere kan bo hjemme
HOD	760	61 Jordmødrestillinger i kommunene	10,0
HOD	760	63 Heldøgns omsorgsplasser	216,8 1 000 flere plasser
HOD	760	70 Ønsketransporten	5,0 Eget tilskudd a la Fontenehusene
HOD	2790	70 Gratis prevensjon, utvides til personer u. 30 år	47,0
HOD	760	70 Amatheia	19,3 Inkl. samtale med jordmor e. spontanabort m. 5 000 kvinner
HOD	765	21 Rask psykisk helsehjelp, flere kommuner	60,0 10 nye team
HOD	765	71 Tilskudd frivillige og ideelle aktører, pårørendestøtte mv.	10,0
HOD	765	72 Tilskudd frivillige og ideelle aktører, rus og psykisk helse	69,5 Gatehospitaller i hhv. Kristiansand og Trondheim og prisjustering Oslo og Bergen

Rammeområde 15: Helse			Mill. kr
HOD	765	72 Tilskudd frivillige og ideelle aktører, rus og psykisk helse	270,0
HOD	780	70 Forskning på kvinnehjertehelse	22,5
HOD	781	79 Kontaktfamilieordning	30,0 Tilskudd til pasientorganisasjoner
HOD	783	61 100 nye LIS1-stillinger	35,0
HOD	732	70 Avvikle heroinassistert behandling	-63,0
HOD	732	76 Innsatsstyrt finansiering	-216,0 Reversere deler av ny biotekn.lov
Sum Rammeområde 15: Helse			1 192,9

Rammeområde 16: Kunnskap			Mill. kr
KD	225	66 Fredsreiser mv.	10,0 Hvite busser, besøke konsentrasjonsleire mv. Økt tilskudd per søknad
KD	225	75 Lister kompetanse	4,0
KD	226	21 Tilskudd til innkjøp av fysiske lærebøker	500,0 Totalt 1,5 mrd. kroner o. tre år
KD	226	21 Tilskudd til skolebibliotekene	100,0
KD	226	21 Bedre seksualundervisning i lærerutdanningen	5,0
KD	226	21 Dembra for lærerutdanningen	10,0 Kurs i antisemittisme til lærerstudenter, lærere, skoleledere mv.
KD	226	21 Veiledningsordning for nyutdannede lærere i grunnskolen	50,0
KD	228	72 Rette opp kutt til yrkesrettede vid. skoler (bibelskoler, kunstsikoler mv.)	12,0
KD	228	76 Skoleskipene Gann og Maritim vgs	6,0
KD	228	82 Tilskudd til frittstående skoler mv. Kapital- og husleietilskudd til friskoler	20,0
KD	253	70 Folkehøgskoletilbud til unge utenfor arbeid og utdanning	40,0
KD	260	50 40 studieplasser til UiO og NMBU i nukleære fag	1,0
KD	260	50 NMBU Veterinærhøyskolen. Fylle opp plassene til kapasitet (fra 90 til 120), 30 studieplasser	4,4
KD	260	50 Universitetet i Stavanger	6,5 Psykologistudium med oppstart høsten 2025
KD	260	50 Statlige universiteter og høyskoler. UiO	1,5 Professorat, jødiske studier, TF
KD	260	50,70 Fjerne studieavgift for studenter utenfor EU/EØS	134,0 Fra 1. august 2025
KD	260	50,70 150 nye studieplasser helsesykepleier. Basisstøtte	7,8
KD	285	71 Forskning. Kjernekraft, herunder fusjon	30,0
KD	2410	50 Studiestøtte	317,1 12 mnd. 2 G for studenter med barn
KD	2410	70 Studiestøtte	12,4 12 mnd. 2 G for studenter med barn
KD	2410	50 150 nye studieplasser helsesykepleier. Stipend	2,8
KD	225	75 Rosa kompetanse skole og barnehage ved foreningen FRI	-1,1 Omprioritering til bedre seksualundervisning i lærerutdanningen

Rammeområde 16: Kunnskap			Mill. kr
KD	226	21 Nasjonale prøver, barne- og ungdomsskolen	-271,0
KD	275	21 Spesielle driftsutgifter	-10,0
Sum Rammeområde 16: Kunnskap			992,4

Rammeområde 17: Samferdsel			Mill. kr
SD	1300	73 Barnas transportplan	50,0 Trafikksikkerhetstiltak med tanke på barns sikkerhet
SD	1321	70 Tilskudd til Nye Veier	325,0
SD	1330	60 TT-ordningen	25,0
SD	1352	73 Ringeriksbanen	140,0
SD	1352	73 Vestfoldbanen	30,0
SD	1320	22 Riksveier drift og vedlikehold	-400,0 Omprioritering til rassikring og fylkesveier o. rammetilskuddet til fylkeskommuner
SD	1320	30 Rv4 Grua–Roa	-170,0
SD	1320	73 Reduserte bompengetakster	-570,0 Redusere tilskuddet
SD	1352	71 Bane Nor, gevinst konkurranseutsetting	-150,0
SD	1352	71 Jernbane, vedlikehold	-300,0
Sum Rammeområde 17: Samferdsel			-1 020,0

Rammeområde 18: Rammeoverføring til kommunesektoren			Mill. kr
KDD	571	60 Rammetilskudd til kommunene. Ekstraordinær pott til økt lærerlønn	1 476,0 50 000 kroner i økt lønn o. 2 år. 25 000 kroner økning år 1
KDD	571	60 Rammetilskudd til kommunene. Redusert undervisningstid for kontaktlærere	1 692,0 To klokketimer mindre undervisningstid fra 1. august 2025
KDD	571	60 Rammetilskudd til kommunene	2 000,0 Økt rammetilskudd, bl.a. til barnehage
KDD	572	60 Fylkesveier	1 000,0 Rassikring og bygging av industriveier
KDD	571	21 Spesielle driftsutgifter	-5,0 Noe lavere aktivitet i forskning, utredning om kommunesektoren
KDD	571	60 Kortere skoledag i grunnskolen	-1 196,0 23 færre uketimer o. to år (11 færre uketimer år 1 fra 1.8.25)
KDD	571	60 Erstatte 12 timer gratis SFO for alle med behovsprøvd ordning	-1 900,0 Moderasjonsordning for gratis 12 timer SFO 1.–3. trinn forbeholdes husholdninger m. inntekt u. 2 mill. kr
KDD	571	60 Erstatte redusert makspris i barnehagen for alle med behovsprøvd ordning	-408,0 Redusert makspris kun for husholdninger m. inntekt u. 2 mill. kr
KDD	571	60 Mindre utgift i kommunene pga. økt pensjon for enslige minstepensjonister	-10,0
KDD	571	60 Redusert etterspørsel e. barnehage pga. reversering av forkorting av kontantstøtteperioden og økt sats	-274,1
Sum Rammeområde 18: Kommunesektoren			2 374,9

Rammeområde 19: Tilfeldige utgifter og inntekter			Mill. kr
FIN	2309	1 ABE-reform 0,5 pst.	-1 490,0
			Sykehusene og kriminalomsorgen skjermes
FIN	2309	1 Oppfølging av gjennomgang for utgifter til statlige kontorlokaler	-150,0
FIN	2309	1 Trekke ut kompensasjon til staten for ekstra arbeidsgiveravgift	-444,1
Sum Rammeområde 19: Tilf. utgifter og inntekter			-2 084,1

Rammeområde 20: Finansadministrasjon			Mill. kr
FIN	1610	1 Oppbemanne med 100 tollere	120,0
FIN	1610	1 Økt bruk av narkotikahunder	5,0
FIN	1610	45 Innkjøp av en mobil skanner til Østlandet	40,0
FIN	1650	89 Rentekostnader, statslån	-290,0
			Ikke opprette Statens fond i Tromsø
Sum Rammeområde 20: Finansadministrasjon			-125,0

Rammeområde 21: Skatter og avgifter			Mill. kr
Skatteendringer			
FIN	5501	70 Trinnskatt og formuesskatt	1 440,0
			Boliger med maksverdi o. 8 mill. kr verdsettes med 100 pst. i formuesskatten
FIN	5501	70 Trinnskatt og formuesskatt	6 300,0
			Trinnskattens trinn 4 og 5 økes midlertidig m. 2,9 prosentenheter. Finansiering av økt strømstøtte
FIN	5501	72 Fellesskatt, personlige skatteyttere	1450,0
			Tak i rentefradraget for gjeld på 60 G
FIN	5501	70 Trinnskatt og formuesskatt	-4 340,0
			Redusert verdsettelse fra 80 til 60 pst. på aksjer og næringseiendom i formuesskatten
FIN	5501	72 Fellesskatt, personlige skatteyttere	-2 600,0
			Øke foreldrefradraget til 50 000 kroner for barn én og to, og til 100 000 kroner for barn tre og videre. Forenkle slik at det ikke stilles krav til kostnader eller dokumentasjon
FIN	5501	72 Fellesskatt, personlige skatteyttere	-110,0
			Øke skattefradrag for gaver til frivillighet fra 25 000 kr til 50 000 kr og 100 000 kr for næringsdrivende
FIN	5501	70 Ikke støtte regjeringens forslag om utflyttingsskatt	0,0
			Påløpt lettelse på 100 mill. kroner
FIN	5501	74 Selskapsskatter	0,0
			Redusere effektiv sats i grunnrenteskatten på havbruk til 20 pst. Påløpt lettelse på 950 mill. kr
Sum Skatteendringer			2 140,0

Miljø- og folkehelseavgifter			Mill. kr
FIN	5508	70 CO ₂ -avgift, sokkelen	1 170,0*
			Økes tilsvarende 1 600 kr/tonn. Påvirker ikke budsjettbalansen
FIN	5521	70 Merverdiavgift	1 750,0
			Fjerne mva.-fritaket for elbiler o. 400 000 kr
FIN	5526	70 Alkoholavgift	1 500,0
			Reell økning i tråd m. Særavgiftsutvalgets (NOU 2007:8) forslag på 10 pst. økning i 2008

Miljø- og folkehelseavgifter			Mill. kr
FIN	5526	70 Alkoholavgift	875,0 Halvering av innførselskvoten
FIN	5531	70 Avgift på tobakksvarer	925,0 15 pst. økning
FIN	5543	70 CO ₂ -avgift mineralske produkter	2 580,0 20 pst. økning (ekskl. veksthusnæringen og med redusert sats for fiske i fjerne farvann)
FIN	5548	70 HFK-/PFK-avgiften	28,0 20 pst. økning
FIN	5555	70 Avgift på sjokolade og sukkervarer	1 650,0 Gjeninnføring, 2020-satser
FIN	5556	70 Avgift på sukkerholdige alkoholfrie drikkevarer	850,0 Gradert e. sukkerinnhold, jf. Solberg-regjeringens forslag, RNB 2021
Sum Miljø- og folkehelseavgifter			10 158,0

Nøkkeltall Kristelig Folkepartis alternative budsjett 2025

Satsinger	-2 7574,6
Budsjettiltak	1 6496,4
Skatter og avgifter	1 2298,0
Redusert oljepengebruk	1 219,8

3.2 Oversikt over partienes forslag til rammevedtak

Oversikt over forslag til netto rammevedtak fra, de respektive partier. Avvik fra regjeringens forslag i parentes. Alle tall i 1 000 kroner.

Komité	Nr.	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A og Sp	H	FrP	SV	R	V	MDG	KrF
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning mv.	22 661 595 (0)	22 661 595 (-595 900)	22 065 695 (-456 181)	22 205 414 (-806 000)	21 855 595 (-68 636)	22 592 959 (-407 500)	22 254 095 (-647 000)	21 991 595 (-670 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	72 307 459 (0)	72 307 459 (+2 314 008)	74 621 467 (-236 000)	72 071 459 (+2 470 000)	74 777 459 (+1 323 367)	73 630 826 (+728 100)	73 035 559 (+12 211 500)	84 518 959 (+3 754 000)
	3	Kultur og likestilling mv.	26 060 519 (0)	26 060 519 (-369 462)	25 691 057 (-5 269 340)	20 791 179 (+389 000)	26 449 519 (+332 305)	26 392 824 (+245 074)	26 305 593 (+385 500)	26 446 019 (-93 600)
Utenriks- og forsvarskomiteen	4	Utenriks	52 334 935 (0)	52 334 935 (-1 786 000)	50 548 935 (-8 454 697)	43 880 238 (+4 515 000)	56 849 935 (+10 000 000)	62 334 935 (+7 938 500)	60 273 435 (+38 459 889)	90 794 824 (+4 878 960)
Justiskomiteen	5	Justis	48 130 561 (0)	48 130 561 (+500 800)	48 631 361 (+1 813 500)	49 944 061 (+376 688)	48 507 249 (+419 748)	48 550 309 (+582 400)	48 712 961 (+466 188)	48 596 749 (+205 200)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	31 680 576 (0)	31 680 576 (-21 103)	31 659 473 (-7 921 825)	23 758 751 (+2 206 311)	33 886 887 (+1 659 439)	33 340 015 (+325 900)	32 006 476 (+3 383 569)	35 064 145 (+193 100)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	668 186 437 (0)	668 186 437 (-1 954 685)	666 231 752 (+697 900)	668 884 337 (+1 394 000)	669 580 437 (+6 560 342)	674 746 779 (-10 607 600)	657 578 837 (+9 479 400)	677 665 837 (+264 800)
Utenriks- og forsvarskomiteen	8	Forsvar	99 658 650 (0)	99 658 650 (+30 319 194)	129 977 844 (+15 000 000)	114 658 650 (0)	99 658 650 (+15 000 000)	114 658 650 (+34 706 000)	134 364 650 (+50 000 000)	149 658 650 (0)
Næringskomiteen	9	Næring	8 695 194 (0)	8 695 194 (-2 207 500)	6 487 694 (-1 843 699)	6 851 495 (-203 660)	8 491 534 (+322 000)	9 017 194 (-103 800)	8 591 394 (+298 000)	6 556 194 (-2 139 000)
	10	Fiskeri	2 407 054 (0)	2 407 054 (-12 400)	2 394 654 (0)	2 407 054 (-490 000)	1 917 054 (+85 000)	2 492 054 (-185 690)	2 221 364 (-1 320 690)	2 407 054 (0)
	11	Landbruk	32 634 259 (0)	32 634 259 (-1 903 847)	30 730 412 (-4 155 605)	28 478 654 (-52 300)	32 581 959 (+793 930)	33 428 189 (-42 544)	32 591 715 (+463 700)	33 097 959 (+100 000)
Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-213 057 609 (0)	-213 057 609 (+96 000)	-212 961 609 (+2 851 750)	-210 205 859 (+547 000)	-212 510 609 (+693 000)	-212 364 609 (-5 227 800)	-218 285 409 (-1 375 000)	-214 432 609 (+6 180 500)
	13	Miljø	22 321 361 (0)	22 321 361 (+83 000)	22 404 361 (-5 407 751)	16 913 610 (+585 000)	22 906 361 (-257 000)	22 064 361 (+21 500)	22 342 861 (+7 594 000)	29 915 361 (-2 927 000)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Kontroll og konstitusjon	909 797 (0)	909 797 (-3 000)	906 797 (0)	909 797 (0)	909 797 (0)	909 797 (0)	909 797 (0)	909 797 (0)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	290 264 341 (0)	290 264 341 (+1 285 587)	291 549 928 (+4 719 487)	294 983 828 (+1 050 000)	291 314 341 (+5 799 500)	296 063 841 (+14 100)	290 278 441 (+2 169 000)	292 433 341 (+1 192 900)

Komité	Nr.	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A og Sp	H	FrP	SV	R	V	MDG	KrF	
Utdannings- og forskningskomiteen	16	Utdanning og forskning	91 196 283	91 196 283 (0)	91 867 246 (+670 963)	91 137 932 (-58 351)	91 658 821 (+462 538)	91 547 361 (+351 078)	93 620 083 (+2 423 800)	94 075 318 (+2 879 035)	92 188 683 (+992 400)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	98 734 764	98 734 764 (0)	98 587 064 (-147 700)	103 080 064 (+4 345 300)	95 249 764 (-3 485 000)	95 434 364 (-3 300 400)	96 631 764 (-2 103 000)	93 256 164 (-5 478 600)	97 714 764 (-1 020 000)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	258 311 905	258 311 905 (0)	255 855 327 (-2 456 578)	257 311 905 (-1 000 000)	267 387 905 (+9 076 000)	271 377 052 (+13 065 147)	258 719 005 (+407 100)	262 728 005 (+4 416 100)	260 686 805 (+2 374 900)
Finanskomiteen	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 700 000	6 700 000 (0)	5 080 000 (-1 620 000)	780 000 (-5 920 000)	6 700 000 (0)	6 697 300 (-2 700)	4 655 000 (-2 045 000)	6 700 000 (0)	4 615 900 (-2 084 100)
	20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 381 216	39 381 216 (0)	39 151 216 (-230 000)	39 381 216 (0)	39 451 216 (+70 000)	39 453 896 (+72 680)	39 086 216 (-295 000)	39 451 216 (+70 000)	39 256 216 (-125 000)
	21	Skatter og avgifter	-1 811 781 947	-1 811 781 947 (0)	-1 803 478 947 (+8 303 000)	-1 756 522 947 (+55 259 000)	-1 844 472 947 (-32 691 000)	-1 839 835 747 (-28 053 800)	-1 809 618 447 (+2 163 500)	-1 856 406 157 (-44 624 210)	-1 825 249 947 (-13 468 000)
	22	Utbytte mv.	-71 533 954	-71 533 954 (0)	-72 452 654 (-918 700)	-80 033 954 (-8 500 000)	-71 533 954 (0)	-71 933 954 (-400 000)	-71 623 954 (-90 000)	-71 533 954 (0)	-71 533 954 (0)
		Sum før låne- transaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-223 796 604	-223 796 604 (0)	-194 450 927 (+29 345 677)	-188 333 116 (+35 463 488)	-238 383 027 (-14 586 423)	-199 401 604 (+24 395 000)	-195 348 564 (+28 448 040)	-144 966 223 (+78 830 381)	-226 186 544 (-2 389 940)

3.3 Statens lånebehov

3.3.1 SAMMENDRAG FRA PROP. 1 S (2024–2025) GUL BOK

3.3.1.1 Fullmakt til å ta opp statslån o.a.

Statens lånebehov for neste år følger av budsjettfor-slaget. Det er lagt opp til at finansieringsbehovet i ho-vedsak blir dekket ved opptak av nye, langsiktige lån innenlands. Av hensyn til markedet for statspapirer sø-kes det normalt å jevne ut den langsiktige opplåningen over flere år. For 2025 er det foreslått en fullmakt på 150 mrd. kroner for opptak av nye, langsiktige lån.

Statens kortsiktige opplåning i markedet skjer ved salg av statskasseveksler, som er papirer med løpetid på inntil tolv måneder. For 2025 er det foreslått en ramme på 75 mrd. kroner for utestående volum i kortsiktige markedslån.

Rammen for opptak av langsiktige lån er tilsvaren- de rammen for 2024, mens rammen for kortsiktige låne- opptak er 25 mrd. kroner lavere enn rammen for i år.

Tabell 3.1 Sammensetningen av statsgjelden

	Mill. kr		
	31.12.22	31.12.23	30.06.24
Langsiktige lån ¹	532 457	516 825	538 000
Kortsiktige markedspapirer ²	63 650	50 000	48 000
Andre kortsiktige lån ³	137 157	142 704	131 570
Statsgjelden	733 264	709 529	717 570

¹ Lån med lengre løpetid enn ett år.

² Lån med løpetid inntil ett år.

³ Kontolån fra statsinstitusjoner mv.

Kilde: Finansdepartementet.

Statsgjelden består av langsiktige lån, kortsiktige markedspapirer og andre kortsiktige lån. Staten dekker behovet for langsiktig finansiering ved å selge statsobli- gasjoner i det innenlandske markedet gjennom auksjo- ner og syndikeringer. Den kortsiktige opplåningen i markedet skjer gjennom salg av statskasseveksler i auk- sjoner. Statskasseveksler er omsettelige lån uten kupong- rente. Andre kortsiktige lån omfatter alminnelige kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond samt eventuelle kontolån fra institusjoner som i særskilte til- feller kan pålegges å plassere overskuddslikviditet som kontolån til staten.

Tabell 3.2 Statens finansieringsbehov

		Mill. kr	
		Saldert budsjett 2024	Gul bok 2025
A	Oljekorrigert overskudd på statsbudsjettet	-336,5	-413,6
B	Overført fra Statens pensjonsfond utland	336,5	413,6
C	Overskudd før lånetransaksjoner (A + B)	0,0	0,0
D	Utlån til statsbankene, aksjetegning o.l., netto	33,9	110,3

For andre kortsiktige lån ber regjeringen om en full- makt uten konkret beløpsgrense. Regjeringen ber i til- legg om at den generelle fullmakten til å inngå rentebyt- teavtaler og tilsvarende derivatavtaler blir videreført. Det bes også om fullmakt til å gjennomføre sikkerhets- plasseringer knyttet til slike avtaler.

Forslagene til fullmakter er omtalt nærmere i av- snitt 7.3 i proposisjonen, og forslagene er sammenfattet i tabell 7.3.

Det vises også til generell omtale av statsgjeldsforvalt- ningen i Meld. St. 1 (2024–2025) Nasjonalbudsjettet 2025. Dersom Stortinget vedtar de fullmaktene det her bes om, vil Finansdepartementet gi Norges Bank fullmakt til å de- ke lånebehovet og eventuelt inngå derivatavtaler samt gjennomføre sikkerhetsplasseringer knyttet til disse.

3.3.1.2 Sammensetningen av statsgjelden

Tabell 3.1 viser størrelsen på og sammensetningen av statens bruttogjeld ved utgangen av de to siste årene og første halvår i 2024.

3.3.1.3 Statens lånebehov og behovet for låne- fullmakter

I tråd med lov om Statens pensjonsfond blir det ol- jekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet foreslått dekket ved en overføring fra Statens pensjonsfond ut- land. Avdrag på statsgjelden, netto utlån og kapitalinn- skudd til statsbankene mv. blir dekket ved nye låneopp- tak og/eller ved å trekke på statens kontantbeholdning. Staten har ut fra forslagene i denne proposisjonen et brutto finansieringsbehov i 2025 på 174,1 mrd. kroner, jf. tabell 3.2. En stor del av dette gjelder tilbakeføring til Statens pensjonsfond utland (SPU), se omtale under.

		Mill. kr	
		Saldert budsjett 2024	Gul bok 2025
E	Statens netto finansieringsbehov (D – C)	33,9	110,3
F	Gjeldsavdrag ¹	68,0	63,8
Statens brutto finansieringsbehov (E + F)		101,9	174,1

¹ Dette gjelder avdrag på langsiktige statslån.

Kilde: Finansdepartementet.

I vurderingen av statens lånebehov tas det normalt utgangspunkt i statens brutto finansieringsbehov, jf. tabell 3.2. Videre tas det hensyn til virkningen av statens transaksjoner på likviditeten i pengemarkedet. Pengemarkedet blir tilført likviditet når staten betaler avdrag på gjelden eller øker netto utlån fra statsbankene, mens opptak av statslån inndrar likviditet fra markedet. Siden underskuddet på statsbudsjettet blir dekket ved en overføring fra Statens pensjonsfond utland, påvirker ikke statsbudsjettet den samlede likviditeten i pengemarkedet. Samtidig er det slik at noen poster på statsbudsjettet påvirker balansen på budsjettet og størrelsen på statens kontantbeholdning, men ikke likviditeten i pengemarkedet. Det gjelder renter og overføringer fra Norges Bank.

Tidligere ble det korrigert for slike poster i lånebehovet, slik at opplåningen, og dermed likviditetsinn- dragningen, ble økt med et beløp tilsvarende renter og overføringer fra Norges Bank. Korrigeringen førte til at utestående statsgjeld og inntestående på statens konto i Norges Bank hvert år økte tilsvarende overføringsbeløpet og rentene fra Norges Bank. Denne korrigeringen opphører fra og med statsbudsjettet for 2025. Finansdepartementet sendte 3. april i år Norges Bank brev om dette. Fra og med neste år vil det være opp til Norges Bank eventuelt å gjennomføre denne likviditetsinn- dragningen.

Tabell 3.3 Fullmakt til å ta opp statslån

	Mill. kr		
	Fullmakt for 2024	Utnyttet per 30.06.24	Forslag til full- makt for 2025
Nye langsiktige lån	150 000	84 000	150 000
Kortsiktige markedslån	100 000	48 000	75 000
Andre kortsiktige lån	Ubegrenset	131 570	Ubegrenset

Kilde: Finansdepartementet.

Fullmakt til å ta opp langsiktige lån

Statens lånebehov blir dekket ved å ta opp nye, langsiktige lån innenlands. Finansdepartementet legger normalt opp til å søke å jevne ut opptakene av langsiktige lån. Formålet er at store svingninger i finansieringsbehovet fra ett år til det neste ikke skal slå ut tilsvarende på opplåningstakten. Et samlet anslag på opplå-

Det kan likevel noen ganger være behov for å korrigere lånebehovet for enkelte lånetransaksjoner som inngår i finansieringsbehovet, men som ikke har likviditetseffekt, som innskudd i eller avvikling av fond. For 2025 er det behov for å justere for tilbakeføringen av akkumulerte meruttak fra SPU som er omtalt i proposisjonens avsnitt 8.1. Denne tilbakeføringen representerer en ønsket tilførsel av likviditet og skal derfor ikke finansieres med et tilsvarende låneopptak. Det tilbakeføres 82,1 mrd. kroner. Likviditetsjusteringen gjør at finansieringsbehovet blir redusert fra 174,1 mrd. til 92,0 mrd. kroner.

Selv om anslaget på lånebehovet skulle endre seg, justeres normalt ikke den planlagte opplåningen gjennom budsjettåret. Det antas at aktørene i kapitalmarkedet ønsker forutsigbarhet i opplåningen, slik at store eller hyppige endringer i opplåningen vil kunne medføre dårligere lånebetingelser for staten. Det har heller ikke blitt korrigert dersom faktisk lånebehov i regnskapet blir større eller mindre enn anslått i budsjettet. Norges Bank kan imidlertid justere opplåningen slik at lånetransaksjonene over tid er likviditetsnøytrale.

Tabell 3.3 gir en samlet oversikt over gjeldende lånefullmakter for 2024 og forslag til nye fullmakter for 2025. I tillegg foreslår regjeringen at fullmakten til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler blir videreført, og at det gis fullmakt til å foreta sikkerhetsplasseringer hos motparter i rentebytteavtaler.

ningen i 2025 er om lag 92 mrd. kroner. Et ønske om relativt stabile låneopptak fra år til år kan øke dette.

For å ta hensyn til usikkerhet er det hensiktsmessig med en lånefullmakt som er noe høyere enn planlagt opplåning. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at fullmakten for 2025 til å ta opp nye langsiktige lån innenlands blir satt til 150 mrd. kroner, jf. forslag til ro-

mertallsvedtak. Dette tilsvarer fullmakten som ble gitt for i år.

Fullmakt til å ta opp kortsiktige markedslån

Fullmakten for kortsiktige markedslån er utformet som en ramme for maksimalt utestående beløp. Regjeringen foreslår at fullmakten til å ha utestående kortsiktige markedslån settes til 75 mrd. kroner i 2025, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette er noe lavere enn fullmakten for i år. Årsaken til den reduserte størrelsen på fullmakten er at utestående volum i statskasseveksler er lavere enn tidligere.

Fullmakt til å ta opp andre kortsiktige lån mv.

Fullmakten for andre kortsiktige lån omfatter alminnelige kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond samt eventuelle kontolån fra institusjoner som kan pålegges å plassere overskuddslikviditet som kontolån til staten. Fullmakten omfatter også eventuelle plasseringer som er gitt som sikkerhet fra motparter i rentebytteavtaler. Størstedelen av andre kortsiktige lån er innskudd fra operatørbanken for skattebetalingsordningen.

Lånene under denne fullmakten er gjeld av en slik karakter at en ikke bør fastsette en beløpsgrense. Det foreslås i proposisjonen at Finansdepartementet for 2025 får fullmakt til å ta imot slike plasseringer som kontolån uten at det blir satt en beløpsgrense, jf. forslag til romertallsvedtak. Da unngår en at staten eventuelt må avvise innskudd fordi fullmakten ikke er stor nok.

Fullmakt til å inngå derivater mv.

I gjeldsforvaltningen kan rentebytteavtaler brukes for å styre rentebindingen på gjelden sammenlignet med det som følger direkte av en strategi der opplåningen spres på løpetider opp til 20 år. Rentebytteavtaler gir staten fleksibilitet til å endre den gjennomsnittlige rentebindingen på gjeldsporteføljen uten at selve opplåningen blir endret.

Det følger av statens avtaler med motpartene i rentebytteavtalene at motparten må innbetale kontantsikkerhet på konto i Norges Bank dersom rentebytteavtalene har en netto markedsverdi i statens favør som er over avtalte terskelnivåer. Dette reduserer statens risiko for tap hvis en motpart får betalingsproblemer. Norges Bank er i ferd med å reforhandle avtalene slik at også staten vil måtte betale sikkerhet. Slike tosidige avtaler er markedspraksis mellom banker og etter hvert også for statsgjeldforvaltere. Innskudd som sikkerhetsstillelse skiller seg fra vanlige bankinnskudd ved at det potensielle tapet er svært begrenset. Volumet av sikkerhetsstillelsen vil være tilnærmet lik markedsverdien av rentebytteavtalene, slik at netto markedsverdi av stilt sikkerhet tillagt rentebytteavtaler er nær null.

Det bes om fullmakt til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler samt å gjennomføre sikkerhetsplasseringer knyttet til slike i 2025, jf. forslag til romertallsvedtak.

3.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag, jf. forslag til romertallsvedtak II.

3.4 Omtale av særskilte saker

3.4.1 KORREKSJON I OVERFØRINGEN FRA STATENS PENSJONSFOND UTLAND

3.4.1.1 Sammendrag

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd dekkes av en overføring fra Statens pensjonsfond utland (SPU) til statsbudsjettets inntektsside på kap. 5800.

Over tid har det faktiske oljekorrigerte underskuddet, slik det fremkommer i statsregnskapet, i gjennomsnitt blitt mindre enn det som har vært anslått i budsjettene, jf. også omtale i kapittel 3 i Prop. 104 S (2023–2024). Det har ført til at det er blitt overført mer midler fra SPU enn det som er nødvendig for å dekke det oljekorrigerte underskuddet. Fordi det ikke er noen mekanisme som korrigerer for slike avvik, har disse midlene blitt stående på statens konto i Norges Bank. Det har ført til en økning i statens kontantbeholdning og en tilsvarende reduksjon i likviditeten i banksystemet. Siden 1996 har dette akkumulert seg til 82,1 mrd. kroner. Det er da tatt hensyn til endelig regnskap for 2023 og til at deler av det akkumulerte beløpet (70 mrd. kroner) ble tilbakeført til SPU i 2022.

Det anses ikke som hensiktsmessig at midler som skulle vært avsatt til SPU for sparing til fremtidige generasjoner, bygger seg opp på statens konto. Dessuten er det uheldig om avvik fra likviditetsnøytralitet i statens transaksjoner bidrar til usikkerhet for bankene i deres likviditetsstyring.

Det foreslås derfor at disse midlene tilbakeføres fra statens konto til SPU i statsbudsjettet for 2025 over kap. 2800 Statens pensjonsfond utland, post 96 Finansposter overført til fondet.

Videre legges det opp til å innføre en ny, årlig korreksjonsmekanisme i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. For 2025 vil det da bli foreslått et korrigert bevilgningsvedtak på kap. 2800 post 96 tilsvarende avviket mellom faktisk og anslått oljekorrigert underskudd i statsregnskapet for 2024.

3.4.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

3.4.2 NY REGEL FOR ÅRLIG UTTAK FRA STATENS PENSJONSFOND NORGE

3.4.2.1 Sammendrag

I Meld. St. 22 (2023–2024) Statens pensjonsfond 2024 varslet regjeringen at den legger opp til at det fra og med statsbudsjettet for 2025 innføres en regel for årlige uttak fra Statens pensjonsfond Norge (SPN) for å løse utfordringen med SPNs høye eierandeler på Oslo Børs. Et flertall i finanskomiteen stilte seg positive til regjeringens forslag, se Innst. 421 S (2023–2024).

Regjeringen legger opp til at de årlige uttakene fra SPN skal utgjøre 3 pst. av SPNs verdi ved inngangen til budsjettåret. Dette er i tråd med Folketrygdfondets anslag på hvilken uttaksprosent som vil være tilstrekkelig til å håndtere eierandelsutfordringen over tid. Et årlig uttak på 3 pst. tilsier en overføring på 11,7 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2025, jf. omtale kap. 5600, post 85 Overføring fra Statens pensjonsfond Norge i Prop. 1 S (2024–2025) for Finansdepartementet.

Regjeringen legger vekt på at uttakene skal følge en enkel, mekanisk regel, der en fast prosentandel (3 pst.) av kapitalen i SPN årlig overføres til statsbudsjettet. Regelen legger opp til at realverdien av fondet opprettholdes, ved at uttaksprosenten settes lavere enn forventet realavkastning av SPN, som av Folketrygdfondet er anslått til 3,4 pst. årlig.

Beregningsteknisk vil verdien av SPN ved inngangen til budsjettåret anslås ved å fremskrive verdien av SPN ved utgangen av andre kvartal året før med Folketrygdfondets anslag på forventet realavkastning (3,4 pst.) av SPN og forventet inflasjon i tråd med inflasjonsmålet (2 pst.). Verdien ved utgangen av andre kvartal må justeres for planlagte uttak resten av året. Regjeringen legger ikke opp til å justere uttaksbeløpet gjennom budsjettåret, selv om fondsverdien skulle vise seg å avvike fra anslaget som er brukt i statsbudsjettet. At overføringsbeløpet er kjent ved begynnelsen av budsjettåret og ikke endres, sikrer forutsigbarhet både for Folketrygdfondet i planleggingen av overføringene og for statsbudsjettets inntektsside.

Praktiseringen av regelen må ta hensyn til likviditeten i SPN, som kan legge begrensninger på Folketrygdfondets mulighet til å overføre midler i enkelte perioder. Dersom likviditetssituasjonen i SPN er særlig svak, vil uttaksbeløpet i enkelte år kunne være lavere enn regelen om 3 pst. skulle tilsi. Dette kan for eksempel være aktuelt ved et større tilbakeslag for norsk økonomi, når likviditeten i markedene er begrenset og kontantstrømmen fra renter og utbytter er lavere enn fastsatt uttaksbeløp. Det legges ikke opp til at uttaket i slike tilfeller oppjusteres året etter, men at uttaket da fastsettes i tråd med beregningsmåten med mindre likviditetssituasjonen fortsatt legger begrensninger.

Målet med uttakene er å løse utfordringen med SPNs høye eierandeler på Oslo Børs. Dersom det viser seg at overføringene over tid ikke har den ønskede effekten på eierandelene i SPN, kan det bli behov for å endre regelen.

Finansdepartementet ba i brev 4. september 2024 Folketrygdfondet om vurderinger av hvordan uttaksbeløpet bør fordeles gjennom året, med svarfrist 13. desember. Det legges deretter opp til at Finansdepartementet fastsetter en plan for de årlige overføringene.

3.4.2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Stortingets behandling av Meld. St. 22 (2023–2024) Statens pensjonsfond 2024, jf. Innst. 421 S (2023–2024), der Høyre og Venstre ikke støttet regjeringens forslag om en ny uttaksregel på «utsiden» av handlingsregelen. Høyre og Venstre mente i innstillingen at utfordringen med eierandelsutfordringen i SPN heller bør løses ved at overskytende kapital i sin helhet overføres til SPU, og ikke til statsbudsjettets inntektsside, slik regjeringen legger opp til. Det vil være mye ryddigere og mer økonomisk ansvarlig enn å lage en slags egen handlingsregel for SPN i tillegg til den eksisterende for SPU.

Dette medlem viser videre til svar på Venstres budsjettspørsmål nummer 95 om hvordan uttaket fra SPN konkret slår ut på beregningen av endring i strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd som andel av BNP for Fastlands-Norge, altså budsjettimpulsen, og i hvilken grad regjeringen har tilpasset dette uttaket til uttaket fra SPU, og hvilke eksplisitte vurderinger som er gjort som tilsier at det uten videre kan tas et uttak fra SPN på 3 pst. i 2025. I sitt svar skriver regjeringen:

«Dersom budsjettet ville blitt finansiert med økt bruk av fondsmidler fra SPU i stedet for å innføre et uttak fra SPN, ville endringen i det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskudd som andel av BNP for Fastlands-Norge (trend) i 2025 økt fra 0,5 til 0,8 prosentpoeng, til et nivå på 11,2 prosent. [...] Det foreslåtte uttaket fra SPU i 2025 er et resultat av regjeringens samlede vurdering av hensynet til å sikre gode velferdstjenester og gi trygghet for folk og trygghet for landet balansert opp mot hensynet til den økonomiske situasjonen. Innføringen av en uttaksregel fra SPN er en del av denne helhetsvurdering.»

Dette medlem vil peke på at regjeringen i sitt svar understreker nettopp at de bekymringene Høyre og Venstre uttrykte i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 22 (2023–2024), er reelle. Regjeringens forslag til uttak fra SPN er for alle praktiske formål et godt skjult ekstra bruk av oljepenger som medfører et ytterligere press i norsk økonomi i 2025, og det er heller ikke gjort noen egen vurdering av dette uttaket i forhold til uttaket

av SPU, slik regjeringen selv påstod, men man har utelukkende basert seg på en mekanisk uttaksregel på 3 pst.

Dette medlem mener videre at det er svært merkelig at dette uttaket ikke ble offentliggjort i form av en pressemelding, eller på noen måte inngikk i oppstillingen av nøkkeltall for norsk økonomi da statsbudsjettet for 2025 ble offentliggjort.

3.4.3 BUDSJETTPROSESSEN – ARBEID MED ENDRINGER

3.4.3.1 Sammendrag

Budsjettprosessen er den viktigste prioriterings- og samordningsmekanismen for regjeringen før forslag om statsbudsjett sendes til Stortinget. Budsjettprosessen skal gi et godt opplyst grunnlag for politiske prioriteringer og beslutninger om fordeling av knappe ressurser. Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har på oppdrag fra Finansdepartementet kartlagt hvordan den norske budsjettprosessen oppfattes av ulike interessenter, og sammenlignet vår prosess med løsninger i andre land, jf. omtale i avsnitt 8.2 i Gul bok 2024.

DFØs evaluering viser at det er mye i dagens budsjettprosess som fungerer godt, men også at det er rom for forbedringer. Finansdepartementet har satt i gang et arbeid med mål om at budsjettprosessen skal gi et bedre grunnlag for å vurdere samlet offentlig ressursbruk og bedre tilrettelegge for politikktutvikling og prioriteringer over flere år. I arbeidet med endringer ser Finansdepartementet hen til hvordan andre land arbeider med

og presenterer sine budsjetter og OECDs standarder for beste praksis. OECD har anbefalt Norge å se på hvordan man i budsjettarbeidet kan vektlegge flerårige konsekvenser og utviklingstrekk bedre, slik andre land har gode erfaringer med. De aller fleste OECD-land har i dag et rammeverk på mellomlang sikt.

Forutsigbar styring og budsjettkontroll fordrer god forståelse for strukturelle utfordringer i økonomien, bærekraften i offentlige finanser og langsiktige konsekvenser av enkeltbeslutninger. I tillegg er det behov for informasjon om resultatene av eksisterende ressursbruk, og hvordan ulike virkemidler samspiller på tvers av budsjettområder. Dagens budsjettprosess handler i hovedsak om enkeltbevilgninger i det enkelte budsjettår, og det kan være vanskelig å få oversikt over samlede budsjettkonsekvenser på tvers av sektorer og for påfølgende år. Finansdepartementet arbeider med å utvikle mer realistiske fremskrivninger av utgifter og inntekter på mellomlang sikt og knytte det enkelte budsjett til de langsiktige linjene som beskrives i perspektivmeldingene. Det vil gi et bedre informasjonsgrunnlag for budsjettvedtak og politikktutvikling, og for arbeidet med ulike flerårige planer som behandles i Stortinget. Det vurderes også hvordan informasjon om resultater og utvikling på viktige enkeltområder kan benyttes bedre i utarbeidelsen og presentasjonen av budsjettfremleggene.

3.4.3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	22 065 695 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	74 621 467 000
3 Kultur og likestilling mv.	25 691 057 000
4 Utenriks	50 548 935 000
5 Justis	48 631 361 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	31 659 473 000
7 Arbeid og sosial	666 231 752 000
8 Forsvar	129 977 844 000
9 Næring	6 487 694 000
10 Fiskeri	2 394 654 000
11 Landbruk	30 730 412 000
12 Olje og energi	-212 961 609 000
13 Miljø	22 404 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	906 797 000
15 Helse	291 549 928 000

Nr. Betegnelse	Kroner
16 Utdanning og forskning	91 867 246 000
17 Transport og kommunikasjon	98 587 064 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	255 855 327 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 080 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 151 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 803 478 947 000
22 Utbytte mv.	-72 452 654 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-194 450 927 000

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	22 205 414 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	72 071 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	20 791 179 000
4 Utenriks	43 880 238 000
5 Justis	49 944 061 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	23 758 751 000
7 Arbeid og sosial	668 884 337 000
8 Forsvar	114 658 650 000
9 Næring	6 851 495 000
10 Fiskeri	2 407 054 000
11 Landbruk	28 478 654 000
12 Olje og energi	-210 205 859 000
13 Miljø	16 913 610 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	294 983 828 000
16 Utdanning og forskning	91 137 932 000
17 Transport og kommunikasjon	103 080 064 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	257 311 905 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	780 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 381 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 756 522 947 000
22 Utbytte mv.	-80 033 954 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-188 333 116 000

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan en reduksjon av dokumentavgiften for førstegangskjøpere under 30 år kan gjennomføres.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å avvikle Prisrådet for havbruk og la havbruksnæringen følge alminnelige skatterettslige prinsipper og la selskaperne skatte av sine faktiske inntekter og utgifter.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gjennomgå hele statsforvaltningen med sikte på å effektivisere og kutte kostnader.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen benytte opsjonen i avtalen fra 2017 for kjøp av ytterligere tre AW169 politihelikoptre fra Leonardo Helicopters.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen stanse den foreslåtte ordningen med finansiering av Advokattilsynet over statsbudsjettet og videreføre dagens finansieringsmodell.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av etatsstyringen og kapasiteten i Nasjonal sikkerhetsmyndighet, og komme tilbake til Stortinget med denne i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å nedbetale opparbeidet bompengegjeld etter modell av gjennomført gjeldsslette for Gardermobanen.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvikle den etablerte bompengordningen i transportsektoren.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremlegge forslag til en mer komplett tilskuddsordning for retur av kasserte fritidsbåter som sikrer at den enkelte ikke taper økonomisk på dette.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremlegge forslag som sikrer at fiskebåter som returnerer andres maritime avfall, ikke må betale for dette.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen snarest igangsette 26. konsesjonsrunde på norsk sokkel.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen utvikle klimainvesteringsfondet Nysnø i løpet av 2025.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan avkastning på nettleie fastsettes, og fremme et forslag til endring av ordningen som ivaretar hensynet til redusert nettleie.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen endre styringsinstruksen til Enova slik at den i større grad benyttes til energieffektivisering i private husholdninger og næringsliv.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge frem for Stortinget en egen sak om grensehandel, hvor det

drøftes og foreslås tiltak for å redusere grensehandelen og sikre konkurransekraften til norsk næringsliv.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen vurdere å samordne ansvar for alle aspekter av mineralnæringen under ett departement.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen gjøre en helhetlig gjennomgang av statens næringsrelaterte virkemiddelapparat og komme tilbake til Stortinget med en oversikt over portefølje, måloppnåelse, tapsavsetning og avkastning.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen utvikle Investinor AS i løpet av 2025.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen iverksette et nasjonalt prøveprosjekt etter modell av Oslo skolens «Sosialagentene» på utvalgte skoler.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som muliggjør at tilskudd til studentboliger også kan brukes til rehabilitering av eldre enheter med utdatert standard.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som gjør det mulig for barnehager med PBL-pensjonsavtale å søke kommunene om å få dekket pensjonskostnader utover det den nasjonale sjablonen dekker.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen sikre at det er tilstrekkelig finansiering til drift av protosentrene i oppstartsfasen.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen se på organiseringen av Beslutningsforum for nye metoder for å sikre raskere metodevurderinger.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen tillate snus uten tobakk.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen sikre at eldre på sykehjem eller som mottar hjemmetjenester, får den tannbehandlingen de har krav på.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning for stamcellebehandling i Norge og/eller bistand til å kjøpe dette i utlandet.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen snarlig komme tilbake til om det skal innvilges refusjon for vaksine mot helvetesild.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en ordning som åpner for salg av flere reseptfrie legemidler i butikk.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen oppheve taket på antall bytter av fastlege.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen følge opp Stortingets enstemmige vedtak om å etablere meldeplikt til tilsynsmyndighetene når det er grunn til å tro at eldre blir utsatt for vold eller overgrep.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen vurdere en utvidelse av Mammografiprogrammet.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til organisering av statlig finansiering av eldreomsorgen i tråd med forsøket gjennomført i flere kommuner i 2016–2021, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 41**Forslag 35*

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til restrukturering av BPA-tilbudet, hvor ordningen blir lagt til Nav og statlig finansiert, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til finansiering av ressurskrevende tjenester i helsevesenet som reduserer kommunenes egenandel, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen sørge for at tilskudd til fylkesvei øremerkes vedlikehold av fylkesveinetten.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å avvikle fylkeskommunenes lovpålagte oppgaver samt sikre at ansvaret for og finansieringen av videregående skoler, tannhelse og samferdsel fordeles til staten og kommunene.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om at insentivordningen for å få utenlandske filmproduksjoner til Norge omlegges til en regelstyrt ordning.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å regelstyre merverdiavgiftskompensasjonen for frivillige organisasjoner.

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	21 855 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	74 777 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 449 519 000
4 Utenriks	56 849 935 000
5 Justis	48 507 249 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	33 886 887 000
7 Arbeid og sosial	669 580 437 000
8 Forsvar	99 658 650 000
9 Næring	8 491 534 000
10 Fiskeri	1 917 054 000
11 Landbruk	32 581 959 000
12 Olje og energi	-212 510 609 000
13 Miljø	22 906 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	291 314 341 000
16 Utdanning og forskning	91 658 821 000

Nr. Betegnelse	Kroner
17 Transport og kommunikasjon	95 249 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	267 387 905 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	6 700 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 451 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 844 472 947 000
22 Utbytte mv.	-71 533 954 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-238 383 027 000

Forslag fra Rødt:*Forslag 42**Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	22 592 959 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	73 630 826 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 392 824 000
4 Utenriks	62 334 935 000
5 Justis	48 550 309 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	33 340 015 000
7 Arbeid og sosial	674 746 779 000
8 Forsvar	114 658 650 000
9 Næring	9 017 194 000
10 Fiskeri	2 492 054 000
11 Landbruk	33 428 189 000
12 Olje og energi	-212 364 609 000
13 Miljø	22 064 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	296 063 841 000
16 Utdanning og forskning	91 547 361 000
17 Transport og kommunikasjon	95 434 364 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	271 377 052 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	6 697 300 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 453 896 000
21 Skatter og avgifter	-1 839 835 747 000
22 Utbytte mv.	-71 933 954 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-199 401 604 000

Forslag fra Venstre:*Forslag 43**Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	22 254 095 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	73 035 559 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 305 593 000
4 Utenriks	60 273 435 000
5 Justis	48 712 961 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	32 006 476 000
7 Arbeid og sosial	657 578 837 000
8 Forsvar	134 364 650 000

Nr. Betegnelse	Kroner
9 Næring	8 591 394 000
10 Fiskeri	2 221 364 000
11 Landbruk	32 591 715 000
12 Olje og energi	-218 285 409 000
13 Miljø	22 342 861 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	290 278 441 000
16 Utdanning og forskning	93 620 083 000
17 Transport og kommunikasjon	96 631 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	258 719 005 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	4 655 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 086 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 809 618 447 000
22 Utbytte mv.	-71 623 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-195 348 564 000

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige prosesser og lov- og regelendringer som medfører at kommunale lån vektet på samme nivå som statlige lån.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 45**Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	22 014 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	84 518 959 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 446 019 000
4 Utenriks	90 794 824 000
5 Justis	48 596 749 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	35 064 145 000
7 Arbeid og sosial	677 665 837 000
8 Forsvar	149 658 650 000
9 Næring	8 993 194 000
10 Fiskeri	1 086 364 000
11 Landbruk	33 097 959 000
12 Olje og energi	-214 432 609 000
13 Miljø	29 915 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	292 433 341 000
16 Utdanning og forskning	94 075 318 000
17 Transport og kommunikasjon	93 256 164 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	262 728 005 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	6 700 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 451 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 856 406 157 000
22 Utbytte mv.	-71 533 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-144 966 223 000

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen utrede innføring av en sosialt omfordelende arveavgift, i tråd med anbefalingen fra Skatteutvalget (2022), med høyt bunnfradrag og progressiv sats.

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen endre reglene for utbetaling av sosialhjelp slik at utbetalinger fra innføring av en klimabelønningsordning ikke gir fradrag i hvor mye man har rett til å få utbetalt.

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på forbrukslån og innføre en maksimal rentesats for forbrukslån.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på boliglån over 40 G.

Forslag 50

Stortinget ber regjeringen utrede en avgift på gods-transport på vei i korridorer hvor det også er jernbane. Utredningen skal vurdere ulike typer avgifter, herunder en bomavgift, samt handlingsrommet for dette innenfor EØS-avtalen.

Forslag 51

Stortinget ber regjeringen sikre at norske naturressurser forblir fellesskapets eiendom og gir grunnlag for lokal og nasjonal verdiskaping, ved å innføre hjemfallsrett til naturressurser som eies av fellesskapet, slik at private aktører hverken kan sitte på bruksrett til evig tid eller kapitalisere på salg av slike rettigheter.

Forslag 52

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fjerning av moms på elbildeling.

Forslag 53

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 innføre en rettighetsbasert ordning der aktører som fjerner CO₂ fra atmosfæren, får betalt per tonn karbon som fjernes og lagres. Karbonfjerning bør belønnes på et nivå som minst tilsvarer prising av utslipp gjennom CO₂-avgiften.

Forslag 54

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre om produksjonsavgiften for fisk til en gradert miljøavgift som premierer produksjon med lav miljøbelastning og høy fiskevelferd.

Forslag 55

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en torvavgift tilsvarende som for klimagassutslipp fra uttak av torv – i tråd med forslag fremmet av Grønn skattekomisjon 2015.

Forslag 56

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av Lov om Statens pensjonsfond § 5 for å tillate direkte overføring fra SPU til å støtte Ukraina.

Forslag 57

Stortinget ber regjeringen legge frem resultatene fra sitt arbeid med exit-programmer, i henhold til regjeringens lovnader i Hurdalsplattformen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Forslag 58

Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye tilsynsrådet for kriminalomsorgen og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2025.

Forslag 59

Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye varslingsombudet for politiet og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2025.

Forslag 60

Stortinget ber regjeringen sikre at det er større samsvare mellom antall studieplasser på Politihøgskolen og midlene som bevilges til antall stillinger i politiet.

Forslag 61

Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å opprette en ny utdanningslinje for kriminalomsorgen i Tromsø for å styrke rekrutteringen andre steder i landet.

Forslag 62

Stortinget ber regjeringen sikre at Politidirektoratet ikke absorberer oppgaver som det er mer hensiktsmessig å beholde hos politidistriktene og politiets særorganer, og at det gjennomføres en gjennomgang av hvilke oppgaver direktoratet skal ha.

Forslag 63

Stortinget ber regjeringen påbegynne arbeidet med innfasingen av en rettshjelpsreform i tråd med anbefalingene til Rettshjelpsutvalget.

Forslag 64

Stortinget ber regjeringen opprette en nasjonal førstelinjetjeneste for fri rettshjelp.

Forslag 65

Stortinget ber regjeringen sikre at de som har vært utsatt for ulovlige ransaker i saker som omhandler bruk av ulovlige rusmidler, får rett til tilstrekkelig kompensasjon og behandling av sine saker selv om de ulovlige ransakelsene ligger langt tilbake i tid.

Forslag 66

Stortinget ber regjeringen sikre at nedbemanningen i domstolene stanser.

Forslag 67

Stortinget ber regjeringen omgjøre avgjørelsen om å fjerne øremerking av midler overfor organisasjoner som tilbyr frie rettshjelpstjenester, og sikre organisasjonene på feltet mer forutsigbarhet ved fremtidige statsbudsjett.

Forslag 68

Stortinget ber regjeringen sørge for at ingen mindrerårlige soner i voksenfengsler, og sikre flere plasser ved ungdomsenheter.

Forslag 69

Stortinget ber regjeringen redegjøre for Stortinget, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, om hvordan de skal motvirke utfordringene i kriminalomsorgen med manglende bemanning av fengselsbetjener,

saksbehandlere og helsepersonell, ulovlig bruk av isolasjon og dårlig psykisk helse hos innsatte.

Forslag 70

Stortinget ber regjeringen sørge for at det satses på arbeidsrettede tiltak som del av gjennomføring av ungdomsstraff, og at det tas initiativ til opprettelse av et samarbeid med næringslivet om å tilby meningsfulle arbeidstiltak her.

Forslag 71

Stortinget ber regjeringen utvikle en handlingsplan for kvensk språk for å få opp antall språkbrukere.

Forslag 72

Stortinget ber regjeringen sikre at barn i 1.–4. trinn ikke får en personlig digital enhet til hjemsending, med mindre det er særlig begrunnet.

Forslag 73

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om tilskudd til studentboliger § 3, slik at det åpnes for tilskudd til oppgradering av studentboliger, både til oppussing/oppgradering og til universell utforming.

Forslag 74

Stortinget ber regjeringen øke tilskuddsrammen på alle studentboliger til 40 pst., slik at nye boliger kan bygges rimeligere eller i områder hvor det i dag er dyrt å bygge.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:*Forslag 75**Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	21 991 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	76 061 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	25 966 919 000
4 Utenriks	57 213 895 000
5 Justis	48 335 761 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	31 873 676 000
7 Arbeid og sosial	668 451 237 000
8 Forsvar	99 658 650 000
9 Næring	6 556 194 000
10 Fiskeri	2 407 054 000
11 Landbruk	32 734 259 000
12 Olje og energi	-206 877 109 000
13 Miljø	19 394 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	291 457 241 000
16 Utdanning og forskning	92 188 683 000
17 Transport og kommunikasjon	97 714 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	260 686 805 000

Nr. Betegnelse	Kroner
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	4 615 900 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 256 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 825 249 947 000
22 Utbytte mv.	-71 533 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-226 186 544 000

5. Komiteens tilråding

Komiteen viser til at det ikke er flertall for tilråding I.

Forslag fra komiteens største fraksjon, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, fremmes derfor som tilråding fra komiteen.

Tilråding II og III fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025) og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	22 661 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	72 307 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 060 519 000
4 Utenriks	52 334 935 000
5 Justis	48 130 561 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	31 680 576 000
7 Arbeid og sosial	668 186 437 000
8 Forsvar	99 658 650 000
9 Næring	8 695 194 000
10 Fiskeri	2 407 054 000
11 Landbruk	32 634 259 000
12 Olje og energi	-213 057 609 000
13 Miljø	22 321 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	290 264 341 000
16 Utdanning og forskning	91 196 283 000
17 Transport og kommunikasjon	98 734 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	258 311 905 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	6 700 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 381 216 000
21 Skatter og avgifter	-1 811 781 947 000
22 Utbytte mv.	-71 533 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-223 796 604 000

II

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2025 kan:

- ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 150 000 mill. kroner.
- ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 75 000 mill. kroner.
- ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten.

4. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler samt foreta sikkerhetsplasseringer knyttet til slike avtaler.

III

Meld. St. 1 (2024–2025) – Nasjonalbudsjettet 2025 –
vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 29. november 2024

Tuva Moflag

leder og ordfører

**DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget

Deres ref

Vår ref

Dato

24/5584

11. november 2024

Korrigerings av feil/unøyaktigheter i Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025), Prop. 1 LS (2024–2025) og Prop. 1 S (2024–2025) for Finansdepartementet – Rettebrev

Det vises til foreløpig utgave av Meld. St. 1 (2024–2025) *Nasjonalbudsjettet 2025*

Kapittel 1, side 10

Det fremgår at de volumstyrte budsjettpostene knyttet til mottak, bosetting og integrering av flyktninger anslås til totalt 30,5 mrd. kroner i 2025. Det riktige beløpet er 31,3 mrd. kroner.

Kapittel 2, side 18

I avsnittet om konsumet står det at «I fjor falt forbruket for første gang siden 1980-tallet.» Det skal stå «I fjor falt forbruket for første gang siden 1980-tallet, om man ser bort fra pandemiåret 2020.».

Kapittel 3, side 64

I figur 3.27 i boks 3.1 står det at rente og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond utland (SPU) er 452 mrd. kroner. Det er feil, da dette tallet også inkluderer rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond Norge (SPN). Det riktige tallet for rente- og utbytteinntekter mv. i SPU er 432 mrd. kroner.

Kapittel 3, side 67

I figur 3.28 er tallet for strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd oppgitt til 418,9 mrd. kroner i 2024, og 461,8 mrd. kroner i 2025. Det skal være 416,5 mrd. kroner i 2024 og 460,1 mrd. kroner i 2025. I samme figur er løpende inntekter fra fondsforvaltningen i 2023 oppgitt til 338 mrd. kroner. Det riktige tallet skal være 338,6 mrd. kroner.

Kapittel 6, side 146

I tittelen på figur 6.8 står det:

«Utviklingen i lønnsulikheten i Norge målt med P90/P10 (v.a) og Gini (h.a)».

Det skulle stått:

«Utviklingen i lønnsulikheten i Norge målt med P90/P10 (h.a) og Gini (v.a)».

Det vises til foreløpig utgave av Prop. 1 S (2024–2025) *Statsbudsjettet 2025* [Gul bok]

Kapittel 1, side 10

Det fremgår at de volumstyrte budsjettpostene knyttet til mottak, bosetting og integrering av flyktninger anslås til totalt 30,5 mrd. kroner i 2025. Det riktige beløpet er 31,3 mrd. kroner.

Kapittel 5, side 71–73

Det er i kapittel 5 om flerårige budsjettkonsekvenser av budsjettforslaget for 2025 oppgitt feil beløp for utgifter til bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere.

Ved en inkurie er også de flerårige budsjettkonsekvensene av forslaget om å opprette en ny gjeldssletteordning for yrkesaktive personer med studielån som er bosatt i de minst sentrale distriktskommunene utelatt.

Rettingene i tabell 5.1 blir som følger:

	Mill. 2025-kroner		
	2026	2027	2028
Folketrygden, økte utgifter	13 282	24 961	37 653
Reduserte utgifter utenom folketrygden	-5 886	-10 924	-9 394
	-4 812	-9 874	-8 435
Lavere inntekter utenom skatter, avgifter mv.	304	788	887
Sum	7 699	14 825	29 146
	8 773	15 875	30 105

Rettingene i tabell 5.2 blir som følger:

Departement	Mill. 2025-kroner		
	2026	2027	2028
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	9 715	18 471	28 245
	9 496	18 228	27 911
Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	-1 075	-2 314	-2 969
	-1 294	-2 557	-3 303
Kunnskapsdepartementet	105	527	-1 986
	1 398	1 820	-693

Ny gjeldssletteordning for yrkesaktive personer med studielån som er bosatt i de minst sentrale distriktskommunene	1 293	1 293	1 293
Sum	7 396	14 037	28 259
	8 470	15 087	29 218

Det vises til Prop. 1 LS (2024–2025) *Skatter og avgifter 2025*

Side 27, figur 1.1

Til figur 1.1 på side 27 er både Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt oppgitt som kilde. Det er bare Finansdepartementet som er kilde til figuren. Det riktige skal være (gjennomstreket tekst skal utgå):

«Kilder: Finansdepartementet og ~~Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.~~»

Side 38, tabell 1.10

Nederst på side 38 er det oppgitt feil satser for engangsavgift på alle personbiler. Det riktige skal være (endringen er uthevet med grått):

Alle personbiler			
Egenvekt, kr/kg			
første 500 kg.....	0	0	-
resten.....	12,08	12,44	3,0

Side 67

I følgende setning har de to ord falt ut (uthevet i grå):

«Med den foreslåtte opptrappingen i avgiftsnivået er det ventet at det generelle nivået på avgiften på utslipp under innsatsfordelingen vil ligge en god del over kvoteprisen i 2025.»

Side 83, punkt 3.2.3 om andre grenser og fradrag

I følgende setninger har ett ord falt ut (uthevet i grå):

«Innslagspunktet for skatt på alderspensjon tilpasses minste pensjonsnivå for enslige 67-åringer i det enkelte året.»

«Sammen med regjeringens øvrige forslag (herunder personfradrag, minstefradrag og maksimalt pensjonsskattefradrag) innebærer dette at minstenivået for enslige 67-åringer blir skattefritt med en viss buffer»

Side 148, punkt 5.7 om ikrafttredelse

I følgende setning er riktig lovhenviing (uthevet i grå):

«Det samme gjelder forslaget til en generell bestemmelse om opplysningsplikt, jf. forslag til endringer i skatteloven § 10-70 åttende ledd første og annet punktum, niende ledd nytt sjette, syvende og åttende punktum og nytt tiende og ellefte ledd.»

Side 206, punkt 10.5 om veibruksavgift på drivstoff

I tredje og fjerde strekpunkt tilføyes at satsene prisjusteres. Tredje strekpunkt blir da følgende (endring uthevet i grått): - redusere veibruksavgift på biodiesel med 0,42 kroner per liter etter prisjustering, se forslag til avgiftsvedtak § 1 første ledd bokstav f. Forslaget er omtalt i punkt 10.5.3. Fjerde strekpunkt blir da følgende (endring uthevet i grått): - redusere veibruksavgift på bioetanol med 0,10 kroner per liter etter prisjustering, se forslag til avgiftsvedtak § 1 første ledd bokstav e. Forslaget er omtalt i punkt 10.5.4.

Side 263, forslag til lov om endringer i skatteloven

I forslaget til lov om endringer i skatteloven under romertall IV er det i to endringer feil henvisning til nytt punktum.

I endringstittelen for § 10-70 niende ledd, skal det riktige være (endringen er uthevet med grått): «§ 10-70 niende ledd femte punktum, nytt sjette og nytt syvende punktum skal lyde:»

I teksten om flytting av § 10-70 niende ledd nåværende femte punktum, skal det riktige være (endringen er uthevet med grått): «§ 10-70 niende ledd nåværende femte punktum blir nytt åttende punktum.»

Side 291, forslag til vedtak om engangsavgift på motorvogner mv.

I forslaget til stortingsvedtak om engangsavgift § 2 er det oppgitt feil sats. Det riktige skal være (endringen er uthevet med grått), jf. forslag til endret vedtak i Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025): «For personbiler, varebiler klasse 1 og minibusser klasse 1 (avgiftsgruppe a) betales avgift med 12,44 kroner per kg for den delen av egenvekten som overstiger 500 kg.».

Side 295, forslag til vedtak om engangsavgift på motorvogner mv.

I forslaget til stortingsvedtak om engangsavgift § 8 bokstav p, er det skrivefeil der det står «rullestrollbrukere» som rettes til «rullestolbrukere», jf. forslag til endret vedtak i Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025).

Det vises til Prop. 1 S (2024–2025) for Finansdepartementet (fagproposisjonen)

Side 58, Post 71 Forsking og allmennopplysning – Noregs forskningsråd

I teksten står det at «det er foreslått ei løyving på posten på 25,4 mill. kroner.» Det riktige tallet skal være 38,4 mill. kroner. Feilen påvirker ikke forslaget til bevilgning.

Side 79, Schengen IKT-system

I teksten står det at det er «sett av 5,8 mill. kroner til arbeid med Schengen IKT-system.» Det riktige tallet skal være 28 mill. kroner. Feilen påvirker ikke forslaget til bevilgning.

Med hilsen

Trygve Magnus Slagsvold Vedum

Enighet om utvidelse av Nansen-programmet

16. februar 2023 ble det norske Nansen-programmet for Ukraina lansert av de parlamentariske lederne, statsministeren, finansministeren og president Zelenskyj.

Alle partiene på Stortinget står bak Nansen-programmet og den politiske avtalen signert av de parlamentariske lederne.

Den tverrpolitiske støtten til Ukraina og det ukrainske folkets frihetskamp er uttrykk for en bred og sterk støtte til Ukraina i det norske folk.

Ukraina kjemper en kamp for egen frihet, men også for verdier og interesser som er avgjørende for Norge. Alle partiene på Stortinget understreker at Norge fortsatt vil støtte Ukrainas forsvarskamp og gjenoppbygging så lenge Ukraina har behov for det.

Da programmet ble lansert var støtten på 15 milliarder kroner hvert år i tidsrommet 2023-27, totalt 75 milliarder kroner. Støtten skulle være fleksibel og innrettet etter ukrainernes behov.

Siden Nansen-programmet ble lansert har den årlige økonomiske støtte blitt utvidet ved flere anledninger. For 2023 utgjorde støtten 20 milliarder kroner, for 2024 27 milliarder kroner.

Partiene på Stortinget vurderer situasjonen for Ukraina som enda mer kritisk enn da Nansen-programmet ble lansert. Det er behov for mer støtte og raskere støtte, både militært og sivilt.

Partiene støtter derfor en utvidelse av Nansen-programmet. Det etableres et gulv for årlig finansiering på 15 milliarder kroner. Dette innebærer at bevilgninger utover dette i et enkelt år ikke skal komme til fratrukk fra den totale rammen som tidligere. Eventuelle økte årlige bevilgninger kommer dermed på toppen av den totale støtten. Programmet forlenges også med tre år, frem til og med 2030. Det bidrar til økt langsiktighet for Ukraina og internasjonale partnere.

For 2025 har partiene ulike forslag til økte bevilgninger utover grunnbevilgningen på 15 milliarder. Flere partier har foreslått økte bevilgninger basert på sine alternative budsjetter for 2025 og vil stemme for de. Dette utfordrer ikke enigheten om Nansen-programmets betydning, innretning og varighet.

Etter samtaler mellom de parlamentariske lederne for partiene på Stortinget høsten 2024 har alle partiene blitt omforent om en bevilgning til Nansen-programmet på minst 35 milliarder kroner.

Støtten for 2025 fordeles med 22,5 milliarder kroner til militær støtte og 12,5 milliarder kroner i sivil og humanitær støtte. Prioriterte områder vil være støtte til ukrainsk forsvarsindustri og energisikkerhet. Støtten skal bygge opp under demokratiske institusjoner, rettsstaten og et sterkt sivilsamfunn.

Flere partier har tatt til orde for å reetablere en støtte til utviklingsland rammet av krigens konsekvenser. Partiene er omforent om at de humanitære prinsippene fortsatt skal ligge til grunn for norsk bistand. Økningen i sivil støtte til Ukraina går ikke på bekostning av norsk innsats i andre kriser. Partiene avklarer i egne budsjetter nivået på det øvrige bistandsbudsjettet.

Regjeringen og de politiske partiene vil videreføre den jevnlige kontakten, både om situasjonen i Ukraina og oppfølgingen av Nansen programmet. Dette skjer i henhold til den politiske avtalen om Nansen-programmet både gjennom den ordinære konsultasjonsprosessen mellom regjering og storting og gjennom møter mellom Regjeringen og de parlamentariske lederne. Regjeringen vil ta initiativ til samtaler mellom partiene i forbindelse med regjeringens arbeid med revidert nasjonalbudsjett 2025.

Alle partiene understreker betydningen av god kontroll og revisjon med så store bevilgninger til et land i krig med betydelige utfordringer knyttet til korrupsjon. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere redegjørelse for dette arbeidet og gjøre en vurdering av ytterligere tiltak i dialog med Stortinget.

